Pro Conventu Christoburgensi
Ad S. Spiritum.

HISTORIA
Illustrissimæ Domûs
SAPIEHANÆ
Ab Origine & Antiquitate sua
Genealogico syllabo
Per gloriosos Heroüm ejusdem
ac connexarum Familiarum
Progressus
in præsens sæculum
deducta.

Authore R. P. ANTONIO ALOYSIO MISZTOŁT Societatis JESU AA. LL. & Philosophiæ Doctore, in Alma Academia & Universitate Vilnensi Soc: JESU Ordinario Metaphysices & Ethices Professore, nec non Philosophicæ Facultatis Seniore.

VILNÆ Typis Universitatis, Societatis IESU, Anno Domini 1724.

Pauciora in Annalium Scriniis, quàm in Veſtræ Domûs Titulis Cognomenta leguntur.

Caſſiodorus.

Dat Domus Hiſtoriam: totoq; legetur in Orbe.

Pedo: Albinovanus.

- - En Omnes & Tròés & Arcades hîc ſunt:
Omnis honos illic, illic ingentia certant Nomina.

Statius.

Armorum fæcunda Domûs *Barlæꝰ.*

Si dubitas, hoc, ipſe Deo da Stemma legendum:
De cælo, Magnum, Maximus ipſe leget.

Sarb: in Epigram.

Pendent innumeris faſtigia nixa Columnis.

Propertius.

Illuſtriſſimo Domino D. ANTONIO CASIMIRO SAPIEHA

Comiti in Bychow, Zaſtaw, Dąbrowna, Hory, Horki, & Łojow,
Capitaneo Merecenſi &c:
Tribunalis M. D. Litvaniæ
Supremo Mareſchallo,
Domino & Patrono colendiſſimo.

GRandeſcentes in ſæculorum molem SAPIEHANÆ Proſapiæ Annales, quibus

bus à rerum capiendarum magnitudine Palæmonius Orbis in volumen abiit, in hanc HISTORIAM, velut Iliadem in Nucleum, inclusos; Tuo subjicio Iudicio SUPREME LITUANÆ THEMIDIS ARBITER, ILLUSTRISSIME MARESCHALLE. Posteaquàm enim Litvanam Historiam, Iam Pro-avo CASIMIRO LEONI SAPIEHA Pro-Cancellario M. D. L. jam Avo Tuo CASIMIRO SAPIEHA Palatino Vilnensi, & Supremo Exercituum Duci, æternâ memoriâ dignissimis dicatam à

à Notatore gestorum Litvanæ Gentis Historiographo legerim; illa nomina hoc libro celebranda assumpsi; quæ in rem eruditam propensa, postquàm Annales Patriæ suo Honori inscriptos recepissent; Ipsi maxima pars Historiæ effecti, actis fastos implevêre: grandem & suorum & Celsissimæ Prosapiæ suæ gestorum porrigentes Historiam. Non alteri interim (licet Celebratissimos è Celsissima SAPIEHANA Domo Literarum Auspices & Patronos præsens æstimet sæculum) nisi Tibi hanc paginam consecran-

dam

dam duxi: cùm enim illi inaratum meritum totius ILLVSTRISSIMÆ Domûs Tuæ legitur; Tu ex æquo Supremi, in Regali Brachio Officii Præses decides; quæ tantis meritis respondere debeat gloria, hoc est, nisi mortalitatis interveniret ratio; ex Instituto ipsius Iustiniani, quem in Te Palæmonio Areopago exhibes; Immortalis. Meritò quidē temerarii ausûs convictū hoc volumen, à Iudiciaria Tua condemnandum foret sententia, quòd à sublimi COLVMNARVM celsitudine, & Cælis usq; contiguo Avitæ

Sa-

Sagittæ ductu, gloriosissimam ILLVSTRISSIMÆ Familiæ Lineam, per Vniversum propè protensam Orbem; angusto pennæ metiatur limite; verùm cùm & grandis sol in exiguum Speculatoris Tubū, & spatiosi Orbis sinus sub coarctatum Archimedis circinum aptè combinentur; grandem hanc Actorum & Rectefactorum CELSISSIMÆ DOMVS Tuæ seriem, in tenuem Voluminis collectam syllabū, non in tanta præsentari magnitudine ut par est; extra injuriæ documentum erit; absolvesque â te-

meri-

meritatis nota, illâ Clementiæ & Gratiæ Tuæ moderatione; quâ etiam rigidiora causarum negotia temperare soles. Quanquam enim inter cõmunes Populorũ voces IVSTVS feraris ANTONIVS; agnata Tibi interim temperie & svavitate Morum, rigores in bilance Clementiæ & Iustitiæ appendis. Et dum ad meritum causæ decidens, ac velut è Tripode sententiam ferens, audiris IVSTINIANVS; etiam inter rigidiora decreta mansvetior celebraris Gratianus. Hoc quippe commune SAPIEHANO Nomini est, magis

gis erga Cives Patriæ abundare gratiis, quàm terroribus: & cùm Herôes Invictæ Tuæ Domûs, Terror sint hostium; Amor simul Civium, continua æstimantur indagine, ut iidem jam tremendi inter Gradivi molimina, belli Imperatores; jam Gratiosissimi inter Pacis otia spectentur Dynastæ. Tu Heres meritorum Domûs Tuæ hanc observas legem, quæ inquilina semper SAPIEHANÆ Prosapiæ, etiam inter ipsas Iustitiæ Leges gratiarum decreta scribit. Stipata hoc comitatu è cœlis in terras Iustitia, Te summo

Iu-

Iudiciorum Arbitro iterum post interpolata Iudicia descendiße observatur: & tum vitam se sensit accepisse, dum suprema Tua potestate omnem sustulisti corruptionem. Miratur se ipsum Litvaniæ Areopagus, quòd Clementinas Leges inter Iustiniani Sancita legat, tantumq; Tibi Supremi Tribunalis Directori, quantum primo Institutori Bathoreo Sors Litvana in causas veniens debet; cui Manum Tuam pro basi supposuisti. Ad hanc Æquitatis legem Historica hæc, quam propono, deflectit narratio; ut in æquissimi Iudicii

bilan-

bilance, quâ Palæmonium Libras Orbẽ, cum Meritis ILLVSTRISSIMÆ DOMVS Tuæ appensa, inveniatur plus habens. Addes pondus veritati ad Libram Tribunalis Regii Superarbiter & MARESCHALLVS, Cui perennaturam ætatem apprecor.

ILLUSTRISSIMÆ CELSITUDINIS TUÆ,

Cliens infimus

ANTONIUS MISZTOŁT
Soc: JESU.

AB-

APPROBATIO.

Illustrissimi ac Reverendissimi Domini D. BOGUSLAI CORVINI GOSIEWSKI Episcopi Acantensis, Administratoris Sede Vacante Episcopatûs Vilnensis.

OBlatum nobis Librum sub titulo *Historia Illustrissimæ Domûs SAPIEHANÆ* à R. P. Antonio Misztołt Soc: JESU, conscriptum, quia in eo nihil invenitur dignum Censurâ; imò multa ad eruditionem & notitiam necessaria scitu, qui perfectam relationem gestorum anteactorum habere cupiunt, reperiuntur: ideò eundem Librum prælo mandandum esse duximus: uti quidem Authoritate, quâ hic & nunc in hac Diœcesi fungimur, ut typis vulgari possit, concedimus. Datum Vilnæ Anno Domini 1724. die 27. Martii.

BOGUSLAUS CORVINUS GOSIEWSKI
Episcopus Acantensis, Administrator Episcopatûs Vilnensis m. p.

L.S.

FACULTAS R. P. Provincialis.

CUm Librum, qui inscribitur *Historia Illustrissimæ Domûs SAPIEHANÆ*, à P. Antonio Misztołt Nostræ Soc: Sacerdote conscriptum, aliquot ejusdem Societatis Theologi recognoverint, & in lucem fructuosè edi posse judicaverint; potestate mihi facta ab Admodùm Reverendo Patre Nostro, Michäële Angelo Tamburino præfatæ Societatis Præposito Generali, concedo, ut typis mandetur; si iis, ad quos pertinet, videbitur. In cujus rei fidem, has literas manu propria subscriptas, sigilloq; officii munitas dedi. Vilnæ 24. Martii Anno Domini 1724.

LADISLAUS DAUKSZA S. I.
Præpositus Provincialis Litvanæ Provinciæ m. p.

L.S.

HI-

INDEX PHILOSOPHICUS

ad Historiam ILLUSTRISSIMÆ Domûs

SAPIEHANÆ

Munificentissimas gratias

ILLUSTRISSIMI Domini Domini

ANTONII CASIMIRI

SAPIEHA

Comitis in Bychow, Zastaw, Dąbrowna, Hory, Horki, & Łojow,

Capitanei Merecensis &c:

Tribunalis M. D. L. Supremi Mareschalli,

Patroni Colendissimi,

&

Laureas Philosophicas recensens.

Quando QUOD

QUOD FELIX, FAUSTUM,
FORTUNATUMQUE SIT,
Ad
Majorem DEI ter Optimi, Maximi
Gloriam,
Sub
Fortunatiſſimis Auſpiciis
ILLVSTRISSIMÆ DOMVS
SAPIEHANÆ
Anno Domini MDCCXXIV
horis pomeridianis
In Alma Univerſitate Vilnenſi Soc: JESU,
Academicus actus celebrabitur.
In quo
Illuſtres Reverendi, Magnifici, Nobiles ac
Eruditi Domini Tranſnaturalis
Philoſophiæ & Ethices
Auditores
AA. LL. & Philoſophiæ Baccalaurei
Ad

ad Supremam AA. LL. & Philoſophiæ laureã
promovebuntur.

Illuſtris E. R. D. CASIMIRUS HALICKI Prælatus olim Domeſticus Illuſtriſſimi Vilnenſis Epiſcopi.

E. R. D. STEPHANUS ZYWIŁŁO Canonicus Regularis BB. MM. de pœnitentia.

E. V. F. TEOPHILUS JĘTKIEWICZ Ord: D. Baſilii Magni, SSmi Domini Noſtri Alumnus.

E. R. D. STEPHANUS TURCZYNOWICZ SSmi Domini Noſtri Alumnus.

E. V. F. JASON LIPSKI Ord: D. Baſilii Magni SSmi Domini Noſtri Alumnus.

E. G. D. LADISLAUS MACZUK.

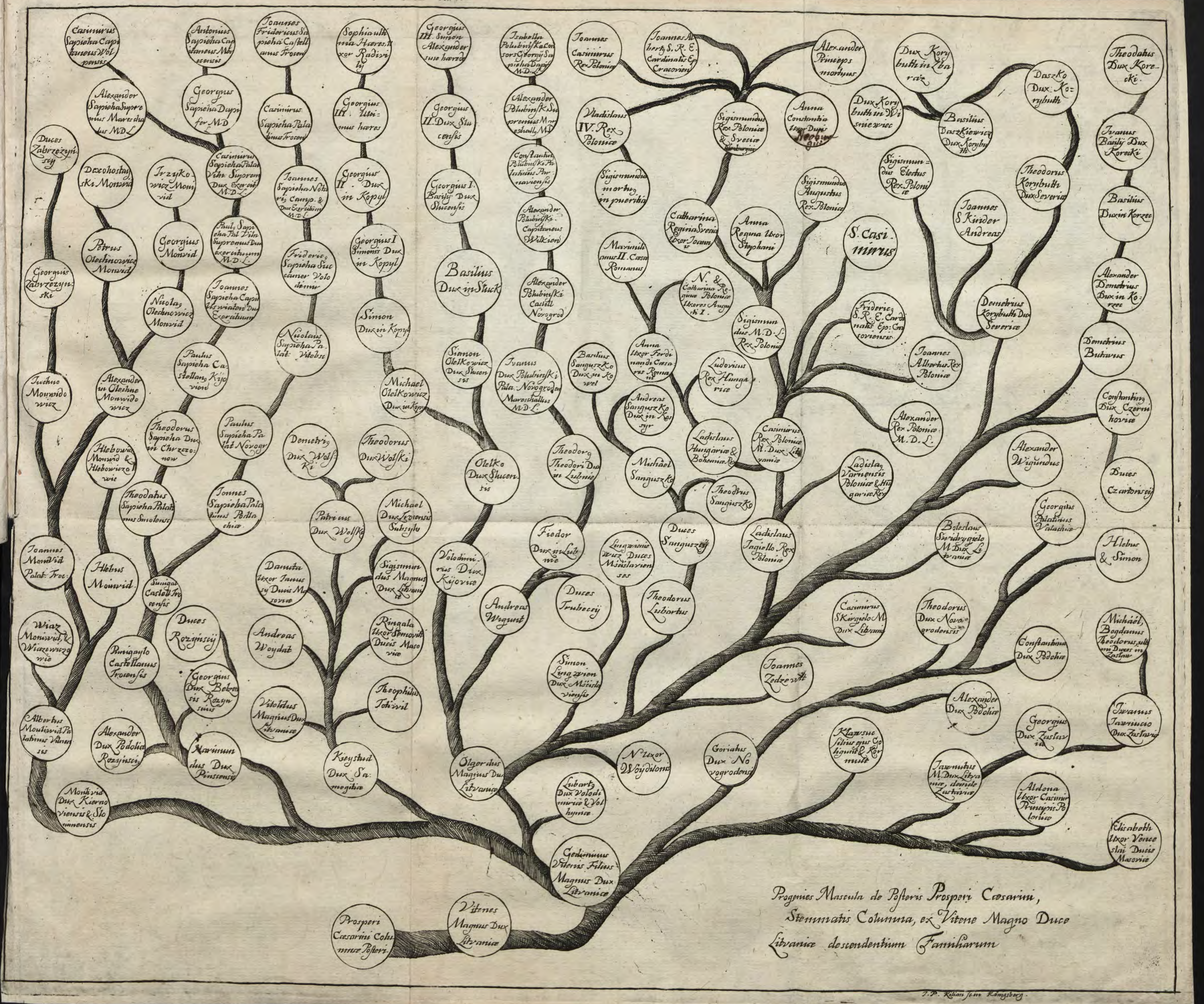
Illuſtris E. M. D. GEORGIUS SKIRIATT Theſaurarides Vilkomirienſis.

E. G. D. JOANNES CHODZKIEWICZ.

E.

E. R. D. CYRIACUS TADDÆUS REFKOWSKI Canonicus Regularis BB. MM. de pœnitentia.

Promotore R. P. ANTONIO MISZTOŁT Societatis IESV, AA. LL. & Philoſophiæ Doctore, in Alma Vniverſitate & Academia Vilnenſi Metaphyſices & Ethices Profeßore; nec non Philoſophicæ Facultatis Seniore.

Progenies Mascula de Posteris Prosperi Caesarini, Stemmatis Columna, ex Vitene Magno Duce Lituaniae descendentium Familiarum

HISTORIÆ SAPIEHANÆ
Pars Prima
De Primis SAPIEHANÆ Domûs Heroibus, præcelſoq; exordio, ac affinitate eorum.

MAgnorum Nominum inveſtigare originē; idem eſt, ac latè diffuſorũ fluviorũ ſcrutari initia: quorũ ſi fontē primamq; ſcaturiginem veſtigaveris, in Oceanum incides, ab eodem va-

ſto ſinu primos legendo paſſus, in quem ultimi deſinunt. Hanc quippe in ſe habent meritò obſervandam excellentiam ſublimes tituli, ut à ſublimitate incipiant: & illæ Domus, quæ lati-claviis honorum, præcelſis dignitatibus, in progreſſu, & ætatum ſerie æſtimantur; perſæpe in pari fundantur celſitudine: hanc ulterioribus temporũ ſpatiis conſervantes Majeſtatem, quã ab initio præaltæ fabricæ ſubſtruxerant. Ita mihi penitiùs indaganti SAPIEHANÆ Domûs initia; grande aperitur Honorũ, ac pervetuſtæ Familiæ pelagus, ſinus ſuos ad Summorũ Pontificũ, & Auguſtiſſimorũ Cæſarũ protendens faſtigia. Prima ſcilicet Nominis SAPIEHANI Origo PUNIGAYLO Caſtellanus Trocẽſis eſt: cujus dum ſuperior antiquæ ac

Privileg: Cõfirmat: Stem: Lis 1512.

per

per Ducales tiaras deductæ proſapiæ Linea ad Vitenem Magnũ Ducem Litvaniæ; ab hoc ad Proſperi Cæſarini & Publii Palæmonis è ſtirpe Columnarũ, in terras Litalaniæ allatorũ Ducum, Principem progeniẽ dilatatur; in Columnarum Domo initia ponit, quæ orbi nota, multa Pontificũ, Imperatorũ & Principũ in ſe celebravit & exhibuit faſtigia. Domum quippe Columnarum in Italia præclariſſimam, multi Authores, ab Origine, faſcibus, & præclara Honorum ac titulorum indagine exornatam deduxerunt; ſunt qui illam ad Herculeas Columnas extendunt: in his primam baſim tam præcelſæ ſtructuræ ponentes; Herculẽ primum Satorem & Authorẽ Columniadarum ſtatuendo. Alii Carolo Magno Imperatori initia hæc adſcribunt:

 Teſ-

Tessier verò Gvelfum Ducem Bavariæ è Gente Columnarum inter exordia illius ponit: à quo Petrum Columnam Comitum Colorniensium Authorem, producit. Ex quibus Burgrabii Norimbergenses, & ab his Serenissimi Electores Brandeburgici suam extenderunt originem. Verùm si Joanni Crescentio ejusq; historicæ veritati insistendum; (ut ille in Corona Nobilitatis Italiæ refert) satius Trajano Imperatori adscribenda hæc initia, qui admirando opere Columnam, inter Romana illa ad orbis quondam spectaculũ proposita mœnia, erigendo, & stemma, & Nomen Posteritati Columnarum indidit, Oppidumq; cum arce & simili columna ejus heredibus attribuit. Præclaro hoc sui exordio illustrata stirps Columnarum, eti-

etiam in succedaneo sæculorum celebrata & sublimata honore extitit. In hanc Familiã, Spernero teste, reducuntur Xistus, Marcellus, Hadrianus III. Martinus V. Stephanus VI. Pontifices Romani; plurimi Cardinales, Vice-Reges Aragoniæ & Neopolitani, ibidẽq; Conestabiles hereditarii: in quorum familia primus est semper Eques Aurei velleris, primusq; Princeps Solii Pontificii. Consangvinitatis excelsa Suffragia cum supremis in Europa Familiis illam conjunxêre. Est inter Columnarum Domûs decora, antiqv9 Prædecessor, qui Conjugali fœdere inito cum Alberti Austriaci Imperatoris Filia, (postmodùm Andreæ Regi Hungariæ & Venetiarum Principi nuptâ,) etiam ad Imperatorios fasces suam provexit

per

per affines nexus, Progeniem. Paria his titulis etiam hereditario jure tranſcripta reſpondent bona. Ducatus Paliani, Principatus Palæſtrinæ, in Latio Paliakozzi & Corvari Ducatus, & Principatus Caſtillionis & Sonnini; Principatus Buteræ in Sicilia, Ducatus Baſſanelli, Principatus Corboniani & Gallicani è Linea priùs Ducum de Zagarolo in ſortem hereditariam Columnarum ceſsêre. His initiis innectens ſtirpem ſuam Proſper Cæſarinus & Publius Libo Pr oto-Parentes Celſiſſimæ Domûs SAPIEHANÆ, non jam cum aſſociatâ ſibi manu inter Litvaniæ ſinus; verùm & ad Latiũ, olim Orbis Univerſi decus, ſuum protenderunt Nomen, & titulos ampliârunt. Ex his ſcilicet primordiis Nati Bellicoſiſſimi Duces

Kojalowicz p. 1. l. 2.

aſ-

aſſociatis animis, & unanimi fœdere conjuncti; Venedico Mari in Curonenſem ſinum, atq; deinde ad oſtia Nemeni delati, adverſo fluvio in Samogitiam & Alaniam, ſeu Litaliam, & ut nunc dicitur, Litvaniam penetrârunt. Quorum hæc fuêre Nomina: Palæmon, ſeu Publius Libo Gente Columna, Italus, Julianꝰ Dorſprungus armorum Centauri; Proſper Cæſarinus Columna, Urſinus & Hector Roſæ, ſeu Roſorii: Omnes è Columnarum progenie ſati. Palæmon quidem & Dorſprungus poſtquam ad Ducales Clavas & Imperium Litvaniæ ſuam poſteritatem provexiſſent, longâ ſed præcedaneâ temporum ſerie inter Litvanos reſplenduêre faſces. Proſperi verò Cæſarini, Poſterior ætas, Familiam inter Duces numeravit; ex qua

&

& Jagellonica Domus in Regnum Poloniæ, & ampla Principum Regumq; ſeries in orbem prodiit. Hic etiam SAPIEHANÆ Celſitudinis in recta linea Prædeceſſor, hujus hiſtoriæ ex tantis primordiis, Fons & Caput eſt.

Privil: confirmationis Stem: Lis 1512.

Proſper Cæſarinus Gente Columna DOMUS SAPIEHANÆ

AVTHOR.

Primus in ſerie præſentis deductionis venit Proſper Cæſarinus, qui Gente præcelſa in Italia Oriundus, etiam in Litvania per poſteros ſuos, pares diviſit faſces; eos in Domum SAPIEHANAM cum Coronis Imperatorum, Sceptris Regum,

Regum,

Regum, Ducum tiaris, plurimorũq; Senatoriæ Dignitatis Procerũ Subſelliis inferens. Prima moderandæ Litvaniæ ſors in primum è Columnarũ Domo Publium Libonem cecidit, quæ alternis viciſſitudinibus cum Dorſprungi Poſteris, in varios eorum Succeſſores delata, tandẽ in Proſperi tranſiit Familiam, è Ducib9 Litvaniæ SAPIEHANAM deducens Celſitudinem. Mortuo ſiquidem ad Annum Domini nongenteſimum Litalaniæ Principi, communi omnium ſuffragio ſucceſſit Pal æmon, non incongruâ ad admirationem ſorte, quòd ad exterũ & hoſpitem in ſuis terris Principem Patriæ ſalus, ejuſq; regimen devolveretur. *Nec immeritò: Excitatis ſiquidem tumultuario opere munitionibus, eximii hi Advenæ præſidia impoſuerunt* (ùt ait Kojałowicz,

B hi-

histor: Litv: p. 1. l. 2.) *ut incolarum impetus, si forte vim hospitibus novis admoverent, securiùs sustineretur. Humanitate deinde, cæterisq; pacis artibus ad vicinorum animos pertentandos conversi, facile perfecerunt; ut æquo secum jure agros ab advenis coli, haud gravate & absq; injuriis paterentur, omniq; belli jure in eos abstinerent. Iam crescebat in dies potentia; jam valida, jam vicinorum cuiq; bello par erat, neq; tamen convalescentes in vicino alienas opes quisquam Litvanorum, aut tanquam suspectas formidare, aut tanquam hostiles oppugnare. Ingenio enim, agendiq; dexteritate utebantur Itali; ut res suas domi satis firmatas haberent, & apud socios extra invidiam & suspicionem. Imò exigui temporis commercium advenas atq; incolas in unum planè confudit: nam non modò communem*

Republicā uterq; populus esse sibi voluit; sed etiam sub Imperium advenarum sponte Litvani concesserunt. Quemadmodum igitur aliquot postea sæculis Theutones armis Livoniā, ac deinde alii Prussiā sibi asseruerunt; sic Itali Litvaniam industriâ singulari, morumq; humanitate. Ita prodigiosa fatorum vicissitudine, cùm Septemtrionales gentes Italiam bello & armis protunc lacerarent; Itali humanitate earumdem populares domi suæ expugnaverunt. Occupati enim eorū virtutibus animi Litvanorū, non amare modò, ac colere jure hospitii atq; societatis exteros; sed etiam honorare cœperunt. Tradita itaq; ad gubernandum sors universorum, etiam in posteros Palæmonis eadem descendit, siquidem illius fasces prehendit, Borcus, Cunos, Spera, Kiernus circa 1040. Annum: jam verò

Ringoldus, Mendogus, Troynatus, Woysielcus seu Swintorogus, post annum 1200. è stirpe Palæmonis Litvaniæ regimen, & gubernium possedêre. E Dorsprungi posteris Ziwibundus, Kukowoytis, Utenes prope annum 1227. Item Swintorogus, Giermondus, Giliginus, Romundus, Trabus, Narimundus, Troydenus, Rimundus, aliàs Laurus seu Laurentius Troydeni filius, Imperio admoti sunt. Tandem circa annum 1283. ad Prosperi Cæsarini Lineã rediit Ducum Litvaniæ & imperandi potestas. Vitenes siquidem è Prosperi Cæsarini descendens Familia, ad annum Millesimũ ducentesimũ octogesimũ tertiũ Dux Litvaniæ renuntiatꝰ, post se plures in eodẽ honore & titulis è sua prosapia numeravit. Gediminus etenim Vitenis

nis Filius post Parentis obitum, Principatum obtinuit: post hunc Jawnutas Gediminiades, dein Olgierdus pariter Gedimini filius, tandem Jagello, tum Casimirus & Skirgayło, Alexander Primus, Witoldus Kieystutiades, Boleslaus Primus, Swidrigayło Olgierdiades, Sigismundus Primus, Woydatus Kieystutiades, Casimirus Secundus Jagiellonides. Alexander Secundus Filius Casimiri, Sigismundꝰ Secundus ejusdẽ Casimiri, Sigismundus III. dictus Augustus Sigismudi II. Filius. Hac serie & ordine Duces Litvaniæ, è Prosperi Cæsarini Linea, suã Originẽ deducentes, inter Regales Poloniæ & Ducales Litvaniæ resplẽduêre purpuras. Quibus etiam innexa SAPIEHANA Sublimitas, à Narimundo Gediminiadâ directè descendens,

dens, eâdē gaudet Celſitudine, ad quam ſublimata eſt Gediminia propago, & Jagellonia ſeries. Ut verò expreſſior monſtretur ordo Ducalis honoris deſcendētis in Cæſarini Familiam; ab Authoribꝰ ſuperioris ſæculi hic exprimitur. Poſtquàm Publius Libo ſeu Palæmon Dux Litvaniæ, à ſuo Nomine condidiſſet civitatem Liba, à qua poſtea regio tota ſat vaſta & notabilis dicta Libonia, nunc autē Livonia; & aliā ad memoriā gentis ſuæ erexiſſet urbem dictam Romam novam, poſteriori autem tempore Romnovam; & tertiam ab infelici ſorte Erragolam, hoc eſt errantium Coloniam: tandem geſtis & peractis multis bellis, cum Jantvingis, Ruſſis, Polonis, emenſo annorum curriculo & vitæ tempore, è ſua progenie in Ducatum Litvaniæ

niæ ſuffecit Borcum, Speram, & Cunaſſum, ſeu Cunam. Hi obtentâ ac poſſeſſâ Samogitiâ ac Litvaniâ, Succeſſorem in Samogitia Gimbutum, in Litvania Kiernum habuêre. Gimbutus in hæredem ſui Ducatûs adlegit Zivibundum ex Familia Juliani Dorſprungi, elocatâ illi in Conjugem & Conſortem vitæ Pojotâ Filiâ, in dotem tribuens Litvaniā integram, ejuſq; ditiones. Samogitiæ Ducatum rexit poſtmodùm Montwiło, cui poſt fata ſurrogatus Filius ejuſdem Vikindus, ſubſequenter Erdivilus, tandem Mingayło Princeps Novogrodenſis, relictis Filiis, Skirmundo, & Ginwiło. Poſt fata Zivibundi è Linea Dorſprungi, qui arma ſua Centauri, Columnis adjunxit, in Ducē Litvaniæ ſuffectus Filius ejuſdem Kukowoytis, Parens

rens Utenis. Post hunc Ringoldus, Primus Magnus Dux dictꝰ à Gimbuto Palæmoniade descendens, & iterum ad Palæmonis stirpẽ fasces Litvaniæ referens. Tandem Swintorogus, Skirmundus & tres ejus Filii Lubartus, Pissimundus, & Troynatus, successivè administrârunt Imperium, & Regimen Universæ Litvaniæ. Post hos Ginwiło & Borys Princeps Polocensis, Primus in ordine Principum Christianus, assumpti ad moderamen. His verò successit Richoldus Princeps Polocensis, Parens Sanctæ Praxedis, & Divi Principis Hlebi, ex cujus Linea processit Sancta Euphrosyna Usessawa Principis Polocensis Filia, Hierosolymis, Año Domini millesimo centesimo septuagesimo tertio, die vigesima tertia Maji demortua. Ad extremum

Kojało-wicz, in Miscel-laneis

mum Troynati Filius Algimundus Dominium assumpsit, sed post breve vitæ spaitũ imperiũq; Ringolto à Gimbuto Palæmoniade descendenti jus ac Principatũ tradidit; Qui Svintorogi Tutor, eundem hereditate & gubernandi potestate spoliavit. Tandem Mendogus Primus ab Innocentio IV. coronatus Rex Litvaniæ eidem præfuit, verùm Apostata perfidus hoc titulo se privavit, cum duobus filiis suis Ruclio & Repica per submissos Troynati & Doumandi Sicarios in lecto confossus, pœnam perversitatis tantæ luit. Nepos itaq; ex Sorore Mendogi Troynatus, scelere Avi trucidati & occupatæ armis Reipublicæ posteris notior, quàm rebꝰ gestis, novam ad Principatum ingressus est viam. *Hactenus enim Principi vitâ*

fun-

fŭcto eũ in Rep: ſuffici mos erat, cui juris hereditarii præjudicium, ſubditorumq́; ſtudium ſuffragarentur, at jam quæſitus prius eſt Principatus per injuriam nepotis pupilli, nunc verò etiam Principis cæde, brevem interim dominationem hic Princeps non verſo anno abſolvit, eodẽ dejectus paſſu, quo aſcenderat. Volſtinicus ſiquidem ſublato per violenta fata Troynato, è Monaſterio, Procerum & populi ſtudiis promotus ad Imperium, & demum exhauſtâ funeribus Palæmonia gẽte, Principatum in Familiam Juliani Dorſprungi Armorum Centauri tranſtulit Swintorogus nonagenarius Senecio; Magnus Dux Litvaniæ à populo univerſo receptus & proclamatus. Cui poſt fata ſua ſuffectꝰ Girmundus, huic Giliginus & Trabus Filii, prior in Litva-

tvaniæ, alter in Ducatum Samogitiæ ſucceſſere. Ad Litvanum Imperium Romanus in Giligini locum ſucceſſit, pòſt Narimundus major natu Filius Trabi, alter ab illo, qui in recta linea SAPIEHANÆ deductionis ponitur: ille enim Gedimini, Dux Pinſcenſis & Ducum Rożyńſciorum ac SAPIEHARUM Caput, hic verò è Patre Samogitiæ Gubernatore Trabo aſſumptus ad faſces, unum Fratrem habuit Holſza, Principum Holſzanenſium Proto-Parentem, ex qua Familia ultimꝰ fuit Paulus Epiſcopus Vilnenſis; alterum Giedruſum, à quo Duces Giedroycii, & ex hac ſtirpe ſuccreſcens ſurculus Divus MICHAEL Giedroyć non ignotæ Sãctitatis & exiſtimationis: Tertium demum Dowmontum, cui Duces Swier-

ſcii

ſcii & Sieſiccii ſuam debent Originem. Narimundum ſterilẽ & improlem ſubſecutus inter Litvaniæ Duces Troydenus, qui adoptato in filium Vitene à Daumonto fratre, (ille enim ipſe quarta fuerat Trabi progenies) occiſus, Laurum Monaſticam vitam Profeſſum, contra vota, quia invitum & reluctantẽ, à longè, toto jã Orbe diſtans, extra mũdum conſtitut9, vidit, & invidit, ſuccedentem. Ad faſces igitur & ſecures promotus, Patris ſui intendens triſtia ulciſci fata, Daumontũ è vivis ſuſtulit, ſuffectoq; demum in locum ſuum Vitene adoptivo fratre, iterum clauſtrales repetiit ſinus, Victor hoſtium, & ſui ipſius eximi9 Triumphator, haud procul Novogrodeco ad ripas Nemeni fluvii inter Monachos conſtanter in ultimum diem ſu-

Paprocki, & Kojalowicz.

ſuſceptam vitæ rationem tenens. Soror interim ej9 vel à Parente, vel certè à fratre elocata, nupſit Boleslao Maſoviæ Duci. Et hæc eſt ſeries Principum è Familia Dorſzprungi & Palæmonis, per ſortis viciſſitudines & ima, ad sũma Imperii Littavorũ aſcẽdens. Demùm ad Vitenem è Gente Columna Proſperi Cæſarini Regimen delatum, & ad Jagelloniam ex eadem ſtirpe deſcendentem Pro ſapiã protractum, SAPIEHANÆ Domui multas adjunxit Regum, Principum, & Cæſarum Affinitates.

VITENES
è Familia Proſperi Cæſarini Magnus Dux Litvaniæ Abavus Punigaylonis SOPHIA dicti.

Tranſlatus in Familiam Troydeni de conſenſu Præcelſorum Parentum, Lauro

Kojalowicz. Hist: Lit: p. 1. l. 6. ro Auctore Vitenes; omniũ votis Magnus Dux renuntiatus ad Annum millesimum ducentesimum octogesimum primum, inter Eiragolios (Samogitiæ populus est) ut pleriq; ejus regionis Procerum, ipse à Cæsarino Columna retrò hàc ducens genus. Necdum florentes emẽsꝰ aristas, aggressꝰ calcanda viris vestigia magnæ indolis, in prætexta ostendit, quæ erat acturus in toga trabeatus, integro successorum zodiaco serenissimꝰ. Quatuor sæculis ex illiꝰ progenie, feminarum etiam ratione habitâ, duodecim numeravit Magnos Duces Litvania; hanc Littalani orbis è duodecim stellis coronam, ultimus Aviti sangvinis Heres JOANNES CASIMIRUS Rex Poloniæ conclusit, in gloria *Petrus à Dusburg.* & requie subditorum. Alta ab Origine hic

hic Princeps procedens etiã in Parentis effulsit honoribus, Lutuwero scilicet *f. 325.* Rege Lethoriæ, seu (ut Livonicꝰ Historiographꝰ vocat) Utinero, & Mendogâ Troydeni Filiâ satꝰ, colligatos fasces ab hoc Progenitore suo in Litvaniæ Imperium transtulit, futurum longævâ annorum serie in posteris successivum. Id enim est honoris beneficium, ut unius merita in plurimis coronet successoribꝰ: pejor quidem sæpè nefastis progenies avis succrescit, & in nepotibꝰ præpostera vitæ actio illustriũ titulis Progenitorum obfuscat gloriam; Amor interim, quem Respublica erga heròés suos etiam extinctos fovet, illam obliterari in longa progenie heroum non permittit, ut conservata intra eosdem penates dignitatum constans series, ad æqualẽ Præ-

Prædeceſſoribus in Patriam cultum, & Univerſorum ſalutis obſequiū, gratam excitet poſteritatem. Ita Ethnici licèt hujus Principis, etiā Orthodoxus Orbis ſuccedente ætate, Nepotes ſacra excultos fide, ſanctè coluit. Non tam ille vitæ probitate, quàm heroicis actibus qui (etiam perverſitati morum ſe ſe adjungunt comites) hæc à Patria promeruit, ut tanti æſtimaretur in ſuæ Familiæ poſteris; ipſe enim ob blaſphemas in DEUM & Superos voces, (ùt hiſtorici notat penna) punitꝰ, & eâdē luce quâ injurioſus in Divos & ſacra Vaſa bello à Chriſtianis ablata nefandè irruit, ab hoſte cæſus, & probroſè profligatus eſt. *Quâdam enim die dum per otium præda ex hoſtibus reportata obſervaretur, fortè ſpectantibus captivis prolatum*

eſt argenteū vas ſacroſanctū, DEI Incarnati Corpori aſſervando, Chriſtiano ritu ſacrum. Exhorruêre Chriſtiana pectora profanatorum ſacrorum & reverentiâ & dolore. At Ethnicus ipſa Sacra Myſteria in terram cum indignatione effundere, conſpuere, pedibus proterere, totq; ac tantas contumelias ſacrilegis inſuper jocis onerare; urgere acriter captivos? qualem Deum colerent; Eum ſcilicet, qui neq; ſibi, neq; ſuis ab injuria vindicandis ſatis virium haberet. Non diu violatum impiè Numen tanta ſacrilegia inulta tulit. His enim ſub Veſperam actis, proximâ luce ſub auroræ tempus à Crucigeris Litvani cincti Duce Henrico de Plock, non pauci cæſi, plures in fugam acti, Vitenes graviter in capite ſaucius, atq; læſus in cerebro, amiſſis Caſtris & Exercitu, ſolis duobꝰ

comitibus ægrè hoſtem & fugæ pericula evaſit. Bellis interim ille aptam gerens indolem, multa exegit bella, non paucas victorias, olim uno conflictu triginta ſex millia Polonorum in captivitatem mancipans, cedentibus in ſingulos milites viginti capitibus, cùm plures in Bzuram illati, aquis non ubiq; vadoſis haurirentur. Et ob hæc, ac plura ejus Heroica acta, quàm Hiſtoriæ Litvanæ enarrant, æſtimatum illius Honorem Univerſæ Patriæ exiſtimatio in progenie ad faſces continuos extulit, & longa ſerie inter coronas ac Regias curules ejus Familiæ Suprema capita numeravit; quæ à Giedimino, illiusq; ſtirpe prognata dũ plures ad Thronũ Sarmatiæ & Litvaniæ Imperium provexêre, multos etiam Principum Familiarũ Authores

thores effecêre, ita ut etiam SAPIEHANAM Celſitudinem ex hac radice prolatam in eodem Ordine repoſitam habuerint. Mihi verò non per acta & heroicos actus Vitenis decurrenti (quos amplè conſcriptos variæ hiſtoriæ perhibent) ſed Lineam deducenti præcelſæ SAPIEHARUM ſtirpis; cum hiſtoria directè hanc Domum concernente: jam alter Princeps Litvaniæ ex eadem Linea & Prædeceſsoribus SAPIEHANIS in conſiderationem venit.

GEDIMINUS Vitenis Filius Magnus Dux Litvaniæ Avus Punigaylonis Sophia.

AMplior hìc campus ad ſpatiandũ

& perlustranda Magna occurrit Nomina, à quibus SAPIEHANA Domus Originem deducit. Quisquis enim Gedimino suæ Familiæ innexuit initia, cum multis hic totius Europæ Monarchis & Imperatorū Augusta propagine affines colligavit Honores. Tantum est SAPIEHARUM stirpem à Præcelso descendere exordio, ut in Sublimius ulteriori progressu ascendant fastigium. Hic quippe sortis & fortunarum passus est, ut altiora semper petat, nec ibi jam felicitatis apparet vestigium, ubi in Sublimiora non processit cursus, tantum vendicando celsitudinis, quantum in alta petitur. Processit à Regia Lutveri per directam Lineam SAPIEHANA Sublimitas, postquam anteriori claritate inter Columnarum splendores

dores effulsisset; tandē in Ducalem Vitenis illata Magnitudinem ad Magnorum Ducum Litvaniæ pervenit fastigium; dum verò in Gediminum suum protogenitorem descendit, iterum in suam Originē rediit, ut dum ex Imperatorum, Regum, ac Summorum Christianæ Reipublicæ Capitum Sublimitate per Columnarum Præcelsam gentem descendisset à Gedimino, in eādem revertatur. Gediminus Dux Litvaniæ, fabulosè à nonnullis Præfectus stabuli, per cædem sui Principis ad Summos fasces evadens inducitur; hunc enim Natum Vitenis verior plurimorum Authorum fides cōprobat, seriemq; suæ Originis ex descēdēte Principū Prosapia habentē, communis sensꝰ id confirmās in historiis reperitur. Verùm ita sanè sit, jam magnis

ille provenit Natalibus, qui ad Gediminum ejusq; fasces suam producit progeniem, qui Princeps notissimus in Annalibus Litvaniæ, notabiliorem se in erectis Urbibus, & subsequente Celsissima ac Serenissima sua stirpe monstravit. Duæ illi adscribuntur erectæ, affinitate loci conjunctæ Urbes, Troci, & Vilna: & sicut Prædecessoribus illius Cauna Cunasso, Kiernovia Kierno, Jurborg Borco, Uciana Uteni, cæteræq; civitates cæteris Principibus sua initia in acceptis referunt; ita huic Litvaniæ Magno Duci, primum fundationis lapidem in monumentũ excolunt gratitudinis, magna principiis, at successibus majora Vilnensia mænia, quæ hucusq; (antiqua Majestate cælo æmula) in suo esse, utinam & decore perẽnantia, detectis

&

& profundè ad terram inclinatis turrium verticibus venerantur, & consonis luporum præsagorum vocibus, suũ deprædicant Fundatorem. Majus præsidium & tutelam toti Orbi Palæmonio offert Metropolis cælestium donorũ, Reginæ cæli gratiis & miraculis affluens, quam sibi hæc beneficiis plena Mater in Regiam elegit residentiã, urbs Troci, qui si nullã haberent in sua Origine claritatem & Celsitudinem, satis inde ampliarentur in suo decore, quòd inquilinam sibi habeant, & Orbi repræsentẽt Cæli terræq; Reginam, non pridẽ submissâ è Vaticano Solio coronâ, ad majores erga hanc Dominam Nostram demissionis honores excitandos, redimitã. Porro condendæ civitatis hujus occasionem venationi intento Principi dedit

si-

ſitus loci ad præſidium apti, qui etiamnum pulchro aquarũ nexu illigatus conſpicitur; ubi ab illo urbs recẽter erecta, ut vel ipsâ Curiæ præſentiâ faciliùs incrementa ſumeret; eòdẽ Principatûs Litvaniæ Sedem Kiernoviâ tranſtulit. Fortunatioribꝰ deinde auſpiciis ad præterlabentis Viliæ vortices, primum vivens cor Litvaniæ & caput, nunc Regale brachium à Tribunalitia poteſtate, Vilnam erexit; hæc olim Regum Poloniæ & Magnorum Ducum Litvaniæ Sedes, hodie cæleſtis Aſtreæ, quotannis poſt Solennia Paſchatis, judicia reaſſumentis reſidentia. Hæc mænia Juſtitiæ conſecrata montem Svintoroha olim dictum, imminentem ſibi proximè reſpiciunt, in quo Principum funeribus areã lucoſq; Diis quondã dicaverat Germundus.

mundus. Par etiam venationum occaſio huic Urbi initium dederat, ut Trocorũ erectioni. Cùm enim Princeps ſolitæ incumberet venandi diſtractioni, ſylveſtrem bovem (Urum aliàs vocamus) ipſe confixit telo in viciniori ad Svintoroham monte. Tandem recreatus venatione, & feſſus diurno labore ad Svintoroham conceſſit, ibiq; fatigatos venatoriis artibꝰ compoſuit artus, & dũ ſvavi recreatur ſomno, videre ſibi viſus lupum ferro ſolido & laminâ circumſeptum, in quo centum alii incluſi, ululatu ſuo vicina nemora & lucos replevêre. Hujus rei imaginem, utpotè in ſacro & Diis dicato loco repræſentatam, mẽtiq; impreſſã, non vilipendere evigilans Princeps, verùm æſtimare magniq; facere cæpit. Liſdeykonem ergo voce Patriâ

triâ Kryve Kryveyto dictū, Summūmq́; ad aras Antistitem adire decrevit, omen portenti exquisiturus; & quia mens diva etiā Ethnicis, permittente id sapientissimâ Numinis Providentiâ, nonnunquam inest, illi quoq́; ethnico Pontifici vera vaticinari, & in spem optimam Principis animum erigere concessit: *Bono ille animo Principem esse jussit, quod ipsi, quod Reipublicæ Litvanæ auspicatò eveniret, sequeretur feliciter Deos monentes, lupum ferreum portendere arcem & urbem, quam in eo loco conditurus esset. Eamurbem, gentis, atq́; Universarum Litvaniæ subjectarum Provinciarum caput futurū, Sedem Principum, qui rerum à se gestarum famâ varias Orbis Regiones essent impleturi.* Erectꝰ Pontificis Sacrorū Augurio Princeps, Arcis in proximo ad Svintorohā eoq́;

oq́; ab aliis sejūcto mōte, urbis verò inter amplos sinꝰ, quos Vilna & Vilia (aliàs dimiūtivo patrio idiomate Wılēka) ille grandior & navigabilis fluvius, hic minor amnis circumscribit, magno satis labore, nec minoribꝰ impēsis, fundamēta jecit, quæ nunc inter rudera, per millenas murorum rimas, & patentes diu noctuq́; portas elapsam superbè ostentant majestatē. Clarus insigni erectione urbiū Gediminꝰ, clarior effulsit in lucē editis ad æqualem planetarū numerum, septem filiis, qui omnes, successu temporis, Magni Principes & Principum ac Ducum in Litvania per posteram Satorum stirpem Authores & capita extitêre. Duas etiam filias præcelsà elocatione spectabiles orbi proposuit. Primā Elisabetham Venceslao Principi Plocē-

 si,

ſi in Maſovia de Regum ſtirpe procedē-
ti, alteram Aldonam aliàs Annam (pro dote viginti quatuor millibus Polonorum Captivorū datis) CASIMIRO Magno, Ultimo ex Linea Piaſti Poloniarum Regi, in Conjugem dedit. Ladislai Loctici Caſimirus hic filius erat, Frater Eliſabethæ Reginæ Hungariæ, Matris Ludovici Regis Poloniæ & Hungariæ. Non extra ſphæram præſentis deductionis & genealogicæ hiſtoriæ erit, ſi etiā Ludovici Regis Poloniarum ab Origines attingamus in hoc puncto, demonſtraturi quòd ſuâ prædicabilitate omnes oratorū terminos tranſcendentē, Familiarum dicat eſſentialē connexionem Gedimin9. Filius Carolo Ludovicus erat & nepos Caroli Marcelli Regum Hungariæ, Pronepos Caroli Claudi

di Regis Neopolitani, ex Galliarū Regibus à Fratre Sancti Ludovici Regis Galliarum procedentis. Nec minor in celſitudine ſua progenies etiā Ludovici fuerat. Hic nempe cujus Anna Giediminia Avunculi conſors erat, ex Eliſabetha Regina Boſniæ tres filias ſuſcepit, Hedvigem Ladislao Jagelloni Poloniarum Regi, Mariam Sigiſmundo Lucēburgi Cæſari & Catharinam Ludovico, Caroli Quinti Regis Galliæ Filio deſponſatā poſtea conſortē. Hanc Celſitudinē affinitatis in Domū Gediminiā Ludovici Regis intulit ſublimis proſapia. Caſimirus verò, cui Aldona Gedimini Filia in vitæ ſociam elocata, poſt illius obitum tria iteravit connubia, primum cum Adleida Principe Haſsiæ, alterum cum Margarita Regis Hungariæ Filia pri-

primo voto Henrici Principis Bavariæ Conjuge, Tertium cum Hedvige Principe Glogovienſi. Ex Principe Haſſiæ prodierunt duæ filiæ Hedvigis Principi Romeri, ſecunda Anna Vilhelmo Comiti Ciliæ in conſortem data: Mater hæc Anna fuit Barbaræ conjugis Auguſtiſſimi Cæſaris Sigiſmundi, & Annæ alterius uxoris Jagellonis Regis Poloniarum. Ejuſdem Caſimiri Regis, in cujus conſortem venit Aldona Gedimini Filia, Abavo frater fuerat Boleſlaus Priſcus, qui prius Anaſtaſiã Principem Haliciæ, tandẽ Agnetem Sancti Leopoldi Marchionis Auſtriæ Filiam in Sociam vitæ devinxerat. Hæc eſt ſeries proſapiæ Auguſtiſſimæ ac Sereniſſimæ quæ per filias Gedimino eſt connexa; æqualis etiam in filiis ejus enituit Sublimitas. *Gedi-*

Albiſius & Piſtorius.

dimino filii erant Montvidus cui Kiernovia & Slonimum, Olgerdus cui Krevum & quidquid inde Berezynam usq; porrigitur, Kieyſtutus, cui Samogitia, Trocenſes præterea, Grodnenſes, Caunenſes, Lidenſes, Vpitenſes agri, ac Subſylvania, Coriatus cui Novogrodecum, Volkoviſcum, Subartus, cui Volodimiria & Volynia, Iawnutus, cui Vilna gentis caput, Oſmiana, Braſlavia, quem etiam Supremum Principem poſt fata ſua deſignaverat, Narimundus, cui Pinſcum, Mozyrum parſq; Volodimirienſis Provinciæ in ſortem venerat. Hoc ſeptemplici Filiorum Nilo velut paſſis oſtiis Magna Principum in Orbem provecta Nomina & anterius & præſens ſæculum ſuis adornavêre titulis. Primus Gedimini Montvidus Filius, caput Hlebovicciorum, Dorohoſtayſciorum, Zabrzezynſci-

Kojał: in nom: SS.

ſciorum, Irzykovicciorum, Olechnovicciorum cæterorumq; Principum extitit. Magni hi Principes ab hac radice procedentes Litvano Orbi coronandis lauro, dignis cedro actis, & præclara ſtirpe inter immarceſcibiles honorum faſces efflorucre. Solum hic Hlebovicciorum Nomen commemorare ſufficiet, cujus ultima ſcintilla connubiales accēdit tædas CASIMIRO SAPIEHA Palatino Vilnenſi & Supremo Execituum M. D. L. Duci, Chriſtina Montvidana Hleboviczowna, Mater nunc etiam Superſtitum Georgii Dapiferi M. D. L. & ALEXANDRI SAPIEHA Supremi Mareſchalli M. D. Litvaniæ. Hlebovicia ſcilicet Domus præter alias; Trocenſes nempe, Podlachiæ, Smolenſcenſes, Polocenſesq; Palatinos faſces; Vil-

Vilnenſem Palatini honorē, quater geminatis vicibus, ſibi collatum habuit, cū interim Capitaneatûs Samogitiæ, Caſtellaniæ Vilnenſis, Cancellariæ Supremæ, & Ducis Exercituum officia inquilina illi fuerint. A Kieyſtuto altero Gedimini Filio Vitoldus bellator famoſiſſimus prodiit, cuj9 ſoror Ringala Principi Maſoviæ elocata Cimbarcam Filiā habuit, conſortem Erneſti Archi-Ducis Auſtriæ, Matrē Friderici Imperatoris. Hic Auguſtus Cæſar ex Eleonora Portugaliæ Principe ſuſcepit Maximilianū Cæſarem, Mariæ Principis Burgundiæ conjugem, Parentem Philippi Hiſpaniarum Regis & Avum Caroli quinti ac Ferdinandi Primi Imperatorum: à quibus duæ proceſsêre Lineæ Auſtriacæ, Regum Hiſpaniæ & Imperatorum; ſi-

 qui-

quidē Carolus qnintus à Ringala Kieystuti Gediminovicii Filia, rectâ Lineâ descendens, in duas partes divisit Imperium suum; Hispaniæ Regna Philippo Filio suo, Philippi III. Parenti, & Philippi IV. Avo; Imperii verò ditiones Ferdinando Primo, suo Fratri resignādo. A Philippo IV. processit Carolus Rex Hispaniæ primo voto copulans sibi Principem Orleanensem Ludovici XIV. Galliarum Regis ex Fratre neptē; secundo Principem Neoburgicā, ex utraq; improlem vitam clausit. Ex Sorore verò illius Theressia Ludovica Regina Galliæ Philippus V. nunc Hispaniis & Indiis imperans prodiit. Inter Gedimini Filios isq; charissimus Patri, (quē Principem Litvaniæ vicinus morti constituerat) Javnutus erat, ad cætero-

rorum Fratrum invidiam paternum capessens Solium: *id enim illi ægrè ferre, juvenem non ætatis jure aut virtutis suffragio, sed solùm inconsulti amoris paterni præjudicio sibi anteferri.* Quæ bella suscitaverat hæc Javnuti in Solium evectio? Historiæ Litvanæ enarrant; mihi ad lineam deductionis formanti historiam, sufficit syllabum componere Principis Successorum; intra huj9 lineæ sphæram Sublimiores etiam Honorum apices coarctando. A Javnuta scilicet Principes in Zaśław, & Principes Mśćiślavienses originem suam deduxêre, cujus Proneptis Princeps in Koszary Sanguszkowa Capitanei Luceoriensis consors; Annæ Sanguszkownæ SAPIEZYNA Palatinæ Vitebscensis Mater fuerat. Ad Gedimini Filiū Coriatum Principē Novogrodēsē

densem nonnulli familiæ Kurczorum prosapiam referunt: Olgerdus verò pariter Gedimini Filius quantos ex se numeravit & produxit Principes, patet universo orbi. Cùm enim duodecim ille habuerit Filios; tot etiam ferè capita & Authores Principum familiarum posteritati edidit. His Nominibus vocatos filios censuit, eoq; ordine. *Sex illi Filii ex Vliana Vitepscensium Duce suscepti: Volodimirus Kijoviensium Dux, è quo deinde genitus Olelko, seu Alexander Słucensium Ducum Familiam inchoavit. Ioannes Zedzevitus Podoliæ Dux, Simon Lingvienejus, seu Langvinus Mscislaviensium, seu juxta alios Smolenscensium. Andreas Wigundus, à quo Trubecensibus & Polubincisis Ducibus genus est. Constantinus Dux Czernikoviæ, è quo deinde Czartoryscensiũ Duces*

Okolski t. 2 fol: 589.

Duces prodière. Theodorus Lubartus Sanguszkorum parens, à quo Kowelscii & Koszyrscii Duces. Quinque alii (præter Iagellonem) suscepti è Maria Twerensis Ducis filia: Skirgello, Suidrigelo, Korybutus, à quo genus ducunt Zbarascii & Wiśnovieccii Duces; Demetrius Koreccіorum Ducum Parens. Vigundus, qui susceptis ritu Rutheno Christianis sacris Basilius dictus fuerat, & paulò post Alexander, cùm ad Romanos transiisset, Severiæ ac Kiernoviæ Dux. Hujus loco Narimundum quidam ponunt III. ejus Nominis à Vitoldo Anno millesimo trecentesimo nonagesimo occisum crudeliter, verùm receptus à Palæmonia gente Author & fide sua dignus, authoritatisq; eximiæ Historiographus Narimundi loco Vigundũ alium, cæterùm Basilium ponit inter Olgerdi

Kojałowicz. p. 1. l. 8.

gierdi ex Maria Tverensi Filios. Non est mihi enumeratorum Principum longam hic enarrare præcelsã, progeniẽq; diffusam latè per posteros; unius Jagellonis breviter expressa sufficiet series, in quam Gediminia Domus provecta est. Per totam Europam dilatavit suam Serenissimam Familiam Jagello, primùm Dux Magnus Litvaniæ, tandem Rex Poloniæ. Ex illius posteris Casimirus Jagellonides Filius Ladislai, ex Elisabetha Austriaca numerosã reliquit prolem, hoc est Ladislaum, Bohemiæ & Hungariæ, Joannem Albrichtum, Alexandrum & Sigismundum Poloniæ Reges, Fridericum Cardinalem & Archi-Episcopum Gnesnensem, ac Sanctum CASIMIRUM; quinq; etiam Filias Sublimi nexu sangvinis per Europã mari-

ri-

ritatas idem habuit: Sophiam Principem Brandeburgicam, Annam Principem Pomeraniæ, Barbaram Principem Saxoniæ, Hedvigim Principẽ Bavariæ, Elisabetham Principem Lignicensem: ex qua prole, favente Benedictione Numinis, tantâ succrevit magnitudine linea Jagellonica, ut ex illa, continua serie successerint Imperatores quinq; Imperatorum Augustæ consortes sex; Reges patrii septem, Reginæ totidẽ. Per Varia Europæ Regna Reges novemdecim; Regum Serenissimæ consortes viginti. Electores quindecim, Conjuges Electorum viginti quinq;; Archi-Duces Austriæ triginta, Archi-Ducum Augustæ Conjuges quadraginta quatuor, & innumera Ecclesiasticorum & sæcularium Principum Nomina, ut non nemo

di-

Kinnerg. Anno 1649. dixerit. *Si hodie reviviſceret Caſimirus, nullam tot Principum Chriſtianorum Filiam, omnes quippe liberorum loco ſe habẽtes, Conjugem eligere haberet collateralem.*

Non erit extra Ordinem hujus Syllabi, Annectere hîc Computum Ducum Palæmoniorum & Samogitiæ, eâ ſerie, quâ faſces prehenderunt.

SERIES DUCUM Supremorũ Magni Ducatûs Litvaniæ & Samogitiæ.

Ex Herulis Duces Litvaniæ

Littalanus poſt annum Chriſti 366.

Veydevuto.

Littalanus Junior circa annum 373.

Itali ex Palæmone Columna Duces Litvaniæ.

Palæmon ſeu Publius Libo poſt annum Chriſti 929.

Borcus Palæmoniades, Cu-

Cunos Palæmoniades,

Spera Palæmoniades,

Kiernus Cuniades circa annum 1040.

E poſteris Juliani Dorſprũgi Duces Litvaniæ, qui ipſe Dux Dzievialtoviæ non Litvaniæ fuerat.

Ziwibundus Dorſprungiades circa annũ Chriſti 1200.

Kukowoytis Filius Ziwibundi circa annum 1221.

Utenes Kukowoytis circa annum 1227.

Iterũ ex Poſteris Palæmonis Colũnæ Duces Litvaniæ, qui per Electionem, nõ ſucceſsionẽ ibant.

Ringoldus Palæmoniades Primus Magnꝰ Dux poſt Annũ Chriſti 1235. Filius hic Gimbuti, Pronepos Palæmonis.

 Men

Mendogus, ſeu Mendolphus Ringoldi.

Electus Dux Litvaniæ Anno 1240. tandem Rex Litvaniæ coronatus Anno 1253. poſtquam collatum illi eſſet diadema, ob ejuratos Ethniciſmi errores, verùm brevi neſandus Apoſtata collatum ſibi Coronæ amiſit decus.

Troynatus circa Annum 1264.

Woyśielcus circa Annum 1265.

Ex Familia Iterum Juliani Dorſprungi Faſcibus Litvaniæ Admoti.

Swintorogus Utenides circa Annũ 1267.

Germōd9 Swintorogi circa Annũ 1270.

Gilıginus Swintorogi Anno 1275. Dux renunciatus,

Romundus Giligini Anno 1276.

Tra-

Trab9 Swintorgi 2dò genit9 Anño 1280.

Narımundus Romundi Filius An: 1281. hic relicto Hyppocentauro, pro ſtemmate Equitem aſſumpſit.

Troydenus Romundi Anno 1282.

Rimundus aliàs Laurus, ſeu Laurentius Troydeni Filius, quod nomen in Baptiſmo, Chriſtianus factus aſſumpſit. Electus Dux Litvaniæ Anno Dñi 1283. Eodem Anno tradidit Imperium Viteni, ipſe Monaſticam vitam repetens, quam cùm primum elegiſſet, deſeruerat ob ſedandos tumultus, excitatos à Daumando Troydenis Patris ſui Interemptore.

E poſteris Proſperi Cæſarini Columnæ Magni Duces Litvaniæ.

Vitenes quem Livonica Hiſtoria vo-

cat Utineri Filium, renunciatus circa Annum Christi 1283. Mortuus 1315.

Gediminus Vitenis Anno 1315. Occisus Anno 1328. Jawnuta Gedimini Anno 1329. renunciatus, & amotus.

Olgerdus Gedimini renunciatus Anno 1330. Mortuus 1281.

Jagello Olgerdi Anno 1381. renunciatus.

Kieystudus Gedimini, qui Jagellonem è Principatu amovit & se Ducem constituit.

Jagello Olgerdi iterũ post captum & strangulatum Vilnæ Kieystudum, postea assumptus ad Regnum à Polonis, coronatus 1386. Sub quo Litvania Unita est Poloniæ, sed nondum hâc Unione firmatâ, de qua infra.

Casimirus Primus Skirgayło Filius Olgierdi. Renunciatus 1387. Amotus 1392.

Ale-

Alexander Primus Witoldus Kieystudi Filius. Renunciat9 Anno Christi 1392. Mortuus 1430.

Boleslaus Primus Swidrigayło Olgerdi Filius, Renunciatus Anno 1430. Mortuus 1432.

Sigismundus Primus Woydatus Filius Kieystudi, Renunciatus Anno 1432. Occisus 1440.

Casimirus II. Jagellonides, Inter Reges Poloniæ IV. Dux Litvaniæ renunciatus Anno 1440. Rex Poloniæ electo9 1447. Mortuus 1492.

Alexander II. Filius Casimiri Electus 1492. translat9 ad Regnum 1501. Mortuus 1506.

Sigismundus II. Filius Casimiri, Elect9 Anno 1506. Translat9 ad Regnũ 1507. Mortu9 1548.

Hic

Hic inter Reges Poloniæ Primus eſt hujus Nominis, inter Duces Litvaniæ II. hinc inter Reges Poloniæ, reperiuntur Tres, inter Duces Litvaniæ quatuor Sigiſmundi, quia ante Unionem Litvaniæ cum Regno, Sigiſmundus unus, dictus Woydatus, Filius Kieyſtudi Magnus Dux Litvaniæ fuerat.

Sigiſmundus III. dictus Auguſtus. Electꝰ Anno 1530. tranſlatus ad Regnum eodem Anno. Mortuꝰ 1572. Hic in Regno Poloniæ fuit Sigiſmundus II. Sub illo Unio Litvaniæ cũ Regno facta eſt. Licet enim ad Jagellonis tempora, Litvania Poloniæ annexa erat; diſtinctos interim Duces, uſq; ad hunc Sigiſmundum habuit, ad quorum Electionẽ primariò Reges Poloniæ pertinebant.

Exteri Magni Duces Litvaniæ.

Hen-

Henricꝰ Valeſiꝰ de Galliæ Regibꝰ, Rex Galliæ deinde deſerto Regno Poloniæ.

Stephanus Batoreꝰ ex Principe Tranſylvaniæ.

Ex Vaſia Regum Sveciæ Familia, & Matre Jagellonia Magni Duces Litvaniæ.

Sigiſmundus Magnus Dux Litvaniæ IV. Joannis Regis Sveciæ Filiꝰ. Electꝰ Anno 1587. Rex Poloniæ; Anno 1594. Rex Sveciæ coronatꝰ.

Vladiſlaus IV. Magnus Dux Litvaniæ, Rex Poloniæ 1633.

Joannes Caſimirus, Rex Poloniæ, Electus Anno 1648. Abdicavit 1668.

Ex Variis Familiis Reges Poloniæ & ſimul Magni Duces Litvaniæ.

Mi-

Michàël I. Korybut Wiśniewiecki, Electus Rex Poloniæ, Año 1669. Mortuus 1673. die 11. Novembris.

Joannes III. Sobieſki. Electus Rex Poloniæ Anno 1674. Coronatus 1676. Mortuus 1696.

Auguſtus II. Elector & Princeps Saxoniæ, Rex Poloniæ, Electꝰ A. 1697. die 27. Junii. Coronatꝰ A. eodē 15. 7br:

Series Ducum Litvaniæ Novogrodenſis ſeu ultra-Vilienſis.

Erdivilus Palæmonis Abnepos
Mingayło ſeu Michàël
Skirmundus Michàëlis.
Troynatus Skirmundi
Algimundus Troynati
Ringoldus Algimundi Magnꝰ Dux Li-

Litvaniæ totiꝰ; hic conjūctis Ducatibꝰ omnibꝰ præcipuè ultra-Vilienſis & Novogrodenſis Litvaniæ, Primus Magnus Dux Litvaniæ Año Chriſti 1236. dictus eſt. Abhinc poſteri ejus, (præter Coriatum Filium Gedimini, & Theodorū Coriati, qui Ducum Novogrodenſium geſsêre titulum) Magni Duces Litvaniæ vocati ſunt.

Series Ducum Samogitiæ.

Ex Palæmone.

Zaymo Weydevuti Filius, Frater Litalani Junioris; Herulus.

Gimbutus Palæmoniades, Cunoſſi Magni Ducis Litvaniæ Filius. Nepos Palæmonis.

Monſtwiło Gimbuti Filius.

Vikindus Filius Monſtwili.

Ex Juliano Dorſprungo.

Zivibundus Dux Samogitiæ simul & Litvaniæ.
Kukovoytis Zivibundi Filius.
Utenes Filius Kukovoytis.
Svintorogus Filius Utenis priùs Samogitiæ, quàm Litvaniæ Dux.
Giermondus Filius Swintorogi.
Trabus Giermondi Filius.

Hi iidem Samogitiæ, qui

Litvaniæ Duces.

Ex Prospero Cæsarino.

Kieystudus Gedimini Filius.
Vitoldus Kieystudi. Uterq; hic Et deinceps semper iidem Litvaniæ & Samogitiæ Duces fuêre.

Duces Polocenses Litvani.

Ginvilo Nepos Erdivili.
Boryssus Ginvilonis Filius.
Basilius Rechvoldus Boryssi.

Hlebus Basilii.

Hlebo mortuo rursꝰ Polocia Reipublicæ formam retinuit, donec rursꝰ debellaretur.

Theophilꝰ Mendogi ex Fratre Nepos.

Deinceps Ducibus Litvaniæ paruit, neq; habuit separatim suos Duces.

Ad hanc celsitudinem pervenit Gediminia Domus per lineã Jagellonicã sublimata ut per Ducum Regũ & Imperatorum iverit gradus, superlativa comparatione; unde dum collaterali â Fratre procedit serie, etiam SAPIEHARUM origo; quanta hæc sit, cuilibet in expresso est. Ultimus scilicet Gedimini Filius Narimundus Pinscensium Dux parens Ducum Rozynsciorum & SAPIEHAHUM extitit, altitudinem sublimis Domûs, collaterali Jagello-

nis innectendo familiæ, & eam postea orbi exhibendo præcelsam stirpem, quæ in sequenti patebit ordine.

Narimundus Pinscensium Dux, Gedimini Filius, Punigaylonis Sophia dicti parens, Sunigaylonis Avus, Theodati & Joannis Sapieha Pro-avus.

Diffusa per Europæ ditiones ac Regna, in supremis laticlaviis Gedimini propago, â cæteris ejus Filiis in hanc Majestatem Europæ venit: A Narimundo verò intra Patrios Lares in Ducum seriem, & Principum familias excrevit. Pinsco hic Princeps, Mozyro, partibusq; Volodimiriensis Provinciæ potitus Magnus Primoribus, non minor in successoribus extitit; Tres enim numera-

mera-

meravit Filios, Alexandrum verè magnũ, Podoliæ, Georgium planè heroem, Belzensium Duces, & Punigaylonem Castellanum Trocensem; in quo trino perfecto unionem Patriæ, ad coronam Regni servavit & defendit, dum Olgerdus Illius Patruelis, unum sibi cum Alexandro Littalanum videns non sufficere orbem, in alia etiam Regna protenderet sublimem fascium & laticlaviorum affinitatem. Hoc quippe agnatum est Regnorum & Imperiorum Honoriis, ut non uni affulgeant territorio, verùm asymbola Principis siderum Majestate, latè suos spargendo splendores si non integrum orbem saltem potiores Universi Provincias gratioso vultu, & pulchro honorum decore repleant, & hoc ipso multam orbis fa-

Privilegium Sigismundi I. 1522.

ciem

ciem in se exprimant quam posteritatis miretur & imitetur solertia. Ita Narimundi Principis dum per collaterales dignitatum radios, & reflexam in alias provincias lucē alibi affulsit gloria, nec in patrio solo hic splendor deerat, præcelsas easq; binas Rozynsciorum & SAPIEHARUM ex se producendo Familias. Et quidem de Rozynsciis Ducibus hìc agendum, ut nepotum gloria in fontem suum & caput Narimundum referatur, SAPIEHARUM verò eximii progressus sequentibus explicabuntur in foliis. Intra breve tempus Rozynsciorū florens prosapia; tot Heroum protulit laureas, quot inter continuos bellicos æstus, & effusi sangvinis influentias, vix unquam in Martis campo legebantur. Illustrissima hæc ex Narimundo

mundo descendens generatio cruces quatuor cum trunco stipitis pro insigni nobilitatis assumpsit, atq; ultimam lineam Domûs ut ait Okolski; ad gremium Ecclesiæ Romanus Narimuntowicz, ubi accessit, clausit crucibus & finivit. Quotquot verò bella à temporibus Gedimini & Narimundi ad sæculum Rozynsciorum fuerunt, omnē molem, incursiones hostium, pondus & assultus, descendentes hi à parente victorioso, pectore fortitudinis, capite consilii sustinuerunt & repulerunt, sedemq; in Rozyno figendo, præmium hæreditatis in Kotelnia â Ducibus Litvaniæ, & Regibus Poloniæ retulerunt. De Romano Rozyński Simon Starovolscius habet sequentia. Cùm â Demetrio Moschoviticum imperium repeten-

Okolski Orbis Pol: t. 2.

Starovolsk. In Sarmat. Bellat.

repetente legionibus Polonicis Præfe-
ctus esset, astutissimos hostium conatus
probè eludere solebat, & dum ille â sub-
ditis tempore nuptiarum per tumultum
occisus esset, Romanus, ut imperium ad
Polonos aliquomodo pervenire posset,
profligatis centum & amplius uno præ-
lio Szuyscii sectatorũ millibus, super-
stitem Demetrium cum aliis simulavit,
atq; pro illo toties cum Moschis feli-
cissimè decertavit, ut mediâ jam Mo-
schoviâ fictitius Demetrius potiretur:
sed ubi Romanus ex assiduis curis ad
Serpuchoviam bellici laboris febri im-
maturum finem vitæ accepit, etiam De-
metrius ille personatus Romano amisso,
â Tartaro Arak Murza, cujus germa-
num vitâ privaverat, inter venandum,
nil tale suspicatus transfixus fuit. Hæc
ille

ille. Idem verò historiographus Cano-
nicus & Prælatus Tarnoviensis, illi E-
pitaphium tale exaravit. *Clausus hoc
saxo quiescit Romanus Dux Rozynius, ma-
gnificis animi generosi virtutibus insignis,
cunctisq; perfecti Imperatoris artibus in-
structissimus; Qui Bellis Tartaricis in
Podolia exercitatus in Moschovia à Deme-
trio Principe omnibus copiis Præfectus, ma-
gnam apud omnes famam, magnis præmiis
victor promeruit; Qui parta Anno* 1608.
*ad Belchoviam insigni de Szuyscio Moscho-
viæ Tyranno victoria, apud Serpuchoviam
febri extinctus est. Heu immitia fata ma-
joribus & paratis illi honoribus, properè
nimiùm invidendo accelerârunt.* Obiit
octavâ Aprilis, millesimo sexcentesimo
decimo, ætatis trigesimo quinto. Re-
liquit Filiam Petri de Romanow Swier-
I ski

ſki eximii & ſtrenui bellatoris conſortem. Michaël etiam Rozyńſki Romano ſuppar; bello, ſtratagematibus & victoriis de Tartaris & Moſchis clarus, Filium, qui teſtis virtutis, fortitudinisq; ſuæ proxima imitatione foret, reliquit, Kirikum ſeu Cyrillum; qui omnes Tartarorũ machinationes, perſpicaci mente prævidens, nullum, ſine ſtrage hoſtium, ſubiit certamen. His victoriis & triumphis clarus, in vim emeritæ fortitudinis, â Sereniſſimis Regibus, campis & agris, qui nunc Kotelnia vocantur, donatus. Parem etiam Fortitudinem Fratri ſuo Bogdano inſtillavit, qui â teneris ad militiam flagrantes gerens animos, ex campis deſertis, ubi Scytharum uſui accomodati exporriguntur ſinus; deſcendit, & Dux Zaporovienſium Koſakorum

ſakorum magna clade & nece, quovis loco ac tempore Tartaros profligavit. Nicolaus quoq; Majorum firmatus conſvetudine & acri hoſtium victoria eo diſpoſuit animum & omnis conatûs facultatem, ut in ſubſidium patriæ, contra graſſantes Tartarorum copias, parentum innutritam triumphis, captaret indolem. Glorioſa ſanè & multùm perutilis Rebuspublicis ratio eſt, dum illos in ſuo gremio Cives nobiliter & generosè prognatos habent, qui derivatam â Patribus gloriam in ſe ipſis per heroica acta promovendo, tandem in filios exemplari amuſſi refundunt. Ex his etiam & tantis progenitoribus deſcendens Demetrius Rozynius, innatum prædeceſſoribus ſuis & ad bella ac triumphos natum in ſe probavit

 in-

ingenium, plurima in confiniis Regni & Moſchovia generoſi animi exempla declarans. Agebatur ad Czaśniki exoptata militi præliandi ratio, quam Dux Exercituum Romanus Sanguſzko in Moſchos movebat, multâq; triumphi gloriâ profligavit hoſtem, eo agendi modo, ut Demetrium Vice-regentem vexilli ſui & Rothmagiſtrum ac Ducem militiæ conſtituerit. Memor ille, gloriæ incrementa & res præclarè geſtas ſeditionibus & diſcordiis corrumpi, eodem animo, eadem mente cum Duce ſuo velitavit, in unam hoſtium cædem utrumq; Ducis & ſuum combinando animum; nec malè cadente effectu; junctis ſcilicet eximiarum mentium viribus, vicêre inſurgentes in ſe, & adverſas in prædam ſumpſêre phalanges.

langes.

langes. Et hæc antiqua Victorioſi Rozynſciorũ nominis ſeries; cujus familiæ antiquitatem referunt ſcripturæ Ruthenorum; habent & privilegia & notata in caſtris Magni Ducatûs Litvaniæ, Volhyniæ, Kijoviæ, quæ â Narimundo Gedimini filio deducunt, uti & Epitaphia vetera Kijoviæ & Rozynii. Paprocius equidem in utroq; opere ad Coriatum illorũ refert familiam; verùm cùm cæterorum potior fides Narimundo Patri Rozynſciorum Ducum reddat initia hujus proſapiæ; error illis adſcribendus eſt, qui non ad Narimundum, ſed aliò lineam hanc aſcendere faciunt. Glorioſus in trophæis Rozynſciorum Heroum multo tempore perennavit Narimundus Propater Victorioſi nominis, Majoris interim gloriæ pretia habuit

buit

buit ex converſis ad fidem veram, poſt fata ſua ſera, nepotibus; qui Progenitorum ſuorum barbaram in Ethniciſmo deſerendo opinionem; in Rozynſciis Orthodoxi zelatores & Catholici fuêre; annexã quippe cum SAPIEHIS habentes ejuſdem Domûs colligationem, etiam ejuſdem Sanctæ fidei participes voluerunt eſſe: cùm Sunigal SAPIEHA Caſtellanus Trocenſis pulchro familiæ ſuo exemplo, Sacro fonti Baptiſmatis intingeretur primus. Singula hæc laudum encomia in Patrem ſuum & primum Satorem familiæ Narimundum (in hoc infelicem, quòd ethnicis erroribus uſq; ad fata innodatum) reincidunt, alteram etiam parium elogiorum in campo SAPIEHANÆ Domûs colligentia meſſem. Tres enim

Narimun-

Narimundus habens Filios, Ducem Podoliæ & Ducem Belzenſium ac Caſtellanum Trocenſem, è prioribus unam, ex hoc alteram, hucusq; inter faſces & honorum laticlavia perennantē orbi produxit familiã. Ad Punigaylonem ſcilicet Caſtellanum Trocenſem, per directam lineam ſtirpis ſuæ extenſa, SAPIEHARUM tam in Kodeń quàm olim Severienſium dictorum, deducitur non interrupto ordine proſapia.

NARIMUNDOVITI9 Punigaylo Caſtellanus Trocenſis, Filius NARIMUNDI, Parens Sunigaylonis, Avus THEO-

DATI

DATI & JOANNIS SAPIEHARUM, Sophia dictus.

TRaditam â Prædecessoribus gloriam Narimundovitius hic, uti in se conservatam retinuit, ita & posteritati florentem in successoribus suis tradidit. Castellanus ille Trocensis fuerat, & hoc ipso Magnus inter Proceres Litvaniæ Senator. Quatuor protunc solùm Senatoria dignitate æstimabantur; duo Palatini, & duo Castellani, Palatinus scilicet Vilnensis, & Trocensis, Castellanus itidem Vilnensis & Trocensis, reliqui verò Palatini nondum Senatores erant, neq; Senatum Palæmonium intrabant, neq; Palatini seu Wojewo-

jewodæ sed Vicarii patrio idiomate Namiestnicy vocabantur, veluti Vice-Duces temporanei in locis, quæ olim â Ducibus suis administrabantur, antequam in Provinciam Litvaniæ redigerentur. A Polonis primùm usus hujus nominis desumptus. Kojałowicz interim tam Namiestnikos, quàm Wojewodas Palatinos indifferenter vocat, quòd eadem potestas Namiestniko, quæ Palatino fuerit: post conjunctionem verò cum Polonia hi omnes ingrediebantur Senatum, continuatâ hucusq; ejusdem dignitatis serie. Rerumpublicarum hic mos non incongruè, nec sine emolumento civium solet esse; ut vertentibus Annis, ad excitandum gloriæ & necessariorum patriæ in obsequiis officiorum ardorem, computus dignita-

Kojałowicz in Nomenclat. Stēmatum fol. 8.

tum assurgat Major, ac honorũ amplior aperiatur campus, in quo posteritas pulchros ad subsidium & commodum patriæ ascensus faciat. Ita Romuleum Imperium solus ad initia administrâsse fertur Romulus, postquam verò amplioribus illud dilatatum esset latifundiis, plures Consules, Patres Vniversæ Patriæ & Senatum ê collectis pluribus senio & authoritate ac decidendarum sententiarum pondere graves adlegit. Plures etiam Hispania Grandes, Gallia Pares, Imperium Electores post ulteriorem evolutionem temporum admisit, ut â pluribus commodiùs patriæ sustentaretur salus, & in plures honorum derivaretur Majestas. In Senatorio jam ad illa tempora existens ordine Narimundovitius Punigaylo cæteris honore & digni-

dignitate eminuit. Non incommodũ erit, si alia officia in Magno Ducatu Litvaniæ, hîc etiam referantur, quæ circa tempora Punigaylonis prope Annum millesimum fuêre. Mareschalci protunc duodecim erant; ut videre est in annuis Anni 1569. ubi vocatur Paulus Ostrowidzki unus ex duodecim Mareschalcis. Neq; vocabantur Mareschalci Magni Ducatus Litvaniæ, verùm aut simpliciter Mareschalci, aut Mareschalci Regii. Et Anno millesimo quingentesimo sexagesimo tertio Petrus Zaorski & Michaël Lozyński ex ordine Mareschallorum deputantur in comitiis Generalibus Ordinum Litvaniæ, ad tractandum de perficienda unione cum Polonia. Cancellarii olim privilegia (uti constat ex Privilegio donati-

onis, quà Goniundz & Raygrod Anno millesimo quingentesimo nono donat Nicolao Nicolai Radivilo, tunc Palatino Trocensi, postea Vilnensi) tribus sigillis sigillabant; nēpe Magno, (quod Majestas Litvaniæ vocabatur) ab una parte; ex altera autē parte minore (quod sigillum Magni Ducis vocabatur,) & sigillo parvo Annuli Ducis. Majestas continebat loco stemmatis, ipsius Magni Ducis personam in throno sedentē. Castellani alio titulo dicebantur Okolnicy, proinde si alicubi in antiquioribus monumentis hic honor adscriptus legitur, Castellani officia intelligenda sunt, fortè â Castellis quibus illi præesse solent, nuncupata. Tali Officio functus Narimundovitius è Senatorio ordine, fascibus insignis, fide ethnica lau-

laudes suas obfuscavit: qui sub ethnico Principe Olgierdo Patruele fratre suo placita Principis existimans; perversorum errorũ tenacitate usq; ad vitæ tempora pertinax, ut fatentur Ruthenorum Annales; nomen suæ in posterum familiæ exinde indidit. Ubi legitur. *Quoniam sub Ethnico Principe in Litvania, Senatoria fungebatur dignitate, Paganismum conservavit, ideoq; ab Ethnicis in scomma fidei Christianæ (quæ tunc in Litvania Græci ritûs propagari cæperat) Græco agnomine Sapiens, (ideo videlicet, quod ad Christianam fidem non accessisset) seu Sophia appellatus.* Patriis armis tribus Liliis ille utebatur; cùm enim Narimundus Progenitor ejus ad tres avitas colũnas tria adjũxisset Lilia; hic lilia in stẽmate retinuit. Unde SAPIEHARUM Domus meri-

Monumenta Ruthenorum.

 tò

tò à Progenitoribus suis tam arma Liliorum quam Columnarum vendicat. Vixit Punigaylo Narimundovitius Anno millesimo trecentesimo octogesimo; ætatis septuagesimo octavo: relinquens Filium Sunigaylonem seu Simeonem in Baptismo dictum, primum è domo SAPIEHANA Christianum.

SUNIGAL Castellanus Trocensis, Punigaylonis Filius dictus â Patre Sophia. Parens THEODATI Smolenscensis & JOANNIS SAPIEHARUM Podlachiæ Palatinorum.

EX-

EXcelsior jam in Sunigaylone Domûs SAPIEHANÆ gloria, prioribus sæculis per terrestres sublimitates & honorum celsitudines ivit in isto jam altiùs provecta, supra terrestris dignitatis Magnitudinem assurrexit. Hactenus siquidem ad Sunigaylonem illos splendores & Majestuosam Principum serenitatem, quam â prædecessoribus suis, sibi semper affulgentē habuit, Ethnicismo obfuscatam, & tenebris erroneæ fidei ac multorum Deorum involutam similacris spectaverat hæc gloria; in Sunigaylone de integro se expolitam, & lumine veræ ac Orthodoxæ fidei illustratam recepit. Primus hic ê SAPIEHANA prosapia Christianus, Simeon in Baptismo dictus, eam familiæ suæ indidit orthodoxè credendi ratio-

nem,

nem, quæ hucusq; in hac zelosâ pro Numine, & aris, domô, constanter perseverat. Obfuscaverat quidem pauco tempore Genevensis tenebrio etiã hanc Illustrissimam familiam, verùm quanto ardore & zelo, illusi ab hoc orbis histrione perpauci SAPIEHÆ, suos retractârint errores; sequentes evolvent paginæ, ubi singulorum expendentur acta. Pulchro, & non satis æstimando exemplo Sunigal illectus, dum Jagellonem, in Baptismo Vladislaum, Vitoldum & Vicundum Alexandrum, Skirgaylo & Korigailo Casimirum, Swidrigailo Boleslaum, Dougothum Georgium dictos, verâ fide imbutos & XVI. Kal: Mart: qui Divo Valentino sacer est â Bodzenta Archiep: Gnesnensi Christianis sacris initiatos adverterit, ipse etiam

am Baptismali ablutus fonte, delevit, & abluit veteris superstitionis opprobria. Non hoc solùm facti eximio progressu, verùm & aliis præclaris documentis domum suam & familiã appretiavit. Magnus siquidem Senator, Trocensis Castellani occupavit subsellium, cùm protunc Monvid Vilnensis, Jaunutas Trocensis Palatini, Gedimini Magni Ducis Litvaniæ præclara progenies; Minigal originaliter ex Ducalibus armis Principum, initia familiæ vendicans Castellani Vilnensis officia & honores obirent. Nec parva hæc sors Sunigaylonis & â Primoribus suis in illum derivata exiguo æstimanda honore; cùm Principes nonnisi sangvinis hæc solia protunc impleverint, & solũmodo quatuor numerarẽtur Senatores; unde & in

Herburt in privileg Unionis.

Paprocki in suo Opere Stematum.

moderna tempora cæteros Palatinos præcedunt Castellani Vilnensis & Trocensis, ex eo, quòd antiquitate veterior in Senatoriam dignitatẽ illorum ascensus fuerit. Cæterùm magnum pondus familiæ suæ etiam exinde addidit, quòd inter fœdera unionis sub Annum millesimum quadringentesimum primũ, avita Liliorum & columnarũ arma, in Msuram seu Lis, non tam commutaverit, quàm pulchro ordine Domûs suæ insignia disposuerit. Magnorũ hoc quippe nominum ad unionis tempora honor fuerat, in signum amicitiæ acceptatæ, (quam disturbare facilè poterat quisq; illorum; armis & opibus, ac familiâ potens) novum insigne assumere, ut hoc vinculo certiòr firmaretur & stabiliretur concordia. Quare non exlex ab or-

dine

dine præsentis deductionis erit series, si ordo & computus nonnullarum saltem familiarum hîc ponatur, quæ inter Unionis prima exordia ad Hrodlo insignia assumpserunt nova.

Familiæ quæ Anno 1413. sub JAGELLONE & VITOLDO in Hrodlo admissæ sunt ad usum Stemmatum Polonicorum, uti habetur in Regni Statuto.

Familiæ	*Stemma*
Mondvid Palatinus Vilnen:	Leliwa.

Jaw-

JawnꝰPalat: Troc:	Zadora.
Minigayło Caſtellanus Vilnenſis.	Rawa.
Sunigayło Caſtell: Trocenſis.	Liſy.
Niemira ſeu Nagora.	Jaſtrzębcy, ſeu Łazanki, Boleſty.
Gregorius Oſtik.	Trąbki.
Butrym.	Topory.
Goligunt,	Łabędź ſeu Skrińſcii.
Nicolaus Bylim,	Poraje.
Korewa.	Dębno.
Wyzgierd.	Odrowąż.
Petrꝰ Montigierd.	Wadwicz.
Nicolaus Tawtygierd.	Dria.
Joannes Gaſtołd.	Habdaniec.
Wołczek, Kotwa ſeu Kukwa.	Pułkozic.

Bu-

Butowt.	Gryffowie.
Jadald.	Srzeniawa.
Kalon Rało	Pobodze.
Joannes Rymwidowicz	Grzymała.
Gineyd Kuncewicz	Zaręba.
Dautkſza ſeu Doxa	Pierzchała.
Nicolaus Boynar ſeu Bieynar	Nowina.
Wołczkon Kokutowicz	Działoſza.
Giedorwoch	Kopacz.
Dangiel	Rola.
Jac: Mingiel	Siromla, Sirokomla.
Woyſznar Wilkolewicz	Kot Morſki.
Irżyk Sangaw	Powała.

Sa-

Saka	Pomian.
Naczkun	Doliwa.
Werburt	Sarza.
Monſtwild	Dolanga.
Stan: Wiſygin, Wyſzynga.	Bogorja.
Woyſzym Dan-czykiewicz	Janina.
Monſtold	Bichawa.
Andreas Dewkne-towicz	Swinka.
Bodzwił ſeu Rod wil	Sulima.
Michucha	Łodzia.
Czupa.	Korczak.
Koiczan Sukonicy	Wańczyk.
Minimand Seſni-kowicz	Rolda.

Koczan	Nałęncz.
Gierdud	Jelitowie.
Moydylon	Biała.
Staniſlaus Butow-towicz	Godziemba.
Woydzło Ko-ſzyłowicz	Ciołek.
Et Joannes Eywild	
Et Czuſzułowicz.	
Surgutha z Kieśli-nia z Reſzynek	Oſmorog ſeu Gie-rald.

Non ſunt omnes interim enumeratæ familiæ, quæ in Hrodlo ad uſum ſtemmatum ſunt admiſſæ, cùm etiam privilegium inſertum Statuto non exprimat ſingulas, quia numeratis his additur &c: &c, quòd fortè cõpactor Statuti propter longitudinem non attexuerit alias. Auctus itaq; novis armis ad Hrodlo in-

ter unionis comitia Sunigal per filium ſuum Joannem, in Kodeń SAPIEHA Palatinū primò Vitepſcenſem ex poſt Podlachiæ, privilegium Confirmationis Stemmatis Lis, â Sigiſmundo I. Rege Poloniæ Anno milleſimo quingenteſimo duodecimo recepit. Quia verò nonnulli ignari præcelſæ deductionis SAPIEHARUM â Sunigaylone ad Narimundum & Gediminum illā non referunt, annecto privilegium, ex quo clarè deducitur tam â Gedimino per lineam rectam procedere SAPIEHAS, quàm etiā titulo Ducum inſignitos eſſe.

Privilegiū Confirmat: Stemmatis Lis.

Ad perpetuam rei memoriam. Sigiſmundus DEI Gratiâ Rex Poloniæ. Magnus Dux Litvaniæ, Ruſſiæ, Pruſſiæ Samogitiæq; Dominus & Hæres Significamus tenore ſequente præſentibus & futuris notitiam volen-

len-

Sapiehæ â Narimundo & Giedimino procedunt

lentibus, quomodo nos gratam memoriam referre cupientes, erga Illuſtris Narimundi Gediminovitii Pinſcenſium olim Ducis conſangvinei noſtri Poſteros Ivanum in Kodeń Palatinum Vitebſcenſem, Mareſchalcum & Supremum M. D. Litvaniæ noſtræ Secretarium, Braclavienſem Capitaneum, nec non Theodatum in Opakow Gubernatorem Smolenſcenſem, Notarium noſtrum Litvaniæ, Semionovitios Sopihas, nobis, Reipublicæ, & Anteceſſoribus noſtris emeritos, libenter id dignum eſſe duximus, ut certum privilegium â Divo olim Avo & Prædeceſſore noſtro Vladiſlao Iagiellone Rege Poloniæ, Magnoq; Duce Litvaniæ, Parenti illorum Simeoni Sunigal Caſtellano Trocenſi, Punigaylonis Narimundovitii Sophia olim dicti, Trocenſis etiam Caſtellani filio, ob præclara quondam merita conceſſum & collatum, liberi

Ioannes Sapieha.

Theodatus Sapieha.

Sunigal Punigaylonis Caſtel: Troc: filius.

Punigaylo Narimūdovitius ſeu Narimūdi filius

beri

beri scilicet usus, pro se & successoribus armorum, quæ ipse in Comitiis Horodlensibus unionis Litvaniæ, cui cum aliis Principibus Consangvineis nostris interfuit, vulgò Lis in majus vinculū & Societatem, Stemmati suo Liliorū per prædictū Narimundū Gediminovitium Pinscensem Ducem Avū suum olim assumpto associavit, confirmaremus & affirmaremus. Proinde nos præhabita matura deliberatione & consilio Prælatorum & Baronum Regni & Magni Ducatûs nostri illud privilegium juxta tenorem suum nunc & in perpetuum confirmamus & affirmamus. Eodemq; præfatos Magnificos Semionovitios SAPIEHAS & illorum posteritatē junctim cum omnibus prærogativis, titulo, insigniis, & decoribus, quibus & alii e Ducibus Litvaniæ oriundi in Regno nostro utuntur perpetuò & in ævum gau-

Narimūdus Avus Sunigaylonis deducitur.

Sapiehæ Ducum titulo decorantur.

gaudere permittimus & decernimus. In cujus rei fidem & testimonium, sigillum Magni Ducatûs nostri, præsentibus est appensū. Actum Cracoviæ feriâ secundâ ante festum Visitationis Beatissimæ MARIÆ. Anno Domini millesimo quingentesimo decimo secundo. Regni nostri Anno sexto. Præsentibus ibidem Generosis & nobilibus Ioanne Litabor Chreptowicz Mareschalco Magni Ducatûs nostri, & Capitaneo in Kobryń. Niccolao Iurjewicz, Hlebowicz Capitaneo Drohicinensi, Iwan Andrzejcwicz Mareschalco, Tenutarioq; in Dougi, Iacobo Kunczowicz, Equitone Curiæ nostræ, Tenutario Seypunensi & Wilkinensi, aliisq; quàm plurimis aulicis, Notariis & Curialibus nostris, fide dignis testibus ad præmissa. Hæc privilegium; quod commemorat Okolski. Item Olszowski in Concione funebri Chri-

Okolski Orb: Pol: T. m: 2. Stem: Lilie 3tio.

 sto-

ſtophori SAPIEHA Notarii M. D. L. Ex quo luculenter deducitur Originem SAPIEHANÆ Domus â Narimundo Pinſcenſium Duce, & Gedimino ejus Parente procedere. Quare indebitè nonnulli Punigaylonem Caſtellanum Trocenſem ad Olgierdum referunt, ut ex præfato privilegio patet, in quo Sunigal Punigaylonis Filius, Narimundi Pinſcẽſium Ducis Nepos patenter affiirmatur; forte inde illi hæc arbitrati, quòd crediderint fuiſſe genitum ex Narimundo (juxta aliquos) dicto Baſilio Pinſcenſi Duce, Olgierdi filio, qui â Vitoldo, Anno 1390. pedibus ad ulmum ſuſpenſus tormentis teliſq́ obſeſſorum, in proximo Vilnæ prato ejus ipſius manu & arcu confectus eſt. Sed longè aberrârunt: documẽta enim authentica & privilegii præ-

Olſzewſki & Dunin in Concionibus.

Kojałowicz hiſt: Litv: parte 2. l. 1. Piſtorius. Stryikowſki.

præ-

præfati robur â Narimundo Gediminovitio Pinſcenſium Duce Olgierdi germano fratre Punigaylonem SAPIEHA ac ejus Filium Sunigaylonem Originẽ ducere demonſtrant. Corrigendus itaq; error, cui occaſionem ſimilitudo nominum poſuit, imò verior, & majore authoritate fultorum Hiſtoricorum Litvanos progreſſus deſcribentium id probat fides, quòd inter filios Olgierdi non fuerit Narimundus, ſed alius citatus præcedenti deductione, aſſerente Kojałowicz, ac proinde ad ſolum Narimundũ Giediminovicium, & non ad alium origo Sunigaylonis & illius Parentis procedit. Ducum etiam ornata honore SAPIEHARUM familia, uti è Ducibus Litvanis ſua initia Domûs præcelſæ in Litvania exhibet, ita juremeritò Du-

Hiſt: Litv: p. 1. L. 8.

Du-

Ducum ſibi titulos cum aliis Principibus Sangvinis, & é ſtirpe Ducum Litvaniæ procedentibus, vendicare poteſt. Placet hìc aſſociatas Ducum Litvaniæ ponere familias, quæ Kniaziorum ſeu Ducum titulos, olim collatos ſibi habuêre, & nunc eoſdem retinent.

Familiæ quæ Kniaziorum, ſeu Ducum titulo in Litvania antiquitùs utebantur, & nunc utuntur.

Wiśniewiecki Korybuth. Sanguſzko Kowelſki & Koſſyrſki. Zbaraſki Korybuth. Zaſtawſki Litvanus Jawnucia. Olel-

Olelko Słucenſis. Czartoryſki. Radziwiłł. Ogińſki. Algimunt Holſzanenſis. Biały. Bielſki. Borowſki. Dołſki. Ośiemiatycz. Odojewſki. Kurpſki. Maſſalſki. Sokolińſki. Drucki. Sołomerecki. Swierſki. Dowmand. Zabrzeżyńſki. Monwid. Korecki. Oſtroſki. Zaſtawſki Ruthenus. Horſki Drucki. Trubecki. Kroſzyńſki. Lubecki. Drucki. Worotyńſki. Woroniecki. Giedroyć. Sieśicki. Dowmond. Wolſki. Girſki. Dowmand. Dubronicki. Fućiatczyc. Ozierecki. Tołoczyńſki. Cietwiertyńſki. Prońſki. Porzycki Korybuth. Woroniecki Korybuth. Zarecki. Worotyńſki. Przychabſki. Petyhorſki. Cæteræq; Domus Ducales licèt è Principibus provenientes, quæ plures reperiuntur, titulo tamen Ducū ſeu

ſeu Kniaziorum non utuntur. Imò & ex poſitis hìc, nonnullæ familiæ quanquam Principes, Kniaziorum tamen ſibi non vendicant nomina. Fortè ideo, quòd non appoſitus utcunq; titulus, ſed ſangvis transfuſus & Progenitorũ Ducalis ſeries, Principes creet. Imò nec hic ordo, ac computus Kniaziorũ è Kojałowicz allegatus, omnes exprimit: Plures enim & præſens & præterlapſum numeravit ſæculum, uti Łukomſcios, Połubinios. Szuyſcios. Rozyńſcios. Kurcz. &c. quos enucleatiùs ac expreſſiùs ampliorią; ſyllabo per varia ſtemmata Okolſki adlegit Ducibus, ac è Ducibus prognatis Heroibus. Hæ Ducum relatæ in pauco licèt numero familiæ, annexam titulorum & decorum celſitudinem etiam in SAPIEHARUM domum

mum invehent, eò evidentiori ratione, quôd ex eodem ſtipite prognatos ſecum hæc præclara proſapia habeat Principes. Nepos ſiquidem ex fratre germano Narimundo Alexandri & Georgii Rozyńſcii hujus Bełzenſis, illius Podoliæ Ducum, cognatum in ſuos poſteros Principum duxit ſangvinem Sunigal, ut ex multis documentis ſeries Genealogiæ SAPIEHANÆ, Pauli SAPIEHÆ Palatini Novogrodenſis cum Ducibus Rozyńſciis de ſucceſſione bonorũ acta referens, illorum expungit ignorantiam, qui neſciunt hæc magna Ducũ nomina colligata & eidem annexa proſapiæ. Libet hìc ponere Confirmationem Concordiæ inter prædictos Duces poſt multa diſſidia, Sigiſmundi primi roboratam authoritate, quæ inter Codnen-

dnensia monumenta, in sequenti reperitur tenore, & eandem familiam Ducum Rozyńsciorum ac SAPIEHARUM ex eodem natam stipite deducit.

In Nomine Domini Amen. *Ad perpetuam rei memoriam Sigismundus DEI gratiâ Rex Poloniæ, M. D. L. Russiæ, Prussiæ Samogitiæq; Dominus & hæres. Significamus præsentibus Literis, nunc & in futurum notitiam habituris. Agitabantur non pauco tempore nec exiguo motu multæ controversiæ inter magnificos Rozyńscios & SAPIEHA Narimundowitios, tantoq; majore cum damno, quòd inter cognatas sibi, unâ enim eademq; de stirpe Narimundowitana oriundas prædictas domos, idq; vigore certarum sortium Narimundowitianarum tanquam ex capite antecessorum, olim illorum successivarum, & longo tempore ab utrinq;*

Ducū Rozyńsciorū & Sapieharū eadē Domus.

utrinq; prætensarum. Quæ tandem cùm per meditationem Reverendi in CHRISTO Patris Petri Posnaniensis & Vice-Cancellarii Regni Poloniæ, Laurentii Camenecensis Episcoporum. Ioannis Swirczewski Castellani Vislicensis & Exercituum mercenariorum in Litwania Campi-Ductoris, Arbitrorum & Compositorum amicabilium ab utraq; parte paciscentium, ex unanimi & mutuo consensu electorum de toto & plano extant sopitæ. Exhibuit nobis Magnificus Paulus Iwanowitius in Coden SAPIEHA, Mareschalcus & Capitaneus Noster Braclawiensis sincere nobis dilectus, Literas papireas prædictæ conventionis ab utrinq; amicisve subscriptas & sigillatas, supplicavitq; suo & Fratrum suorū Fedorii; Michaëlis, & Petri nomine, ut illas seorsivo diplomate confirmaremus. Cui nos petitioni velut ju-

 stæ

stæ annuentes pro Regali cura, ut inter omnes Regni nostri incolas, quàm optima pax & amicitia constituatur; prædictas literas concordiæ inter Magnificos Rozyńscios & SAPIEHA Narimundovitios circa æqualitatē bonorum ex capite, ut supra diximus, in illos successivorum actus, juxta tenorem suum, puncta, clausulas & articulos ibidem expressos, in perpetuum approbamus, & ratificamus, & ne â quapiam parte violentur, sub pæna decem millium florenorum aureorum & lapsu causæ, authoritate nostra Regia prohibemus & interdicimus. Quibus in fidem & testimonium, sigillum nostrū Ducale est subappensum. Datum Grodnæ feriâ secundâ post Diminicam Ramis Palmarum. Anno millesimo quingentesimo vigesimo secundo. Regni nostri decimo sexto. Præsentibus ibidem supra nominatis aliisq; cu-

Curialibus nostris fide dignis testibus ad expressa. Hæc Confirmatio Regia. Ex qua ad amplitudinem tum Sunigaylonis tum SAPIEHANÆ gloriæ id propalam adfertur, quòd eadem Ducum Rozyńsciorum & SAPIEHARUM Origo, initia; ac consangvinitatis nexus sint. Cæterùm in se ipso etiam Sunigal magna encomiorū expressit ac posuit insignia. Ille Unioni ad Annum 1400. fundationi Episcopatûs Samogitiæ ad Annum 1421. subscripsit, & hæc præclara molimina super-arbiter ad illa designatus, optimè perfecit, & solidavit. Imò & in annexo matrimonialis vinculi haud mediocriter ille sublimatus honore. Duas in maritale consortium adjunxit magnorū Ducum filias. Primam voto præcedaneo Anastasiam Principem Hlinsciam, è

Ducali in Severia ſtirpe progenitam, à Glińſk ſeu Hlińſk arce nomen familiæ ſuæ derivantem. Alteram Annam Gaſtoldiam è nobiliſſima in Litvania familia procedentem. Utrumq; hoc conſortium; magnum decus Sunigailoni addidit. Utriusq; proſapia ad illa tempora celeberrima in orbe Litvano fuerat. Glinſciorum nomen & dignitate & fidelitate in patriam percelebre, licèt in Michâéle hujus Familiæ ab Alexandro Rege ad Annum 1499. Mareſchallo Curiæ creato perduellionis & perfidiæ labe inſperſum fuerit. Qui inchoatis cum Supremo Mareſchalco Joanne Zabrzeżyńſki & Palatino Trocenſi inimicitiis, in aula Grodnenſi eũ aggreſſus, caput amputari juſſit, atq; aperta proditione ad Moſchum tranſiit, Litvaniam vaſtavit, præ-

Kojał: hiſt: Litv: p. 2. l. 7.

prælio deinde fuſus Anno Domini 1508, ac poſt varia factionum & proditionũ diſcrimina tandem ab Owczyna oppreſſus in Moſchovia interiit. Ejus interim familiæ eodem pæne ſæculo candidior in patriam fides in aliis ejuſdem ſtirpis & nominis effulſit, & optimè probata. Siquidem deficiente Severia â Litvania ad Moſchum ſub Alexandro Rege Duces Glińſcii deſertis poſſeſſionibus manſerunt in obſequio Regis, ac ab eodem in Litvania per Volkoviſcenſem tractum amplas acceperunt poſſeſſiones; quorum nomen etiam ad hæc tempora tum in hoc, tum in Polocenſi ſupereſt territorio. Annæ verò Gaſtoldiæ ejusq; præclaro conſorti Heroa & victorioſa ſuæ familiæ nomina decus addidêre. Petrus Gaſtoldus hac ſtirpe natus

tus assumptâ è Poloniæ regno præclari Parentis Buczacki in maritale consortiũ filiâ, ad fidẽ Christianam Romanamq; Religionem conversus, Conventuales Divi Francisci Religiosos Vilnæ ad Templum Sanctæ Crucis collocavit: quos cùm Ethnicus populus, eo absente trucidâsset, sacrilegos parricidas puniri curavit, & in locum occisorum alios advehi, eisq; habitationem ac censum providit. Palatinatum ille Podoliæ, & Olgierdo M. Duce Litvaniæ absente Vilnam pro Duce gubernavit, Palatinus Vilnensis. Ejus præclara gesta refert Kojałowicz ad Annum millesimum trecentesimum trigesimum tertium. Cæterorum autẽ ex hac celebri stirpe gesta in manuscriptis ejusdem & historiâ impressâ leguntur. Hìc sufficit attigisse ma-

Hist: Litvana: p. 1. l. 8.

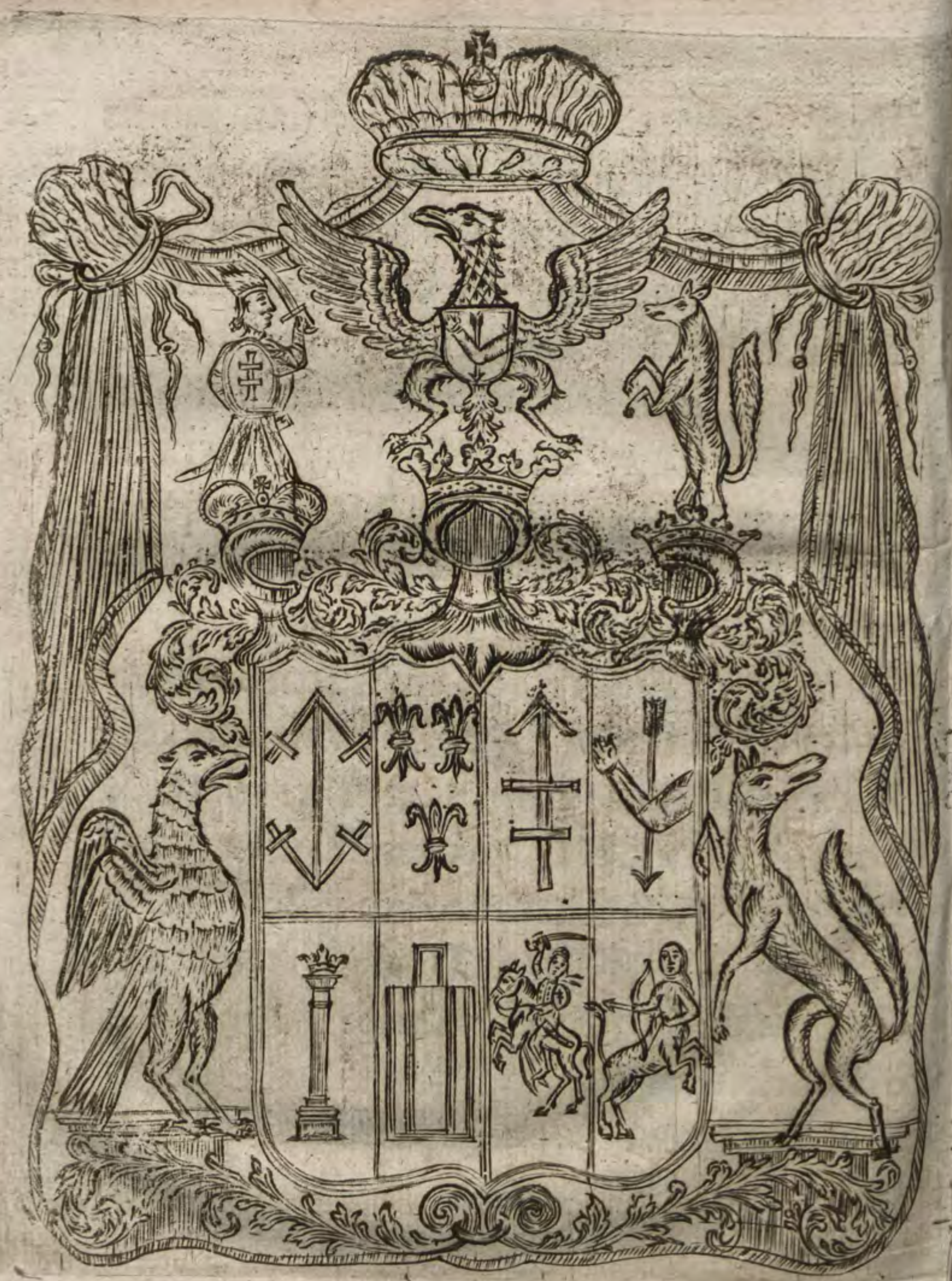
Hist: Lit: p. 2. l. 2.

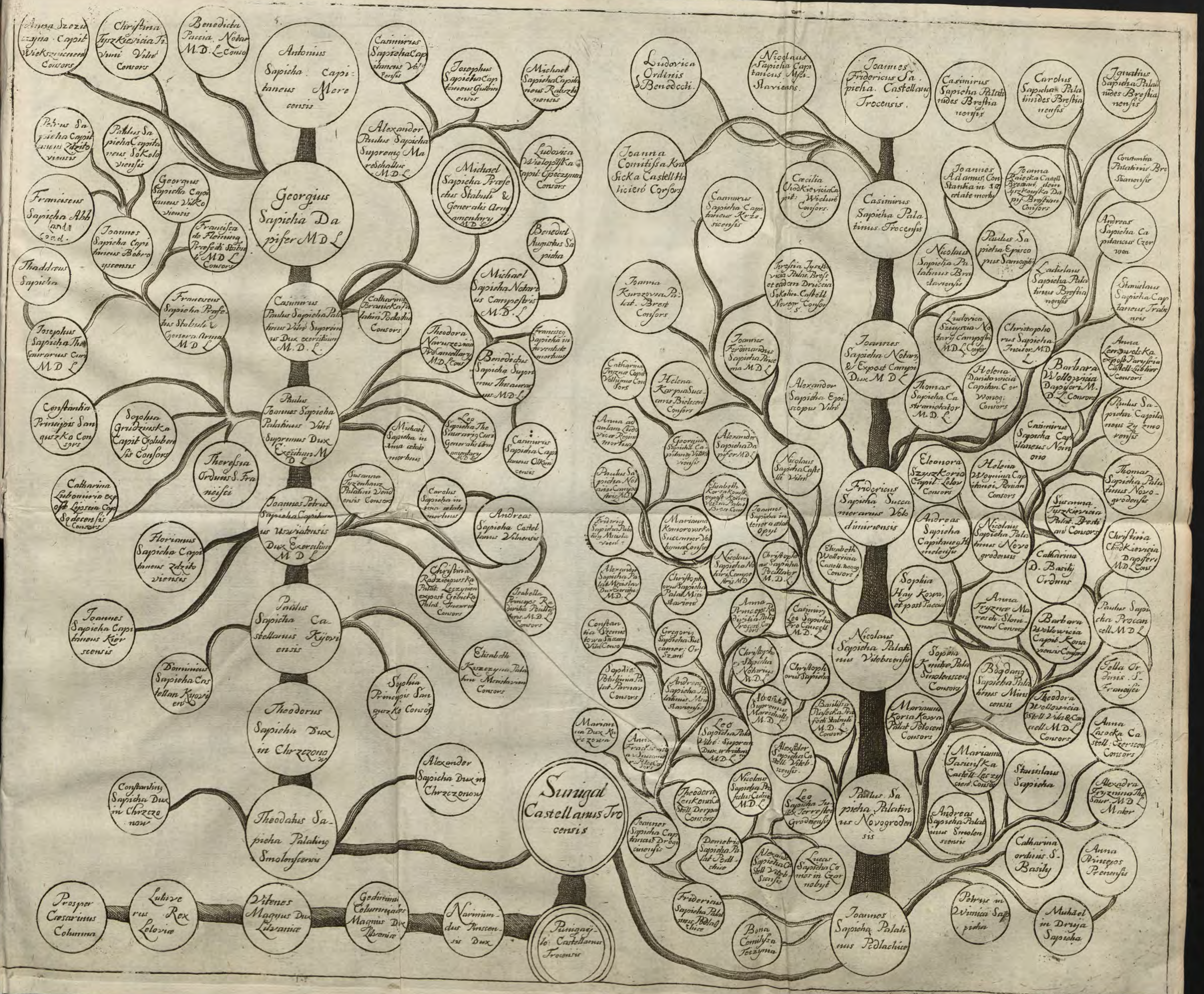
magnitudinem nominis sociatam Sunigailoni & in filios, eorumq; progeniem, maritali celsitudine propagatam. Siquidem ex tam præcelsa Conjugii sorte, pari etiam felicitate ac superum benedictione æqualem suscepit prolẽ. Theodatum seu Bogdanum (præter Basilium Georgium & Josephum) â quo Litvani olim seu Severienses dicti; & Joannẽ, â quo in Kodeń SAPIEHÆ suam originem & Lineæ divisionem habent. Relicta hac insigni prole ipse obiit Anno millesimo quadringentesimo vigesimo; tumulatus ni bonis suis Sapieżyszki dictis.

THEODATUS & JOANNES SAPIEHA Sunigailonis Filii.

MAgnorum nominum & familiarum per plura sæcula protracta series arboris instar ab uno stipite in plures frondes & surculos persæpe excrescit; & quæ pluribꝰ innexa ramulis in radice imũ locũ tenet per numerosos in altitudinem assurgere spectatur ramos. Ita SAPIEHANÆ familiæ initia licet plures in radice complexa sint nexus ac lineas; in unũ tamen omnes collectas Prosperum Cæsarinũ & inferiori ætate in Sunigaylonẽ habuêre: hîc verò in geminas excrescunt frondes, Theodatum scilicet & Joannem SAPIEHA, ex quibus; plusquam tribus sæculis in hæc tempora ab Anno Domini Millesimo quadringentesimo vigesimo, per varias Curules & Senatorios fasces multi ivêre Proceres. Domus quippe

hæc ab ætate Sunigailonis; (antiquius non computando sæculum) numeravit Senatotias Curules septuaginta duas occupatas. Recensebat Præsuleas infulas: Mareschalcales scipiones duodecim; undecim Ducales Exercituum clavas; Sex Cancellariæ Sigilla; plurimas Thesauri claves; Cætera Maxima quæq́ Ministeria, Officia, & Gubernia. Anterius autẽ ante Sunigailonẽ æstimãdo ævũ, Reges & Duces imò Imperatorum Augustã Majestatem in collaterali attexuit linea. Et quia Duplex â Theodato & Joanne SAPIEHA Seueriensiũ antiquitus, nunc verò Litvanorum vulgò, & in Kodeń SAPIEHARUM processit exdivisio: hinc utriusq; seriem & ordinẽ expendendo; per singulos hujus Domus Heroas brevi & compendiosa phrasi procedam.

Christina Tyszkiewicia Ti. Vilne Consors
Benedicta Paccia Notar M.D.L. Conso
Antonius Sapicha Capitaneus Merecensis
Casimirus Sapicha Capitaneus Vol.
Josephus Sapicha Capitaneus Gulbin.
Michael Sapicha Capitaneus Raduzki.
Alexander Paulus Sapicha Supremus Mareschallus M.D.L.
Ludovica Wielopolska Capit. Opoczynensi Consors
Michael Sapicha Praefectus Stabuli & Generalis Artilleriae M.D.L.
Georgius Sapicha Dapifer M.D.L.
Franciscus Sapicha Abb.
Thaddaeus Sapicha
Georgius Sapicha Capitaneus
Joannes Sapicha Capitaneus Bobro.
Benedict Augustus Sapicha
Michael Sapicha Notarius Campestris M.D.L.
Casimirus Paulus Sapicha Palatinus Vilne Supremus Dux exercituum M.D.L.
Catharina Branicka Palatini Podlachiae Consors
Franciscus Sapicha Praefectus Stabuli & Generalis Artilleriae M.D.L.
Josephus Sapicha Thesaurarius Curiae M.D.L.
Theodora Naruszewicz Procancellarii M.D. Consors
Benedictus Sapicha Supremus Thesaurarius M.D.L.
Constantia Principis Sanguszko Consors
Sophia Grudzinska Capit. Golubensis Consors
Paulus Joannes Sapicha Palatinus Vilne Supremus Dux Exercituum M.D.L.
Michael Sapicha in Aetate mortuus
Leo Sapicha Thesaurarius Curiae Generalis Artilleriae M.D.L.
Casimirus Sapicha Capitaneus Olkien.
Theresia Ordinis S. Francisci
Catharina Lubomirska ex post Lejsena Capit. Sandecensis Consors
Joannes Petrus Sapicha Capitaneus Uswiatensis Dux Exercituum M.D.L.
Carolus Sapicha in tenera aetate mortuus
Andreas Sapicha Castellanus Vilnensis
Florianus Sapicha Capitaneus Zaziteviensis
Christina Radziwilowska Palat. Lenczycien. ex post Gebicka
Joannes Sapicha Capitaneus Kierscensis
Paulus Sapicha Castellanus Kijoviensis
Elisabeth Kurczewna Palatini Mscislaviensis Consors
Dominicus Sapicha Castellan Kijoviensis
Sophia Principis Sanguszko Consors
Theodorus Sapicha Dux in Chrzezono
Alexander Sapicha Dux in Chrzezonow
Constantinus Sapicha Dux in Chrzezonow
Theodatus Sapicha Palatinus Smolenscensis
Surugal Castellanus Trocensis
Prosper Caesarinus Columna
Lutuverus Rex Lotoviae
Vitenes Magnus Dux Lituaniae
Gedimin Columnis Magnus Dux Lituaniae
Narimundus Pinscensis Dux
Ludovica Ordinis S. Benedicti
Nicolaus Sapicha Capitaneus Mscislaviensis
Joannes Fridericus Sapicha Castellanus Trocensis
Casimirus Sapicha Palatinides Brestiensis
Carolus Sapicha Palatinides Brestiensis
Ignatius Sapicha Palatinides Brestiensis
Joanna Comitissa Krasicka Castell. Halicien. Consors
Caecilia Chodkiewicia Capit. Wilcki. Consors
Casimirus Sapicha Palatinus Trocensis
Joannes Adamus Constantin in aetate mortuus
Constantia Palatini Brestiensis
Nicolaus Sapicha Palatinus Braclaviensis
Paulus Sapicha Episcopus Samogitiae
Andreas Sapicha Capitaneus Czerwon.
Ladislaus Sapicha Palatinus Brestiensis
Stanislaus Sapicha Capitaneus Trabensis
Joanna Kurzowna Palat. Brest Consors
Joannes Sapicha Notarius & Ex post Campi Dux M.D.L.
Christophorus Sapicha Incisor M.D.L.
Anna Zamoyska Capit. Paryzen. Castell. Lublinen. Consors
Helena Kurpia Succamerarii Bielscensis Consors
Alexander Sapicha Episcopus Vilne
Thomas Sapicha Castrametator M.D.L.
Helena Dzialowicia Capitan. Czerwonog. Consors
Barbara Wollowicia Dapiferi M.D.L. Consors
Paulus Sapicha Capitaneus Zyzmoriensis
Casimirus Sapicha Capitaneus Noiwono
Thomas Sapicha Palatinus Novogrodensis
Georgius Sapicha Capitaneus Villkoviensis
Alexander Sapicha Dapifer M.D.L.
Nicolaus Sapicha Castellanus Vilne
Fridericus Sapicha Succamerarius Volodimiriensis
Eleonora Szyszkowa Capit. Lelov. Consors
Helena Woynina Capitanei Ponian. Consors
Susanna Tyszkiewicia Palat. Brest. Consors
Christina Chodkiewicia Dapiferi M.D.L. Consors
Marianna Komorowska Succamerarii Volhyniae Consors
Andreas Sapicha Capitaneus Kraslaviensis
Nicolaus Sapicha Palatinus Novogrodensis
Catharina D. Basilii Ordinis
Sophia Hay Kowna
Anna Fryzner Marschalk Slonimensis Consors
Paulus Sapicha Procancellarius M.D.L.
Barbara Wollowicia Capit. Konarniensis Consors
Nicolaus Sapicha Palatinus Vitebscensis
Sophia Kmitowa Palat. Smolenscensis Consors
Bogdanus Sapicha Palatinus Minscensis
Tella Ordinis S. Francisci
Theodora Wollowicia Castell. Vilnensis & Castell. M.D.L. Consors
Marianna Korsakowna Palat. Polocens. Consors
Anna Lasocka Castell. Czerscensis Consors
Marianna Jasinska Castell. Laczycien. Consors
Stanislaus Sapicha
Alexandra Fryzmina Thesaur. M.D.L. Mater
Andreas Sapicha Palatinus Smolenscensis
Paulus Sapicha Palatinus Novogrodensis
Catharina ordinis S. Basilii
Anna Principis Pronensis
Petrus in Winnica Sapicha
Michael in Druja Sapicha
Joannes Sapicha Palatinus Podlachiae
Bona Comitissa Tezzyna
Fridericus Sapicha Palatinus Podlachiae
Lucas Sapicha Comes in Garnobyl
Joannes Sapicha Capitaneus Drogucinensis
Demetrius Sapicha Palat. Podlachiae
Theodora Leskowa Castell. Derpatens. Consors
Leo Sapicha Palatinus Vilne Supremus Dux exercituum M.D.L.
Leo Sapicha Judex Terrestris Grodnensis
Marianna Dux Korzona
Gregorius Sapicha Succamerarius
Christophorus Sapicha
Basilius Sapicha Praefectus Stabuli M.D.L.
Sophia Pstrzonowna Palat. Parnav. Consors
Andreas Sapicha Palatinus Mscislaviensis

HISTORIÆ SAPIEHANÆ
Pars Secunda
De Heroibus SAPIEHANÆ Domûs descendentibus â THEODATO SAPIEHA Palatino Smolenscensi, Filio Sunigaylonis.

THEODATUS SAPIEHA aliàs BOGDANUS, Filius Sunigaylonis, Palatinus Smolen-

 scen-

ſcenſis; Severienſium ſeu Litvanorum SAPIEHARUM Caput.

NOn immeritò hic præcelſæ Lineæ caput extitit, qui rectefactis & heroicis actionibus primam ſuæ familiæ Litvano SAPIEHARUM expreſſit faciem. Vir erat ille ſummæ authoritatis, Gubernator primū in Putywle, dein Notarius Magni Ducatus Litvaniæ, Capitaneꝰ Minſcenſis, tandem Palatinus & Dux Exercituum Smolenſcenſium. Occaſio tranſlationis in Severiam uxor Dux Severiæ, & Severenſium Ducum hi motus fuêre. Severienſes Principes affini nexu Theodato per

Strijkowſki Hiſt: Litv: l. 12.

per conſortem ſociati; Caſimirum Regem Poloniæ & Magnum Ducem Litvaniæ Vilnæ adeuntes, non admiſſi ad ejus conclave. Procedebant hi è ſtirpe Litvanorum Ducum ab Olgierdo originem ſuā ducentes, hinc nomini ac excelſæ familiæ innixus quidam illorum præſumptione majore; & elatiori fronte fores conclavis regii vi aperire conatus eſt. Verùm ab armigero cuſtode repulſus, dum oſtiū clauderetur digitum pedum inter valvas compreſſum & fractum amiſit. Oſtiarius capite quidem hanc ob cauſam plexus; Principum interim Severienſium non ſopitæ in Regem vindictæ cupiditas, in Moſchoviā properavit, eiq; ſe & ſuum Ducatum ſubdidit ad Annum milleſimum quadringenteſimum nonageſimum primum. Illiga-

gatus affinitatis vinculo Theodatus, tũ ob jura Matrimonii, tum etiam ob ſpem ſucceſſionis in Ducatum Severienſem, quæ illum concernebat, Leviri Ducis Severiæ adhæſit partibus, in Severia manſionem locans, unde poſteritas ejus SAPIEHÆ Severienſes vocabantur, extititq; unius lineæ Domus SAPIEHANÆ Caput. Verùm cùm Moſchus & Severiam & jus ſucceſſionis Bogdano ſeu Theodato ademiſſet, rediit in patriam & â Sigiſmundo primo ejus nominis Poloniarum Rege, amplis poſſeſſionib9 in Litvania auctus, eas hucusq; poſteris ſuis tranſcriptas habet. Sub Alexandro & Sigiſmundo Regibus multoties in Moſchoviam Legatus, præſertim Anno Domini milleſimo quingenteſimo ſexto, & Anno milleſimo quingenteſimo octa-

Kojał: Strijkowſki.

cta-

ctavo. Tandem iteratò bello Moſchovitico captus cũ prole in bonis ſuis Jelna ibidem vitam finivit, relicto filio Theodoro. Ejus ac fratrum fidelitatem in Regem & Patriam Paprocki amplè enarrat hâc ratione, quòd ſub Caſimiro Principe Jagiellonide, poſtquam Moſchoviæ præcipuam urbem in confiniis Litvani Principis ſitam, Smolenſcum, Moſchoviæ Dux poſſediſſet; Heròes præclari illius regionis ſeu territorii, ad minores in Litvania poſſeſſiones ſuas, relictis amplioribus ad Smolenſcũ, tranſivêre; conſervando fidem & fidelitatis documenta in Patriam. Horum è numero fuêre SAPIEHÆ, Kopcii, Hryczynowie, Mielieſzkovii. Cõpendiatum elogium & ſummam actionum Theodati SAPIEHÆ lapidario ſtylo

Paprocki fol: 1181.

P in

in Ecclesia Kodnensi descriptam hanc habe. D. O. M. *Bene venisti hospes: in hoc monumento Magni nominis memoriam recoles. Quaeris Heroem? Primam stirpem trahit Litvano Ducalem. Bogdanus Simeonides in Opakow & Ielna Sopiha Notarius M. D. L. Gubernator, demum Dux Exercituum, Palatinus Smolenscensium. Sunigalii Simeonis Castellani Trocensis ex Gastoldia Duce Primogenitus Filius. Ivani in Koden Palatini Podlachiae Germanus Frater. Secundae Lineae SAPIEHANAE caput. Domus totius decus, Reipublicae columen. Filiae Ducis Severiae, qui regnavit ultra Kijoviam, Heredissae conjunx, imò designatus, post fata Leviri Severiae, Princeps, ni contrarius belli vicini eventus Provinciam Regno Poloniae, jus successori unâ ademisset. Sub Ioanne Alberto strenuus in illis*

oris

oris pro patria captivus. Sub Alexandro & Sigismundo Regibus in Moschoviā Legatus. Collatariū, in vim amissarū, per Litvaniam possessionum amplarum haeres. Quantā ex se reliquerit posteritatē disce. Ex magno de propriis lumbis Pronepote Ioanne Petro Capitaneo Vsviatense, Recuperatae Severiae, ac Regis Nomine per Zolkieviū Atavorum jure sibi traditae Gubernatore. Pro Sigismundo III. ad Kopenhausum. Derpatum &c. in Litvania. Ad Troycam in Moschovia, aliisq; triginta victoriis belli Generale claro. Ideóq; invictus triumphator, â scriptoribus Intitulato. Pauli; hostium domitor, dicti, Palatini Vilnensis & Supremi Exercituum Litvaniae Ducis, Parentis Modernae Illustris Sobolis, Ducalium clavarum, Scipionum Mareschalcalium, Supremis M. D. Litvaniae ministeriis exornatae.

tae.

tæ; Genitore. Suscepit in se Novogardiæ Severiensis solum tanti viri exuvias, easdem Nidus Comitatûs, domicilium & tumulus SAPIEHARUM Kodeń, per suum ex fratre post nepotem Casimirum Palatinum Trocensem Sacris inscribit Penatibus. Tanti Elogii eximius heros Theodatus SAPIEHA, præter Theodorum, duos insuper reliquerat filios, Alexandrũ & Constantinum, quorũ par cum parente sors, in Moschovia vitam transigere fecit, & nonnisi in nepote Theodati ex Theodoro prognato Paulo SAPIEHA Castellano Kijoviensi familiam Lineæ suæ in patrium solum iterum remigrare permisit.

THEODORUS SAPIEHA Dux in

in Chrzszczonow, & PAULUS SAPIEHA Castellanꝰ Kijoviensis, ille Filius, hic nepos THEODATI SAPIEHA.

ÆQualem cum Patre suo Theodorus nactus furtunam, patriis non enituit honoribus, utpote Moschovitico adhuc detentus solo, nisi quòd ab hæreditariis bonis Chrzszczonow dictis, Ducis sibi juremerito vendicaverit titulos. Adlegit in consortem è familia Ducum Łukomlensium, de quibus Okolski sub armis Łażanki, & titulo Lukomlenses Ducus. Auxit associata *Okolski tom: 2. fol: 44. & 206.*

hæc familia Theodoro gloriam: de qua ex Authoribus nonnulla hîc inspergam. Duces Polocenses & Lukomlenses uti opum potentiâ, ita nominis hæreditate percelebres; quondam amplas Russiæ possedêre ditiones, â Viguntho Jagellonis fratre, qui apud Russos Religionem Christianam professus fuerat, & nomen Andreæ in Baptismo acceperat; bonis suis exturbati. Dum quippe regiæ agerentur nuptiæ, Viguntus Conradũ Colner Magistrum Crucigerorum induxerat in solum patrium, qui longè latèq; Litvaniam depopulatus, Lukomliã arcem vi captam, Andreæ Jagellonis Fratri gubernandam tradidit. Sed Rex per Skirgelonem & Vitovdum Lukomliam & alia recuperavit, & Andream captum in arce Checinensi inclusit; quem post

Cromero l. 3. fol. 946.

tri-

triennium, Vitovdo & aliis Ducibus interuenientibus, Regiq; pro ipso fide-jubentibus, dimisit. Præclara hæc Domus in suis heroibus extitit; inter cæteros Constantinus Dux Łukomski Anno millesimo quingentesimo sexagesimo octavo Ductor cohortium in expugnatione Ułæ erumpentes Moschos repressit, suisq; animos addidit. Sub Stephano Rege missus cum legione Cosacorum Turowlam, eam arcem Moscho eripuit, captis ejus loci Palatinis. Joannes Łukomski quæstor Orsensis testamento fundavit ex Ordine Divi Francisci Conventuales, uti habet P. Corona ejusdẽ Ordinis. Plures ejusmodi Heròás legere est in Nomenclatoribus Stemmatum & familiarum. E quorum prosapia in Consortem Theodoro SAPIE-

HA

HA venit; in patriis ceris SAPIEHANO splendori novum invehens phenomenon. His splendoribus prognatus pulcher radius, nempe filius eorum Paulus, Castellanus Kijoviensis, fortunatus patriæ suæ possessor, in illam post multa discrimina Patrum & incommoda Moschovitici soli rediens. Hic sit

PAULUS SAPIEHA Castellanus Kijoviensis Filius THEODORI.

PRosperiore hic sorte, & gratiosa Superum dispositione in patriam relatus, cùm illius Progenitores vi Moschovitica abrepti, exoticum incolere solum, & extra patriam dies suos fatorum vicissitudine, non interim absq;

Nu-

Numinis gubernio egerint. Præter Castellani Officia, Lebecẽsis, Przewalscensis Præfecturæ sorte donatus, ab erectis in Russia Templis & Divorum aris multùm laudabilis gratum Numini exhibẽdo obsequiũ, quòd inter patriæ sinum licuerit vitam exigere. Consortẽ è præcelsa domo adlectam habuit Chodkieviciam Castellani Vilnensis filiam, cujus nominis origo præclara & vetusta, progressu temporis multis honorũ titulis & suffragijs adornata est. Okolski citans Bielscij folium 313. ait in Hrodle accepta esse â Chodkievicio arma Kościeśza seu Strzegonia. Expost Hieronymus Alexander Chodkiewicz Castellanus Trocensis, & Capitaneus Samogitiæ (uti se subscripsit cessioni terræ Bielscensis factæ per Sigismundum Au- *Okolski Orbis Polon: tom: 3. fol: 139.*

Q gu-

gustum Anno millesimo quingentesimo quadragesimo septimo) legatus ad Cæsarem ab Augusto, ibidem honorem Comitis in Szkłow & Mysz meritò accepit; ac stemma sic immutavit; ut medium scuti retineret vetus stemma Kosciesza â parte dexterâ, sinistram verò occuparet Gryphs in extremos pedes erectus, anterioribus ensem vibrans; ex corona quoq; cassidis similiter promineret gryphs gladium vibrans inter duas tubas. Occasionem primi hujus Domûs agnominis, & seriem Procerum ac multorum Senatorum ejus, multis enarrat Kojałowicz, in manu scriptis; & plurimi Historiographi ac Stemmatum Nomenclatores. Mihi in encomium Consortis Pauli, heroas actiones Domûs suæ in SAPIEHARUM gloriam per affi-

Okolski Stemat: Kosciesz: fol: 473.

finem nexum derivantis, sufficiet attingere hîc Caroli Chodkievicii actus (fusè ab aliis enarratos) cujus etiam filiam SAPIEHÆ elocatam testatur Okolski. Carolus Chodkiewicz primùm Pincerna M. D. Litvaniæ, Dux Campestris, Capitaneus Samogitiæ, Commissarius Livoniæ, demum Palatinus Vilnensis, & contra Osmanum ad Chotimum Supremus Dux Exercituum Regni & M. D. L. Fundavit in Cretinga PP. Bernardinos magnificè, In Bychow Canonicos Regulares opulenter, PP. Societatis JESU Crosis peramplè. Fortuna belli illius talis fuit: Venit, Vidit, DEUS vicit. Testis Volmarium, Parnava, Riga, Dinamuntum, Derpatum, Białokamienium. Testis & Carolus Princeps Sudermaniæ, Testis Moschovia,

Idem fol. 474.

Idem ibidem.

via, Rokossum, Chotinia. Ex Sophia Mielecka, filia Palatini Russiæ, & Supremi Generalis Exercituum Regni, & Ducissa in Słuck, suscepit filium Hieronymum, qui obiit in florenti juventute. Altera conjunx relicta vidua, quæ voto castitatis obligavit DEO dies vitæ suæ; erat filia Alexandri in Ostrog Ducis Palatini Volhiniæ. Obiit in castro Chocinensi in Valachia Anno millesimo sexcentesimo vigesimo primo. Sepultus in Ostrog. Hæc ex Okolski relata addunt per amplã laudum materiem SAPIEHANÆ domui, quæ paria sibi adlegere consvevit nomina. Ex Chodkiewiczowna præclaram secum in Domum SAPIEHARUM per affinitatem invehente familiam, Paulus SAPIEHA Kijoviensis Castellanus quatuor nume-

ra-

ravit Proles; scilicet præter insignem Heroëm, (de quo sequẽtib9 paginis) Joannem Petrum Capitaneum Usviatensem; Dominicũ, & duas filias. Sophia filia Pauli, elocata Principi Sanguszko. Alteram ejus Filiam Kiszka Palatinus Msciślaviæ maritali sibi junxit fœdere. Sanguszkorum Princeps prosapia in nexum SAPIEHARUM veniens, nota orbi Palæmonio alibi describetur. Kiszkarum hîc brevi stylo, ex occasione in consortem, filiæ Pauli SAPIEHA; Palatino Msciślaviensi, datæ, vetus æstimanda origo & series. Nobilissima Kiszkarũ familia superiori ætate extincta quo ad prolem masculam, originem traxit â Zgierscio Masovita de Ciechanowiec Aulico Joannis Biały Dynastæ Litvaniæ, qui filiam unicam cum amplissima

Q3 he-

hereditate ejusdem Dynastæ in Matrimonium accepit. Utebatur Stemmate Dąbrowa. Fuêrunt è familia Kiszkarum Supremi Duces Exercituum M. D. Litvaniæ duo. Palatini Polocenses, Smolenscenses, Podlachiæ, Castellani Vilnenses, Trocenses & cæteri Senatores octo. Episcopus Samogitiæ unus, Thesaurarius & Dux Campestris M. D. L. pariter unus. In hanc præclaram familiam tradita Elisabeth filia Pauli SAPIEHA protulit filiam, quæ Christophoro primo Radivilio in consortem veniens, Janussium Radivilium Filium habuit. Paulus verò SAPIEHA præter hanc eximiam sobolem, etiam in filio Capitaneo Usviatensi præcipuâ gloriâ Illustris apparuit.

JO-

JOANNES PETRUS SAPIEHA, Capitaneus Usviaten: Dux Exercit: sub Sigismundo III. Filius Pauli. Castell: Kijovien:

PErvetus observatio & antiqua rerũ experientia, continua eruditorum animadversione docet; ex bellicosis heroibus imbellem rarò generari prolem; & quod cæterorũ animantium solet efficere natura, id humana duntaxat imitatur solertia, ut ex forti Leone Leoninæ audaciæ vir, & non timida procedat Vulpes, quæ heroos Patrũ animos in se suscitatos, & non emortuos sciat. Hic partus SAPIEHANÆ Domûs est; in qua

qua fortiores succeſſu temporis enaſcũtur Hectores, & communicatam ſibi â progenitoribus fortitudinem, ampliori in ſe ſuccreſcentem ſinu excipiunt. Ita Joannes SAPIEHA partam â prædeceſſoribus gloriam, ſuis triumphis amplificavit. Bellator acerrimus & Moſchoviæ triumphator ad Annum milleſimum ſexcenteſimum primũ, Ductor Cohortis in victoria ad Kokonhaus. Ad Annum milleſimum ſexcenteſimum tertiũ, in obſidione Derpatenſi mediam Caſtrorum partem ſibi â Chodkievicio cõmiſſam habuit. Milleſimo ſexcenteſimo quinto, adfuit Victoriæ Kircholmenſi, & ut Piaſecki memorat, præfuit alæ dextræ. Bello civili ſuis ſtipendiis pro Rege duxit unam haſtatorum, alteram velitum cohortem, ſeu centuriam.

Okolſki tom: 2. fol: 150.

Piaſecki.

Un-

Unde & ſtipendia, Conſtitutionibus Anni 1609. ei debita juremerito approbata, ad fortiora agenda addidêre animos. Anno ſiquidẽ inſequente milleſimo ſexcenteſimo decimo in Moſchovia, partes Demetrii ſecutus, triginta millia Moſchorum ad Troycam profligavit, mox ad Borowſko decem millia Suyſciani militis: trigeſies in Moſchovia pugnavit, & vicit. Deſerto tandem Demetrio impoſtore ad Regem Sigiſmundum acceſſit, ac oppugnata Metropoli Moſcuana, cum Bellicoſiſſimo Duce Zołkievio; in palatio Magni Ducis Moſchoviæ, ſuis triumphis immortuus eſt. Meritò tantus Heros inter Bellatores Sarmatiæ hoc Elogio poſitus eſt: *Joannes SAPIEHA Andreæ Palatini Polocenſis ex fratre nepos, per omnem honeſta-*

Kojałowicz Hiſtor: Litw: p. 2. in præfat.

Olſzewſki in Conc: funebr.

Simon Starowolſki in Bellator. Sarm:

R *rum*

rum artium cultum, pueritiam adolescentiamq; transegit. Ætate verò maturior, bellis Livonicis, sub Nicolao Radivilio, atq; Carolo Chodkievicio, cohortis unius Præfectus contra Svecos militavit. Bello deinde civili extincto; quo tanquam tempestate quadam cætera omnia concutiebantur; semper constans Propugnator optimarũ partium fuit. Et Demetrio Exule in Moschoviam à Polonis reducto, cùm omnia fatali bello permiscerentur, & Demetrius à suis subditis occisus esset; Moschoviaq; fere universa cũ urbe Metropoli à nostris possideretur; Ioannes à Commilitonibus suis Dux electus, admirabili quadam laude Equitum phalangi præfuit; ut non modò opinionẽ vicerit omnium, quæ de virtute ejus erat, sed etiam gloriam Superiorum. Multis siquidem in locis rebellantem nostris Moschum, cladibus

maximis affecit; profligatoq; ad Troyczam Suyscii Tyranni exercitu, cæsis una acie octodecim millibus, majorum suorum claritudinem, quorum fidem in Regem, nulla vis tempestatis libavit, egregiis facinoribus editis, tantò magis illustravit, quantò plura ex hoste trophæa bello illo reportavit; in quo tot viri eximij ac Heròës militaverant, cum tanta diversarum rerum varietate, tantaq; mutatione fortunæ. Vbi & ille laboribus confectus, vitam expiravit, fama meliore quàm fortunâ: siquidẽ pulchritudinẽ ac speciẽ excelsæ, magnæq; gloriæ vehementiùs, quàm cautè appetebat. Hæc Starovolscius: Cui ob egregias dotes & virtutẽ, hoc etiã breve Epitaphium scripsit. *Ioannẽ SAPIEHA Præfectum Vsviatensem strenuæ fortitudinis virum, amantemq; militiæ, ne immortalis fieret (id enim de se promittebat,*

relictâ â suo cognomine, bello Moschovitico, secta militari) Anno ætatis Christianæ millesimo sexcentesimo duodecimo, immatura mors extinxit, nec sivit patrios invisere lares. Tu qui legis, ne patere tanti viri manes in hostico errare, sed, si pius es, apprecare quietem in cælesti illa atq; æterna Patria.

Lectissimus hic inter Bellatores Sarmatiæ Heros, lectissimã etiam sibi consortem, è pervetusta familia Weyherorum Castellani Culmensis filiam adlegerat, cujus prosapiæ antiquitatem & excellentiam Culmensis Palatinatus & Monasteriũ Olivense refert. Nonnullos è stirpe Weyherorum præclaros bellatores referam, ut conjuncto per maritalem associationem Joanni Petro SAPIEHA etiam sociata Weyherorũ gloria in decus ejus vergat. Ernestus Weyher to- *Strijkowski fol. 790.*

ti

ti Europæ, ut ait Strijcovius, in bellicis actib9 not9, parẽ sibi protulit filiũ; qui in Castris ad Zawołocie occisus, peperit triumphos sui cæde; quos relatos per militiam Polonam, Historiæ perhibent. Bielscius in bello cum Erico Svecorum Rege, meminit Tribuni militum Weyher, Joannes etiam Weyher Palatinus Culmensis, Puczensis, Czluchoviensis, Radzinensis, Sobovicensis &c Præfectus, totã in militia exegit vitam: Legationes ad Sudermaniæ Ducem Carolum fecit; pugnavit contra Michaëlem Transylvanum, contra Moschum, Svecos: Quem idcirco Civem pace Sanctissimum, Legatum ad exteros prudentissimum, militem in bello expertissimũ, Mecænatem omnibus singularem; amplissimum in Curia Senatorẽ, dixerunt.

Bielscius fol: 610.

Okolski tom: 3. fol: 311.

 Cæ-

Cæteros pariter Okolski ex hac Domo enumerat Heroas, qui ejusdem nominis insigne Weiher dictum, tres scilicet uncos ferreos, & quatuor rosas in quatuor campis per lineas distinctis, in patrium decus assumpsêre. His Progenitoribus oriundâ ex Consorte sua Joannes Petrus SAPIEHA non imparem tantis nominibus prolem habuit, scilicet Florianum Capitaneum Zdzitoviensem, Carolum in tenera ætate, florem succisum (præter Andream Castellanum, & Paulum Joannem Palatinum Vilnensem, ac Joannem Capitaneũ Kiersznensem, quos, sequentes evolvent paginæ) Susannam etiam Gottardo Tyzenhauz Palatino Vendẽsi, viro perquàm erudito, in consortis suffragium concessam. Ejus conjunx Palatinus scilicet Vendensis (cùm Livoni-

niam obtinuisset Gustavus Adolphus Rex;) cessit in Litvaniam, relictis opulentissimis ditionibus in Livonia, & conatus refutare Bellarmini aliqua opera controversa, ad fidem Catholicam accessit. Habuit hic Gottardus Tyzenhauz Palatinus Vendensis annui reditûs in Livonia ultra duos milliones; quos cùm Gustavus offerret, ut ad se pertraheret; respondit ille: *Senator Regni sum, non decet me esse proditorem;* plura ejus encomia, ac familiæ hujus, Kojałowicz refert; mentionemq; facit Susannæ filiæ Joannis SAPIEHÆ, quæ tanto viro in consortem cedens, etiam paterno splendori pulchros radios apposuit. Æquale decus addidit Christina Radziejowska Palatino Jnowroclaviensi ex illis Heroibus prodeunti in consortem elocа-

Kojał: in manu scriptis.

cata, qui, ut ait Okolſki, erant Reipublicæ proficui, & Dominis fideliſſimi, quapropter & â Ducibus Maſoviæ, & â Regibus Poloniæ, multis honoribus aucti. Filia hæc Joannis SAPIEHA in ornamentum Patris præclaro conſortio ceſſit. Quanta verò in filiis poſteritati porrecta eſt gloria, jam pateat.

ANDREAS SAPIEHA Caſtellanus Vilnenſis, & JOANNES Capitaneus Kierſznenſis, Filii JOANNIS PETRI SAPIEHA Capit: Usviatenſis.

PRæclarum eſt ad exornandos familiæ progreſſus, variatis, Martis & Conſi eminere curulibus; ut dum bellicoſi quoſdam in rem Patriæ & cõmunis boni emolumentũ exagitant ſpiritꝰ; nonnullos pacatiora diſtineant ſubſellia, Togâq; præindutus appareat filius; dum ſago ſuccinctus Parens, multa heroo animo pro Patria agendo, vix aliquid, aut nihil ſuccedenti in patrios ſpiritus ad perficiendum reliquit proli. Ita Bellicoſo Parente, Joanne Petro SAPIEHA Capitaneo Usviatenſi, togatus inter Palæmonios Quirites prodiit Senator, Andreas SAPIEHA, Caſtellanus Vilnenſis, multis tantæ dignitatis fultus præeminentiis, pluribus in Regio Areopago, & Regalis brachii Supremo Tribunali præcellens honoribus; ſepties ſi-

quidem Mareſchalli Supremi munus in hoc ſupremo Judiciorum foro obiit, eâ gloriâ, quæ exarata per paginas, à poſteritate legitur; illis ad Sanctam æmulationem & pulchram exempli normam, qui vix ſemel meriti hoc officii geſtare decus; ne in poſterum eiſdem conferatur, deviante, â recta judiciorum linea, injuſtitiâ, demeruêre. Togato ſcilicet ſubſellio glorioſum proſapiæ ſuæ Andreas nomē intulit, & dū illud ſuccinctū Sago, per externas ſparſum Provincias ac regna, pulchro armorum perſonabat fragore, tandem inter Conſi litigia & judiciarias Curules vocalem proſapiæ ſuæ diſtendit gloriam. Nec inter Areopagi ſolùm ille cancellos ſua concluſit encomia; magna pars laudum ex dotato Patrum Minorum de Obſervantia Grod-

Grodnenſium clauſtro, additur, qui Juſtus inter judiciarias deciſiones ponderator cauſarum, gratioſus etiam in ſacrā hanc familiam multis beneficiis, gratiis ac donis, fortè nondum ſufficienti dotatum fundationis gratiâ per Liſowſcianū militem, hoc cumulavit domicilium. Tantis inſtructus præcelſarum virtutū ac dotum prærogativis; paris indolis in conſortii fœdus adjunxit ſibi conjugem, è pervetuſta familia Heydeiſteyn Caſtellani Gedanenſis, procedentem filiam. Ex qua Carolum in primo vitæ limine decedentē, & Iſabellam Principem Radiviliam Pocillatori M. D. L. ſociatam procreavit. Æquali gloriâ à Fratre derivatâ etiam Joannes SAPIEHA Capitaneus Kierſznenſis reſplenduit, qui à progenitoribus transſumptam lucē, ampli-

pliorem per annexum conſortis phæno-menon reddidit. E Familia ſiquidem excelſa per Litvaniam, Dziewałtoviam conjugem habuit, cujus familiæ origo ab eodem cum Radivilijs Auctore, nempe Gregorio Oſtyko procedit, quare utitur armis Trąbki. Oſtiko enim fuit Filiꝰ Rak, nepos Ciołek, Pronepos Oſuk, Abnepos Gintult; ex quo genitus Bartholomæus Gintułtowicz Dziewałtowſki, viros celebres rebus militaribus propagavit. Ex hac ſtirpe Dziewałtoviorum prognatus Hieronymus Dziewałtowſki Societatis JESU, Eccleſiæ Grodnenſis, eorundem Patrum inſignis ampliator, cui etiam loco, bona Szupienie dicta, in diſtrictu Orſzanenſi perpetuo jure inſcripſit. Quibus progenitoribus ſata conſors Joannis SAPIEHA Capi-

Kojał. in manuſcriptis.

pi-

pitanei Kierſznenſis, nullam ex eodem ſuſcepit prolem, feliciorem hanc ſortem Excellentiſſimo Fratri conjugis ſui cedens, qui & bellicoſus ac ſtrenuus Heros, & inſigni prole conſpicuus, Palæmonio orbi illuxit; & hic eſt

PAULUS JOANNES SAPIEHA, Palatinus Vilnenſis Supremꝰ Dux Exercituum M. D. L. dictus, Servatæ Litvaniæ Pater, Filius JOANNIS PETRI SAPIEHA Capitanei U-

Koiałowicz in manuſcr.

S3 ſvia-

ſviatenſis, Ducis Exercituum ſub Sigiſmundo III.

QUæ olim, Honorii & Magni Ducis Stiliconis Encomiaſtes ſuæ ſcriptionis exprimens materiam, in unum collegit omnia, inſinuans, *quæ diviſa beatos efficiunt*, tu ſolus *collecta tenes*; hæc mihi Pauli Joannis SAPIEHA attentanti percurrere heroica facinora, ac pulchras in bonum Patriæ agendi vices, nec ſatis pretiosè æſtimandam vitæ rationem perpendenti occurrunt; planè, quæ exdiviſa in cæteros hujus excelſæ proſapiæ Heroës felicitas ſpectabatur, in hunc collecta cum omni bellicæ gloriæ concẽtrato ardore eni-

-tuit. Brevibus hoc expreſſit Kojałowicz, dum de illo ait: *Vnicus hic ſervatæ Litvaniæ Pater*, & brevem actionũ ac officiorum ſummam, hanc ponit: *Paulus Ioannes SAPIEHA M.D.L. Caſtrametator, primùm Vendenſis, deinde Vitebſcenſis Palatinus, Capitaneus Roſlavienſis, Borcianenſis, Zdzitovienſis, poſt excultos primos annos literis Brunsbergæ, ſimul juvenis & miles ac ductor cohortium: ad Smolenſcum & Biała milleſimo ſexconteſimo trigeſimo tertio fortiſſimè ſe geſſit, cum ſua Haſtatorum cohorte ſub Vladiſlao IV, & ad Bereſteczkum milleſimo ſexcenteſimo quinquageſimo quarto ſub Ioanne Caſimiro. Quare judicio Reipublicæ primùm milleſimo ſexcenteſimo quadrageſimo octavo, ſub Electione Ioannis Caſimiri deſignatus eſt Generalis tuendæ Breſtiæ, contra rebelles Coſacos, deinde* Kojał: in manu ſcript.

de millesimo sexcentesimo quinquagesimo quinto, erumpente proditione domestica, qua Moschus & Svecus Litvaniam occupârunt, ab universa nobilitate, & Serenissimo Rege, rogatus, curam restituendæ Reipublicæ suscepit. Palatinus Vilnensis & Supremus M. D. L. Dux renunciatus. Ad Brestam fuso Horusow Moscho, spe occupandæ Brestiæ & Pinsci Moschos atq; Cosacos dejecit. Regi Leopoli redeunti, progressus in occursũ, Svecos â minore Polonia arcuit; Lublino ejecit; Varsaviæ obsedit, donec reliquæ copiæ succederent. Expugnationi Varsaviæ plurimùm contulit. Moschorum atq; Svecorum artes ac promissa contemnens, Regi fideliter adhæsit. Rakocio ejiciendo plurimùm contulit. Militem absq; pecunia Reipublicæ, de suo, sub signis continuit. Hæc Kojałowicz. Verùm pauca de tanto He-

Heròé, cæteras non attingens præliorũ & triumphorum ejus rationes. Easdẽ, ac alias, profusiori stylo in monumentis SAPIEHANIS, de hoc Heròó Duce, ita descriptas actiones lego. Paulus Joannes SAPIEHA Magni illius Bellatoris, atq; Moschorum Domitoris sub Serenissimo Sigismundo tertio Poloniæ & Sveciæ Rege, Joannis Capitanei Usviatensis non dissimilis Filius, qui ab ipsâ juventute non aliud, quàm renovare & addere nomen Familiæ cogitavit. Corã Serenissimo Rege Vladislao quarto, Smolenscum Moschis obsidentibus fortia animi, multis vicibus demonstravit; atq; subterraneis cuniculis, tormentario pulvere, disruptis, in periculo vix vitam conservavit. Factus deinde Palatinus Vilnensis, Supremus Exercituũ Dux

Okolski tom: 2. fol. 154.

Dux M. D. L. Słonimensis, Zdzitoviensis, Wroclaviensis, Capitanenus; Szawlensis & Cobrinensis OEconomiæ Administrator: in his titulis & dignitatibus qualis & quantus fuerat; tota apud Scriptores loquitur posteritas. Quantò latiùs per orbem, ad Annum millesimum sexcentesimum, quinquagesimum quintum, de Republica nostra conclamatum fuerat; tantò grãdior, certiorq; laus servatæ Patriæ Illustr: Palat: Viln: constat. *Deploratissimus siquidem ea tempestate Litvaniæ status erat, Latera ab omni simul parte finitimorum armis concutiebantur, viscera dissidiis factionibusq; civicis fatiscebãt, Rege, temporum injuriâ, extra Patriam tantisper se subtrahere coacto; nemo ad resistendum hostilibus machinis par erat. Ex duobus militiæ Litvanæ Ducibus, Supremus*

Kojałowicz hist: Litv: p. 2. in præfat:

mus, re, quam perditam putabat, desperatâ, sub novo hostium imperio arma componere maluit; Campestris nihil agere potuit. Supererant quidem exigui milites saniora consilia secuti, reliquiæ, quidvis pro aris & focis ausuræ, sed absq; nervo imbelles acturi vires. In tanta publicæ rei calamitate Illustrissimus Paulus SAPIEHA, votis exercitûs, studiis nobilitatis, suffragio & authoritate Regia, Palatinus Vilnensis, & Supremus Litvanæ militiæ Imperator renunciatus, se in Ducem belli, fortunas omnes in nervũ pro Rege & patria devovit. Quamobrem sicut longè laudabiliùs æstimatur, invenisse; quàm inventis addidisse, ita quanquam nemo negaverit non defuisse viros Regi fidos, pacemq; amantes, qui erigendæ Reipublicæ humeros suos admoverint: quòd hanc tamen supremã gloriam juvandæ Pa-

priæ infinitis implicitæ periculis sit aggressus, solus sibi optimo jure vendicat pervetustam, nullisq; casibus ruptam in Majorum suorum Domo fidei in Patriam & Principem, constantiam. Grassanti impunè Moscho, primus aperto campo se ad Brestam objecit, atq; exigua manu Horusovum cum octodecim millibus illi Provinciæ impendentem profligavit. Ad nuntium Regii in Russiam reditûs; primus in occursum Litvana signa duxit, atq; Svecũ Lublino depulit. Primus Varsaviam tunc Poloniæ Regum sedem; hostilium Optimatum domicilium, armatis cinxit cohortibus, quo facto Sveticis capitibus evadendi spem præcidit, & Civitatis, arcisq; obsidionem, supervenientibus Regiis copiis expeditiorem reddidit. Oppugnatio subsecuta, semper ei consilia, impensas, operam in parato habuit. In pugna

ad

ad Varsaviam, Svecus cum Brandebürgico aliquot cohortum milite loco motus, tormentaria vi deserta, fugam non obscurè respectabat, non ampliùs animum & prælium resumpturus; si per tibiæ confractæ dolores Illustissimo Paulo, campo invehi, auxilia ordinare, gladio, pro more suo, victoriam urgere licuisset. Quàm integer illi in ægro corpore animus constiterit; argumento posteris erit, quòd brevi perfecerit; ne hosti ex depulsis campo Regiis copiis, voluptas diuturna esset. Mira enim celeritate, ingentiq; sumptu, attrita reparavit signa, atq; dum ipse ægritudine excluderetur â campo; Collegæ ductu; suis auspiciis, hostem ad Prostki insigni clade fudit, castris ac impedimentis exuit. Post Filipoviensem cladem rursus exercitum reparavit, atq; resumptis aliquantúm viribus, ipse Tykocinum duxit.

 Ob-

Obtinebatur locus ille, firmô Svecorum præsidio, quòd terna propugnacula vallo, operibusq; trium instar divisarum arciũ permunita, atq; tormentis instructa insederat: unde vicinas Provincias, Masoviã ac Podlachiam gravissimis incursionibus infestabat. Obsidio ejus nuper ab aliis irrito, ne dicam, damnoso conatu, tentata, pertinaciam hosti auxerat. Verùm ab Illustrissimo Paulo Sapieha Palatino Vilnensi, simul undiq; admotâ vi, intra pauculas horas, ejus fortitudini succubuit; cujus clementiam pridie rejecerat. Inde per Tribunos suos, Prussiam Sveticas partes secutam, latissimè vastavit, quo consilio vires hostium avertendo; Regi iter Dantisco in Poloniam apparanti securitatem munivit. Novo â Transylvania exorto bello, Legiones, quòd nulla eis è publico ærario stipẽdia numerarentur; militiam detrectantes, in ob-

obsequio, de suo continuit; atq; modica recreatas quiete, in hostem movit. Narviâ & Bugo superatis, Ianoviam & Mielnikum, cæterasq; Podlachiæ arces recepit. Præsidii Brestæ impositi excursiones stitit. Lublinensẽ oram, hostibus ejectis, vindicavit. Rakocio ad Zavichwostum Vistulam transgresso, atq; extremam vastitatẽ Viciniæ omni ferociter minanti, castra sua opposuit, Equitatûs populabundi per obvia grassationes castigavit, repressitq; auxilia Zaporoviorum, humanitate ac liberalitate sua, Litvano nomini devincta cum Transylvano avertit. Universum totius exercitûs robur hostile solido triduo feliciter sustinuit. Deniq; instructa pro castris modica suorum manu, hosti victoriam extorsit. Abeuntem verò, aut potiùs fugientem constanter insecutus: â Lateribus excursores cædendo, cohortes tardiùs pro-

procedentes intercipiendo, impedimenta diripiendo: tàntaTransylvanos afflixit clade; quantam illi, cùm se pugnæ subtraherent, timuerunt. Parte Copiarũ equestrium, Duce fortissimo Tribuno Alexandro Połubiński, trans Vistulam misso, plurimùm contulit; ut semel iterumq; Transylvanis à Polono milite cæsis, intra paucos dies integrè debellaretur. Digressus è castris cum suo domestico comitatu, equestrem Hastatorum centuriam, Brestâ ad Transylvaniæ Principem, tendentẽ, quàm animosè invasit; tam fortunatè delevit. Versis deinde in Moschum armis sub conspectu hostium non procul Vilnâ Castra fixit. Legatorum Regiorum securitatem, atq; in iis Regis & Reipublicæ Majestatẽ sub lubrica perjuræ gentis fide, in ancipiti positam, servavit. Destinatas à Georgio Dołhoruki in profundiorem Litvaniam excursiones stitit. Auxiliis è Moschovia venientibus viam ad Miedniki præclusit. Ipsũ Ducẽ cum Exercitu Moschoviam, fugientis specie, repetère coëgit. Minscum admotâ per Legatum suum vi hosti eripuit. Curoniam dolo vicini Sveci interceptam per suas copias, injusto possessori, Anno millesimo sexcentesimo quinquagesimo nono, ademit; Reipublicæ asseruit. Andream Chowański Moschum ingenio ferocẽ, successuum nuperorum memoriâ audacem, quatuor supra viginti armatorum millibus præsidentem, collatis ad Poloncam signis, profligavit, atq; eodem cursu triumphali castris hostilibus à pugnæ loco, per aliquot leucas dissitis, victor invectus, Arcem sui juris Lachowicze nullius hostis possessione violatã, trimestri oppugnatione fatigatam, Reipublicæ studiosè vindicavit. Promoto deinde

trans

trans Boryſthenem exercitu, alterum hoſtilium copiarum Ducem Georgium Dołhoruki (qui magis metu, quàm vallo exercitum ſuum ad fluvium Baſia clauſerat) infeſtis incurſionibus in apertū elicuit, auſumq; aciem ad præliū inſtruere, toto equitatu feliciter mulctavit. Verbo rem complector, quidquid ſervatū, aut reſtitutū in Magno Ducatu Litvaniæ eſt, & erat, inter tanta calamitatū tempora, totū id integrè Paulo SAPIEHA debent univerſi, debebitq; poſteritas illū verè Patrem Patriæ prædicatura. Tantus itaq; Heros, tantisq; glorioſus triumphis, etiam Divorū cultu celebris, Religioſos Ordinis Prædicatorum fundavit Bielicæ, & in præcelſa pariter progenie ſua, (quam ſequentes edicent paginæ) non minori laude extitit appretiandus. Verùm quia in Na-

Natos Parentum inſuper deſcendit honor, & claritudinem ſuam ſequens propago in præcedanea ſuæ Domûs celſitudine pulchrè monſtrare aſſolet; Materna quoq; clarorum Protoparentum ſublimitas in filios præclarè deſcendit: Conſortem Pauli SAPIEHA ejusq; celſam familiam hîc annectere, non extra ſphærā præſentis ſcriptionis erit. Primam ſibi adlegerat conjugem è præcelſa Familia Zenoviciorum Caſtellanidē Novogrodenſem, quorum inſigne Deſzpot in Litvaniam ex Serbia per Deſzpot Zenonem Bratoſzyn, ad Annum milleſimum trecenteſimum octogeſimū illatum eſt. Hic Deſzpot, (ut teſtatur Nidus Virtutum) procedit â Bratoſio Principe Serbiæ & Boſniæ Fundatore in Boſnia Civitatis dictæ Bratia. Filius

us ejus Zeno Bratosin in præmium meritorum militarium, Augustus Romani Imperii proclamatus est; hoc est Comes Cæsaris ad Annum quadringentesimum septuagesimum sextum. Frater verò ejus germanus in Serbia & Bosnia mansionem fixerat. Zenonis progenies lapsu temporis ex Italia in patriam reversa Valachiæ ditiones possedit; donec à Tamerlane bonis suis exutus, ad Vitoldum Litvaniæ Principem dictus Deszpot Zeno se receperit. Ejus Filius in Litvania Rutheno agnomine dictus Zeniew, unde Zienowiczowie seu Zenowiczowie dicti, Illustrissimam suam Familiam duxerunt, & ad fasces Senatorios in Palæmonio orbe promoverunt. Ex hac præclara consorte Paulus SAPIEHA filium Michaëlem in prima æta-

Sabellicus Ænead:7.l.7.

Okolski Orbis Pol: Stē Zienienicz.

tate mortuum habuit, breviq; decedente ipsa conjuge, alteram præclarissimæ familiæ è stirpe Kopciorum, Castellani pariter Novogrodensis filiam sibi associavit. Soror hæc fuerat Joannis Caroli Kopeć, qui post excultā domi, atq; apud exteros juventutem, primùm Aulicus Cubicularius S. R. M. deinde Capitaneus Brestensis; tum Vice-Pincerna Magni Ducatûs Litvaniæ, tandem Palatinus Polocensis, ac demum Castellanus Trocensis, ductâ in conjugem Principe de Strozzi celsissimâ [redacted] in Italia Ducum Matronâ de Sangvine Marchionū; filiam pariter suam Casimiro Ladislao SAPIEHA Palatino Trocensi elocaverat: ex qua nunc superstes in Kodeń heres Illustrissimus Joannes Fridericus Lucas SAPIEHA Castellanus Trocensis

ſis, Parentum non impar Progenies, & Literariæ eruditionis decus, prodiit. Cæteros etiam è gente ſua Illuſtriſſimos Aborigines numeravit Conſors Pauli è Kopciorum illuſtri Proſapia. Hæc enim antiqua in Litvania Domus, in patrium inſigne aſſumens aratorios vomeres, aliàs *Kroje*, his copioſam honorum meſſem, & Ducum præcelſam ſtirpem inter Patriæ Domûs, ac Proſapiæ Penates collegit. Originem ſiquidem ſuam Kopciorũ perantiqua Familia ad Twerſcios Duces extendens, illorum pariter gloriam olim Ducali Heroum inſignitam decore, ſuis pulchro fœdere innexuit ſplendoribus. Hæc eſt gloriæ Pauli SAPIEHA bellicoſi Ducis, ac Servatoris patriæ dimenſio; etiam â fœderata ſibi conjugii celſitudine addens, & accumu-

mulans encomiorum ac laudum incrementa; ut planè illud impletum in ſe expreſſerit, quod olim ad conjugiorum fœdus obſervandum requiſivit Vates: *ſi vis nubere; nube pari*, hoc eſt, præcelſæ Domûs Progenies, nonniſi parem in conſortium aſſociet honorum Heredisſam; cæterùm obfuſcat ſplendores patrios annexa vinculo Conjugiorum, & non raròin Natos etiam deſcendit ignominia. Ex hoc præclaro conſortio, quod cum Kopciowna habuit; quinque filias, quatuor verò numeravit filios. Ex Ordine Filiarum, Conſtantia Principi Sanguſzko, Catharina Lubomirio, tandem Lipſcio Capitaneo Sądecenſi, Sophia Grudzińſcio Capitaneo Golubenſi, Theodora Naruſzevicio Procancellario Magni Ducatûs Litvaniæ (quam ex Zie-

Zienowiccia protulerat) in Matrimonium datæ. Tereſſia verò Sacratiori Lege in Ordine S. Franciſci Serafici DEO ſe dicaverat. Filii verò Pauli SAPIEHA Palatini Vilnenſis fuêre hi: Caſimirus Paulus SAPIEHA Palatinus Vilnenſis, & Supremus Dux Exercituum; Benedictus Supremus Theſaurarius, Franciſcus Præfectus Stabuli & Generalis Armamentarii, Leo Theſaurarius Curiæ, & Generalis pariter Armamentarii Magni Ducatûs Litvaniæ. Et quia per Opulentiſſimam olim, ac Honoratiſſimam Naruſzevicciorum familiam, Ducalis etiam Oginſciorũ Domus SAPIEHANO affinis facta eſt nomini: Dum Naruſzeviccio Procancellario M. D. L. Filia Pauli SAPIEHA Palatini Vilnenſis elocata eſſe perhibetur; ſublimem

mem Ducum Ogińſciorum áffinitatem cum præcelſa Naruſzeviciorum ac SAPIEHARUM ſtirpe connexam, ac Celſitudinem hujus Domûs breviter attingo. Joannes Ogińſki Palatinus Polocenſis,& Dux Campeſtris M. D. L, Parens Inſignium Heroum, Gregorii Capitanei Samogitiæ, Campeſtris & expòſt Supremi Ducis; Nicolai, primùm Theſaurarii Curiæ M. D. L. tum Caſtellani Trocenſis, Caſimiri Palatini Trocenſis nunc ſuperſtitis, Alexandri, Martiani Caſtellani Mſciſlavienſis, Leonis Subdapiferi M. D. L. & inſuper Filiæ Helenæ primò Iſaykoviæ, 2do votô Tarłoviæ, ac Mariannæ primùm Chalecciæ, tũ Tyſzkieviciæ. Hic inquã Joannes Ogińſki Palatinus Polocenſis ex Naruſzevicia præcelſam hanc ſobolem

habens, ſuum ſplendidiſſimum Nomen Naruſzeviano & SAPIEHANO addidit decori. Quanquam & ſuperioribus jam Annis Ducalem Ogińſcianam Proſapiam cum SAPIEHANA Celſitudine connexam lego. Matthias enim de Kozielſko Ogińſki Præfectus Venationum M. D. L. Filius illius Gregorii, (qui ob igneam indolem *Oheń* dictus, unde Familiæ cognomen eſt.) Habuit Conſortem filiam SAPIEHÆ Caſtellani Smolenſcenſis, ut teſtatur Kojałowicz. Domus Celebratiſſima & Ducalis Ogińſciorum â Vlodimiro Monarcha Ruſſiæ Originem deducens, per Principes Severiæ dilatata; in illisq; ſublimata eſt. Fraudibus dein Michaëlis Glińſki, Smolenſcô ad Moſchos deficiente; Hæc Domus ut fidem ſervaret; patrimonium deſeruit, & in ulteriorem Litvaniam cum aliis;

Kojałowicz in nom. ss.

Bielſki fol: 525.

quibuſdam Proceribus venit. Hic fortè ille eſt Gregorius Fiedorowicz Dux in Kozielſk, qui primus in Litvania conſedit, duarumq; Familiarum in duobus Filiis auctor fuit: à Gregorio ſcilicet ejus filio Duces Ogińſcii, ab altero Filio Ladiſlao Ducalis Domus Puzynarum, (ob puſillam ſtaturam Progenitoris ſui dictorum, quorũ etiam nomen SAPIEHANO honori affine eſt) Lineam ſuam produxêre. Quos faſces, & quos Honores Ogińſciana Proſapia retulerit, non hujus paginæ eſt referre, cùm illi fuerint in hac Domo ſublimes, & penè inquilini. Solùm Colligatã SAPIEHANÆ gloriæ, gloriam Ogińſciorum paucis demonſtrare, ac Originem eorũ nonnihil attingere calamo permittit copioſa ſcribendi ſeries, quæ de Ma-

 gno

gno SAPIEHARUM restat nomine.

CASIMIRUS PAULUS SAPIEHA Palatinus Vilnensis, Supremus Dux Exercituum M. D. L. Filius PAULI JOANNIS SAPIEHA Palatini Vilnensis.

PUlchrum & peramænum est spectare oculis, quod in paginis legimus, magìsq; oblectat mentem id, quod intuemur; quàm quod solùm in fastis & voluminibus expressum habemus. Ita Heroum legere acta; est gratum, spectare verò, ac oculo lustra-

re

re, quod per paginas sparsum est; perquàm gratiosum. Præcedaneam Heroum SAPIEHANÆ Familiæ gloriam legere, & in fastis mirari, nobis concessum est; at Casimiri Pauli SAPIEHA ad nostra tempora servatam celsitudinem licuit etiam spectare, quem maturũ meritis, honoribus præcelsum, inter belli incommoda infractum, supra octogesimum Annum grandævæ ætatis Veteranum Heròem nuper intuebamur, nunc jam fatorum irrefragabili lege suas obeuntẽ vices prosequi liceat calamo. Primam juventutis ætatem scientiis & addiscendi facultate excoluit ad Gratium inter exotica studia, ubi in tantum profecit; ut sufficienti & requisitâ ad præcelsam conditionem suam suffultus apparuerit eruditione. Nec minor eti-

am

am ad bella, & Martios ludos, in illo ardor erat; expeditam & ad arma ac armorum legem, indolem, illa agilitate exercuit, quâ cæteros ſuperavit: nullus illo inter Heroas Regni aut Magni Ducatûs Litvaniæ, ad equum habenis & ſeſſione præoccupandum, celerior ac expeditior, nullus in equitando ſolertior: delectabat ſingulorum oculos, multorum exercitabat animos, dum equô ad omnes equitandi leges expeditus veheretur. Hâc ſuâ ad bella indole Caſimiro Leoni SAPIEHA Pro-Cancellario Magni Ducatûs Litvaniæ permultùm placuit, qui liberali manu extra ſortem Fratrum Caſimiri, tanquam dilecto & electo ſibi, eidem jus hereditarium in ampliſſima bona, & ditiones ſuas, tranſcripſit. Eiq; à primo nativitatis ortu ad-

addictus; ut illi ſuum imponeretur in Baptiſmo nomen, Caſimirus Pro-Cancellarius à parentibus Caſimiri (de quo in præſens ago) expetiit. Exculto ſcientiis, ampliſq; poſſeſſionibus auctus à Patruo ſuo Caſimirus, augmentum maximũ amoris erga Fratres ſuos fecit. Cùm enim illi ſoli inſcriptæ copioſiſſimæ ditiones à Caſimiro Leone Pro-Cancellario M. D. L. forent; ille Fraterni cultor amoris, Parentẽ ſuum expetiit; ut æquali ſortitione tam in ſe, quàm in Fratres ſuos hæc integra bona exdivideret, pariq; lege poſſeſſionũ, bearet omnes. Rara hæc amoris & affectûs Fraterni portio fuerat; verùm illa fortè ad ſublimes in patria eundem provexit honores. Magnus ſiquidem in Republica Honorius, non minor in rem, ac pro re ejuſdem, in bel-

bellicosis progressib9 factus ille Heros. Primùm Thesaurarius Curiæ Magni Ducatûs Litvaniæ (præter multos Capitanei honores, Capitaneus enim Brestianensis, Volpensis, Zdzitoviensis, Borcianensis &c: &c: fuerat) expôst Palatinus Polociæ, tandem Capitaneus Samogitiæ, demum Palatinus Vilnensis, & Supremus Exercituum Dux sub quatuor Regibus, per quinquaginta annos, purpuratus Senator. In variis expeditionibus fortem & heroum expressit animũ, multam in non paucas cohortes expendit è proprio ærario pecuniæ vim, easq; sub Moschoviticas & Chotimenses expeditiones, & in Ukraina ad latus Domini, in commodum Reipublicæ sustenmini, in commodum Reipublicæ sustentabat. In Senatu authoritate, Domi liberalitate, erga singulos comitate & sin-

sinceritate eminebat, ac Prædecessoribus suis æqualem gerebat animũ. Dux Exercituum in Hungariam, in Moldaviam, in Budziaki ad Camenecum Podoliæ, Invictissimo Joanni tertio Poloniarum Regi contra Turcarum & Tartarorum copias, seipsum suosq; exercitus fideles exhibebat, & non degenerem à fidelitate Patrum suorũ, gestabat magnaminitatem. Legationem in Imperiũ Moschoviæ, proprio obiit sumptu. Quibus meritis in patriam clarus, Eques Albæ Aquilæ creatus est. In Aras Divorũ hæc ejus munificentia recolitur. Vilnæ Ordinis Redemptionis Captivorum Religiosos fundavit. Grodnæ in Templo Societatis JESU, Iconem Beatissimæ, Thaumaturgæ veste ex auro puro contexit, multumq; ad erigendam exi-

miam fabricam illius Templi, gratioſorum donorũ, ac beneficiorum, præſtitit. Magnam fundi partem (in qua etiã nunc Baſilica erigitur) in Snipiſzki Patribus Societatis JESU, ad percommodã manſionem donavit. Pluribus in varia Templa, Religioſorum cætus, Divorum Aras, gratiis & ſubſidiis liberalis. Diem ſuũ obiit Emeritus in patriam, & incommodis bellorũ fractus, Grodnæ, Anno Domini milleſimo ſeptingenteſimo vigeſimo, menſe Martio, die 3tia, Sacramentis Chriſtiano ritu munitus, in aſſiſtentia Religioſorum uſq; ad ultimum vitæ terminum. Aſſociata illi per repetitã Connubii legem hæc fuerunt nomina. Primo vinculo Chriſtina Montvidowna Hlebowiczowna Palatinis Vilnenſis, in ſociam fœderis Conjugalis venit, ex ampliſ-

pliſſima dignitatibus, poſſeſſionibus & genere, Familiâ, latè per Litvaniam protenſorum bonorum ac ditionum Heredisſa. Origo nominis Montvidorum Hleboviciorum à Montvido Filio Gedimini, procedit. Inſigne Domûs Leliwa, ſeu Luna cum ſtella eſt, idem decus, ac eadem pariter à Montvido initia Ducum Zabrzeżynſciorũ, Irzykowſciorũ, Dorohoſtayſciorum, ac Wiażewiciorũ cum Hleboviciis ſunt. Hereditarius Hleboviciorum, poſt hanc Chriſtinam Hleboviciam, Ducatus in Zaſtaw, in Palatinatu Minſcenſi, Domui SAPIEHANÆ in perpetuam poſſeſſionem venit. Ubi hâc occaſione Principatus alios enumerabo, qui huic Domui ſucceſſionis jure collati ſunt. Principatus Severiæ, per Mariam ultimam Heredem, Bogda-

no SAPIEHÆ Palatino Smolenſcenſi Conſorti ceſſit: Principatus Chrzczonovienſis, Succeſſoribus Bogdani, per commutationis jura à Moſchis datus. Principatus Holſzanenſis cũ Anna Holſzanenſi Duce, Leonis SAPIEHA Palatini Vilnenſis Conjuge, illatus eſt. Drucciorum Ducatus, à Bogdana Principe Druccia Sokolinia, SAPIEHÆ Capitanei Drogicinenſis Conſorte, Matre Leonis SAPIEHA Palatini Vilnenſis SAPIEHANÆ Familiæ tranſcriptus, & à Caſimiro Leone Procancellario Magni Ducatûs Litvaniæ, teſtamento, in aliam familiam tranſlatus. Comitatus Sacri Romani Imperii in Bychow, è Domo Chodkievicia; in Dąbrowna, è Proſapia Hlebovicia; Czarnobylenſis, è Kmitarum ſtirpe. Baronatus Sacri Romani

ni Imperii Principi Dorohoſtayſki Mareſchallo Magni Ducatûs Litvaniæ à Cæſare collatus; per Neptem illius Sophiam Dorohoſtayſka SAPIEHÆ Caſtrametatori Magni Ducatûs Litvaniæ ſociatã, è ſua Proſapia Illuſtriſſimis SAPIEHIS traditus, imò & Principatus Sacri Romani Imperii Staniſlao SAPIEHA Mareſchallo Magni Ducatûs Litvaniæ, ac iterum Michaëli SAPIEHA Præfecto Stabuli in vim meritorum datus, inter illorum encomia ponetur, & allegabitur fuſiùs. E Chriſtina Hlebowiczowna Caſimirus præclaram prolem habuit, quæ etiam nunc ſuperſtes in Georgio Dapifero, & Alexandro Paulo Supremo Mareſchallo Magni Ducatûs Litvaniæ, cernitur. Fatis enim ceſſêre Michaël Præfectus Stabuli, & Catharina

na Braniccio Palatino Podlachiæ in Consortem data, perinsignis Casimiri Palatini Vilnensis ex Hleboviczowna proles. Iteravit ille connubia cum Theressia Gośiewska Thesauraride Magni Ducatûs Litvaniæ; primo voto Służczyná Castellani Vilnensis, & Ducis Campestris Magni Ducatûs Litvaniæ Consorte. Filia hæc fuit Magni illius Bellatoris Vincentii Gośiewski, qui primùm Dapifer, dein Thesaurarius à Joanne Casimiro Poloniarum Rege renunciatus, & mox Dux Campestris Magni Ducatûs Litvaniæ. Bello Cosatico ad Łojow, Anno Domini millesimo sexcentesimo quadragesimo nono, multa strenuè gessit, ubi triginta millia Cosacorū Duce Krzyczewski profligata sunt, cum discrimine suo, equo amisso, & in lamina pectoris

ris

ris globo tactus: nec minùs fortiter se gessit, cùm ad capiendam Kijoviam, Duci Radivilio Janussio viam aperuit: ad Bychoviam & Mohiloviam præclarissima fortitudinis exempla edidit. Arces aliquot Sveco eripuit, ejusq; auspicijs aliquoties Sveci in Samogicia fusi; tandem anno millesimo sexcentesimo sexagesimo secundo, vigesimâ nonâ Novembris, à milite confœderato, inter iniqua dissidia, & ingratos tanto Duci ausus, occisus est. Fuit etiam priori tempore, è Familia de Korvin clarissimus ille Alexander Gośiewski Palatinus Smolenscі, cujus præclara gesta Kojałowicz in Nomenclatore Stemmatum Magni Ducatûs Litvaniæ m.s. copiosè enarrat. Fundator hic est Collegij Vitebscensis Societatis JESU: tumulatus Vilnæ in Ecclesia

sia

ſia Sancti Caſimiri Patrum ejuſdem Societatis, alijq; percelebres Heròés præclariſſimam Goſieviorum Familiam exornavêre, quorum gloriam Conſors è Domo de Korvin Gośiewſka, in affinem SAPIEHARUM ſtirpem intulit. Tertia Caſimiri SAPIEHA Palatini Vilnenſis Conſors Antonina Comitiſſa de Walſtein, é præclariſſima Gente ſuos Natales ducens: cujus Prædeceſſores, eximij in Imperio Cæſareo Bellatores, Annales ſuis actis & factis replevêre: eorumq; Nomen præcelſum, & eximia facinora inibi legere copiosè eſt. Ex iterato connubio, Caſimirus SAPIEHA nullam prolem habuit; quæcunq; enim fuerat, ex Hlebovicia proceſſit.

GEORGIUS SAPIEHA

HA

HA Comes in Bychow, Zaſław, Hory, Horki &c: Dapifer M. D. L. Filius CASIMIRI Palatini Vilnenſis.

Ex diviſa bonorum ſors præclaro decore beatam perſæpe Familiarum efficit portionem, ita; ut in ſingulos diſperſi ſplendores, unius Proſapiæ peramplè cumulent Majeſtatem. Pulchra ſcilicet ſeries Heroum eſt, dũ hunc robur in armis, hunc juſtitialis Themidis rigor, hunc pietas; illum ſolertia juris, alium ſoboles, caſtiq; thori, præ cæteris evehunt, & ſparſi in omnes Domûs ſuæ Proceres, uni Familiæ, perbellè adſti-

ſtipulantur honores. Ita in Præcelſa SAPIEHARUM Domo, dũ alios Heroas invicta fortitudo, alios ſublimis eruditio, cæteros præclara in Rempublicam merita, nonnullos comitas, nobilitatis amor, ſociatiq; præcelſi thori deprædicant; Georgium SAPIEHA derivata à Prædeceſſoribus, & inquilina ſemper Proſapiæ ſuæ æſtimandum Litvano orbi exponit Liberalitas, ac ſparſa non parco ſinu in obæratam ſibi nobilitatem gratia. Acceperat hic à Joanne SAPIEHA Palatino Podlachiæ animum humanum & liberalitate adornatum, qui Prædeceſſor SAPIEHANÆ Familiæ, comitate, & humanitatis elogiis enitens, Sigiſmundum Regem cum tota aula ſua aliquot diebus hoſpitem domi ſuæ habuit, poſteritati teſſeram liberalis humani-

nitatis relinquens, famoſum ſcilicet & pervetuſtum ſcyphum, *Iwan* dictum. Liberalitas nempe & humanitas propria SAPIEHANÆ Domui, etiam partem ſui in Georgium SAPIEHA depoſuit: quanquam & aliis Antenatorũ meritis inſiſtens, ille cum cohorte ſua bono Reipublicæ aſſiſtit, haſtatæ militiæ Colonellus. Sociavit ſibi in præcelſos thoros; è veterum Ducum Litvaniæ proſapia deſcendentẽ Iſabellam Połubiniam, Supremi Mareſchalli Magni Ducatûs Litvaniæ filiam, in conſortem aſſumens, cujus præclara origo ab Andrea Wigundo Olgierdi Magni Ducis Litvaniæ Filio deducta; à Theodoro Duce in Łubnie, Nomen Połubińſciorum derivatũ habet; quod per Palatinos faſces, & varia Reipublicæ miniſteria celebre, & ſubli-

blime æstimatur. Ex hac præcelsa Consorte, Filiū Casimirum SAPIEHA Capitaneum Merecensē, & tres filias, Benedictam, Christinam, & Annam, habuit. Benedicta, Notario Magni Ducatûs Litvaniæ Paccio in Consortē, Christina, Tyszkievicio Tivuno Vilnensi venit, utriq; è nobilissima Familia procedenti, quorum alibi sublimis origo & Nomen brevibus deducetur. Anna verò, antiquissimi pariter Nominis Heredi Szczucæ Capitaneo Wieksznianensi, Filio celebratissimi & æternâ memoriâ digni Pro-Cancellarii M. D. L. tradita in connubialem societatē. Szczukarum pervetusta Domus *Rastrum* insigne suum præferens, illud è Bohemia tulit. Unde Barones nonnulli sub Venceslao Rege Bohemiæ in Poloniam translati, stati-

tionem fixerunt in Bonis prope Petricoviam, dictis *Wola*, quæ & hucusq; nuncupantur à stemmate Familiæ hujus, patrio idiomate *Grabina Wola*. A Vladislao Masoviæ Principe Martinus Szczuka ejus Aulicus in Territorio Visnensi supra fluviū *Wyszam*, accepit in vim meritorum septem villas; à quibus temporibus, in hanc nostram ætatem, pervetusta Szczukarum Prosapia, jam inter Ecclesiasticas, jam inter Civiles curules, plures Honorios habuit. Ex quibus redivivus Tullius in Pro-Cancellario M. D. L. nostro sæculo non pridem celebrabatur, magnæq; eruditionis, existimationisq; ac authoritatis Minister, vivit adhuc in superstite Filio suo Capitaneo Wieksznianensi, Consorte Annæ Filiæ Georgij SAPIEHA Præfecti Dapi-

 fe-

ferorum M. D. L. Et quia Corona Patris Filius Sapiens: Hic ſit

ANTONIUS CASIMIRUS SAPIEHA Comes in Bychow, Zaſław, Hory, Horki, Łojow, &c: Capitaneus Merecenſis, Mareſchallus Supremi Tribunalis M. D. L. Filius GEORGII Præfecti Dapiferorum M. D. L.

MErcurium Palæmoniæ Gentis in Regii Tribunalis ſupremo Subſel-

ſellio effata dantem loquor, qui Progenitorũ ſuorum inſiſtens veſtigiis, caduceum Mareſchalcalem eâ dignitate gerit; quæ præcelſo ejus Honori, agnatæq́; Proceribus ſuis debetur exiſtimationi. Præivêre ad hoc ſubſellium plures è Domo SAPIEHANA Caduceatores; ſequitur hic æquali paſſu, præcedanea Anteceſſorum merita obſervans: dumq́; nullum penè ſæculum præterlapſum legitur, quô SAPIEHANA Sublimitas Scipione Supremi Tribunalis non levaretur majeſtuoſior; etiam hic annus Antonio Caſimiro SAPIEHA Litvanæ Gentis concredidit felicitatem, quæ & SAPIEHARUM Nomen, & ſeipſam in illo attollit ſublimiter. Elevata inquam hæc felicitas totius Palæmonii orbis, ſummum propè, quia ſeptimũ conſcen-

ſcendit gradum gloriæ, dum ſepties Andreæ SAPIEHA Caſtellano Vilnenſi Pro-Avo nunc tenentis Scipionem ſupremum Antonij Caſimiri SAPIEHA, Regij Tribunalis commiſit moderamen. Coronata Joannis III. Poloniarum Monarchæ Gratiis eadem ſors Patriæ; velut Gemmam Coronæ ſuæ inſeruit Benedictum SAPIEHA expôſt Supremum Theſaurarium M. D. L, in anteceſſum verò ſub Comitia Coronationis ejuſdem Monarchæ, Mareſchallum Equeſtris Ordinis conſtituens: qui dexteritate innatâ ſibi, rem officii ſui præclarè moderatus eſt. Vidêre prima Comitia ſub Joanne III. Poloniarum Domino, quantum Franciſci SAPIEHA Præfecti Stabuli & Armamentarii Generalis M. D. L. prudentia & Comitas

valuit, dum hic pariter Mareſchallus Comitiorum, eam malaciam turbulentæ protunc effecit Patriæ, quæ vix inter illos motus, ſperabatur. Quid memorē cæteros SAPIEHANÆ Celſitudinis Proceres, qui eximio Patriæ emolumento ad clavum Mareſchalcalis honoris conſedêre, ut nullum penè reperias hujus ſublimis Proſapiæ Dynaſtam, cui vel Comitiorum, vel Supremi Tribunalis, non ſit commiſſa Directio. Tantum eſt, radicem fœcundam ponere; ut nunquam illam intueri liceat, niſi in fructus uberem. Nunquam ex Hortenſi ſtipite ſylveſtris prodit ramus, nec ex fructuoſa arbore inutilis proſilire conſvevit ſurculus. Virga directionis Mareſchalcalis, quæ fertiliſſima ſemper honorum eſt, in SAPIEHANA Domo Radicem

ſuam ponit, ex qua tot rami, quot Supremi prodiêre Mareſchalli. Floret hæc vernantiſſimè inter LILIA SAPIEHANA, eò delicatiori amœnitate; quò tenerior in Antonio Caſimiro SAPIEHA ad Judiciariam bilancem conſidet Juſtitia. Redit iterum in Palæmonium orbē, quæ olim terris Aſtræa relictis, Cælum petiit: nec mirum, quòd in SAPIEHANAM ingrediatur Domum, quam comis erga univerſos candor CASIMIRI adornavit, Thaumaturga vis Antonii pulchram Juſtitiæ ſpeciem efformavit. Præcelſos ille ſemper gerens animos, ad hanc ſublimitatem non humili meritorum præceſſit tramite. Nihil in illo ſpectare fuerat parvum, nihil mediocre, nihil non SAPIEHANUM, hoc eſt, nihil non ſublime. Pulchro ſocia-

ta

ta nexu authoritas cum demiſſione, propenſus in ſingulos animus cum gravitate, Comitas morum cum modeſta gravitate, eximia virtutum ſpecies abſq; fuco, huic Palæmonio Mercurio aſſiſtunt: & dum illius hæc ſingula perquàm decoro inarata ſpectantur vultui; Juſtitialis poteſtas frontem ſibi vendicat, imò cor Thaumaturgi ANTONII poſſidet, ut jam non in aurea Plutonis; (quod olim Divus ANTONIUS monſtravit) ſed in Juſtitiali Cæleſtis Aſtrææ gazâ cor illud reperiatur, quod æquitati addictū, in æquilibrio Juſtitiæ, Cauſarum librat pondus. A Proavo ſcilicet ſuo PAULO SAPIEHA Palatino Vilnenſi hanc æquitatis legem ANTONIUS CASIMIRUS SAPIEHA ſumpſit; ut non aliter, niſi ad momenta Juſtitiæ,

diſ-

discutiat, & ponderet Causas. Ille usitatum sibi, re, & ore, præferebat effatum: *DEVS, fides, Virtus, mensura sit*. Hic æquissimus Pronepos idem lemma sibi vendicat, nihilq; agit; nisi ad mensuram *Fidei, Virtutis*, ipsiusq; pondera appendentis, & ipsas justitias discutientis *DEI*. Præcelsos verò illius thoros condecoravit lecta & electa S. R. I. Comitissa, ex honoratissima Comitũ in Wyhowo Familia, RACHEL WYHOWSCIA, à magno Progenitore suo Wyhowski, Castellanis Minscensis; à Druccia Sokolinia celebratissimi Nominis Matre, Ducalis sangvis, à pereximiis Domûs suæ Prædecessoribus, spectatissimum decus. E cujus sublimi Prosapia primus non numero (innumeri quippe WYHOWSCIORUM præcessêre Heroës) incur-

rit oculos Jacobus Wyhowski, Abavo Proavoq; illius major, qui Sigismundi III. Poloniarum Regis pectus, & Regiam penè solus impleverat, eò, quòd nunquam sinè ingenti virtutum comitatu incessit. Hic fecialem ad Augustissimũ Ferdinandum II. agens, docuit, eadem manu posse caduceum geri, & ensem; cujus animus omnium bonarum artium capacissimus est. Agnovit Cæsar, ut à Jove nonnisi Mercuriũ; ita à Sigismundo, nonnisi eum mitti virum; in quem secura Polona Majestas inclinari poterat. Et quanti magnam dexteritatem in JACOBO æstimabat Imperator; sui Exercitûs Generalatus, Sacriq; Romani Imperii Comitatus ab eodem collatus, documento fuit. Respueret dignitates has JACOBUS, cui Polonum esse nobi-

lem pro dignitate erat, nisi comitati suæ Cæsarea humanitas affinem Comitis Titulum dedisset. Admisit ergo peregrinos titulos non alio fine; quàm ut multis titulis demereretur Patriam, Lechiciq; Nominis commendaret famã, quod nullibi sinè gloria est. Candidam abhinc Aquilam Avito HABDANKORUM sociavit stemmati; ut in Polonum Alitem, suum testaretur candorẽ. Ab hoc demũ suæ Domûs Auctore, non Authore, quantus Heroũ descendit numerus; sæculorum compendio definire difficilè. Nostro ævo eximia Sarmatici Senatûs decora, ALEXANDER WYHOWSKI Luceoriæ Antistes, Patruus, Joannes WYHOWSKI Palatinus Kijoviæ, Avus hujus electæ Consortis ANTONII CASIMIRI SAPIEHA, plu-

plurimaq; primæ magnitudinis sidera, in Zodiaco Wyhowscianæ Domûs splendentia, Lechæũ Orbẽ illustravêre. Konotopenses verò triũphos in Varsaviensi Collegiata, Moschovitica Vexilla ad Joannem Casimirum missa, abeundè explicant, sub quibus WYHOWSCIANA militavit gloria. Quæ annexa SAPIEHANO Nomini affulgeat in perennaturam ætatem, Lectissimiq; hi Conjuges videant natos natorũ, & qui nascentur ab eis; ut hic honor, qui in Mareschalcali supremi Tribunalis nunc efflorûit virgâ; vernet in posterorum gloria; ANTONIUM CASIMIRUM SAPIEHA in florentissimo semper Natorum Lilieto *Thaumaturgum* repræsentans.

MI-

MICHAEL SAPIEHA Comes in Bychow, Zasław, Dąbrowna &c: Præfectus Stabuli Magni Ducatûs Litvaniæ, Filius CASIMIRI Palatini Vilnensis.

HEros hic, meritò inter Bellatores Sarmatiæ computandus, ad bella excitatam à teneris habens indolem, illũ Triumphatorem expòst egit, cujus trophæis non jã patriũ, sed etiam externum cumulatũ est solum. Hinc Generalis Exercituum Sacræ Cæsareæ Majestatis ab Augustissimo Leopoldo cre-

creatus, quantis victoriis celebre suum effecit Nomen, Testis est Hungaria, ubi Belgradum receptũ Turcis, Temisvarum cum Serenissimo Sabaudiæ Duce oppugnatũ, Petervaradinum variis molestatum obsidionibus, ad Tissam & Begam profligati Exercitus Turcici, ubiq; præsentem & Victorem deprædicant Michaëlem SAPIEHA. Neq; patria felicitas Victoriis hujus Triumphatoris caruit; expeditio scilicet in Transylvania contra Turcas cum Serenissimo Joanne III. Poloniarum Rege hunc Bellatorem habuit, qui victorioso passu procedens, laureas & triumphos patriæ abeundè collegit. Grata quoq; patriæ obligatio Præfectũ Armamentarii Magni Ducatûs Litvaniæ triumphis in nutritum Michaëlem constituit, multisq; ter-

territoriis præfecit: Oszmianensis ille scilicet, Gieranonensis, Lipnicensis, Onikszcensis, Borcianensis, Dudensis, Præfectus, victoriis exteros; paternos officiis, implens capos. Protulit etiam in Gallias Victoriã ac triumphos; dũ fortalitia *Metina* & *Bona* expugnâsset, ac victoriosum suum Nomen illis inscripsisset. Has victorias coronaturus Augustissimus Leopoldus, Principem de Salme Augustæ Consortis suæ consangvineam in Consorte ei destinaverat, quam sibi desponsatam habuit. Imò ob heroica ejusdẽ acta, Domum SAPIEHANAM ad titulos Principum Sacri Romani Imperii provexit. Dignus perenni ætate Heros, nisi illum invidus fatorũ præcoci morte abripuisset livor. Cùm enim ad Olkiniki convocatâ nobilitate, collecta esset

set Respublica Litvana, confluente ibi SAPIEHANA Domo ad sedandos motus, ille hostium patriæ Triumphator, suis parcens Civibus, se & militem suum Reipublicæ subjecit, nolens Civiũ cruore, patriæ sauciare viscera; congregatæ protunc nobilitati se associavit per stipulatum fœdus. Verùm tumultuosa vis, quod multa vix pariunt sæcula; unius horæ spatio sustulit. Triumphatores scilicet, quos integra vix progenerant lustra, brevi fatorum indagine insuper occumbere solent. Ita hic Bellator fortis ac Triumphator pluribus spectandus lustris, præmaturum fatum obiit. Occisus à tumultuosa manu, indolente hucusq; Republica, quòd Heròém suum amiserit, & cùm externi Triumphi Victorem ubiq; MICHAELEM SA-

 PIE-

PIEHA colorent; victum in patrio solo domestica Pharsalia fecerit.

ALEXANDER PAULUS SAPIEHA Comes in Bychow, Zasław, Dąbrowna, Druja &c: Supremus Mareschallus M. D. L. Filius CASIMIRI Palatini Vilnensis.

EXimia est, sublimisq; encomii ratio, adimplere id actis, quod geritur Nomine; nec inanes gestare titulos, sed titulis æqualia facinora agere. Optimè in se Justiniani exprimit

Nomina, qui Justitiam suis commensurat actis, aut ille verè Magnorum Heroum computandus catalogo, qui magnitudinem suam & ethymo Nominis sui, & re ipsa, demonstrat. ALEXANDER PAULUS SAPIEHA, magna sunt Nomina, ast non inania; quorum seriem & madnitudinem Magnus hic Minister Litvanæ Gentis re & actis ampliavit. Sive enim officium spectes, Supremum est, Supremi Mareschalli adornatum munere; sive antiquitatem Senatoriæ dignitatis scruteris; hæc pervetusta, â Joanne scilicet tertio Poloniarum Monarcha, Senator creatus, plus quàm triginta annis Mareschallus: sive consiliorum, authoritatis, spectes insignia, Magnus Minister, magnus ALEXANDER jure meritò celebratur. Nec

PAULI in illo inanes tituli. Avi sui sortitus etymon, Abavos, Atavos, Tritavosq; , & eorum in se gloriã, exprimit. Viso quondam Solone tota Græcia spectari dicebatur. De quo Lucianus: *Omnia, viso Solone, vidisti: hoc Athenæ, hoc tota Græcia.* Ita videre ALEXANDRUM PAULUM SAPIEHA; est spectare omnia, quæcumq; in Progenitoribus suis celebrabantur, sublimia. In illo Majestas oris, morum attemperata malacia, venustas & decor morum, comitas erga singulos, humanitas erga universos, liberalitas prodigalitati inimica, opulentarum possessionum provida, ac circumspecta tuitio; & omnis honor Domui suæ inquilinus, in illo integer, nec ad ungvem à latere recedens. Et quod maximũ, propria SAPIEHA-

NÆ

NÆ Domui agnata eruditio, à quâ & SAPIEHARUM processit Nomen; in ALEXANDRO PAULO SAPIEHA eminet super cæteros. Fuit ex hac Domo JOANNES STANISLAUS SAPIEHA Supremus Mareschallus Magni Ducatûs Litvaniæ, LEONIS Palatini Vilnensis Supremi Exercituũ Ducis & Cancellarii Magni Ducat: Litv: Filius, *qui os aureum Sarmatiæ* dicebatur. Fuit in CHRISTOPHORO SAPIEHA Notario Magni Ducatûs Litvaniæ tanta eruditio; *ut eruditionis eximium prototypon* diceretur. Quanta verò in CASIMIRO LEONE SAPIEHA Procancellario Magni Ducatûs Litvaniæ scientia effulsit; Magnifica & instructissima Bibliotheca Academico Vilnensi Collegio Societatis JESU, & Funda-

trix

ctrix inibi Juris Canonici ac Civilis gratia, abundè demonstrant. Verùm Compendium horum in ALEXANDRO PAULO SAPIEHA est. Quidquid sparsum per libros & volumina in se Bibliothecæ continent; id ferè integrum vastâ ille memoriâ possidet. Quidquid Ecclesiastica Historia, quidquid profana Eruditio per multa sparserat; id totũ in uno legere & audire est ALEXANDRO SAPIEHA; ut meritò collecta Bibliotheca dici possit. Perquàm gratum est cum eo inire colloquia, quia perquam eruditũ; nihil ex ore, nisi verborum pondus, nihil ex sermone prodit, nisi quod antiqua egit ætas; præsens ad eruditionem accipiat. Imò & præsentiũ ponderator eximius, hoc agit, quod agendũ tanto Senatori expedit,

dit, hoc profert, quod libris inserere utile admodùm foret, si diligens dictorum Annotator foret. Nec mirum, quòd tanta proferat, qui lectione multâ non paucũ sibi comparavit ad eloquentiam & dicendum subsidium, quotidiano penè more in singulos dies volvens & revolvens attentâ consideratione libros. A teneris siquidem ad eruditionem & scientiam excelsos gerens animos, non jam in mansvetioribus, verùm est in severioribus literis tantũ profecit, quantum nunc miramur singuli. Parisiis Philosophicæ facultati addictus, eam nunc etiam recenti memoriâ refert, ut sublimes hujus scientiæ perplexitates scrutari, fundum penetrare, ipsa arcana Aristotelica rimari, illi in promptu sit. Quodsi astrorum ac sphærarũ con-

ſideratricem obſervaveris ſcientiam; ex illa doctè profert ſingula, pergratè audientium aures demulcet, ac ſi recenti tractatione hìc & nunc illam agitâſſet. Hinc eximiæ authoritatis inter Proceres Senator; non imparis honoris ac reverentiæ inter ſubſellia Litvaniæ ac Regni Miniſter, cùm ſibi excelſam in comitē adlegiſſet eruditionem, pediſſequum illi adjunxit honorem & exiſtimationē, quæ & SAPIEHANO Nomini, & in ſe conſervatæ debetur prærogativæ. Non-

Dunin in Concion: nulli SAPIEHANI Nominis hæc initia ponunt, Primus à Sapientia SAPIEHA dictus illius exiſtimationis fuerat; ut ſinguli illius conſilia in congreſſibus & actibus publicis ſequi conſtituerint, ac ſi in illo totius Sapientiæ repoſitum eſſet compendium. Succeſſu temporis cùm uni-

verſi aſpirarent, ut tales naſcerentur Heròës, tantæq; eruditionis & æſtimationis Viri prodirent, imò permulti aſpirabant inter contubernales & Aulicos iſtius *Sapieæ* fore; H literā frequenter ingeminabant, unde qui priùs SAPIEA, poſtea SAPIEHA dictus eſt. Si patriæ vota, ſi ſingulorum Civium obſerventur deſideria, ô quantis hæc votis aſpirant; ut tantos ſemper Proceres videant, qualis ALEXANDER PAULUS SAPIEHA eſt. Beata eſſet Patria, ſi pares ſemper numeraret Senatores, & rei ſuæ Adminiſtros! Præcelſi Nominis ille, ſuæ inſiſtens origini, hanc eruditionem in ſe exhibet, quam SAPIEHANA Proſapia ad initia ſua monſtravit: quanquam & pluribus hic Heros celebratiſſimus encomiis, Eques Albæ Aquilæ pari-

riter creatus, Prædecessorum suorum in se conservat & adimplet honores. Dignus, qui in commodum Patriæ longævam ætatem vivat, ut ad exemplum posteritatis, videat natos natorum, & qui nascentur ab eis. Nec fas est præterire præcelsæ Consortis Prosapiam, quæ non pridem fatorum introivit portum, nondum interim ab animis eorum recedens, quibus illam nôsse concessum est; ut dulcem ejus memoriam, Virtutumq; speciem, obliterare non possint. MARIA hæc *de Bethune*, Marchionissa, ac Serenissimæ MARIÆ Joannis tertii Poloniarum Regis in recta linea ex Sorore Neptis erat; excelsos natales suos à Lotaringiæ, Luxemburgi, Sabaudiæ, Principibus derivans; cum Serenissimis de Conte, Flandriæ de Rohan Gallicis,

Anglicis, Portugaliæ coronis colligationem & affinitatem habens. Avitum Marchionum *de Bethune* insigne, fascia aurea in campo argenteo, quod primùm Radivilianæ Aquilæ, tandē SAPIEHANÆ Sagittæ associatum. Primo scilicet voto hæc præclara Consors fuit Celsissimi Stanislai Casimiri Radziwił Sacri Romani Imperii Principis, Ducis in Ołyka & Nieśwież, Supremi Magni Ducatûs Litvaniæ Mareschalli, Capitanei Gulbinensis, Rabsztynensis &c: tandē ALEXANDRI PAULI SAPIEHA Supremi Mareschalli MDL. quē in præsens describo: eidem, Illustrimas *Bethunianæ* & Serenissimas d' La GRANGE d' ARQUYAN Familias annectens vinculo sociali. Auxit decores in lectissima hac Consorte, qui multorum in Gal-

lia fuit triumphorum Author Illuſtriſſimus Marchio *de Bethune à Roſny*, Dux à Sully, Magnus Dominus Artileriæ, Mareſchallus Franciæ, Supremus & unicus Miniſter Regis Chriſtianiſſimi HENRICI IV. Proavus Illuſtriſſimæ MARIÆ *de Bethune*. Comitantur ejuſdem gloriam Maximilianus Dux de Sully, Franciſcus Dux Dorwal, Pares Franciæ, Armandus Dux de Charroſt, *Bethuniana* Nomina honoribus ornatiſſima, Virtutibus illuſtriſſima; nec minore reſplendens honore LUDOVICUS Abbas de BETHUNE & Comes; Germanus hujus honoratiſſimæ conjugis. Eminentiſſimus Joannes Cardinalis d' ESTREE Dux, & Par Franciæ, ac Celſiſſimi reliquorũ Ducum d' ESTREE honores, Bethunianæ dudũ Familiæ do-

me-

meſtici, eidem Proſapiæ eminentem decorem addunt. Transfudit in ſe collectam gloriam Illuſtriſſimus Dominus Franciſcus Marchio de BETHUNE Regiorum Chriſtianiſſimi Ordinũ Torquatus Eques, nec non olim Extraordinarius in Poloniam Legatus in lectiſſimã hanc Filiam ſuã, & hoc ipſo in SAPIEHANAM Domum, intulit Illuſtriſſimam Ducum de Bea UVILLIERS Proſapiam, cum aliis Franciæ decoribus, à Sangvinis affinitate ſuam. Dedit in conſorte ſua MARIA LUDOVICA Sereniſſimam DE La GRANGE D'ARQUYAN proſapiæ ſplendorem, in quo Ludovici VI. Galliarũ Regis è ſua ſtirpe Prædeceſſoris concluſit honores. Fuêre etiã è Sereniſſima De La GRANGE De ARQUYAN plurima purpu-

ra-

rata Nomina. Antonius De La GRANGE Primus ſub Carolo V. Regni Miniſter, S.R.E. Cardinalis. Quatuor Mareſchalli Regni. Primus Marchio de Villedonay, Bourdillon; La Plaſtiere alter; De La Chaſtre tertius, quartus de Montigny digniſſimꝰ Illuſtriſſimi Marchionis de La Grange D' Arquyan Avi, MARIÆ *de Bethune* eximiæ Conſortis ALEXANDRI PAULI SAPIEHA Patruus. Hanc ſecum præcelſam ſtirpem SAPIEHANÆ contulit Familiæ MARIA Marchioniſſa *de Bethune*, quæ etiam altero nomine CATHARINA *dicta*, ut ſublimes natales recenſuit, ita perleximiam ſobolem Domui SAPIEHANÆ attulit. Præter aliquot in infantia Cælo illatos, ſuperſtites ſunt.

CA-

CASIMIRUS SAPIEHA Comes in Bychow, Zaſław, Dąbrowna, Druja &c: Capitaneus Vołpenſis, Onikſztenſis, Rakanciſcenſis, Ławaryſcenſis &c. Filius ALEXANDRI Supremi Mareſchalli M. D. L.

PRæclaros animos à Prædeceſſoribus derivans, eoſdem in ſe conſervat ac promovet; primamq; hanc ſibi ponens gloriam, ut ex æquo præcelſum imitetur Progenitorem, & quem in

vul-

vultu repræſentat; eundem in omni encomiorum ſerie exprimit. Lutetiis Pariſiorum juventutem diſcendi operâ excoluit, Maternam è celſiſſima in Galliis ſtirpe ducens originem, inibi ſtudiorum rationem poſitã eſſe voluit. Dein Militiæ aſſumens Genium, Heroam Antenatorum ſuorum ſequitur mentem, Regiæ Saxonum phalangi poſt Colonellum Præfectus Major, hoc in officio, initia graduum & officiorũ militariũ poſuit. Hic eſt, quem Patriæ vota expectant, Senatoriæ Curules expetunt, Ducum clavæ affectant; nec immeritò; qui excelſi Parentis veſtigia premens, uti pulchram eruditionis & ſcientiæ ſpeciem in ſe ponit; ita ad heroica facinora & ſublimes honores, accomodum gerit animum. Pulchra illi in moribus compoſitio, deri-

vata ab eximio Progenitore authoritas, hiſtoriarum & voluminum avida pertractatio, militarium actionum, & in libris conſervatæ Heroum memoriæ perfrequens ſolertia: quidquid demum optimæ expectationis indicium eſt; id in ſe exhibet copiosè. Tantum eſt ab origine alta deſcendere: hic quippe ſangvis qui è Paterno & Matris lectæ ac electæ deſumptus honore, in præcelſam deſcendit prolem, eandem ſublimavit, & excreſcere fecit, cujus *nec origo latet, ſed luce ſequente vincitur, & magno gaudet ceſſiſſe nepoti,* & ut in SAPIEHANA Proſapia nihil humile, nihil inglorium appareat, hoc CASIMIRUS SAPIEHA efficit, magna in ſe exhibens, cùm paria in Prædeceſſoribus ſuis ſpectâſſet orbis; deq; illo dici meritò debet: *Nec* Claudianus.

Lucanus. *liceat populis te parvum Nile videre. Et gentes maluit ortus mirari quam nôsse tuos.* Verùm & Lectissima non est prætereunda ejusdem Soror, scilicet.

LUDOVICA Comitissa in Dąbrowna, Druja &c. Wielopolska Capit: Opoczynen: Consors.

HOnoratissimorum Parentū ALEXANDRI PAULI SAPIEHA Supremi Mareschalli Magni Ducatûs Litvaniæ, & MARIÆ CATHARINÆ Marchionissæ *de Bethune* Filia, è conjugali societate Wielopolska, Capitanei Opoczynensis sublimi gente sati Consors. Hæc vultu Patrem, pru-

dentiâ; Comi citra fastuosum supercilium authoritate Matrem, in se circumfert; præcelsisq; & Senatoriæ stripi agnatis dotibus, omnes Illustrissimæ Domus suæ Pulcherias exhibet. Præclarum Familiarum ornamentum est, si Heroibus adornatam Prosapiam, uterq; sexus æstimabiliorem reddit, ut dum serenum gloriæ Martius bellatorum succendit fulgor; etiam suæ Serenæ reperiantur, quæ æquales in Familiā spargant virtutum & honorum splendores. Pulchram virtutum speciem, & colludentem illi honoris decorem LUDOVICA Domui SAPIEHAHÆ adfert, ac WIELOPOLSCIORUM Nomini addit, quod pervetustum ab Origine sua in gazophilacio vetustissimæ Domûs, velut pretiosum monile eandē reposuit LUDOVICAM. Jam verò

JOSEPHUS SAPIEHA Comes in Bychow, Zasław, Dąbrowna, Druja &c: Capitaneus Gulbinensis, Filius ALEXANDRI PAULI SAPIEHA Supremi Mareschalli M. D. L.

PRimam ætatem suam addictam scientiis in pertractandis libris occupat, illamq; præfert mentem, quæ SAPIEHANÆ Domûs Magnatibus est propria; ut eruditionem communem sibi faciat, & legat, quod imiteur, & imitari studeat, quod in Prædecessorum suorum actis lectum repererit. Habet in præcedanea Antenatorũ gloriâ CHRISTOPHORUM SAPIEHA Notariũ Magni Ducat: Litv: LEONIS Palatini Vilnensis, Cancellarii, & Exercituũ Ducis Filiũ, qui undecimo ætatis anno Livii historiã in Polonum idioma transtulit: hunc sequi & imitari accrescens in spem Patriæ JOSEPHUS SAPIEHA avida scientiarũ mente intendit, & florem primum ætatis, scientiarum amore vult esse coronatum. Prosperent superi hæc præclara studia, ad quæ &

Pater Æneas & Avunculus excitat Hector.

MICHAEL SAPIEHA Comes in Bychow,

Za-

Zasław, Dąbrowna, Druja &c: Capitaneus Rabsztynensis. Filius ALEXANDRI Supremi Mareschalli M.D.L.

TErtius cum CASIMIRO & JOSEPHO Magnorum Parentum Filius, ALEXANDRI scilicet PAULI SAPIEHA Supremi Mareschalli M. D. L. ac MARIÆ Marchionissæ *de Bethune*, hic MICHAEL SAPIEHA est, qui Patrui sui vendicans nomen, ejusdem etiã heroicas imitari contendit actiones, à principio ætatis suæ illam præferens indolem, quæ ad triumphos natam se exhibet; ut quidquid heroicum & militare sit, illi placeat; quidquid bellicosum spiret, id ei in animum veniat; & in tenero vitæ cursu Leunculum in victorias natum agit, qui Proavos suos Leones exprimat. Servent Superi hanc pulchram sobolẽ cum præcelsis Fratribus, & Lectissima Sorore sua, ad solatium Magni Progenitoris, ad subsidiũ Patriæ & gloriam Familiæ suæ.

BENEDICTUS SAPIEHA Comes in Czereja, Wysokie, Siemiatycze, Rasno; Supremus Thesaurarius M. D. L. Filius PAULI JOANNIS

NIS Palatini Vilnensis.

EXcultam in juventute ætatem scientiis, jam inter patriæ sinus, jam inter exotica studia Græcii spectabilem reddidit. Hinc ad patriæ consilia, & in congressibus totius Gentis, ad arcana momenta rerũ, persæpe adhibitus: in Electione etiam Serenissimi Joannis Tertii Poloniarum Regis, Legatorum Supremus Arbiter & Mareschallus antequam Senatoris capesseret fasces, hoc officium dextrè, & juxta agnatam sibi solertiam in omnes partes circumspectè, propter varia protunc partium litigia, obivit. Maturior honoribus & ætate, ad Supremum Thesaurariorũ officium provectus, claves & Thesaurum Magni Ducatûs Litvaniæ sibi commis-

sum

sum habuit; nec immeritò; cùm plurima scilicet in SAPIEHANA Domo recensuisset Nomina, hoc præcelso munere insignita; aptavit animos, & committi sibi Reipublicæ opes fecit, dum à SAPIEHANA munificentia illæ cumularentur. Et hic etiam Heros in patriam liberalis, proprium militem Turcico Marti opposuit, patriamq́; tuitus, suo non pepercit ærario, imò nec vitæ securitati; ipse expeditioni illi contra communem Christianitatis hostem seipsum sistens; vitæ dispendia in commodum patriæ pariter obtulit. Adlegit sibi in sociam vitæ è veterima Tarłonum stirpe ISABELLAM Palatini Sendomiriensis Filiam, uti dotibus præclarã, ita Familiæ Origine honoratissimam. E Toporeorum scilicet illa Gente, sata, *Okolski Orbis Polon: tom. 3.*

quæ

quæ nec annis, nec ſæculis, ſed æternitate menſuranda eſt; & ab ipſis primis Erectoribus Regnorũ Czechi & Lechi, Nomen ſuũ, dignitatisq; authoritatem Starżarum ſeu Toporeorum Familia in Polonia retinet. Ab Ottone quidem de Czekarzewicze poſterioribus ſæculis
Cromer9 l. 12 fol: 212. Tarlonum gloria proceſſit, Nomen & titulos de Czekarzewicze ſibi vendicans; verùm anterioribus pariter Luſtris ante Ottonis ætatem fuit celebratiſſima. Hanc igitur præcelſam ſuam ſtirpem & plurimis in Regno honoribus ac Senatoriis faſcibus cumulatam ISABELLA in Domũ SAPIEHANAM intulit, trinaq; ſobole exornavit Familiam; MICHAELEM CASIMIRUM & FRANCISCUM proferendo; qui ultimus teneram ætatem Cælo intulit;

MICHAEL SAPIEHA Comes in Czereja, Wyſokie, Siemiatycze & Raſno; Notarius Campeſtris M.D.L. Filius BENEDICTI Supremi Theſaurar: M.D.L.

HEreditaria Domûs SAPIEHANÆ hæc gloria eſt, ut ſemper Bellatoribus abundet, nec ullum ſæculum ſit, in quo aut eximia eruditione, aut bellico cultu & vultu antepilanus non appereat Heros. Ita præſens ſæculũ dum in aliis SAPIEHANÆ Familiæ Heroibus Patriæ Conſos, & arma-

tos pro legum præſidio, eximiâ ſcientiâ habet Dictatores; in MICHAELE SAPIEHA Notario Campeſtri Magni Ducatûs Litvaniæ Bellatorem, & Martem Sarmatiæ ſpectat: qui diviſo cum Fratre ſuo MICHAELE Præfecto Stabuli Magni Ducatûs Litvaniæ exiſtimationis bellicæ amore; dum ille inter extera bellorū negotia, SAPIEHARUM Nomen Heroibus Europæ accumulavit; hic in patrio ſolo eandem promovens gloriā, Generalis Exercituū Saxonicorum è favore Sereniſſimi AUGUSTI II. Poloniarum Regis, ac è merito proprio æſtimatur. Nec præcelſo Bellatorum ſigno hic Heros caret: dum ſcilicet Prædeceſſores ſui, jám aureæ clavis, jam aurei velleris, albæ teniæ, Hieroſolymitani; ille ALBÆ AQUILÆ Eques, ſplen-

ſplendores Majorum ſuorū, Martii fulgoris teſſerâ copiosè ampliat. Addit pariter eximio thoro & ſocialis conjugii decore augem honorum Domui ſuæ, adlectâ è pervetuſta Wielopolſciorum ſtirpe in Conſortem Cancellarii Regni Filiâ; Sereniſſimæ MARIÆ Poloniarum Dominæ ex Sorore Nepte; tam à Materna ſublimi Proſapia, quam à Paterno ſangvine præcelſos Natales recenſente. Fæcundant hoc lectiſſimum conſortiū Superi eximia prole, BENEDICTO ſcilicet AUGUSTO Filio, qui æſtimandi Parentis veſtigia terens, & heroas actiones, & eximios ejuſdē animos pari imitetur encomio. Dumq; Sereniſſimos in Matris honore ſplendores colligit; augeat meritis, accumulet factis, quod pulchra illius præſagit indoles, de-

derivatus à bellicoſo Patre inſinuat ſangvis; & præcedanea Progenitorum ſuorum, ad incrementum gloriæ, & Nominis æſtimationem, efficiunt merita.

CASIMIRUS SAPIEHA Comes in Czereja Capitaneus Olkinicenſis, Filius BENEDICTI Supremi Theſaurarii M. D. L.

PRædeceſſorum ſuorum gloriã vendicans, etiamnũ Superſtes, & tantorum Nominum ac Titulorũ heres, futuris honoribus appretiandum ſe exhibet; Præcelſus ex Progenitoribus, non

non impar ex celebratiſſimo Fratre ſuo MICHAELE Notario Campeſtri M. D. L, adæquabit, ſequentibus meritum Celſiſſimæ Domus ſuæ honoribus, Nominis ſui Magnitudinem; nunc in faſtos gloriam ſuam referens, quam facta Heroum SAPIEHANÆ bellis innutritæ Proſapiæ attulerunt.

FRANCISCUS SAPIEHA Præfectus Stabuli, & Generalis Armamentarii M. D. L. Filius PAULI JOANNIS Palatini Vilnenſis.

O*Mnium militum amor, omnium armorum Miles* FRANCISCUS SA- Dunin in Concion:

SAPIEHA, conſecrato Bellonæ ſtudio, ille Heros & Præfectus Militiæ factus, cui clava juremerito non ſemel committi debuiſſet. Bellum illi ludus erat. Sub Chotimo martiũ acceperat pignus, vulnus; quo totius Militiæ vulneravit Corda, qui ſingulorum amor fuerat. In hac expeditione involabat in hoſtem ipſe: indito à natura robore, catenas oppoſitas diſſolvebat; fortiſſimum in ſe Achillem exhibens. In Hungaria repreſſit hoſtem ab Oravia, & Rebelliſantiũ poſſedit caſtra. Hic eſt SAPIEHA, qui maluit periculoſum & metuendum cum Turca inire bellum, quàm quæſtuoſum Commiſſarii in Moſchoviam obire munus. Ille eſt, qui primis Comitiis Grodnenſibus Mareſchallus Legatorũ præfuit: tantumq; effecit authoritate, acti-

ctivitate, ac præcelſo ſenſu, quantum litigioſa protunc Reipublicæ condtio affectabat. Sed quod maximi elogii eſt, quod dum *unum ex officiis ſit vitæ, mori,* ut ait Seneca, hoc ille munus perinſigniter adimplevit. Auditum enim de inſtante morte nuncium perlibenter ſuſcepit, & accerſito è Religioſis Reformatorum Sacerdote, coram illo inſtituta exomologeſi, Sacroſanctis Sacramentis munitus; inter actus Fidei, Spei, Amoris Divini, in vulneribus Crucifixi, Lublini vitam ſuam poſuit, cum Divo Auguſtino ingeminando. *O IESV Bone! vulnera animam meam peccatricem, pro qua etiam mori dignatus es, igneo & potentiſſimo telo tuæ nimiæ Charitatis. Tu es ſagitta electa, confige cor meum, ut dicat tibi anima mea: Charitate tuâ vulnerata ſum, ita; ut ipſo*

 vul-

vulnere amoris tui fluant lachrymæ. Suspirabat pariter fiduciali affectu ad Matrem Misericordiæ, tanquam fidelis Sodalis; repetendo hæc verba: *Monstra Te esse Matrem;* ad Divam agonisantium Tutelarem, Barbaram, ad Angelum Custodem suum, convertebat affectus; dignus, quem plurimi in eximia morte imitentur: post cujus fata Serenissimus Joannes Tertius Poloniarum Monarcha hæc dolenti animo dixit: *Heu magnum Virum & necessarium amisit Patria.* Integrum verò protunc Lublini Tribunal Regium, magno ejusdem fata excepit sensu. Consors ejus è celsissima LUBOMIRIORUM Familiâ, ANNA Supremi Mareschalli Regni Filia, & dotibus, & sublimi origine præclara, quantis gloriosa fuerit natalibus? Orbi

Polono, imò toti Europæ abundè notũ est, cujus, præter cæteros præclarissimos ejus Gentis Heroas, Stanislaus Lubomirius, in omnibus expeditionibus (ut ait Okolski) Regni victoriosus, in Chotimensi gloriosus apparuit; in aliis vocatus Patriæ Amator, in hac vocatus est Pater & Senator: Nec mirũ, ope enim Cælesti post mortem Chodkievicii, jure omni belli pacisq; suscepto, regimen ac totum imperium suum Divinæ administrationi addixerat, ut salutem totius exercitus cum fortuna sua sartam tectãq; custodiret. Verùm illius bellicosa facinora, aliorumq; Celsissimæ Familiæ Lubomiriorum Procerum merita enarrare, esset volumen grande conscribere, quæ in hanc suam celsissimam sobolem ANNAM scilicet descendentia, cum ea-

dem, affini ſocietate in Domum SAPIEHANAM illata ſunt. Præcelſa hæc à Natalibus Conſors, pari Virtute, authoritate, prudentiâ eminuit, paremq; ſuſcepit prolem Joannem, Joſephum, & Georgium (præter Franciſcam Jacobo Henrico S. R. I. Comiti de FLEMING. Supremo Præfecto Stabuli D. M. L. Copiarum Regni authoramenti exotici, Generali Commendanti; ac Supremo Mareſchallo Campi Exercitus Electoralis Saxonici &c: &c: elocatam) quorum oculis noſtris patentia geſta ſequentes paginæ evolvent, Hîc autẽ FRANCISCI SAPIEHA nec non CASIMIRI ac BENEDICTI Frater ſub calamum venit.

LEO SAPIEHA Theſaurarius Curiæ, Generalis Armamentarii M. D. L. Filius PAULI Palatini Vilnenſis.

JUdiciorum Divinornm ſcrutari abſcondita, eſt abyſſum introire; cujus incomprehenſibilitatem comprehendere, & inveſtigabiles vias obſervare, non jam temerarium, ſed planè abſurdũ. Ita quod hic morte placida, ille violentâ occumbat, hic è lecto, alter è Martio campo ad lethum properet; hic lento fatorum impetatur curſu, ille veloci, & quod magìs, ſubitaneo opprimatur fato, Altiſſimæ Divinæ diſpoſitionis hæc ſeries eſt: cujus quis ſenſum novit, aut quis

quis Consiliarius ejus fuit. **LEO SAPIEHA** Thesaurarius Curiæ, dum Prædecessores sui inter Martia tela quærebant gloriæ & vitæ suæ terminum; ille inter proprios Lares invenit: Illi emeriti annis & gestis suum clausêre diē, hic præceleri morte, eâq; per explosionem sclopeti acceleratâ, uti fortuito casu, ita non sine Numinis Sacrosancta dispositione festinus ad fata properavit. Nec interim dolenda hæc fati ratio, absq; necessario ad hæc momenta dolore fuit; ventum siquidem opitulante Divinâ gratiâ ad dolorem de peccatis & absolutionem, quam Christiana & Catholica protunc exposcit professio. Quantæ autē existimationis **LEO SAPIEHA** in patria fuerit; ex dignitatibus eidem collatis patet, qui nondum ætate provectus,

ctus, ad Thesaurarii officia, & ad dispositionem Armamentarii M. D. L. per officium Generalis evectus fuerat; procul dubio sublimiùs ad honores & fasces ascendisset; nî præproperum fatum ad descensum & occasum vitæ inclinâsset. Recolit memori cultu etiamnum illius heròém animū Litvana militia, quo Vir Nominis suis **LEO** in hostem spirabat, sub Aureo monte vulgò *Złota góra;* ubi officii sui strenuè gerens vices; Generalis Armamentarii Magni Ducatûs Litvaniæ, hostilibus tormentis, vim tormentorum opposuit: fregit ac perfregit oppositas machinas: interq; disruptas impavido vultu perstitit: & dum in Martio campo forti ac imperterrito animo superavit fata; ab iisdem brevì posthàc superatus, diem suum obiit.

 JO-

JOANNES SAPIEHA Comes in Wieluń, Koźmin, Rawicz, Capitaneus Bobroyſcenſis, Zdzitovienſis, Sokołovienſis &c: Filius FRANCISCI Præfecti Stabuli, & Generalis Armamentarii M. D. L.

MArtem Sarmatiæ, inter Bellatores Europæ meritò annumerandum, aggredior loqui, qui tanta in

in cervicibus profuſo tabo ſcripſit gloriæ documenta; quanta vix inter Imperatores belli repereris. Supremus Exercituum Magni Ducatûs Litvaniæ Dux ac Imperator renunciatus, non Nomina inania & titulos tremendos geſſit; ſed ſeipſum tremendum oppoſuit adverſæ aciei. Norma planè hic Imperatorum belli eſt, qui non vallatus & armatus præcedentibus cohortibus in campum prodibat, ſed ipſe primus in oppoſitam militiam irruebat, ut nullius priùs gladium tumentem tabo ſpectare licuerit, niſi ipſius Ducis. Inchoabat ille primus in cervicibus ſcribere; quod ſequentes turmæ legere & imitari debuerant. Nec imparem etiam ſibi militiam aſſociaverat. Duce quippe Leone, etiam Cervi animos aſſumunt, & facilè eſt in ho-

hoſtes involare, cùm jam eoſdem ſtrenui Anteambulonis & Antabatæ præoccupaverit manus. Profuſioris eſſet ſtyli martios campos & arenas emetiri, in quibus JOANNIS SAPIEHA Capitanei Bobroyſcenſis triumphavit gloria: cùm ſingulorum patriæ Civium recenſens ennarret memoria; & illud auguſtiſſimum Careæ Majeſtatis encomium; quo hujus Victorioſi Imperatoris ac bellicoſi Ducis deprædicavit trophæa. Cùm enim in quodam congreſſu poſt facta armorum interſtitia coram Auguſto Moſchoviæ Monarcha hic Bellator compareret; ſubridens Moſcuæ Imperator quæſivit hocciné ferro ſuccinctus eſſet; cùm Moſchos ſuos fortiter ac ſtrenuè profligârat? repoſuit ille; hunc ſplendoris, non fortitudinis eſſe acinacẽ,

cum quo apparet: alium ſupereſſe, quo adverſas aggreditur vires. Ac ſi diceret, tabo glorioſum ferrum in martio campo bene agere, extra hos limites non procedere, aſt velut pretioſum monile in ærario conſervari. Multùm æſtimata ab Orientis Monarcha hujus Achillis fortitudo, quantum encomii addidit; ex eo patet: quòd magni ponderis ſit, ab illo appretiari, qui momenta bellorum & bellandi rationem apprimè noverat; ſciveratq; quòd JOANNES SAPIEHA non primus à tergo militiæ ad fugam Dux, in prælia ſe ſiſteret; ſed Anteſignanus cohortium; primam belli aleam vendicaret ſibi; primosq; triumphos proprio connotaret acinace. Tantus Triumphator & ſtrenuus Heros exinde ille fuerat, quòd militem ab inſo-

lenti licentia & rapinis coërcitum habuerit, non ignorans, *feralem esse præliorum comitem Civium lachrymas, quæ tabo bellico immixtæ, aut deturpant victorias, aut tollunt.* Lectissimam sibi etiam Consortem adlegerat Palatini Łęczyciensis Filiam, è veterrima Opaliniorū stirpe, cujus antiquissima Familia primò Łodziarum, dein Bninsciorum, tandē de Bnin Opalinsciorum titulis insignita, uti pervetusto Domûs decore, Navi, seu *Łodzia*, gloriosum, ita celeberrimis è Gente sua Proceribus, ac Regni Senatoribus, pervulgatum hoc Nomen effecit. Ex hac celebratissima Conjuge sequentem habuit prolem.

PETRUS SAPIEHA Comes in Wieluń, Koźmin,

źmin, & Rawicz, Capitaneus Zdzitoviensis.

PRæclari Parentis Joannis SAPIEHA Bellatoris Sarmatiæ præclara Progenies ab hoc derivatam triumphorum gloriam, in se promovendam non vano indicio monstrat, illam spem in se referens, quæ Patriæ totius oblectat desideria, Victoriosi Patris vestigia observat, pulchros gloriæ præsignat passus.

FRANCISCUS SAPIEHA Comes in Wieluń, Koźmin, & Rawicz, Coadjutor Illustrissimi Ab-

Abbatis Landensis.

ALter ejusdem præcelsi Patris Filius, ad Aras Divorum decurrens, etiam in Sacrariis consecratũ SAPIEHIS honorem designat: & dum Vilnenses, Samogitiæ, Paradysienses, Domus sua recoluit Infulas; hic pariter Infulatus Honorius profanis Sacras addet Curules, ad quas dignam dotum & Virtutum præfert celsitudinem.

PAULUS SAPIEHA Comes in Wielun, Koźmin, & Rawicz, Capitaneus Sokołoviensis.

TErtius hic Filius Coronat Patrem suum, cujus Victoriosa acta sequen-

quenti imitatione prosequetur, neq; enim fructus procul ab arbore spargũtur, nec hic gloriosus successor, à gloria bellicosi Parentis recedet, prout bulliens in venis herous sangvis, & Patrum suorum designat Imitatio.

JOSEPHUS SAPIEHA Comes in Boćki, Roś, & Trościenica, Thesaurarius Magni Ducatûs Litvaniæ. Filius FRANCISCI Præfecti Stabuli, & Generalis Armamentarii M. D. L.

 Ac-

ACcrevit in hoc Magno Litvaniæ Dynaſta Illuſtriſſimorum SAPIEHARUM gloria, quæ nunquã decreſcere noverat: tantumq; proceſſit; ut ſemper in ſublimi appareat. Plurimas Theſauri Claves recenſuit hæc Domus, ſuisq; Proceribus cõmiſſas habuit; nunc etiam in JOSEPHO SAPIEHA Theſaurario Magni Ducatûs Litvaniæ, eundẽ honorẽ retinens; cũ nulli meliùs Theſaurus Patriæ tradi poſſit Familiæ; quàm illi, quæ poſſeſſiones, opes, & dotes ſuas, imò proprium ſangvinẽ in emolumentum patriæ expendere noverat. Quantum hic amorem & honorem inter Nobilitatem Magnus Litvanæ gentis Miniſter habeat, quantâ authoritate inter Proceres emineat; in liquido eſt: nec mirùm, quòd illum præcelſi honores ſuo pro-

proſequantur cultu, qui in Divorum Aras profuſus ad munificentiam eſt. Habet quod in acceptis referat Boćkovienſis Eccleſia, cui appoſitus decor, auctus ſplendor, & promota inibi Numinis gloria, addit per eximium decus SAPIEHANO Nomini, quod JOSEPHUS SAPIEHA ſuâ munificentiâ, & donis, in ſublime provexit. Provecta hæc in altum ſublimitas aſſociato etiam honore apparet eminens. Aſſumpſerat lectam & electam Conſortem ille, è ſtirpe antiquiſſima à Branice & Ruſzcza Branicciorum, qui originem ducunt à Comite Suliſlao Palatino Cracovienſi ad annum milleſimum ducenteſimum trigeſimũ; unde clarè patet, quantos honores hæc præcelſa Conjunx in Proſapiam SAPIEHANAM intulerit?

cùm

cùm veterrima Braniccіorum Familia jam quintum ſæculum inter Senatorios faſces impleat, implebitq; futuris luſtris, ut ex Illuſtriſſimo Braniccio Capitaneo Branſcenſi lectiſſimo hujus Conſortis Fratre legere licet, qui & ad patrias dignũ ſe gerit Curules, & in Celſiſſima Conjuge ſua CATHARINA Radivilii Supremi Cancellarii M. D. L. filiâ non imparem Nomini ſuo exhibet Celſitudinem. Jam verò è Maternis decoribus SAPIEHANUM Nomen (non ſine annutu Sedis Apoſtolicæ) hæc Conſors CHRISTINA Braniccia Palatini Podlachiæ filia, Conſors JOSEPHI SAPIEHA, eidem Familiæ SAPIEHARUM reddidit, Matrem habens è Domo SAPIEHANA ſatam, ac genitam è CASIMIRO SAPIEHA Palatino Vilnen-

nenſi. Fæcundat polus lectiſſimũ hoc par deſiderata prole; ut videant natos Natorũ & ſuccreſcentẽ in poſteris ſuã gloriam. Cùm jam Thaddæum, prognatum ex his Celſiſſimis Parentibus decus, faſciæ nunc exambiant; quem faſces Senatorii expetent, ſublimes Progenitorum comitabuntur honores, & cui par præcelſo ProParenti ſuo reſpondebit gloria.

GEORGIUS SAPIEHA Comes in Lachowicze, Capitaneus Vilkovienſis &c. FRANCISCI Præfecti Stabuli & Generalis Armamenta-

rii M. D. L. Filius.

LEgitima exdivisionis sorte Comitatum in Lachowicze capessens, utì pleni juris heres bonorū Domûs suæ, ita pariter meritorum ejusdem, per excultam scientiis mentem, & excelsam eruditionem, factus Sectator. Inter exotica studia, initia scientiarum fecit, eaq; inter patrios limites perspicaci solertia promovit, & in illum eruditionis ac eximii judicii processit Arbitrū; qui Supremo Tribunalis Palæmonii judicio præesse potuerit; non pridem Mareschallus cum Regalis brachii authoritate, & nominis sui gloria celebratus. Non medioeris scilicet peritiæ munus est, collectis è totius gentis sinu præsidere Arbitris, magniq; momenti existima-

matio; illis præesse, ac sensa moderari eorum, qui totius Provinciæ lites dirimire; causas judicare; sancire leges, ac statuta, possunt. His præfuit GEORGIUS SAPIEHA; nec solùm in Palæmonio Areopago, quò totius Litvaniæ, tanquam ad Regale brachium excutiendæ concurrunt causæ; verùm & in Regni Tribunali Super-Arbiter Judex erat, quò integræ Polonæ Gentis copiosa litigia & causarū devolvuntur pondera. Quo etiam erga Divos sit cultu? Lachoviciensis Ecclesia id refert; cui Collator eximius munificentiæ suæ exhibuit dona. Consors ejus sublimi origine procedens, parem addit honorem, quæ RADOMICCIORUM Gente sata Palatinis Inowroclaviensis, campū rubentem sangvine, in stemmate Domûs suæ ge-

gerens; Magnos Heroas & Proceres è ſtirpe ſua, SAPIEHANÆ Proſapiæ affini ſocietate innexuit. Ex hac Filiam protulit, quæ nondum adulta, Parentum ſoletur deſideria, cor & affectus recreet, ac in ſpem optimam Celſiſſimæ Domûs ſuæ attollat vota.

PARS TERTIA.

Series Illuſtriſſimæ SAPIEHARUM Domûs in Coden, à IOANNE SAPIEHA Palatino Podlachiæ, Filio Sunigaylonis II. deſcendentium.

DEductâ Celſiſſimâ SAPIEHARUM Stirpe à THEODATO SAPIEHA Palatino Smolenſcenſi, Filio Sunigaylonis deſcendentiū; altera nunc linea eorum ſub calamum venit, qui à JOANNE SAPIEHA Palatino Podlachiæ ſuam Originem derivant, dictorum in Coden, ex eo, quia primꝰ heres hujus peramplæ Civitatis hic IOANNES Palati-

nus Podlachiæ fuerat. Et quia meritò primariis Sarmatiæ Urbibus accensenda est Sedes hæc SAPIEHARUM in Koden, antequam ad deductionem lineæ Codnensium veniam, non incongruum erit, si Codnensis Civitatis situs & origo hîc insinuetur. Civitas Coden Præcelsæ Domûs SAPIEHARUM Emporium, in Magno Ducatu Litvaniæ ad illam oram, quæ Brestianensis Palatinatus dicitur, in Diæcesi Luceoriensi sita est. Vilnâ quinquaginta milliaribus, Cracoviâ totidem, Varsaviâ viginti octo, Leopoli triginta sex, Gedanô septuaginta duobus, Lublinô quindecim, à limitibus Regni, hoc est, à territorio Chelmensi quinq; leucis dissita. Antiquitus ampla & ædificiis magnifica, nunc injuriis bellorum, & frequentibus incendiis, multùm à pristino deflectens nitore. Situs illius amænus à quodam Academico Posnaniensi hoc descriptus compendio: ***Stupore fixas ut rapit intima mentes, venusti deliciū loci, mirantibus sat scena dulcis, luxurians oculis voluptas.*** Ab una siquidem parte planities ampla messium exporrigit feracem terram, alteram partē navigabilis fluvius (Cromero Bugus dict9) alluit, quo naves Gedanū devehuntur ex integra Volhynia: tertia pars tota in pratis est, pecuaria pascua commodè exporrigens; quarta demum delectantes oculum

lum

lum sylvas & nemora, amæno situ disposita exhibet; breviter, Sedes amænitatis; & delicium terræ hîc fixum dici potest. Arcem habet eminentē, cinctamq; aquis, Ecclesias Majestuosas; Præsides Civitatis jus gladii vendicant, & lege Saxonica judicia formant, Titulus Comitatûs ei annexus est, & Infulatæ Præposituræ; quod autem potissimum est, Thaumaturgæ Iconis gratiis, quas pleno sinu Mater Gratiarum diffundit, celebris, nec non multitudine & copiâ sacrorum Lipsanorum supra cæteras Urbes eminet gloriosa. Nominis ejus origo hæc ab Authoribus refertur. Princeps quidam Litvaniæ (Mendogum aliqui dicunt, qui primus etiam ac ultimus ejusdem gentis Rex fuerat) in hostem moturus arma, castra in hoc loco, non procul ab exercitu hostium posuit; dilato ob imminentem noctem, in futuram lucem congressu prælii: ipse interim ad quietem se componens præceperat Roxolano aulico, ut ad prima initia lucis citra ullum respectum sibi abrumperet somnum. Paruit mandatis obsequiosus famulus, dumq; rubescentem aurorâ adverteret polum, contentiosa voce ad aures sopiti Principis inclamat, *To den*, ac si diceret: jam dies in proximo est, primamq; revolvit lucem. Princeps sopore abstersо instruit exercitum, committit prælium, fugat

ac vin-

ac vincit hostem. Ex hinc locus victoriæ *To den*, successu autem temporis *Cod'n* dictus, utroq; nomine in vetustioribus Mappis scribi solitus. Quibus verò & quantis privilegiis gaudeat ad hæc tempora; longum hic esset recensere, cùm jam illa inserta sint typo, & Sarmatico Orbi nota. Hoc interim appono, ne aliquis in errorem ductus, illud supponat Oppidum, quod haud procul à Zytomiria, propè Rozynum & Cotelnã, supra flumen Ciecierow conditum à Rozynsciis Ducibus Codna dicitur. Alia enim est inibi ejusdem nominis, verùm non ejusdem originis cum hac Codna, quæ in præsens descripta est, Metropoli mansionis SAPIEHANÆ, & post fata depositorio exuviarum corporum; locum sepulchri in Magnifica Basilica continente. Ad initia hujus Urbis Molendinum solùm in hoc loco Roszczyciorum genti jure hæreditario transcriptum fuerat; quod IOANNES SAPIEHA à Michaële & Anastasio Roszczyciis Fratribus emptionis lege acquisitum possidens, inibi Civitatis prima lineamenta posuit; illeq; est, qui primus in hac serie venit.

JOANNES SAPIEHA Palatinus Podlachiæ; Filius Sunigaylonis Castellani Trocensis; In

Coden

Coden SAPIEHARUM Author, & primus Pro-pater

Alter hic Sunigaylonis Castellani Trocensis Filius, postquam Theodatus ejus Frater Palatinus Smolenscensium sub Ioanne Alberto, strenuus in oris Severiæ pro Patria captivus haberetur, ille Patriæ non excedens limites, in Coden primus Dominus, Metropolim SAPIEHANÆ Sedis in hac celebri Urbe posuit. Magnæ existimationis Vir erat, sublimibusq; in Patria adornatus honoribus, natus ex Principe Hlinscia, quæ in maritales manubias Simeoni Sunigayloni Parenti ejus venerat; ætatem nondum maturam in tutela Casimiri Iagelloniadæ Poloniarum Regis exegerat, à quo in multis privilegiis *Plemiennik*, patrio pro tunc idiomate, seu Consangvineus dicitur, perαctâq; Romam Legatione, Fidem Orthodoxam amplexus, divisi ab Ecclesia Schismatis priùs cultor. In magnis gratiis, respectibus, ac favoribus Ioanni Alberto Regi Poloniæ habitus; apud Helenam Reginam primùm Cancellarius, dein apud Alexandrum Regem Poloniæ Notarius Magni Ducatûs Litvaniæ, expost Cancellarius. Sigismundo autem primo Poloniarum Regi in tantis erat gratiis, ut postquam illi amplissimas concessi.

Monum: Codnen:

Okolski Orb: Polon: tom: 2 folio 1..

cessi.

cessisset ditiones, primùm Cancellarium, dein Vitebscensem & Ducem Exercituum, ad extremum, Podlachiæ Palatinum, supremum Mareschallum, & primum Secretarium, Gubernatorem seu Vice-Regem Litvanæ, aliarumq; bello ocupatarum Provinciarum, Brestianensem, Branscensem, Drogicinensem, Braclaviensem, Camenecensem, Cobrinensẽ, Nowodworensem Præfectum constituerit, eidemq; privilegium Confirmationis stemma LIS ad annum 1512. contulerit, ut legere est superiùs positũ inter encomia Sunigaylonis Parentis ejus. Porrò ditiones amplissimæ à Sigismundo illi collatæ erant Ikaźń, Codnenses Villæ non paucæ: Boćki, Wiśnice, Pohost, Huchstat, & centum Villæ in Palatinatu Smolenscensi, ut testantur privilegia. In vim autem meritorum hæc ei contulit bona. Ille enim anno 1514. suo milite exercitum Moschoviticum profligavit, machinationes Glińscii contra Rempublicam prodidit, ut testatur de eo singulare Regis diploma, & Kojałowicz refert, aitq;: *Profectò fato quodam ita res Litvanas agi, ut inter domesticos motus; adversùs suprema pericula è SAPIEHANA Domo prima veniant præsidia. Gravis olim Avorum memoria, ex Glińsciana factione incubuerat tempestas, si ad destinatam perditionem Russorum defectio accessisset,*

Kojałowicz in præfat: ad Hist: Litvã: p. 1.

extre-

extrema futura. Verùm consilia rebellium maturè à IOANNE SAPIEHA deprehensa, Regi indicata, contrariis artibus oppugnata, eo ipso robur amiserunt, quòd antequam ex integro coàluissent, in lucem fuissent protracta. Legationem sub Alexandro Rege sexies in Moschoviam obiit. Anno millesimo, quadringentesimo, nonagesimo sexto. Millesimo, quadringentesimo, nonagesimo 7. Millesimo, quadringentesimo, nonagesimo 8. Millesimo, quingentesimo, 2. Millesimo, quingentesimo 5. Millesimo, quingentesimo 8. In quibus Legationibus Moschovitica Scripta vocant illum Notarium, & Supremũ Secretarium Magni Ducatûs Litvaniæ. Humanitatis hic IOANNES SAPIEHA fuit eximiæ, Sigismundum Regem aliquot diebus hospitem Domi suæ habuit, & magno apparatu ac magnificentiâ cum tota aula suscepit, à quibus temporibus in Domo SAPIEHANA scyphus conservabatur, *Iwan* dictus. Septies in bello Victor, Templorum & Domûs Dei singularis Cultor, Boćkoviensem cum amplis redditibus & proventibus, dein Codnensem primus Fundator Parochiam erexit, ubi ad initia ligneum Templum, sub titulo Sacratissimi Paracleti ad ripã præterlabentis Bugi posuit, illiq; pecuniariam dotem, requisitum apparatum, ac Sacerdotem indi-

dit.

dit. Civitati Codnensi Insigne Angelum cum gladio stantem imposuit, quo etiamnum velut Præside suo utitur Codna, & hanc ob causam inter Patria Stemmata SAPIEHANÆ Domûs hic Cælestis cum gladio Armiger ponitur. Plura egisset in Aras Divorum, & decus Familiæ suæ hic Codnen: SAPIEHARUM Author, ac inter eorum Aborigines primus Dynasta, nisi fata metam ejus præclaris actionibus posuissent, quibus se totum in subsidium & tutelam Patriæ, in ornamentum Prosapiæ suæ, per varia ministeria, Legationes, belli negotia, & Ducales curas impendit. Consortem primam è celebratissima per Litvaniã, ac Principe Domo, DOROTHAM à Monivid Hlebowiczownã assumpserat, cujus sublimis Origo alibi expressa, & per Authores notissima est, hic solùm appono, quòd eadem Domus Hlebowicciorũ, & Principum Wiażewicciorum fuerat. Hlebus enim Palatinus Smolenscensium in historiis vocatur Wiazewicz, id est Wiazii Filius. Hinc Kojałowicz deducit Montwido Gediminiadæ Filiũ unicũ fuisse Monvidũ Palatinum Vilnensẽ, in Baptismo vocatum Albertum. Huic Filios Olechno, Iuszko, Wiaż. Wiazo verò Filium Hlebum, & alium quempiam, qui ad posteros suos parentis, non suum nomen transmisit, Altera IO-

Kojał: in manu SS.

ANNI

ANNI SAPIEHA in maritales manubias Consors Anna Chodkiewiccia, Capitanei Grodnensis Filia venerat, cujus pariter Nobilissimi Aborigines, & subsequentes Posteri quantæ gloriæ, honorum, ac opum fuerint, ille ignorat, qui Historiam Patriam non novit; præter superiùs allata, de hac Domo, adhuc infra de eadem agam; cùm frequenti nexu ac societate hæc pervetusta Familia, ac locupletissima olim, SAPIEHANÆ Familiæ fuerit colligata. Tertio Matrimonii cultu eidem conjunx Korczewska, Castellanis Podlachiæ obtigit. Hæc in Palatinatu Kijoviensi, & in Magno Ducatu Litv: natales suos recensens; Insigne Domûs suæ duas Cruces in una linea coloris albi, in campo cælestino, tres verò Pennas Struthionis super Coronam tulit, vocaturq; Stemma hoc *Swięczyc*, antiquum in Polonia à primis fortè Catholicis susceptũ, vel ex spoliis Crucigerorum concessum; demum in unione M. Ducatûs Litvaniæ cum Regno, in Hrodlo millesimo quadringentesimo 13. à nobili Litvaniæ assumptũ: unde in Litvania, & in Volhynia Nobiles ijsdem armis utuntur. Ivanus Korczewski erexit Oppidum Grodek, seu Adamgrodek. Adamus verò Korczewski in eodem Oppido cum Christina Modliszewska Consorte sua, fundârunt Ordinem Sacrum Prædica-

Bielski fol. 242.

Okolski Orb: Pol: tomo 3. fol: 142.

torum

torum. Ex hac Conjuge JOANNES SAPIEHA Filiam Catharinam protulit, quæ ſacratiori intenta Profeſſioni, in Parthenopoli Monialium Divi Baſilii, vitam exegit. Ex Hlebovicia nullam prolē habuit, jam verò ex Chodkiewicia uti numeroſiorem, ita perinſignem ſpectavit: præter enim Petrum, & Michaëlem, qui è Domo Hlebowiciorum Palatinidam Vilnenſem in conſortium ſibi adjunxerat, Filiamq; Annam primùm Principi Prenenſi, tum Nicolao Sieniawſki Caſtellano Camenecenſi Duci campeſtri Regni, expoſt elocatā, habuit Filios Paulum Palatinum Novogrodenſem, (à quo Ioannes SAPIEHA Caſtellanus Trocenſis, nunc adhuc ſuperſtes per rectam procedit lineam) & Fridericum Ioannem Palatinum Podlachiæ, (à quo Leo ille verè magnus Palatinus Vilnenſis, ejuſq; Soboles ultima in Caſimiro Leone Procancellario M. D. Litv: prodierat) nec non Bonam, ſeu Dobrochnam Filiam. Paulum Novogrodenſem, & Ioannem Fridericum Podlachiæ Palatinos, ſequentes paginæ proferent. Hîc præcelſa Filia in argumentum venit, quæ ſublimiſſimæ Comitum de Tęczyn ſociata Familiæ, Tenczynio Palatino Sendomirienſi elocata eſt. Cui hoc Epitaphium in Kraſnik legitur: *Ioanni Gabrieli, Comiti á Tęczyn, Palatino Sendomirienſi, Curiæ M. Reg.*

Reg. Mareſchalco, Capitaneo Lublinenſi & Lelovienſi, Viro ob ingenii præſtantiſſimi gravitatem, integritatem animi, Domi foriſq; Clariſſimo, ac cæteris Senatoriis virtutibus, Fide, Iuſtitiâ, Prudentiâ longè ornatiſſimo. Qui à D. Sigiſmundo Primo Rege Poloniarum in Senatum lectus, ac ſplendidis honoribus ab ejus M. delatis functus, fidelis perpetuò, ac bonus ejus Conſiliarius fuit. Ad Sulimanum primò Turcarū Imperatorem, poſtea ad Sereniſſimū Ferdinandum Romanum Imperatorem, Hungariæ & Bohemiæ Regem miſſus, illuſtres Legationes obivit, poſt cujus deinde mortem, ita Sereniſſimum Sigiſmundum Auguſtum Poloniarum Regem ſummâ pietate & obſervantiâ coluit, ut & Patrono tantorum præmiorum memoriam præſtaret, & M. Regiæ fide, ſtudiô, labore, conſiliô, operâ, nullo loco ad extremum uſq; ſpiritum defuiſſe agnoſceretur. Mortuus anno 1553, ætatis 68. die vigeſima Maij. Hic tantus Heros ab Andrea Navogii, qui primus à Tencino arce erecta, Tenczyńſki nuncupatus fuit, & à Zegotta Palatino Cracovienſi, aliiſq; veterrimis Starzarum Progenitoribus procedens, dum è SAPIEHANA æquali ſtirpe adlegerat ſibi Conjugem, quantam Conſorti ſuæ hoc præclaro nexu, & SAPIEHARUM affini Societati addidit celſitudinem, patens eſt, certumq; reddit; quòd

 accu-

accumulati Splendores intendant Majeſtatem, & ſociata Gloria ampliorem Honorem exhibeat. Ioannes verò SAPIEHA Palatinus Podlachiæ emeritus in Patriam, in militia glorioſus, inſigni Prole beatus, in provecta ætate diem ſuum obiit: tumulatus in Eccleſia Bockovienſi. Succeſſu autem temporis per Paulum SAPIEHA Palatinum Novogrodenſem in Eccleſiam Codnenſem è muro poſitam, Græcò-Uniti Ritûs, exuviæ ejus corporis translatæ, & inſcriptione Rutheni idiomatis honoratæ ſunt, quæ hucuſq; ea in Eccleſia legitur, exhibens ab Origine Stemmata SAPIEHANÆ Domûs: ſcilicet tres Columnas, Equitem, tria Lilia, & Sagittam, ſeu Lis cum duabus Mitris, ubi etiam cernuntur inſculpta ſigna mortalitatis hoc eſt Clepſammidion aliàs Clepſydra ſeu horologium arenoſum, Calvaria, & Nycticorax ſeu Corvus nocturnus. Tandem cineres hi in communi tranſlatione exuviarum SAPIEHANARUM ex Eccleſia Græcò-Uniti in Baſilicam Romanò-Lati Ritûs transportati ſunt, & ex Rutheno in latinum ſenſum genuinè tranſumptum Epitahium hoc habetur. *D: O. M. Ivano Simeonidæ Sophia, priùs Notario, poſt Cancellario dein Duci Exercituum Magni Ducatùs Litvaniæ & Vitebſcenſi, poſtremò Podlachiæ Palatino, nec non Mareſchalco & Supremo M. D. L. Secretario, Braclavienſi Capitaneo, Hæredi in Koden; Magnis Dynaſtis oriundo Sunigalio*

lio nimirum Punigailonide Sophia Caſtellano Trocenſi, Simeonis nomine in Baptiſmo ſub Iagiellone, arma Lis, ad avita Columnarum & liliorum Stemmata in Unione Litvaniæ aſſociatis, inſignito parente, Punigailone Narimundovitio; Olgierdo Coætaneo etiam Trocenſi Caſtellano Sophia â Sapientia dicto (unde ſuum tota poſteritas derivat nomen Narimundovitiorum, nempe Bełzenſis & Podolienſis Ducum Fratre) Avo; Narimundo Gediminovitio Pinſcenſium Duce Proavo, Gediminio Vitenide Abavo, Vitene Atavo Litvaniæ Principibus. Paulus Ivanovitius Sopiha Mareſchalcus S. R. Majeſtaiis, 89. Annorum ætatis emenſæ Parenti hanc inſcriptionem poſuit Anno milleſimo quingenteſimo vigeſimo. Quæ antiquis Roxolanorum literis, Letheo inciſa lapidi, ijſdemq; armis ornata circa tranſlationem huc SAPIEHANORUM Cinerum, in æde vnitò-Græca, arcis Codnenſis reperta, ac tandem latinis expreſſa verbis, ſit perennitati.

FRIDERICUS JOANNES SAPIEHA Palatinus Podlachiæ: Filius Joannis Palatini itidem Podlachiæ.

Hic in Chronicis Roxolanis Fedor: â Kojałowicz Joannes dictus; in privilegio Anni m lleſimi quingenteſimi decimi-quinti Palatinus Tranſnarvienſis ex eo nuncupatur quòd illa Regio quæ Podlachia aut Sub- *Kojałowicz in mmss.*

Subſylvania fertur; Narviam fluvium attingat & ad utramq; illius ripam ſita, ab eodem ſortitur Nomẽ. Podlachia veró â proximis Sylvis ex patrio idiomate vocatur; & ex Latino Subſylvania. Huic Regioni Palatinus FRIDERICUS JOANNES SAPIEHA præfuit. Magnus Legatus â Sigiſmundo Auguſto in Moſchoviã & repetitis aliquoties vicibus, Anno ſcilicet milleſimo quingenteſimo nono; milleſimo quingenteſimo decimo quinto. milleſimo quingenteſimo trigeſimo primo, hoc munus glorioſè obijt. Parœciam Græci Ritûs in bonis ſuis Druja dictis fundavit, ibiq; cum conſortibus ſuis tumulatus, Judiciorum ſupremorum expectat diem. Duæ illi conſortes è celeberrimis Familiis erant. Prima Anna Princeps Mondvidowna Zabrzezyńſka Palatini Novogrodenſis, Altera Anna Lubartovicia, Principis Sanguſzko Capitanei Vlodimirienſis Filia. Zabrzezynſciorũ Ducalis olim Familia deſcendit ab eodem Progenitore Montvido, â quo & Hleboviciorum Linea. Sumptum habet nomen â Zabrzezie, cui Acta Moſchovitica dant Titulum, Ducum. Sanguſzkorum verò Princeps Domus deſcendit â Theodoro Lubarto Duce: inde & Lubartovitij dicuntur. Porro hunc Lubartum alij dicunt eſſe Filium Olgierdi, Alij filium Gedimini ut Linea Domûs Sanguſzkorum oſtendit. Duces hi Luceorienſes,

enſes, Halicienſes, Leopolienſes, Severienſes, Kowelſcij ac Koſzyrſcij in Progenitoribus dicti, etiam ad hæc tempora nonnullos conſervant titulos. Ex Prædeceſſoribus eorum Sanguſzko Lubarti Gediminiadæ filius, Chriſtiano more Demetrius dictus, Dux Luceorienſis & Severienſis, Magnæ Authoritatis apud Paleologum Imperatorem, ab eodem accepit dono inſignem partem Crucis Vivificæ in qua Chriſtus paſſus eſt. Ejus Nepos Romanus Sanguſzko Dux Campeſtris Exercituum Litvaniæ, ſimul Dux in Nieſvicze & Lokacze Palatinus Braſlavienſis Capitaneus Zytomirienſis, Vinnicenſis: â Starowolſcio inter Bellatores Sarmatiæ poſitus: quantis abundaverit Victoriis? ibi legere eſt: quantisq; Princeps Sanguſzkorum Domus Proceribus & Heroibus ampliata ſit; Hiſtoriæ patriæ referunt; hîc attigiſſe præcelſũ illorum Nomen ſufficit, quod aſſociatum eſt SAPIEHANÆ Familiæ. Geminam ſolùm prolem eamq; Maſculam FRIDERICUS JOANNES SAPIEHA habuit; verùm ex qua Famoſiſſimi prodiêre Bellatores, & illi prognati ſunt Leones duo, quorum rugitum quæ non expaverunt gentes; & qui non timuerunt hoſtes? Scilicet ex Joanne Joannidâ Filio iſtius Friderici Joannis Capitaneo Drogicinenſi Natus eſt LEO SAPIEHA Palatinus Vilnenſis, ex hoc Caſimirus Leo Procancel-

cellarius Magni Ducatûs Litvaniæ, quorum acta plures implebunt paginas, uti & STANISLAI Supremi Mareschalli, ac CHRISTOPHORI SAPIEHA Notarii Magni Ducatûs Litvaniæ, Fratrum ejusdem Procancellarij, qui ultimus Casimirus Procancellarius, ex hac directa Linea Friderici Joannis Palatini Podlachiæ opulentissimorum bonorum heres, eadem CASIMIRO PAULO SAPIEHA Palatino Vilnensi transcripsit, & jus hereditarium in personam ejus transfudit, quem etiam proprio nomine in Baptismo insigniri voluit, ut alibi jam relatum est. Hic verò in argumentum venit

DEMETRIUS SAPIEHA FRIDERICI JOANNIS Palatini Podlachiæ Filius, ejusq; præcelsa progenies.

FRIDERICO JOANNE SAPIEHA satus, Fratrem habuit Joannem Capitaneum Drogicinensem Magnorum Filiorum Progenitorem; ipse verò in quatuor Filijs gloriam suam promovit. ALEXANDER SAPIEHA Castellanus Vitebscensium. Alter NICOLAUS SAPIEHA Præfectus Culinæ Magni Ducatûs Litvaniæ. Tertius LUCAS SAPIEHA Co-

Comes in Czarnobyl, Quintus Leo Judex Terrestris Grodnensis, Filij hujus fuêre Demetrij. Nicolaus è Familia Korsakorum Petronillam de Nomine consortem adlegit, quæ vetus & amplissima per Litvaniam prosapia fertur venisse ex Corsica, ejusq; Authori primo Swidrigieylo conjugem suam Sororem; & in vicem dotis bona â Głębokie usq; ad Zawołocie dedit. Utitur hæc Familia armis *Anchorá*; florens est in Palatinatu Polocensi. Ultra fines verò Polocenses in Moschovia est locus dictus ab ipsis Moschis antiquitus *Korsakorum* campus; â victoria quam *Korsak* suis copijs de Moschis reportavit. Alij dicuntur Korsak de Poczapow, alij Korsak Hlubocki, alij Korsak Borkołap, alij Korsak Hołubicki, alij Korsak Udzielski ad distinctionem domuum; licèt omnes sint ejusdem originis & stemmatis. Sunt etiam ejusdem nominis in Palatinatu Brestianensi & in Novogrodensi ac Trocensi habentes pro Stemmate Lis, seu Bzura; hoc est, Sagittam cum duabus crucibus, in rubro Campo & in corona cassidis vulpem erectam sedentem. LUCAS SAPIEHA Comes in Czarnobyl post militaria in Moschovia trophæa, cum Sophia Kmicianka Palatini Smolenscensium filia (qui sub Augusto Sigismundo in compensationem bonorum amissorum in Severia accepit bona Carno-

Okolski fol. 458

 byl

byl) tenuit connubia; unicum filium Samu-
Okolſki ſtem: Lit. elem habuit qui, in ætate immatura è vivis ſublatus
eſt. Fundârunt Ordini Prædicatorum Conventum
in Czarnobyl, ubi & corpora illorum quieſcunt.
Summam merentur laudem, quòd ſchiſmate reje-
cto, Veram, Sanctam, Orthodoxam & Catholicam
Fidē amplexi ſint, atq; in partibus ubi Eccleſiæ de-
fuerant inter medios Hæreticos & Schiſmaticos, Ca-
tholicis in ſylvis degentibus Sacerdotes & Sacrificia
obtulerint. Conſors hæc è Kmitarum Litvana vel
Ruſſa familia, diverſa ab illa, quæ fuit in Polonia;
procedens, ſuum Nomen habet inſcriptum faſtis.
Stemma hujus proſapiæ eſt duplex Labarum Eccle-
ſiaſticum, ut patet ex monumento Lazari Kmita, Fi-
lij Philonis Palatini Smolenſcenſis defuncti in ſtudijs
Literarum Vilnæ Anno milleſimo quingenteſimo no-
Paprocki fol: 667. nageſimo quarto; licèt Litvanos Kmitas Paprocki
ponat ſub armis Korczak. Deſcendit hæc Domus â
Woronowiccijs, Primusq; Alexandri Woronowiccij
Ducis Exercituū apud Swidrigielo Filiꝰ dictꝰ Kmita
Okolſki fol: 403. Woronowicz. De hac ſtirpe plura Okolſki ſtemma-
te Kmitow ajt: ubi deſcribens Fundatrices LUCÆ
SAPIEHÆ gratias, attingit etiam SAPIEHANUM
Nomen. *Carolus quintus Imperator (inquit ille) aſſum-
pſerat pro ſymbolo ſolem in ſigno Zodiaci aſcendentem, qui dum
in ſumma altitudine circuli adhuc non reperiebatur ſubſcri-*

pſit ei. Nondum in Auge. *Magna equidem res eſt citò rece-
dere ab errore, nam parvus error eſt â principio, magnus in fine.
Sed major perfectio eſt promovere virtutem nedum in ſemetipſo
ſed etiam in alio. Promoverunt Kmitones Fidem & virtu-
tem in ſe & in alio. Nam inter Moſchos & rebelles fidei
Coſacos ædificârunt Eccleſias, conſtruxerunt Monaſteria Czar-
nobilenſia, fundârunt & innumeros Sacerdotes & Religioſos.
Bibliothecas, Lecturas Philoſophicas & Theologicas provide-
runt; ſed hoc nondum in Auge. Conceſſerunt promotionem Mona-
ſterij ac perpetuam tutoriam piis & potentibus SAPIEHIS,
LEONI Palatino Vilnenſi, & Supremo Præfecto Exercituum
Magni Ducatûs Litvaniæ, atq; illius Succeſſoribus Legitimis.
Iam igitur in auge. Conſtruunt, ædificant, erigunt Eccleſiam ex
firmo lapide, adornant eximio Splendore altaria, addunt non minu-
unt Sacrificia & proventus, ut honos Majeſtatis Divinæ Sancti-
ficari ubiq; poſſet in ſempiternum. Iam igitur eſt in auge; ſit in
Auge Cœleſti Fundatrix noſtra Illuſtriſſima Palatinida Smolen-
ſcen: LUCÆ SAPIEHA Mariti digniſſimi conjunx. Sit in
auge perfectionis CASIMIRUS SAPIEHA, Tutor Promotor,
Author.* Hæc ille, de Kmitarum & SAPIEHARUM
ſtirpe encomia referens. Lucæ verò SAPIEHÆ &
aliorum duorum quartus Frater & Filius Demetrij
SAPIEHA fuit Leo Judex Terreſtris Grodnenſis,
qui cum Haraburdzianka Caſtellanida Minſcenſi ma-
ritales manubias injit, cujus conſortis Progenitori in
perpetuū bona Swiſlocz & Oſtrow â Rege data. Ha-
ramurdarum ſtirpē ſub ſtemmate Abdank Legere in
Authoribus eſt, ubi etiam aſſeritur, quòd per Hara-

 bur-

burdas Magni Ducatûs Litvaniæ cum Regno plurima Libertatis & Legum deducta sint decreta & privilegia.

JOANNES SAPIEHA Capitaneus Drogicinensis, Filiꝰ FRIDERICI JOANNIS Palatini Podlachiæ. Parens LEONIS Palatini Vilnensis & Supremi Exercituum Ducis.

Nunquam irradians orbi Phæbus æquali resplenduit luce, sed qui meridiantem explevit Majestatem, ad Occasum & mixtum tenebris descendit splendorem, eundem futura die restauraturus in purpureum Orientem, qui demum iterum in meridiem abeat. Hoc commune Astrorum Principi, imò idem & Regnorum Luminaribus non rarò contingit, ut dum Honorum & dignitatum Meridiantem præsentaverint & accenderint Lucem, ad occasûs persæpe descendant declivia, & iterum alternantes forte exoriantur in fastigijs, ex divisa vicissitudine jam in sublime honorum ascendendo, jam ex altiori gradu ad inferioris sortis conclave descendendo. Extra

tra hanc sphæram alternantis Fortunæ, SAPIEHANA Gloria est: in nullo Dynasta suo quid vile aut mediocre repræsentans: *ut quemcumq; requiras hac de stirpe virum certum sit aut de Principe nasci*, aut Principem procreare. JOANNES SAPIEHA Capitaneus Drogicinensis Magno Parente Palatino Podlachiæ satus, triûm filiorum, & totidem Filiarum Pater; Faber novæ gloriæ extitit, quā amplè dilatatam & Palæmonio orbi irradiantem spectavit posteritas in ejus progenie. Primus ejus Filius Gregorius Succamerarius Orszanensis. Alter Andreas Minscēsis, expost Msciflaviensis Palatinus, Tertius ille, qui Nominis & heroicarum actionum serie *similis factus est Leoni in operibus* hoc est Leo Palatinꝰ Vilnensis, Supremus Dux Exercituum & Cancellarius Magni Ducatûs Litvaniæ. E filiabus Fuêre Marianna Ducissa Kurczowa Marescalli S. R. M. & Præfecti Felinensis consors. Altera Theodora Lenkowa, Castellano Derpatensi, Tertia Anna, Frąckievicio Succamerario Polocensi elocata. Hâc excelsa prole enituit JOANNES SAPIEHA Capitaneꝰ Drogicinēsis; verùm luculentiùs in LEONE Filio ampliavit magnitudinē sui nominis, ut profusiori stylo sequentes edicent paginæ. Cumulârunt Superi hanc illi in progenie benedictionem, quorum ille promovit gloriam; cum Abba-

1. Machab. 3.

batiam Divi Basilij, in bonis suis Czereja dictis fundâsset, & munificus Erector reditibus ac possessionibus ampliâsset. Addidit etiam proli derivatum ab Excelsis Prædecessoribus sangvinem in illo pulchros igniculos gloriæ, consors ejusdem Theodota Princeps Drucia Sokolinia, è nobilissima ac potentissima descēdens Familia, quam â Monarchis veteribus Russiæ, immediatè verò â Posteris Volodimiri, Monarchæ totius Russiæ originem habere; apud Authores in comperto est. Primo voto hæc præclara consors fuit sociata Duci Łukomlio, ab eoq; non paucorū bonorum hæres facta, eadem SAPIEHANÆ Domui inscripsit

LEO SAPIEHA Palatinus Vilnensis Dux Exercituum & Cancellarius M. D. L. Filius Joannis Capit: Drogicinensis.

Rywocki n Pan: *Absolutissimus hic Heros*, non assentatorio sed vera narante stylo, ab Encomiaste dictus. Adolescens prope, Tyrocinia in Curia Stephani Regis posuit, *Łayszczewski in Cōcione* quem persæpe intuitus Rex solebat dicere. *Iste adolescens evadet in Magnum virum in Republica*, neq; â latere suo eundem dimisit. Comitatus siquidem

dem

dem ad bellum Moscoviticum Stephanum Regem Leo SAPIEHA, Hastatorum cohortem suis impensis duxit. Prælio interfuit miles & Ductor ad Toropecz. Arx hæc & civitas â Wielikije-Łuki octodecim milliaribus distat, ad confinia Litvaniæ, Ducatum Smolenscensem attingens; hæc autem Arx Toropecz cum cæteris sibi adjacentibus, videlicet Drohobus, Biela & Breńsko, cum bona Severiensis Ducatûs parte, uno tempore per deditionem in Magni Ducis Moschoviæ Ioannis Basilii potestatem devenerunt, sub Alexandro Rege Poloniæ, Magnoq; Duce Litvaniæ. Pari etiā fortitudine adfuit ad Zawołocie & ob militares spiritus Magno Zamoyscio percarus erat. In expugnatione Arcium Ostroviæ & Plescoviæ ita se gessit, ut Stephani Regis (peritissimi militum æstimatoris) encomia & Laudes tulerit. Sciverit igitur posteritas quàm meritò Suprema Præfectura Exercituum illi expost collata sit; cùm is â prima adolescentia sub tantis Imperatoribus, militiæ cum laude insveverit. Stephanus certè Rex ita ejus militarem animum probavit, ut mox â bello regressus ornârit, renunciando Notarium Magni Ducatûs Litvaniæ, & Pro-Cancellarium ejusdem gentis. Subsecuto scilicet inter Moschum & Stephanum, interventu Summi Pontificis, fædere; cum Rex hære-

ret

ret in deligendo Legato ad Tyrannũ: LEO sponte se ad periculum obtulit; atq; Legatione ex voto confectâ; millesimo quingentesimo octogesimo quarto Pro-Cancellarius Magni Ducatûs Litvaniæ creatus est. Plurimùm laboravit in norma Judiciis, dictis Tribunalitijs, quæ tunc â Stephano instituebantur rectè ordinandis, præscribenda, Millesimo quingentesimo octogesimo octavo Legationem obijt â Statibus Magni Ducatûs Litvaniæ ad Sigismundum recenter coronatum, Mox præfuit Commissioni Rigensi cum Severino Bonar Castellano Cracoviensi, per quam, cum Magna Regis & Reipublicæ dignitate, turbas composuit: Tribunis seditionis auctoribus, spectante populo rebelli, capita auferri jussit: Consulem ac Burgravium tumultuantis populi violentiâ ex civitate ejectos, civitati atq; officiis pristinis restituit. Societatem JESU expulsam, reduxit in suum Collegium. Cancellarius Magni Ducatûs Litvaniæ creatus â Sigismundo Tertio, obiit varias Commissiones, ad quas operâ ejus prudenti ac efficaci libenter Respublica utebatur. Millesimo quingentesimo nonagesimo, ad bellica Regis consilia. Millesimo quingentesimo nonagesimo primo ad fines Podlachiæ designandos, Millesimo quingentesimo nonagesimo sexto similiter in Podlachiam. Millesimo

quin-

quingentesimo nonagesimo octavo difficillimam, ac multis incommodis plenam legationem ad firmandam pacem cum Moschoviæ Tyranno Borysso Oduno. Millesimo sexcentesimo undecimo ad Correctionem Juris. Millesimo sexcentesimo decimo tertio ad solvenda stipendia Militi Confœderato. Millesimo sexcentesimo vigesimo tertio ad limites Podlachiæ & Brestiæ designandos. Demum Millesimo sexcentesimo vigesimo quarto ad Catholicum illud Tribunal designatus illi præfuit; in quo sacrilega Parricidarum Beati Josaphat debitâ pœnâ plectebatur audacia. Municipium Roxolanæ gentis non inter postrema numerandum Vitebscum, caput insignis Palatinatûs ad Dunam præterlabentem fluvium, situm est; Phocianis olim erroribus implexum, in illudq; Pastoricidium efferatum, ut Archi-Antistitem suum Josaphat Kuncewicium Parricidali perfidia aggredi non pertimesceret. Exhorruit ad hoc nefandum scelus Christianus orbis & præcipuo dolore tactum Catholicum Sarmatiæ Regnum vindicem parabat dexteram, sub quam â Divi Stanislai Cracoviensis temporibus non visum nefas cederet, quod Anno Millesimo sexcentesimo vigesimo tertio duodecimâ Novembris cruentum Sangvine Antistitis sui spectavit Vitebscum. Ergo Proceres Regni & Litvanæ gentis, ac primario

zelo

zelo Sigismundus tertius Catholiciſſimus Rex illum huic negotio meditabantur arbitrum, qui parricidalis perfidiæ vindex intemeratus, temeratam ſangvine dilueret vecordiam. Demolientibus vineam Domini Hæreſum vulpeculis, aliquantum Leo SAPIEHA vulpinatus; ad hæc tempora & externum pilum, & internam eo animo ac zelo mutavit aſtutiam; ut ferventiſſimum Catholicum gerens, fidem Patrum â ſe ipſo aliquando temeratam inſigni fidei ardore reſarciret. Converſi Procerum ad LEONEM SAPIEHA animi ad crudele parricidium vindicandum â Rege ac Republica Delegatũ cupiebant; cujus ferventes poſt ejuratam hæreſim animos benè noverant. Suſcepit ille impoſita ſibi officia libenti animo, & veri Leonis ungves contra Vitebſcenſes lupos exeruit, nec latum unguem â rigore Juſtitiali recedens. Acephalam illam impietatem palam orbi detexit, reſectis Sicariorum capitibus, cunctaq; Vitebſcenſis Municipij caſſavit, in pænam, privilegia; ademit exemptiones, abrogavit prærogativas. Vitebſcij, Orſæ, Mohiloviæ, Vilnæ, Schiſmatica occluſit templa. Æſtimavit hunc zelo Catholico plenum animum Patria & ad Cancellarij Officia, Palatini Vilnenſis honorem Leoni addidit; in qua dignitate par prædeceſſori ſuo Carolo Chodkievicio ſucceſſit.

Cle-

Clemens verò Octavus Chriſtiani Imperij Cuſtos, Crucem illi Clementinis exaratam gratijs cum hac Epigraphe ſubmiſit: *Hoc ſigno ſalutis Clemens octavus Pontifex Maximus LEONEM SAPIEHA Supremum Magni Duc: Litva: Cancellariũ poſt ejuratam ab eo hæreſim, ex Urbe ſalutavit; inventam ovem Bonus Paſtor, Chriſti brachiis amplexus.* Quod inſigne Clementinæ gratiæ hucusq; aſſervatur in Breſtenſi Collegio Societatis JESU â LEONE SAPIEHA Fundato. Idem etiam Supremus Chriſtianitatis Stator, Bellatori Sarmatico Sigiſmundo Tertio ſubmiſſurus triumphale Labarum; Herculeos ejus labores per manus LEONIS SAPIEHA præmiavit; Atq; Anno milleſimo ſexcenteſimo quarto, Vexillum cum Imagine Sancti Caſimiri â ſe benedictum, per LEONEM SAPIEHA, qui hoc ſignum Triumphale locò Regis Vilnæ circumtulit, eidemq; Herculi Sarmatiæ tradidit. His gratijs Romani Pontificis auctus LEO SAPIEHA easdem etiam in Lectiſſimam ſuam Conſortem Eliſabetham Radiviliam derivavit. Conſorti ſcilicet Leonis Celſiſſimæ, ê Radiviliorum ſtirpe procedenti, *Roſam Auream* â ſe benedictam miſit Pontifex Maximus, ſcriptis inſuper Literis ponderoſiſſimis, in quibus, æſtimabilior auro Paterna charitas haud levi folio pondus, ac valorem Leoninorum meritorum

ſoli

soli publico detexit. Cessit hoc metallum florens in Anathema Votivum Pulcherrimæ Virgini in Thaumaturga Icone apud Vilnenses Clarissas gratijs plenæ. Tantis igitur Romani solij cumulatus benefi-
Labbæ 9 cijs *Dedidicit rugire ferox & Amore regente, jam didicit balare* Leo, atq; ad Ovile Domini ferventi regressus animo, extra Pythagoricæ Metempsichoseos figmenta, ex ferociente in Christi gregem ad Genevensis Theologastri præscripta Lupo, in Agnum Ovium Christi Comitem efformatus. Tam eximiæ transmutationis occasio hæc fuerat: Regnante Sigismundo Tertio, tanquam Supremus Cancellarius Palæmoniæ gentis, ad Latus Domini Cracoviæ quodam temporum manserat, Magnusq; Senator Aulam Regiam & Senatum accomoda exceperat humanitate. Protracta hæc humanitatis Officia in seram noctem, incommodæ, & diuturnæ ad insomnem vigiliam potationis causâ, indispositum in crastinam Lucem effecit animum. Aderat interim sequenti die frequens turba Heterodoxa ad sacrarium suum pro sumptione Sacramentalis (ut illi dicunt) panis, secumq; LEONEM SAPIEHA ad eandem invitabat Mensam. Nondum benè decoquente hesternos cyathi labores stomacho, non est ille ausus Sacramentalem adire mensam; longas excusationis adnectens moras eò,

quòd

quòd pleno hesternis liquoribus ventriculo non auderet plenitudinem Mysteriorum è Sacro altari capere. Verùm Audacior Genevenensi temeritate Ministellus, scrupulum, ajt inanem hunc esse, ubi fides sola, non jejunium, non ulla præparatio requiritur: Perculsus his dictis Sapiens Dynasta, dubitatione moveri cæperat de securitate illius fidei, quæ tam temerariè & nimiæ confidentiæ suspecto ausu, cum Deo inter Mysteria Sacra agit. Commoverat Majori tempestate hanc fluctuationem Animi ille Dominus qui Cælum tempestatesq; serenat, & fluctibus exagitat maria Cùm adverteret Cancellarius post degustatam jam â se Cænæ Dominicæ portionem, distribuentem Ministrum non in unaquaq; porrectione panis pronuntiare Verba Domini: *Hoc est Corpus Meum.* sed quòd postquam tribus tradidisset Sacramentum, porrigens nonnisi quarto hæc Verba Sacrosancta per trinam Communionem protracta finiret. Interrogavit proinde Cancellarius quidnam esset Mysterij? quòd non ad singulam traditionem hæc verba Domini diceret, altaris Minister; cùm interim his conficiatur Sacramentum; addiditq; *Ego jam sumpsi Sacramentum, & vos nondum finivistis verba,* Obmutuit ad hæc Minister heterodoxus, & cum nihil responsi adferret, aut si quod attulit, non solvens

pru-

prudentem dubietatem; majori ambiguitate mentem Cancellarij innodavit. Qvare ad domesticos Lares se conferens, cùm insomnem noctem in consideratione salutis suæ exegisset, procumbens in terram passis in Crucem manibus, supplici cultu â Deo expostulabat, ut gratiosum lumen adferret, quo illustratus veram amplecteretur fidem. Nec defuit benignissimus Dominus cum suis gratijs: cum quibus promptissimo beneficio stat ad cujuslibet ostium & pulsat. Cùm enim nondum remota anxietate mentis, invitaret hic veræ fidei Candidatus Patres Societatis JESU, ut cum Calvinianis sacrificis certamen de fidei documentis inirent, postquam convictos ministros adverteret, victas manus Sacrosanctæ veritati dedit, eamq; amplexus est orthodoxæ rationis mentem, quâ nunquam expost dimotus, Leonem se pro veritate Catholica exhibuit. Hinc jam zelosus Catholicus factus, devotione singulari, erectione templorum, fundatione Religiosarum familiarum, conceptum in se Sanctæ fidei ardorem promovere ac ampliare studuit. Officium Divinum quod Sacerdotibus Catholicis in usu est, nec inter urgentissima negotia dimisit unquam. Si inter publica negotia aliquid temporis superesset, Officio Beatissimæ & Coronæ; Item officio de S. Cruce persolvendis impen-

pendebat. Quolibet medio noctis ad orationem pervigil protensis in formam crucis manibus, pronusq; in terra, illa ingeminabat verba, *Sancte Deus, Sancte Fortis, Sancte & Immortalis, Miserere mei vilissimi peccatoris*, septies has ejaculatorias voces repetens, tãdem eodem situ mediam orationis implebat horam, pro exaltatione S. Romanæ Ecclesiæ, pro Hæresum extirpatione, & potissimum pro Consangvineis Heterodoxa labe infectis, ut aboleretur inusta perversæ fidei macula: ac pro Regno supplices ad Deũ fundebat preces: prout ipsemet, rubore candens, Bauscij (ubi militiæ suis sumptibus stipendia exolvebat) coram suæ conscientiæ arbitro, casu quodam professus est. Imò Aulici Camerarij & â cubiculo custodes, id ipsum testati, etiam inter arcanos lares factas disciplinas divulgavêre, quibus affligens veteranos artus, verberabat precibꝰ sidera, & superos devinciebat: ut planè hic vigilantissimus in bonum patriæ *Leo lucem amans & somni parcissimi, oculos habuerit inter dormiendum splendentes.* Quanta verò devotione ac ardore, frequentiq; dulcedinis Divinæ degustatione Sacro-sancta Mysteria sumpserit, abundè legere est in Compendio vitæ, quod ad funerales â fatis vindicias, Ecclesiastes Societatis JESU expresserat; ubi etiam Fundatrices ejus gratias ac libera- *Stanislaus Łyszczewski in Conc. fun.*

lem

lem in domos cætuum, Religiosorum manum advertere ac observare licebit. Scilicet in ædificia Sacra Liberalissimus ac Munificentisimus Mæcenas; viginti quatuor Templa per Litvaniam ædificavit, dotavitq; Conventum Bernardinorum, & Carmelitarum in Białynicze. Collegium Societatis JESU Brestiæ erexit, ac possessionibus ampliavit. Templum item & Conventum Sanctæ Claræ Monialium Vilnæ fundavit. Basilicam Sancti Casimiri Patrum Societatis JESU in ejusdem Metropoleos Vilnensis Foro sitam suis pecunijs insigniter juvit, collatis in singulos annos millibus aliquot florenorum ad ejus ædificium. Et ut pariter alia attingamus loca, quæ ejus gratijs aut ampliata aut â prima radice Sacras Domos erectas, habent; hæc numeranturVilna, Brestia, Orsa, Białynicze, Słonimum, Rożana, Kosow, Siemiatycze, Zdzięcioł, Bereza, Zyrowice, Mohilow, quibus in locis, aut â primo fundamento erexit, aut sumptuosis gratijs decorem Domûs Dei promovit. Vilnæ Præter enumerata Divorum ædificia, hæc etiam illi in acceptis beneficijs debent. Cathedrale S. Stanislai Templum. S. Joannis, S. Georgij. Sanctissimæ TRINITATIS, & alia in quibus LEONIS SAPIEHA dono jam calices, jam Cruces, jam pretiosa ornamenta Altarium & parietum videre est. Brestiæ pari-

pariter præter Societatis Basilicam, Patrum Bernardinorum Parochiale; Religiosorum Divi Augustini; Monialium utriusq; hujus Ordinis Templa ; Item xenodochia gratias sui Mecænatis in largis eleemosynis Ejusdem hucusq; ad memoriam posterorum porrigunt; quos ita liberali distribuebat beneficio; ut plus quàm septuaginta millia in quemvis annum Deo offerre solitus fuerit. Hæc sunt in Superos hujus Catholicissimi Dynastæ merita: nec minora Civilia in Rempublicam erant, quæ Superiores expressère paginæ; Restant Castrensia, Militaria, quibus hic celebratissimus habebatur Heros. Bello quippe civili (vulgò Rokosz) quadringentos milites proprijs sumptibus duxit ad firmandas Regias partes. Bello Smolenscensi toti, cum mille Militum Legione suis stipendijs conducto interfuit: ubi commendato milite suo, Alexandro Gosiewski, ejus industriâ; suis auspicijs, Białam hosti eripuit: consilia autem Regia ad optimos eventus deduxisset, nisi invidia aliquorum Zołkievium ægrè ferentium, optimè destinata turbâsset. Anno millesimo sexcentesimo decimo septimo Principem Vladislaum ad occupandam sedem Moschoviæ uti Electum Carum duxit, sed, cùm res intricatiores reperisset, quàm speraretur futurum, ita sua dexteritate omnia tractavit; ut annorum quatuor-

 decim

decim induciæ concluderentur: ſecutus in ea re mentem Sigismundi tertij, inſtructione, & privatis literis ſæpiùs inculcatam. Milleſimo ſexcenteſimo vigeſimo quarto, â Cancellario Veciæ interpellatus eſt per Literas 16tâ Februarij datas, de modo pacis inter Poloniam & Veciam reſtituendæ. Milleſimo ſexcenteſimo vigeſimo quinto, Auguſti die 5ta, â Sigismundo tertio Supremus Exercituū Magni Ducatûs Litvaniæ Dux renunciatus; nihil de Livonia in ſuo officio perdidit; plura, ſub alio perdita, recuperavit. Nam difficillimo tempore (peſtis enim Vilnam, & totam Litvaniam pervaſerat) lectis de ſuo peculio militibus, duodecimâ Octobris ad Curiam Liwen, Sveticas cohortes profligavit, Dineburgum & Critzburgum hoſti eripuit. Vigeſimâ 3tiâ Octobris, ad Awikſztum, Sveticum propugnaculum vi cepit, præſidium delevit; mox rejecta impreſſione Guſtavi Regis Sveciæ, Lutzen, Retzen, Marienhauzen, caſtella cum ſuis latifundijs recepit. Milleſimo ſexcenteſimo vigeſimo ſexto, per Legatum ſuum Alexandrum Goſiewſki (ipſe enim ad Comitia abierat) Pontum la Garda ad Zelborg profligavit, & ad Garacmoizam Comitem de Turn. Deniq; ita bellum Livonicum adminiſtravit; ut neq; Pruſſiam negligeret, quam Svecus invaſerat: miſſo illuc Tribuno Abrahamo-

hamowicz, cum mille Militum manu. Meritò itaq; in Comitijs ejus anni, Reſpublica ſtudium ejus collaudavit, ut videre eſt in Conſtitutionibus; præſertim, quòd interea de ſua pecunia militi ſtipendia numeraret, neq; Rempublicā urgeret ad refuſionē accelerandā. Año milleſimo ſexcenteſimo vigeſimo ſeptimo, Januarij 19na, accedente voluntate Regia, inducias quadriennes pepigit, atq; eo fœdere Birże arcem recepit. Occaſione ejus fœderis ita de pace perpetua cum Svecis cæperat agere, per Hornium Campi-ducem Svecorum, & Pontum Generalem Supremum, ut ſe promptos oſtenderent ad reſtitutionem præcipuorum Livoniæ locorum: ſed fœdus in Pruſſia præproperè alijs conditionibus per Polonos concluſum, Leonis conſilia intervertit, ingenti Litvaniæ & Poloniæ damno. Severitate militari in ſontes ante alios Duces celebris, nullo perſonarum delectu. Præfecturas varias adminiſtravit, præcipuè Mohilovienſem, Breſtenſem, Słonimenſem. Qvoad vixit conſtantiſſimè curavit, ut Equeſtris Ordinis ad Comitia Generalia ex Magno Ducat: Litv: Legati, priùs Słonimi de negotijs tractandis convenirent. Tantis geſtis ac encomijs celebratiſſimus LEO SAPIEHA; tandē Vilnæ milleſimo ſexcenteſimo trigeſimo tertio, poſtquàm eodem die, per longam Oratio-

tionem Supremo Domino animam suam commendâsset, obijt plenus meritis, & diebus; tumulatus in Templo Sancti Michaëlis â se erecto, exiguâ pompâ, quam testamento omnem interdixerat. Concionatus est in ejus funere P. Sebastianus Łayszczewski, Societ: JESU, Sacræ Regiæ Majestatis Concionator, quæ concio est typis vulgata. Epitaphium verò lapidario stylo ad ædes D. Michaêlis Vilnæ tale inaratum legitur. *D. O. M. LEO SAPIEHA Patriæ, Tribusq; Poloniæ Regibus, Stephano, M. D. L. Notarius, mox Vice-cancellarius; Sigismundo Tertio, Cancellarius, paulò pòst eidem, ac Vladislao IV. Palatinus Vilnensis, ac supremus belli Dux: Maximis in hostes expeditionibus, ad vicinos Legationibus, apud Cives negotijs, consilio, manu, authoritate Princeps. Iura Magni Ducatûs Litvaniæ nescias graviùs digesserit, an æquiùs servaverit? Cùm Gustavum Adolphum Litvaniæ imminentem stitisset, Patriam ab hybernis patrij militis servâsset, Pater Patriæ audijt. Aras, Templa, xenodochia, Collegia, Cœnobia, hoc etiam ipsum, in quo umbram sui ac pulverem deposuit, extruxit, ornavit. Quod reliquum Leonis fuit isthic capi non potuit. In gratis animis mansit, aut in cælum abijt. Date cives lachrymas. Septuagesimo septimo ætatis Anno: VIII. Julij obeuntem, parum vixisse, etiam hostes luxêre. Quanquam non*

Starowolski in Monum: sarmat.

non est dicendus obijsse LEO SAPIEHA. Scilicet hic mori nequit, cui vitam perennem, hostium peperêre mortes. Immortale puta nomen, quod gloria fatis exemit: ipsa Ducis fama perennis erit. Duæ illi consortes è celebratissimis & opulentissimis Familijs lectæ erant. 1ma Dorothea Firleia de Dąbrovica, Andreæ Castellani Lublinensis Filia, Joannis Stanislai SAPIEHA, Mareschalli Supremi Magni Ducatûs Litvaniæ, Mater. Altera Elisabeth Princeps Radivlia Palatinis Vilnensis, Christophori Notarij & CASIMIRI LEONIS SAPIEHA Pro-cancellarij Magni Ducatûs Litvaniæ Parens. Firlejorum vetustissima & honoratissima Domus, Supremos Duces in Exercitu, primos Consiliarios in senatu, invictos milites in hostili congressu, Patriæ exhibebat: insigne Lewart, seu Leopardum, aliàs *Walny* familiæ suæ præferens. Ex Germania in Poloniam hæc arma â Marchione Vitfrido Borgosij F. Lanfridi nepote illata sunt, quem Princeps Poloniæ Casimirus Justus è Coloniensi Provincia secum evocaverat Domo, eiq; præter plures alios honores, ac possessiones Præfecturam Sandecensem, Oswiencimensem atq; Severiensem contulit; uti testatur Privilegium datum Anno Christi millesimo centesimo sexagesimo tertio. Inter Progeniem hujus Marchionis â Dlugossio ponitur

Okolski Orb. Pol: tom: 2. fol: 114.

Ostasius Dapifer Cracoviensis, qui primus cognominatus est Firley. Hic inter possessiones suas extirpatis americis, villam de suo nomine appellatam Ostassow in districtu Lublinensi locavit, cùmq; fungeretur officio Dapiferi Terræ Cracoviensis, quod Germanico vocabulo, Firlegier dicitur; imperitum vulgus corrupto vocabulo Firley appellavit. Erat enim tum in Regia linguæ Germanicæ maximus usus, ob gentis vicinitatem, & assidua inter se populorum commercia. Ab eo igitur tempore manavit, ut Marchiones armorum *Lewart*, cum tota sua Familia Firley in hodiernum diem nuncupentur. Quibus honoribus ac possessionibus hic Ostasius, ejusq; progenies ampliata sit; copiosè legere est in Okolski. Consors verò LEONIS SAPIEHA de Domo Firlejorum præcelsæ Familiæ nexum in se colligans, quæ vitæ Sociam egit, etiam post fata in eadem Divi Michaëlis Archangeli ad Monasterium Monialium S. Claræ Basilica, cum Conjuge suo tumulata, Comitem se perennem ejusdem, ad Sepulchralem lapidem posuit: cui hoc inscriptum Epitaphij dogma cernitur: *Dorotheam Firleiam de Dabrowica Andreæ Castellani Lublinensis filiam, IOANNIS STANISLAI SAPIEHA Mareschalli Supremi Magni Ducatûs Litvaniæ Matrem, dum justo prosequitur LEO SAPIEHA luctu*

Starowolski in Monu: Sarmat:

Ctu

ctu Conjugem; Huic Marmori pulverem reliquit. Anno die 14. *Martii.* Radiviliorum verò Celsissimam stirpem, quam in se altera Leonis Consors Domui SAPIEHANÆ per affines nexus sociavit, abundè Historiographorũ describunt volumina. A Ducibus Litvaniæ hæc origine derivans, ad Juliani Dorsprungi initia se refert, septemq; è suis Prædecessoribus Magni Ducatûs Litvaniæ numeravit Duces. Post devolutos scilicet ad gentem Dorsprungi Palæmonios fasces, Zivibundus primus Dorsprungiades Litvaniam & Samogitiam rexit, post hunc Kukowoytis, tandem Utenes, demum Swintorogus, Giliginus, Romundus, Narimundus, omnes Duces Litvaniæ, Dorsprungiadæ, â quibus rectam suam lineam deduxit Ostyk, & ab hoc Celsissima Radiviliorum Familia. Supervacaneum hìc est recensere hujus Domûs Celsitudinem, cujus præcelsum nomen Palæmonio Orbi, & integræ Europæ notum est. Fuit hæc Radivilia è Christophoro Palatino Vilnensi, & Supremo Duce Exercituum, Duce in Birze & Dubinki, quem Stryikowski Pro-Cancellarium, & Campi-Ducem Magni Ducatûs Litvaniæ vocat, & è Matre Tęczynia Palatinidâ Cracoviensi, prognata. Quatuor enim hic Christophorus Radziwił associaverat sibi in conjugale fœdus consortes. Annam Stanislai Sobek

Strykowski in Præfat: L. 3.

Fili-

Filiam, ex qua Nicolaum & Barbaram in juventute decedentes; Catharinam Oſtrogiam, ex qva Januſſium Caſtellanum Vilnenſem; Tęczyniam, ex qva Eliſabetham hanc LEONIS SAPIEHA Conjugem, & Chriſtophorum Palatinum Vilnenſem: ac quartam Eliſabeth Oſtrogiam Catharinæ germanam, ex qua nullam ſuſceperat Prolem. Eliſabeth verò Radivilia Leonis conſors, præter Chriſtophorum Notarium & Caſimirum Leonem Pro-Cancellarium Magni Ducatûs Litvaniæ filios, filiam etiam protulit Annam, Alberto Vladiſlao Radivilio Duci in Nieſwież, Caſtellano Vilnenſi elocatam. Ipſa demum lectiſſima è ſuo genere, honoratiſſima titulis, chariſſima Conjugi, ſepulchro ad ædes Divi Michaëlis Monialium S. Claræ Vilnæ illata eſt; Ubi tales inarati ſpectantur Characteres: *Eliſabethâ Radivilià Chriſtophori Radivilij in Birze Ducis, Palatini Vilnenſis, Supremi exercituum Magni Ducatûs Litv: Præfecti; & Catharinæ Comitis in Tęczyn, Palatini Cracovienſis filiam, dum ſibi LEO SAPIEHA Chariſſimam conjugem, & immaturæ proli ereptam Matrem luget, hoc ſaxo exuvias condidit. Anno Domini 1611. Menſe Octobri Feſto S. Lucæ.*

Starowolſki in Monum: Sarmat:

JOAN-

JOANNES STANISLAUS SAPIEHA, Supremus Mareſchallus Magni Ducatûs Litv: dictus, *Avreum Os Sarmatiæ*, Filius Leonis Palatini Vilnenſis.

Magni Genitoris imago Joannes Staniſlaus SAPIEHA gratiam patriæ, non ethymo nominis, ſed variis exactis in ejus commodum laboribus; non ſemel attulit; primùm Curiæ deinde ſupremus Magni Ducatûs Litvaniæ Mareſchallus creatus. Quantæ exiſtimationis hic Senator, in, & extra Patriam fuerit; præclaræ Legationes in gravibus negotiis ad Invictiſſimum Europæ Monarcham per illum expeditæ id abundè demonſtrant. Ille ſiquidem â Sigismundo tertio ejus nominis, Poloniarum Rege, ad Ferdinandum ſecundum Imperatorem cum poteſtate Legati Orator, ea authoritate, eloquentiæ pondere, hunc honorem obiit; ut Florentino & Hiſpaniarum Legatis, *Os Sarmatiæ* (ut olim Athenienſibus Demoſthenes *Os Græciæ*) diceretur. Aſſvevit â teneris ad hanc dicendi peritiam: nullus enim hiſtoricus, nullus Politicus facilè reperiri poterat, quem ille non evol-

 ve-

veret: nulla lingva in Europa notari videbatur, quam ille non addisceret: Magnum in se Academiæ Vilnensi solatium & decus adferens; in qua initia Eruditionis suæ, & Virtutum, quibus insignis spectabatur, posuit. Honorem Principis Imperii in altera Legatione â Cæsare noluit recipere, contentus Eqvitis Poloni prærogativis, de quo Hartknoch. *Et cùm tempore Vladislai 4ti Regis Poloniæ Imperator Germanorum Ioanni Stanislao SAPIEHÆ Supremo M. D. L. Mareschallo, suiq; Regij ad Imperatorem Legato, titulum Principis Sacri Romani Imperii obtulisset; recusavit eum modestè; sub suo nomine se omnes sibi convenientes Titulos Viennam secum invexisse causatus.* Aurea Clave â Cæsare honoratus, prout Woysznarowicz tali encomio expressit: *Principis Imperii titulos, sed clave retenta, sprevit; Majores aurea lingva dedit.* In gemina Legatione ad Augustissimum Imperatorem quantum Familiæ suæ honorem attulit, ex eo patet; quòd Augusta Majestas, Illius in rebus Politicis peritiam, in dicendo facundiam appretiaverit, frequenter colloquia cum illo instituens, Principumq; honore dignum æstimans, nisi Titulorum contemptor Stanislaus, illos recusâsset, satis habens è Principum stirpe procedere, & factis, non inanibus titulis, Principem se toti Europæ apud supremum Europæ Monarcham exhibere. Hæc extra patrios Limites in Stanislao SAPIEHA Obser-

Hartknoch in Reb: Pol: fol: 608.

va-

vata; quæ verò in commodum & obsequium Patriæ, ejusdemq; civium, intra domesticos sinus, ab illo sint gesta, luculenter in funebri Concione à celeberrimo encomiaste, & ab Urbano Octavo Pontifice Maximo, Laureati vatis referente Titulos Matthia Sarbievski Societatis JESU habitâ, legere est. Aliquoties repetitis vicibus Supremus Arbiter Regio Tribunali præfuit: quantâ Nobilitatis, præcipuè egentioris, imò & Procerum contentatione hoc munus adimplevit, perquàm gratum, & profusiori stylo expressum in eadem parentali dictione spectare est; deq; illius scipione dictum, quod de Moysis Rupertus pronunciavit. *Firma debilitavit, & debilia firmavit. Petram fregit, & fidem in suis stabilivit. Fidemne tantùm? imò & ruentem in Eremo Ecclesiam.* Cui nonnihil immutatus titulus hic est appositus â Sarbievio: *Iustitiam firmavit. Iustitiamne tantùm? imò & inclinatam in Iudiciis Rempublicam.* Illius erat sinceritatis hic Senator, ut de se ingenuè fateretur freqventer: *Malo esse Veronensis, quam Placentinus.* Eâ enim verborum vi, ac pondere, eo profusioris Rhetoricæ apparatu; si quando Reipublicæ sana instillanda consilia erant, perorabat; ut singulis veritatem inculcaret, omnium demulceret animos. Quòdsi aliquando pro fide & Religione dicendum erat, jam hîc, omnem verborum innectebat

Sarbievi in Con: fun:

no-

nodum, argumentorum nervosos colligebat nexus, rotunditatem, affabilitatem sermonis sociabat, eâq; eloquentiâ pro Catholica Religione Orator loquebatur; quam Tullius pro Domo sua potenti inclusit argumento. Militaria verò in Patriam hæc ejus erant merita. Bello Moschovitico Legionem integram sub Sigismundo Tertio, propriis auspiciis duxit. Ad Valachicam bello Turcico expeditionem, Carolo Chodkievicio centum pedites, & centuriam Velitum misit, ipse cum centuria Hastatorum Regem Sigismundum comitatus. Altero bello Moschovitico sub Vladislao Poloniarum Rege, cum septingentis militibus suis invigilavit circa Drujam, ne Moschus ab ea parte aliquid attentaret. Bello Livonico sub Sigismundo Tertio militavit auspiciis Parentis. *Et quia non sub certis militat fortuna signis; non semper ad classicum auscultat:* Fortè vices absentis Progenitoris sui nactus; Anno Domini Millesimo sexcentesimo vigesimo quinto, in Decembri â Gustavo Rege Sveciæ fusus est. Incerta scilicet belli alea, quæ semel Victorem exposuit, victum alio progressu exhibet, ut sciant Bellatores animi, & triumphatorem dextrè vibrare gladium, & victas insuper ad reassumenda trophæa porrigere manus. Honores autê Dynastæ hujus fuêre sequentes. Redux ab exoticis

Re-

Regionibus, unde intaminatum vitæ retulit nitorem; ad latus Sigismundi Tertii ab intimis cubiculis Camerarius adfuit, ubi comitate, temperie morum, vigili ad nutum Monarchæ observantia, in tantum placuit ut brevì expost Præfectus Dapiferorum, tum Mareschallus Curiæ, demum Mareschallus Supremus Magni Ducatûs Litvaniæ creatus fuerit; Præfecturam insuper Slonimensem collatam sibi habuit. In Deum ac salutem propriam quanta Religio Ei fuerit, jam in prima ætate id patenter exhibebat illud diluculum, quod Virtutum serenabatur splendoribus. Scilicet Palæstrita Junior illis perfrequens associabat se Cōmilitonibus, qui pro Christi cultu non erubescunt Flagellantes agere, crassos induti saccos; pulchrumq; existimabat Senatorii nominis purpurã sanguineo velare per fagella murice, Splendoresq; suos inculto obumbrare telæ sipario. Maturior ætate, & Virtutibus, erexit Basilicam Slonimi è muro solido; multis expensis ad pulchram formam eam amplians. Religiosis Minorum de Observantia, in eadem urbe notabilem pecuniæ portionem, ad promovendam Basilicæ structuram, & alendam inibi Religiosam familiam addidit: Hoc in progressu vitæ â seipso exigens, ut pullulantia in juventute Virtutum semina, per liberalem, in Divorum Domos & fami-

milias munificentiam excrescere, & in uberem messem ampliari faceret. Demum ad ultimos vitæ terminos constitutus, dum fortè aut Numinis interiori impulsu, aut naturæ excitaretur præsagio, Zurowicijs maturè se ad mortis disponens pericula, Exomolegesim Sacrã contrito corde, & Seriâ discussione vitæ peregit, Sanctissimoq; Corpore quintâ feriâ Majoris Hebdomadæ, sumpto; in cõsideratione passionis Dominicæ, vitã alterã inivit. Tantum est probitate vitam primam exornare, ulteriorem Virtutibus ampliare; ut finis pariter probus pulchros vitæ progressus claudat. Meritis in vitæ decursu, ejusdemq; termino, clarus hic Supremus Regum Anteambulo, tale monumentum post fata refert, quod in ædibus Divo Michaëli Archangelo Sacris, Monialium Clarissarum Vilnæ, posthumæ ætati porrigitur. *IOANNES STANISLAVS SAPIEHA Leone tunc Cancellario; & Dorotheâ Firleiâ Castellani Lublinensis Filiâ, Parentibus: Subdapifer primò Magni Ducatûs Litvaniæ. Mox (ubi nobilissimis per Europam lustrationibus, clarissimisq; apud Ferdinandum II. Legationibus exercitam juventam, Patriæ etiam lucere oportuit) Mareschallus Curiæ â Sigismundo III. factus; plus isti Magistratui adjecit lucis, quàm tulisse videretur. Inde ampliori Virtutum, sapientiæ, & Senatoriæ dignitatis passu profectus; Iudiciorum Generalium Magni Ducatûs Litvaniæ directionibus tam integrè præfuit, ut ipsa probitas & facundia apud se eniti in justitiæ gloriam crederetur. Ergò supremus Magni Ducatûs Litvaniæ Mareschallus ab eodem Principe creatus, in reliqua suæ ætatis serie, Templorum curæ, in Religiones, & adversa oppressos sorte, Liberalitati intentus: tantum inde nominis tulit, quantum gloriæ paraverat; cùm tam summa in Senatu Iudiciisq; Eloqventia, dicendi Libertate ac integritate apud Omnes in Republica, quam pulcherrimis multarum expeditionum obsequiis, in Maximas spes ex longiori vita sua retulisset, in illa omnium expectatione, mortalitati cessit. ætatis suæ XLVI. Anno Domini MDCXXXV. X. Aprilis. A Casimiro Leone SAPIEHA Mareschalco Curiæ M. D. L. mæstissimo Fratre, Majorũ tumulo illatis cineribus, unà cum consorte sua Annâ Scholasticâ, Ioannis Caroli Chodkiewicii Palatini Vilnensis, & SOPHIÆ à Mielec filiâ, hoc marmore tegitur.* Præter expressam in sepulchrali lapide consortem Chodkiewiciam, alteram Grisel-

Starowolski in Monum: Sarmat:

dam Wodynsciam Palatini Podlachiæ, & Sobiesciæ Palatinidis Lublinensis filiam habuit; cujus dotes, virtutes, generis nobilitatem, ac præcipuè Sanctæ mortis encomia, quam illa eo obijt apparatu, ut vix Optimi Religiosi pari resignatione, promptitudine, ac

præ-

præparatione mortem obeant (multis describit Jacobus Olszewski Societatis JESU Sacræ Theologiæ Doctor, ac pro eo tempore Pro-Cancellarius Academiæ Vilnensis, simulq; ad Ædes Divi Joannis Ecclesiastes, in Concione parentali, ad quam, volentem lectorem addiscere, quomodo Sanctè vivere & mori debeat; ut ex hac virtuosissima consorte Joannis Stanislai SAPIEHA, percipiat, remitto.

CHRISTOPHORUS SAPIEHA Notarius M. D. L. Filius Leonis Palatini Vilnensis.

Fortes creantur fortibus & bonis. Scilicet *Parentum virtus est stimulus filiorum, cùm paterna prolem fortiùs alliciat, urgeatq; Virtus.* Optimo Parente LEONE SAPIEHA satus, optimam indolem ad primam ætatem prætulit: adæquaretq; præcelsum Progenitorem meritis CHRISTOPHORUS SAPIEHA; nisi invida fata stamen vitæ ad initia inchoati Licij abrupissent. *Non diu,* interim *sed satis vixit,* non Nestor, sed Alexander ætate, qui de se dicere solitus: *Vixi satis, quia non numero annos, sed triumphos, metior me non ætate sed perennitate.* Spectatâ inter honores, ac Eruditionis Majestatem CHRISTOPHORI SAPIEHA dignitate, illud quoq; Clarevallensis Doctoris proferendũ effatũ est: *Multos videas juvenum super senes intendere moribꝰ, antiquorum tempora meritis prævenire, & quod ætati deest; virtutibus compensare.* Primùm ille Præfectus Dapiferorum, deinde Notarius Magni Ducatûs Litvaniæ, Capitaneus Marcoviensis, Zdzitoviensis. Annorum undecim puer Livij Historiam in Polonum idioma transtulit. Lovanij, discipulus Puteani, absq; Præside conclusiones Politicas publicè defendit. Ipse Puteanus Magister; (quod olim Philippus ad Alexandrum protulit: *Aliud tibi fili quære Regnum, Macedonia te non capit*) ad illum conversus dixit: *Aliam tibi quære Palæstram, hæc mea te non capit.* Et quod Henricus Tertius Galliarum Monarcha Filio ad Heroica facta promptissimo inculcabat dicens: *Canta fili, canta; sed cum alaudis, non cum lusciniis,* id est, ver integrum ætatis cum alaudis, non partem exiguam, cum Lusciniis impleas: id Christophoro SAPIEHA meritò insinuandũ fuerat, qui varias orbis Academias, Eruditione, & promptitudine sua ad scientias, in admirationem adducens, postquam Collegium Monachiense, Academiam Ingolstadiensem, Germaniam Inferiorem, Lovanium, & domesticam Vilnensem Academiam, suâ scientiâ insignis Palestrita

Bernardus ad Theobald:

Curtius

Olszewski in Conc: Christoph: Sap:

ta adornâſſet; breve hoc ſidus, exiguum vitæ decurrens Zodiacum, explevit tempora multa. Poſt Literas ac eruditionem, rerum militarium ſtudioſiſſimus erat. Quare cùm cæteras peragraret regiones; ita iter diſponi curavit ſuum; ut viſitaret caſtra Spinolæ ad Bredam, & Zamlad, Caſtra Henrici Comitis Bergii ad Grolam & Ruroburgum, Caſtra Conſalvi de Corduba ad Caſatiam, Emanuelis Ducis Sabaudiæ ad Trynam. In patria ſub ſignis bellicoſiſſimi Parentis ſui eosdem gerebat animos, eamq; præferebat promptitudinem; ut à primis congreſſibus, inter conflictuum negotia, paterno detineri debuerit nutu & amore. Hanc illi intrepidam in bella mentem ſecuritas conſcientiæ, & nitor illius indidit, quibus ita enituit, ut illibatum Caſtimoniæ florem tumulo intulerit, atteſtante poſt fata ejus conſcientiæ Arbitro. Ætatis annum vigeſimum 4tũ attingens, metam vitæ ſuæ attigit, non ignarus interim, (ut arbitrari licet) termini ſui, cùm non rarò Commilitonibus, Ephebisq; ſuis id enarrâſſet, quòd Vigeſimus quartus annus ultimam illi periodum vitæ poſiturus ſit, ad quam expeditâ mente ſe accingens, ſolebat dicere: *Idem mihi cras, ac poſt ſexaginta annos mori; mortem non timeo, quam expecto, confidens in Deo, quòd me paratum inveniet.* Implevitq; hæc

Olſzenſki in Conc: fun: ejusdem.

pro-

propoſita ſua. Morbo enim lethali tactus, ſuæ conſcientiæ conſveto Arbitro Societatis JESU Sacerdoti, genibus flexis, cum magna devotione, cordis aperiens ſinus, Exomologeſim ſacram perſolvit, Divinoq; Corpore refectus, dum inter pia colloquia, cogitationem æternitatis beatæ, ac oſcula Lipſanorum Sanctorum, expectat vitæ terminum; illi proximus iterata abſolutione à peccatis acceptâ, applicatamq; ſibi Indulgentiam ſuſcipiens, inter actus Theologicarum Virtutum, ad illa verba *Occurrite Angeli*; quæ Commendatio Litaniarum in mortis articulo annexa eſt ſyllabo; poſtquam Crucis ſignum efformâſſet, immaculatum ſpiritum (ut ait idem parentalis Vitæ ejus Deſcriptor Olſzewſki) Deo reddidit. *Non alia ſcilicet menſura eſt bonæ vitæ, niſi mors optima: ſequuntur probitatem vitæ, paria fatorum negotia:* ut in Chriſtophoro SAPIEHA obſervare licet, qui probitatis, Eruditionis, & rei militaris prototypon eximium in ſe exhibens; quali virtutum decore vivens reſplenduit; talem moriens in ſe præſentavit, ad normam & exemplar Senatorio genere inſignitorũ Procerum, ut diſcant etiam in ſua ſublimitate, celſitudinem Virtutum erigere; Magnumq; Nomen, majori attollere Catholicæ probitatis excellentiâ, ſi præclaras mortis vices obire velint, Severumq; Divino-

rum

rum Judiciorum diem imperterrito ſubire animo. Ad nuntium de morte Chriſtophori SAPIEHA Princeps Vladiſlaus fertur dixiſſe: *Amiſit Aula Sereniſſimi Parentis Noſtri ſplendorem Palatii,* imò totius Sarmatiæ obſcuratus eſt fulgor, mutatuscolor optimus, cùm hic flos Virtutibus cinctus concidiſſet. Inter Monumenta Sarmatarum tale illi ad ædes Divo Michàéli Sacras in Urbe Vilnenſi, inaratum obſervatur encomiū. *Scribat Heredem ſibi quisq̃ famam. CHRISTOPHORVS SAPIEHA, LEONE SAPIEHA Palatino Vilnenſi, Supremo Magni Ducatûs Litvaniæ Duce, Eliſabeth Radiviliâ in Birże & Dubinki Duciſſâ. Idem vitæ & Virtutis initium habuit. Summis Magiſtris traditus, ab ingenio, moribus, Eloquentiâ, Princeps Iuventutis audiit. Caſtris quinq̃ Imperatorum, Aulis Europæ Principum aſſvetus; ubiq̃ & ſpectator & ſpectaculum. Sigiſmundo tertio Poloniæ, Sveciæq̃ Regi carus. Præfectus Dapiferorum, poſt Notarius Magni Ducatûs Litvaniæ cùm ſtudio Principis, Amore Procerum, votis omnium, judicio, prudentiâ, Induſtria, ante ætatem viri in ſuam & Patriæ lucem oreretur: Heu præpoſtero curſu, publicæ ſpei Aurora, in omnium lachrymis occidit. Anno Domini MDCXXXI. ætatis XXIV.*

Kojał: in mm: ss:

Starowolſki in monum: ſarmat:

CASI-

CASIMIRUS LEO SAPIEHA Pro-Cancellarius Magni Ducatûs Litvaniæ, Filius LEONIS Palatini Vilnenſis.

Nunquàm LEONES parturit Lepus. Par eſt miraculo, ignavi parentis ſtrenua proles. Ita Caſimirum hunc Leonem, non alter procreare niſi Leo, nec in commoda patriæ pervigilem Dynaſtam, niſi vigilantiſſimus in bonum Reipublicæ Progenitor proferre poterat. Et licet *parvorum facularum eſt, citò ac perperàm extingui, & damno irreparabili totum amittere lumen: Principes planetarum ſoles, occidere & redire ſolent, atq̃ ita occumbunt uni; ut alteri orbi luceant ſerenius.* Hoc tamen etiam majoris magnitudinis ſideribus evenire indubitatum eſt; ut ſuas patiantur ecclypſes, eam demum, poſt Judiciorum Divinorum ſcrutinia, quæ in valle Joſaphat agitabunt orbem Univerſum; ingreſſuri noctem, cui nullum inſerviet lumen, cùm *ſol obſcurabitur, Luna non dabit lumen ſuum.* Magna ſidera illuxerunt Palæmonio orbi, dum in Leone SAPIEHA Palatino Vilnenſi, velut ardentiſſima, in hoc ſigno, Filiorum Phænomena, ſublimi honorum auge recreârunt Pa-

 triam

triam: verùm primæ magnitudinis hæc Luminaria, ingressa noctem, lucere, non citra magnum Palæmoniæ Reipublicæ incommodum desierunt. Scilicet Leo SAPIEHA Palatinus Vilnensis tres præclarissimos Filios, eosq; Magnos Heròës, Joannem Stanislaum Supremum Mareschallum, Christophorum Notarium, Casimirum Leonem Pro-Cancellarium Magni Ducatûs Litvaniæ, Equitem albæ aquilæ, habens, suos Heroos animos Patriæ commodâsse solùm visus est; qui feracissimam Martiarum Laurearum proferendo Prolem, sterilem illam absq; progenie reliquit. Hic quippe Casimirus Leo SAPIEHA, ùt ejus Fratres absq; prole decessère, Lineâq; rectâ procedens à Leone SAPIEHA Palatino Vilnensi in Filiis ejus deliit. Hinc est, quòd hic Casimirus Pro-Cancellarius in Hæredem opulentissimi patrimonii sui assumens Casimirum SAPIEHAM Palatinum Vilnensem in recta Linea à Theodato SAPIEHA Palatino Smolescensium, descendentem, uti nomina sui in Baptismo; ita & amplissimas ditiones eidem ex asse transcripsit. Hic, Anno millesimo sexcentesimo nono, decimâ 4ta Julii, Vilnæ de Leone SAPIEHA protunc Cancellario, expòst Palatino Vilnensi, & Supremo Exercituum Magni Ducatûs Litvaniæ Duce, ac Elisabethâ Principe Radivilâ

liâ natus, per manus Serenissimi Vladislai Principis, ac 4ti ejus nominis postea Poloniarum Regis, necnon Serenissimæ Constantiæ Reginæ de Sacro fonte levatus, Liliati Divi Casimiri obtinuit nomina, ejusdemq; in annis juvenilibus Liliatam virtutem sectatus; etiam Leonis altera nomina adjuncta tulit. Decimo sexto ætatis anno, Peregrinationis Christophori Fratris ad exteros socius, & Virtutum æmulus, sub inclytis Magistris, Puteano & Vernuleo, juventutem excoluit; oculos ac animos Monarcharum Europæ; Urbani Octavi Supremi Ecclesiæ Statoris, Ferdinandi secundi Romani Imperatoris, Ludovici decimi tertii Galliarum Regis, Principum Sacri Romani Imperii Electorum, Ducis Magni Hetruriæ, Spinolæ & Mauritii Bellicosissimorum Ducum, in se convertit; quorum Castris spectator aderat. Redux in Patriam, cùm in exteris *non evacuâsset, quæ erant parvuli*; insignis, Scientiâ, peritiâ Linguarum, quarum sex addidicit; Majestati Polonæ summopere placuit, & à Sigismundo tertio Poloniarum Monarcha, Notarius Magni Ducatûs Litvaniæ creatus est, statimq; deputatus ad revisionem Archivi Reipublicæ. Post bellum Moschoviticum à Vladislao Victore, & Republica, obiit Legationem in Moschoviam apparatu magnificentissimo. Ubi rebus

bus ex voto, & dignitate Reipublicæ, confectis, Mareſchallus Curiæ, demum Pro-Cancellarius Magni Ducatûs Litvaniæ renuntiatus eſt, à Remuneratore meritorum ſuorum Vladiſlao Rege. Habuit hunc Auguſtum Hoſpitem, quodam temporum, Rożanæ, in arce ſua, cum Sereniſſima pariter Conſorte; tantosq; hoſpites, eâ humanitate, *Princeps & ipſe Dives excepit* gaudens, quæ SAPIEHANÆ agnata eſt munificentiæ, ſimulq; plus, quàm centena millia, in Aulam Regiam, nullum abſq; dono dimittens, elargitus eſt Pulchrum hic eſt enarrare Locupletiſſimi Dynaſtæ hujus humanitatem, & hoſpitantis Monarchæ faceciam, quam ille in abitu ſuo, poſt hoſpitalitatis dies, addictiſſimus Leoni Pro-Cancellario, exercuerat. Integrâ ſeptimanâ Lautiſſimè & magnificentiſſimè exceptus, cum integra Aula ſua, hic Hoſpes, arbitrans jam penuariam rem Pro-Cancellario deeſſe, dixit: *Conſumpſimus Pro-Cancellarium, tempus eſt abeundi.* Auditâ hâc Vladiſlai Regis jocosâ urbanitate Pro-Cancellarius, faventiſſimum ſibi expetiit Dominum; ut poſtquam dignatus eſſet Domum ejus, Palatia, Horti delicias, aliaq; recreantia oculum luſtrare; non gravaretur tanta Majeſtas etiam in Penuarium, & Cellarii locum, deſcendere, gratiasq; ſuas hoc deſcenſu coronare. Fecit gratio-

ſiſſi-

ſiſſimus id facilè Princeps: dumq; ſpectâſſet copioſum in victualia penu, Cellaria non defectuoſa, rem Culinariã ad omnes hoſpitalitatis modos præparatam, ſubjunxit demum: *Nos Pro-Cancellarium nec per integrum annum conſumemus.* Tantum fuit Opulentiſſimo huic Dynaſtæ Regem intra ſuos ſuſcipere Lares; ut par tanto Hoſpiti non deeſſet humanitas, & humanitati reſpondens proventuum facultas. Inter has etiam facultatum copias; copioſa illi inſuper erat in amænos jocos & gratam aſſabilitatem jucunditas. Venerat in Provinciam Poloniæ & Litvaniæ, Pater Fabritius Bamſus Societatis JESU, ſub tempus Caſimiri Leonis SAPIEHA Pro-Cancellarii Magni Ducatûs Litvaniæ ad annum milleſimum ſexcenteſimum quadrageſimum ſecundum, Provinciæ præfatæ, Domiciliorumq; Patrum Societatis JESU Viſitator Româ deſignatus. Hic Romanus Hoſpes volens Magno Miniſtro & Pro-Cancellario deferre venerationis obſequia, expetiit; ut tempus dieſq; honori præſtando deſignaretur. Comitatis, Humanitatis, & ſimul Authoritatis præcelſæ Senator, Pro-Cancellarius SAPIEHA, deſignatâ die & horâ ad Viſitationis honorem; per anti-Cameras Palatii diſpoſuit numeroſſimam, quam habuit, Aſſiſtentiam Aulicam, ſimulq; in quolibet conclavi ordinavit;

ut unus

ut unus illorum Majestuosior staturâ, & cultu vestium elegantior, fingeret repræsentaretq; Dominum & Pro-Cancellarium. Ad destinatam horam veniens Hospes Romanus, dum primum conclave subintrat, Arbitrans in primo limine invenisse Dominum; Venerationis inchoat cæremoniam; verùm abrumpit sermonem, simulans personam Domini Aulicus, dicitq; se famulũ Illustrissimi Pro-Cancellarii, non verò Pro-Cancellarium esse, alterum Hospiti venienti designans conclave, ad quod in venerationem Illustrissimi Domini sui procedat. Ingreditur secundum conclave Pater Fabritius Bamfus; dumq; copiosiorem Aulicorum videt numerum, præcellentioremq; unum, in medio stare; jam hunc esse Pro-Cancellarium sibi deputans, dum pariter venerationis stylum inchoat; in hoc altero conclavi, par priori Aulico responsum accipit, ad interiorem Palatii invitatus Cameram. Deductus per aliquot penetralia hâc scenicâ simulatione Hospes, dũ ultimum conclave attingit; non agnoscens Pro-Cancellarium, (ille enim licet ditissimus, & potens Dynasta, corpore interim non adeò decorus fuerat, unde etiam patrio vocabulo *Baba* dicebatur) hæret, cuinam homagium Honoris deferre debeat ? tum informatus ab assistentibus Aulicis, inchoatam in aliis conclavibus, in hoc ulti-

ultimo iterum resumpsit & finivit Orationem. Susceptum hâc comi & jucundâ deceptione Patrem Fabritium Bamfum, Illustrissimus Pro-Cancellarius cordi exin illum habuit, ita; ut perfrequentem eundem in suo Palatio Hospitem, & in super Comitem in via esse voluerit, cum quo gratiosè jucundabatur, & Societatem Palæmoniam, cujus hic Hospes, Visitator erat, benefico prosequebatur affectu. Erga Cæteros pari etiam Comitate hic Magnus Dynasta inter Officii sui honores excellens, *Cor populi* universim dicebatur, & novis gratiis beneficia sua adornans, Liberalissimus in Aras, & Basilicas Sacras, ac Eruditorum Collegia, gratiosè cor & ærarium suum effudit. In Academia Vilnensi Societatis JESU, Juris Canonici & Civilis disciplinam fundavit, bonaq; hereditaria Domûs suæ Poczajewicze dicta, cum attinentiis, Academico Vilnensi Collegio, Juribus solidis munita tradidit, perpetuâq; inscripsit gratiâ. Et licet villa una, ex attinentiis Poczajeviensibus, *Łuszki* dicta, sub litem nunc cadat, cum prætensione bonorum Ecclesiasticorum; verùm si nulla (quæ tamen sunt ad manum) Academico Vilnensi Collegio pro hâc villâ tanquam hereditariâ SAPIEHARUM, suppeterent jura ac documenta; hoc abundans esset argumentum, quòd ditissimus ex suis bonis Casimirus

Leo SAPIEHA, ex alienis noluit esse Liberalis. Ex quibus, præter hoc Juris Professorum Collegium, Brestiæ Basilicam è muro solido ad ædes Patrum Societatis JESU posuit, ad eamq; in perfectionem, deducendam, liberalem pecuniam in paratis destinavit. Słonimi magnificum pariter Templum Canonicis Lateranensibus Divi Augustini extruxit. Quantam verò majestatem Basilicæ & Domûs Religiosæ ad Berezensem Carthusiam Fundator ejus Loci erexit? ipsi clamant Lapides, ipseq; candor Carthusianæ Laciniæ denotat, quàm nitido splendore, & gratioso cultu, solitariam Carthusiam cælestibusq; intentam decoribus, adornarit. Sapieżyni, seu Drujæ, Idem ipse munificentissimus Mecænas, Religiosis Divi Francisci de Observantia, Ecclesiam è muro fundavit. Novogrodeci Domum Bonorum Fratrum; Siematiciis Officii Beatissimæ devotionem, (Cursivam vocant) Zdzięcielii eundem Beatissimæ cultum, & Basilicam è muro à fundamentis ampliavit. Cimkoviciis, in Horki, in Czereja, Biesienkoviciis Templa; Ecclesias Græco-Uniti Ritûs propè Viginti, hic Zelator Unionis ædificavit, ac gratiis suis adornavit. Non prætereunda hic etiam gratia, quam luculentissimam Academico Collegio Vilnensi Societatis JESU, iterato favore præstitit. Præter enim tradita bona sua he-

redi-

reditaria Poczajewicze in Fundationem Professorum Juris Utriusq;: Magnificam à pretio, numerosam à copia, raram ab Authoribus Bibliothecam, eidem Societatis, & Juventutis Studiosæ Seminario, donavit. Revolvimus toties gratâ mente hanc gratiossimam Mecænatis munificentiam, quoties volumina Bibliothecæ nobis traditæ, evolvimus: nec satis appretiandam hanc perenni gratitudine æstimamus gratiam, quæ inæstimabilem nobis Thesaurum, in posthuma sæcula, è libris decerpendum, beneficentissimè contulit. Conscriptum Indicem hujus beneficii Librum, in separatis foliis conservamus, sub titulo *Bibliotheca SAPIEHANA:* Imagineq; omni symmetriâ Munificentissimi hujus Gratiani adumbratam, in Archivo voluminum affixam habemus. Verùm si hæc pictura temporum exedetur carie; illa non defluet immortalitatis species, quæ cordibus inarata, perennem beneficentissimo Mecænati, in mente gratâ inscripsit characterem. Eidem Academico Collegio peristromata non vilis pretii ad usum Academicorum Actuum contulit, parietibusq; ipsis suas inscripsit gratias. In Sacras & Eruditorum Domos gratiosus hic Fundator, non mirum est, quòd à Vaticano solio, encomiis & gratiis celebrari meruerit. Ille à prophetato *Custode montium*, Alexandro VII. præcel-

sarum

ſarum mentium Æſtimatore peritiſſimo, Carpathiis montibus excelſius meruit Elogium: *Magnus Fidei Propudnator*, vivæ non quidem vocis, ſed pennæ, oraculo appellatus. Pretioſiſſimum Theſaurum ex ærario Romani ſinus recepit, dum ab eodem Alexandro VII. Pontifice Maximo, Divorum Martyrum *Fauſtini & Quirini* Corpora, in Baſilicam Breſtianenſem Societatis JESU, expôſt illata, gratô ſuſcepit obſequiô. Parùm interim videbatur Vaticano Statori Jovi, ſcriptis per honorificis, amplisq; largitionibus, tenerrimam propenſionem erga abſentem teſtificari Caſimirum; majora eidem documenta gratiarum ex hibuit, dum Apoſtolica Limina perſonaliter inviſit. Illum ſcilicet cum Succeſſoribus ſuis, Titulo *Principis, Ducaliq; Mitrâ* humaniſſimè exornavit. Verùm dum è Superum coordinatione ultimus de ſuo ramo, abſq; maſcula prole, deceſſerit; hos titulos gratâ mente in ſe tulit, in poſteros non transmiſit. Coronatus gratiis Vaticani muneris Caſimirus Leo SAPIEHA, magnis, inter bellica & civilia negotia, meritis in patriam præclarus, Pater defenſæ Patriæ, dici meritò debuit. Ille enim ad annum milleſimum ſexcenteſimum octavum, poſt mortem Vladiſlai IV. rebelles Coſacos, duplici paſſu, ſuis ſumptibus defendit, nempe ad Bychoviam & Poleſiam. *Lu-*

Ctu-

Ctuoſis protunc temporibus Zaporoviana rebellio, Ruſſis Scythicisq; legionibq ſuccinta, tot agreſtes in excidiũ Nobilitatis armaverat: quanta vaſtitas Litvaniam ex ercuiſſet? niſi SAPIEHANA præſidia, in tempore ſubmiſſa, retardando hoſtium progreſſui, præſtò adfuiſſent. Sub præſenti diſcrimine, multis in ſuam ſolùm rem intentis, multis nihil ultra verba, vacuaq; rebus conſilia, promentibus, multis inter ſtipendiorum licitationem hærentibus: pauci ſolo honeſto, germanoq; honeſti præmio, Famâ contenti, laborantis Patriæ curis ſe-ſe impendebant. Porrò inter hoſcé paucos Caſimirus Leo SAPIEHA, militem de proprio lectum, ita opportunè bifariàm hoſti frænando objecit; ut & Ruſſiæ Albæ ulteriores Provinciæ, & propinquior Poleſiæ Litvania, integritatem ſuam illi, aut ante omnes, aut inter primos debeant. Hinc nomine Reipublicæ, Anno Chriſti Nati, milleſimo ſexcenteſimo quadrageſimo nono, ultimâ Ianuarij die, gratiæ illi ſunt actæ in Comitiis Cracovienſibus, per Mareſchallum Regni Adamum Kazanowſki, quòd periclitanti in Litvania Reipublicæ, non manipulis, ſed integris exercitibus ſubſidia tulerit. Hæc Kojalowicz in initio Hiſtoriæ Litvanæ, quam eidem ſuo Mecænati dedicavit. Sequentibus verò annis ad Zborow, Bereſteczko, & Zwaniec, ſuis ſumptibus pariter, non jam legiones, ſed exercitus, in comitatu

Kojalowicz in Præf: hiſt: Litv: p. 1.

Sere-

Serenissimi Joannis Casimiri duxit, in cujus etiam obsequio, exortis turbis, per quas Litvania Moscho & Sveco prodita est; constanter permansit. Tandem, meritis in Divos & Rempublicam plenus, vitam explevit millesimo sexcentesimo, quinquagesimo nono, Varsaviæ in Januario: tumulatus Berezæ, in Ecclesia ad Carthusiam, quam fundaverat; dignus, qui sæculum ætate implere posset, cujus funus immaturum & luctuosum amanti populo fuit. *Nemo enim non optat immortalem, quem expertus est optimum. Malos communiter comitantur ad tumulum tripudia; bonos Lachrymæ. Sicut naturæ vitium est, quòd nullus sit Honorius, qui aliquando suos non affligat, vel vivens, vel moriens; ita naturæ quoq; beneficium est, quòd nullus sit Princeps, qui aliquando suos non recreet, vel vivens, vel moriens.* Luctuosus etiam & inde tanti Herois, Litvano orbi, obitus fuit; quòd sibi æqualem, hic absq; mascula prole decedens Achilles, non suffecerit Hectorem. Habuit equidem honoratissimam sibi adlectam Consortem Theodoram è Comitum Tarnoviorum stirpe satam, filiam Palatini Vendensis, à Spicimiro ab Anno millesimo, antiquissimæ & Senatoriis honoribus sublimis Domûs suæ deducentem Aborigines: verùm hæc immaturè post paucos Connubii annos decedens, nullam prolem reliquit,

quit,

quit, ipsa tumulata in Sarcophago veteriori SAPIEHARUM, ad ædes Divi Michaëlis in Urbe Vilnensi Monialium Clarissarum, Habitum Earundem post fata induta: Leonis Summi Pontificis in hoc subsellio Decimi, fortè insistens gratiosæ concessioni, qui affectantibus indui Religiosâ veste post vitæ exitum, indulgentiam plenariam; etsi ad effectum non pervenerint vota; in mortis articulo concessit. Et cùm antecedenti fato, ante Casimiri Leonis SAPIEHA mortem, hæc lectissima ejus Consors diem suum obiisset; eam luctuosus Conjunx Catholico etiam post fata amore colens, centum millia florenorum in Sacrosancta Mysteria Missæ expendit, non ad vitæ tempora, sed & post terminum ejus, juratum perseverâsse Amorem indicans. Gratum hoc sibi holocaustum monstravit Deus, ut abundè hinc inferre licet, quòd in sepulchrali conditorio ejus, ad Ecclesiam Berezensem Carthusianæ Familiæ, examen apum mellis favos elaborantium ad pedes incorrupti corporis, post aliquot annos repertum sit. Dulcem in cordibus Civium Litvaniæ excitavit Casimiri Memoriam hic dulcis labor apum, & velut olim in ore leonis à fortissimo Samsone, ita sub plantis Casimiri Leonis favus à præsente populo spectatus fuerat. Hoc pulchrum Beatæ vitæ indicium promeruisse videtur,

tum

tum præclaris in patriam & Superos meritis, tum præclarè obito ultimo vitæ termino: poſtquam enim frequentatione ad Menſam Divinā, quælibet feſta Beatiſſimæ, aliaq; Divorum ſolemnia, per vitam coluiſſet; etiam morti proximus trina vice Sanctiſſimum Sacramentum Euchariſtiæ è manibus Patris Joannis Andrzeykiewicz Societatis JESU, & extremā Unctionem recepit, magnamq; Animam, Magnus Leo efflavit: cujus rugitum heterodoxa ſummopere timuêre pectora: quorum perfregit in Commiſſione olim Vilnenſi audaciam, & extra urbem Larario conceſſo, virus Genevenſe è viſceribus Palæmoniæ Metropoleos ejecit. Magnus in vita, Magnus inter, & poſt fata Heros; quem Amârunt Cives, timuerunt fidei & patriæ hoſtes, Lachrymæ parentales ad ſepulchrum deduxêre.

ANDREAS SAPIEHA Palatinus Mſciſlavienſis, Filius Joannis Capitanei Drogicinenſis, Frater LEONIS SAPIEHA Palatini Vilnenſis.

Alter hic Filius JOANNIS SAPIEHA Capitanei Drogicinenſis, Frater Gregorii Succamerarii Orſanenſis, ac Leonis Palatini Vilnenſis, Capitaneus Orſanenſis; & primùm Minſcenſis, tandem Mſciſlavienſis Palatinus. Memoratur ad annum milleſimū quingenteſimum nonageſimum ſeptimum Magni Legati munere in Sveciam conſpicuus. In Conſortem maritali connubio aſſociaverat ſibi Theodoram Szymkowiciam Supremi Mareſchalli Magni Ducatus Litvaniæ Filiam: ex qva tres Filias, Sophiam, Połubinio Palatino Parnavienſi, & Conſtantiam, Szemiot Succamerio Vilnenſi elocatas, ac tertiam Eliſabetham, (quæ Clariſſarum ingreſſa Parthenopolim) procreavit. Clariſſimus à Natalibus Szemottius, Gener Andreæ SAPIEHA hic, Succamerarius Vilnenſis, Filiꝰ fuerat Melchioris Szemiot Succamerarii pariter Vilnenſis, Heredis in Ielna, illius fortè, qui vocatur ſub Sigismundo tertio, Mareſchallus. Andreas verò SAPIEHA honoribus æquavit Prædeceſſores, in poſteros gloriam ſuam non promovit, cùm abſq; prole maſcula deceſſerit.

GREGORIUS SAPIEHA Succamerarius Orſanenſis, Filius Joannis Capitanei Drogicin: Frater

ter Leonis Palatini Vilnensis.

Felicior hic Fratre suo in prole extitit, quam præcelsam in gemino surculo numeravit. Duos scilicet magnos Heroas Filios habuit, Alexandrum & Christophorum, utrumq; Palatinum Mscislaviensem, quo honore successivè resplenduerunt. Et quia gloria Patris est honor Filiorum; magnum encomiorum specimen ex Filiis GREGORIUS SAPIEHA legerat, quos Palæmonio orbi, trophæis & victoriis gloriosos protulit.

ALEXANDER SAPIEHA Palatinus Mscislaviensis, & Dux Exercituum, Filius Gregorii Succamerarii Orsanensis.

Celebris hic miles ab Authoribus fertur, qui etiam Smolensco, bellis & hostium incursionibus afflicto, commeatum suâ industriâ submisit. Meritus est; ut ad Chotimum, Anno Christi Nati Millesimo sexcentesimo vigesimo primo, post mortem Caroli Chodkiewicii, Exercitui Litvano præesset. Fundavit Ostrownæ cum Elisabetha Chodkiewicia Castellanide Vilnensi Ecclesiam, & ex hac Consorte suâ duas

duas protulit Filias, unam Annam, Naruszewicio Referendario & Notario Magni Ducatûs Litvaniæ, alteram Christinam, Vice-Dapifero M. D. L. Paccio Elocatam. Et quia annexa est affinitatis vinculo Naruszewiciorum Domus SAPIEHANÆ Prosapiæ; cùm alibi Pacciorum sublimis origo, Alexandro SAPIEHA affinis deducta sit; hìc Naruszewiciorum Familia, quæ jam per masculã prolem desiit; sub calamum venit. Vetus hæc & Illustris, ac opibus, atq; Viris celebribus amplissima, sangvinem duxit à Montigerdonis Filio, *Petro Montigerdowicz*, qui accepit in Hrodle arma *Wadwicz*, anno Christi Nati millesimo quadringentesimo decimo tertio. Cognomen traxit hæc Domus à Filio Petri Montigerdowicz *Narusz* dicto, cui fratres fuerunt Dowxa, & Dwagird Montigerdowicz. Præter cæteros ex hac Familia hi fuerunt Heroës: Petrus Naruszewicz primus Notarius M. D. L. Legatus in Moschoviam millesimo quingentesimo trigesimo primo. Stanislaus Naruszewicz Castellanus Smolenscentium, cui Stryjkowski, cùm adhuc Tivuni Vilnensis Præfecturam ageret; libri decimi septimi, caput sextum dedicavit. Nicolaus Naruszewicz Vilnæ excepit Juramentum Magistri Livoniæ Ketleri Livoniam Litvaniæ incorporantis, postea Thesaurarius M. D. L.

Stryjkowski l. 17. cap. 6.

Nicolaus Narufzewicz Caftellanus Samogitiæ, ad Annum Chrifti millefimum quingentefimum nonagefimum nonum; Commiffarius ad tranfigendum inter Maximilianum & Sigismundum tertium hujus nominis Poloniarum Regem. Conjunx ejus Margareta, feu potiùs Marina (Marufza enim dicebatur) Filia Ducis in Zbaraż, ut patet ex titulo Vilnæ in Cathedrali Bafilica pofito, anno millefimo quingentefimo nonagefimo fexto. Paulus Narufzewicz nominatus Pro-Cancelarius M. D. L. Chriftophorus Narufzewicz Parens Stanifiai, qui filiam Alexandri SAPIEHA Palatini Mfcillavienfis, in Confortem adlegerat. Hic primùm Curiæ, deinde Supremus Thefaurarius M. D. L. Vir à fumma probitate ac juftitiâ commendatiffimus, qui exemplar Thefaurariorum Bonorum dici meruit, & haberi. Alexander Narufzewicz primùm Notarius M. D. L. deinde Pro-Cancellarius renunciatus millefimo fexcentefimo vigefimo quinto: obiit Legationes in negotio pacis cum Svecis, Lubecam & Stocholmiam. Demum inter alios Proceres Gentis fuæ, Chriftophorus Narufzewicz Referendarius & Notarius M. D. L. fuerat; Vir plurimùm commendatus, illeq;, qui per affines nexus, SAPIEHANÆ Profapiæ colligatus, hanc præcelfam originem fuam in Domû SAPIEHANAM intu-

tulit. Placuit hìc recenfere Proceres jam numeratos è Familia Narufzewiciorum, ut fciant poftera fæcula, quàm præcelfa hæc ftirps fuerit, & cum quantis Nominibus SAPIEHANA Celfitudo nexus maritales inierit. Alexander verò SAPIEHA Palatinus Mfcillavienfis præter duas Filias, mafculam non recepit prolem, cui præter Palatini honorem, etiam Præfecti, feu Capitanei Orfzanenfis titulos hiftoriæ addunt.

CHRISTOPHORUS SAPIEHA Palatinus Mfciflavienfis, Filius Gregorii Succamerarii Orfzanenfis.

Portitor hic in nomine fuo, etiam Patrii honoris & gloriæ Majorum fuorum Succollator fuerat; Nomini fuo & præcelfæ origini Domûs SAPIEHANÆ correfpondens. *Abfurdum* quippe eft, (tefte Caffiodoro) *portare nomen à Majorib9 alienum, & aliud dici, quàm poffit in moribus inveniri:* *Nomen* (inquit Salvianus) *fine actu & Officio fuo, nihil eft. Si re priveris; nec nomen habere mereris.* Chriftoporus SAPIEHA celebre Majorum fuorum Nomen, etiam in fe ampliavit, & titulis multis exornavit. Capitaneus ille

us ille Propoyscensis & Lidensis, Palatinus Mscislaviensis per Roxolanam regionẽ, cultũ & gloriam Dei abunde promovit. Par obsequium etiam bono publico in variis negotiis exhibendo; Anno Domini Millesimo sexcentesimo vigesimo tertio, Commissarius ad tractatus cum Sveco, è Reipublicæ assensu destinatus. Anno millesimo sexcentesimo vigesimo sexto, Judex Tribunalis, quod Judicium Fisci dicitur. Millesimo sexcentesimo trigesimo secundo, Revisor Thesauri Regni & Reipublicæ. Millesimo sexcentesimo trigesimo sexto, Deputatus ad Consilia bellica, Patriæ commodis suum laborem, & seipsum consecravit. Sociam vitæ è Principe Familia Hołowczyniam, Castellani Samogitiæ pereximiam Filiam assumpserat, cui natalium honor Ducalem celsitudinem contulerat. Hołowczynii enim ab antiquo Kniazii, seu Duces de Hołowczyn, vocabantur, additumq; sibi agnomen habuêre *Rapsztowski*; uti armis *Łabędź*. Parens hujus electæ Consortis Hołowczyński, præter Castellani Samogitiæ honorem, etiam Præfecturam Lidensem sibi collatam habuit, fuitq; delegatus anno Domini millesimo sexcentesimo undecimo ad correctionem Legum Magni Ducatûs Litvaniæ. Idem Millesimo sexcentesimo primo cum centum Velitibus, suis impensis militavit in Livonia, interfu-

fuitq; præliis ac Victoriæ ad Kokenhaus & Orle. Sociatâ verò sibi per maritale connubium hâc præcelsâ Consorte, ex præclaris Progenitoribus descendente, Christophorus SAPIEHA, præter enumerata encomia; etiam hoc additum ab Okolski elogium habet. *Christophorus SAPIEHA Palatinus Mscislaviensis, Præfectus in Prepoysko, & miles strenuus, & Orator Summus, & hospitalitate memorabilis, quapropter in Senatu graviter dicendo, in Castris fortiter pugnando, Domi benevolè excipiendo, referebat suam omnibus laudem. Ex Hołowczyńska suscepit desideratam prolem Nicolaum, qui cum Gosiewska Palatini Filia suscepit Matrimonium; sed obiit:* verùm non absq; herede gloriâ, quam in sua Progenie posuit: ut patebit. *Okolski Orb: Polon: tom: 2. p.150.*

NICOLAUS SAPIEHA Notarius Campestris M. D. L. Filius Christophori Palatini Mscislaviensis.

Christophorus hic â Kojałowicz vocatur, verùm ex aliis Authoribus Nicolaum fuisse Christophori SAPIEHA Palatini Mscislaviensis Filium, uti & ex Okolski, insinuatum est. Cùm verò Kojałowicz Christo-

ſtophorum Palatini Mſciſlavienſis ponit Filium: vel à paterno nomine illum vocat, ut antiquiori ætate ſolitum fuerat, & in patrio idiomate à Chriſtophero Parente, filii vocabantur Krzyſztofowiczowie, ſicuti Joannis filii, Janowiczowie, Leonis, Lwowiczowie, Simeonis Siemionowiczowie; & ſic de cæteris, prout legere eſt in veteribus authenticis. Vel etiam hunc Nicolaum SAPIEHA præfatus Author ab altero nomine Chriſtophorum dicit, prout pariter in hiſtoriis variato nomine eosdem Heroas ob varia ſibi indita agnomina, legimus. De hoc Nicolao SAPIEHA in Annalibus SAPIEHANÆ Domûs reperio, quòd liberalitate & munificentiâ in Eccleſias & Domos Divorum celebris, Lennæ redintegravit collapſas fundationes, & in priſtinum decorem, ac proventus reſtituit. In Societatem advitalitiam elegit ſibi Suſannam Goſiewſka Palatini Smolenſcenſium Filiam; utq; vel inde honor Nicolai SAPIEHA eluceat, quòd præcelſos inierit thoros; placet hic apponere compendium Heroicarum actionum Alexandri Goſiewſki Palatini Smolenſcenſis, Parentis hujus Conſortis, in connubium Nicolao SAPIEHA venientis, quod lapidario ſtylo ad ædes Divo Caſimiro Sacras in Urbe Vilnenſi Patrum Societatis JESU in hoc elogio legitur: *Alexander Corvinus de Goſiewo Palati-*

tinus Smolenſcenſis, Magni Ducatûs Litvaniæ Campeſtris Notarius, Veliſenſis, Kupiſcenſis, Marcovienſis, Capitaneus; Magnus ſui ſæculi Heros, Orator primùm, mox Bellator; Famà, armis, victoriis, Moſchoviam implevit. Białam, quam ſolus capi poſſe credidit, cepit. Moſchos ad eam ac Svecos, Ducemq; Hornenſem, cecidit. Metropolim Moſchuæ, Poloni ac Litvani Exercitûs Gubernator, contra totius Moſchoviæ vires, trienniô tenuit. Marcellum crederes, cùm in Maſtrucas, Lepunos, Suyſcios, Duces incidit. Herculem; cùm renata hydræ capita, ad Smolenſcum dejecit, & 60000. fugatis, pacem firmavit. Felix tanto Gubernatore Severia! Cui Ordinem, Munimen, Templa, Sacerdotes, Milites, debet. Quid Livonia? in qua Arces prope XX. recepit. Pontum, Hornenſem, Turnum, Duces Guſtavi, fudit. Ipſum, tormentô, in ſui venerationem equô dejecit. A Deo in tot præliis ſervatum, globus ferreus oſtendit, inter caſſidem, & Caput, veram Patriæ galeam, innoxiè illapſus. Pari gloriâ; Vladiſlai IV. auſpiciis, 70000. non expavit, Viſcera Moſchoviæ intravit, Opem, ſpemq; hoſti, ademit. Eum, qui obſederat obſidendum, mox & vincendum dedit. Morte ſola victus; Conſiliis, armis, Meritis, maximus Heros. Cui, nata Heroibus Heroina, Eva Paccia conjux, dolorem, amoremq; morte invictum, teſta-

testatur: Digni Cineres, qui plures excitent Alexandros. Tanti Herois Filiam sibi associans Nicolaus SAPIEHA, ex illa numerosiorem assumpsit prolem. Tres Filios, quatuor Filias. Ex his Catharina Consortium iniit cum Theophilo Tryzna Volkoviensi, Bludzinensi Præfecto, Oeconomo Dobroyscensi, Filio Nicolai Supremi Thesaurarii & Notarii Magni Ducatûs Litvaniæ, Nepote ex Fratre Martiani Tryzna, qui primùm Notarius & Referendarius, tandem Pro-Cancellarius Magni Ducatûs Litvaniæ Episcopus Mallensis, Coadjutor Episcopatûs Vilnensis. Præpositus Gieranonensis & Trocensis. Sepultus est apud Patres Ordinis S. Francisci de Observantia Brestæ. Tryznarum Familia vetus & Illustris in Litvania, utitur armis *Gozdawa*, ex Græcia Originem trahens, ab eo tempore, quo fides Christiana Kijoviæ cœpit propagari. Habebat possessiones in Severia, eratq; heres in Brańsk. Severiâ deficiente in Litvaniam transiit, & in Novogrodensi Palatinatu consedit. Altera Filia Nicolai SAPIEHA Marianna, in Zyniec Komorowscio Succamerario Volkoviensi elocata, quorum genus Okolski sub *Boża wola*, Kojałowicz sub *Dołęga*, ponit. Utrumq; interim hoc insigne, solea est, Avitum Komorowsciorum stemma. Tertia Elisabeth, primo voto, Korsakowscio Succamerario Polocensi; alte-

Okolski fol: 69. tit: 1.

altero, Kuncevicio Palatino Brestianensi emancipata, Kunceviciorũ Familiã, per fasces Litvanos sublimatam, Prosapiæ SAPIEHANÆ annexuit. Nomen veteris hujus Familiæ, & claræ in Magno Ducatu Litvaniæ deductum est à *Swiętycz Hołaszko*, qui dum ad Sacrum Baptisma sub Jagiellone accessit; *Ianuszko* nominatus: & quia ultimus ex Equitibus Litvaniæ; vel serò ad salutis fontem accesserat; *Kończe*, demum *Konczewicz* appellatus est. Familia hæc præteritis lustris, multos in Litvania suscepit fasces, sed pluribus titulis aucta fuit, dum in Divo Martyre Josaphat Koncewicz Archi-Episcopo Polocensi & Vitebscensi, sui nominis Herede, per declarationem Urbani VIII. Pontificis Maximi Martyre nuntiato, gloriosior, non jam Palæmonio, sed universo Orbi evasit. Hic quidem Divus Martyr à Kojałowicz sub stemmate *Rosæ* ponitur, ab Okolski verò sub *Łabędź*, illo insigni; quo Kuncewiciorum, per fasces sublimata Domus utitur. Quanquam hujus Familiæ Heroës etiam alia pro insigni Domûs Arma adhibent: non nulli enim stemmate *Pierś chało*, alii *Zaręba* annotantur. Quarta demum Filia ejusdem Nicolai SAPIEHA Notarii Campestris Magni Ducatûs Litvaniæ, Anna, in Parthenone Serenissimæ Ludovicæ Poloniarum Reginæ, in Virginum ætate prima decessit.

Okolski Orb: Pol: tom: 2. fol: 15.

ſit. Hunc Nicolaum SAPIEHA ſterilem abſq; Maſcula prole Kojałowicz deducit, verùm in Codnenſibus Monumentis, tres illi Filii adleguntur, omnes interim ſterilitate infæcundi.

GEORGIUS SAPIEHA Capitaneus Vilkovienſis Filius hujus Nicolai, par Prædeceſſoribus ſuis, æqualis poſteris, Eques Albæ Tæniæ creatus: quanto honore hoc præmium Militiæ tulit; patet ex Legatione, quam in Hiſpaniam obiit, exteris nationibus ſuam gloriam inferens, cùm illâ patrios limites impleviſſet. *Præclarum ſiquidē eſt, nolle uno ambiri ſolo, nec catenatam inter Patrios ſinus nominis arctare exiſtimationem; verùm ſi magnitudo meritorum heroos exercet animos, illos non jam natale concludat ſolum; ſed integer orbis prono in venerationem excipiat cultu, & promulgatum honorem, etiam remoti terrarum advertant ſinus.*

FRIDERICUS SAPIEHA Palatinus Mſciſlavienſis, alter ejuſdem Nicolai Filius, Majorum gloriā meritis propriis cumulavit, ac ſi non ſua eſſent, quæ Majores egerunt, facinora. *Nemo ſcilicet alieno ſplendore evaſit illuſtrior. Suâ Phœbus trabeatus luce, neq; adſcititiis refulget ſplendoribus. Suo quisq; eſt dives, & domeſticâ felicitate Beatus. Nihil prodeſt optimo Patre natum eſſe, ſi ipſe eſt peſſimus. Nihil unquam propudio-*

ſius vidit orbis; quàm degeneres à Parentum & Majorum virtute ſucceſſores. Quos extincta virtutum lux obtenebrat; eos Aviti ſangvinis ſplendor non illuſtrat. Ita Fridericus SAPIEHA domi natos honores, honoribus ampliavit, & Patrum ſublimem celſitudinem in ſe promovit altiùs. Liberalis hic in Religioſas familias: Patres Prædicatores Grodnam Fundator induxit, Prædeceſſorum ſuorum, in Religioſos cætus, imitatus munificentiam. Conjugali fœdere per primum votum ſociaverat ſibi Chriſtinam, ex antiquiſſima & celeberrima *Pociejorum* Familia, Filiā Theodori Pociey Caſtellani Breſtianenſis, Neptē ex Fratre Adami, primùm Caſtellani Breſtianenſis, deinde mortuâ Conſorte Oſtrogiâ, poſt converſos ad ſtatum Spiritualem animos, Metropolitæ Ruſſiæ, & Epiſcopi Volodimiriæ, Filiorū Leonis Pociey Supremi Magni Ducatûs Litvaniæ Theſaurarii, Sigismundi primi temporibus. Hæc Conſors Friderici SAPIEHA Primigenium ſangvinem hauſit à Vlodimiro Magno totius Ruſſiæ, Moſchoviæ, aliorumq; Regnorum Monarchâ, per Duces ac Principes Kijovienſes Ruſſiacos, directo ductu ad ſe propagatum, illumq; SAPIEHANO nomini affinem fecit. *Pociejorum* quippe Vetuſtiſſimū Nomen à Vlodimiro Monarcha Ruſſiæ initia ſua ducens, per Ducales Prin- Okolſki tom. 2. p. 414.

cipum

cipum Russiæ, & Senatorios Litvanæ Gentis fasces, in multis Proceribus Domûs suæ, ad hæc usq; tempora ampliatum est. Colit etiamnum Palæmonius Orbis sublimem hujus Nominis celsitudinem, in Illustrissimo Ludovico Pociey Palatino Vilnensi Supremoq; Exercituum M. D. L. Duce, cui primo voto Zahorowscia Castellanis Volhyniæ obtigerat; nunc idem ab Emerentiana Warszyccîâ Ensiferide Regni, non exigua colligatarum Familiarum recepit ornamenta. Habet Celebratissimum Dynastam Litvano-Senatorius hohor Casimirum Pociey Palatinum Vitebscensem, triumq; Natorum ejus, Antonii Castrametatoris M. D. L. Volkoviscensis, Zyzmorensis, Alexandri Pocillatoris ejusdem M. D. L. Olkinicensis, & Michaëlis Rahoczaviensis Capitanei gloriam, quæ ab Anno millesimo vigesimo octavo, quô Vlodimirus Monarcha Russiæ obiit, continuis honoribus sublimem *Pociejorum* exhibuit Familiam. Ex hac præcelsa ac Ducali ab initiis suis stirpe procedens Pociejia Friderici SAPIEHA Consors, uti celeberrimi Nominis in suis Prædecessoribus; ita celebratissimi, in rem Divinam, obsequii fuerat. Pientissima namq; totam in orationibus, Jejuniis ac Eleemosinis Vitam exegit, ab Okolski Friderici SAPIEHA Capitanei Grodnensis & Ostrynensis, consors illa ponitur.

Pala-

Palatinum hunc Mscislaviensem alii recensent Authores. Alterâ conjugii lege venit in Manubias Maritales Friderico SAPIEHA Anna Paccia Pro-Cancellarii Magni Ducatûs Litvaniæ Filia, cujus Progenitor, sæculo præterito, Senatoriis virtutibus celebratissimus, in hoc suam curam maximè probavit, quòd ob impetitas statuas Sanctorum Angelorum sagittis per Calvinistas, decreto Comitiorum, Sacrarium Calvinianum, ad ejus instantiam, Vilnâ sit proscriptum: cui operi etiam immortuus est contractâ paralysi ex incommoditatibus. Obiit piè, sepultus Vilnæ apud Carmelitas Discalceatos, quorum insignis Patronus fuit, quiq; curâ suâ providit, unde Ecclesia illa & Conventus è muro extrueretur ac ornaretur. Paucis hic annecto Originem Celebratissimæ Pacciorum Familiæ, quæ sublimibus Magni Ducatûs Litvaniæ Ministeriis præclara, Ducalibus, Cancellariæ, Thesauri fascibus, aliisq; honoribus resplêdens, in SAPIEHARUM affinitatem, per fœdera conjugii non semel associata est. Paccii seu derivato nomine *Pacovicii*, & Pacevicii olim dicti, ex Hetruria sublimes Natales produxerunt, ubi etiamnum sunt *Paccii*. Inter fragmenta antiquitatum Hetruscarum terræ infossarum, tempore belli Catilinarii, in fundo *Scornelli* Castelli inventarum Anno

L Do-

Domini millesimo quingentesimo trigesimo quinto, à Nobili Hetrusco, Curtio Ingiramio, invenitur talis Inscriptio: *Ego Cosmus Paccius Maximus Pontifex subsignavi.* Utise oculis suis legisse testatur Tridenti in Bibliotheca Collegii Kojałowicz. Hæc Familia jam à temporibus Jagellonis Regis Poloniarum Senatoriis adornata fascibus, ad hæc tempora multos Proceres Litvaniæ protulit; & quæ pridem SAPIEHANO Nomini per Connubia est sociata, nunc etiam, postquam Chistophoro Paccio Notario Magni Ducatûs Litvaniæ in Consortem adlegisset è celsissima SAPIEHARUM Domo, Benedictam Filiam Dapiferi M. D. Litvaniæ, novis fœderibus iterum celebratissimum Nomen suum SAPIEHANÆ inseruit celsitudini, insignem florem Casimirum PAC Capitaneum Caunensem proferens, qui Academiã Vilnensem sublimi Prædecessorũ suorum adornans Nomine, hanc nunc Vernantissimus Domûs suæ Flosculus, obtutu suo, & præsentiâ, Academicus Ascanius recreat.

Kojał: in mm. ss.

Paulus SAPIEHA tertius Nicolai SAPIEHA Notarii Campestris Magni Ducatûs Litvaniæ Filius, fortè immaturâ decessit morte, cùm nec Consortem, nec titulos illi appositos in authoribus reperio. Tam enim in hoc Paulo SAPIEHA, quàm in Fratribus ejus, Georgio Capitaneo Vilcoviensi, & Friderico

Palatino Mscislaviensi, mascula proles descendens à Friderico Joanne SAPIEHA Palatino Podlachiæ, Joannis Palatini itidem Podlachiæ primi in Kodeń Heredis & Domini, desiit. A quo Friderico SAPIEHA etiam Leo Palatinus Vilnensis, & Supremus Dux Magni Ducatûs Litvaniæ processit, & pariter in Filiis suis lineam descendentẽ ab eodem Friderico Joanne SAPIEHA, finivit. Quare deductâ serie à Joanne SAPIEHA primo Herede in Kodeń per Filium ejus Fridericum Joannem propagatâ, ad alterum ejusdem Joannis Primi in Kodeń Heredis, Paulum SAPIEHAM Palatinum Novogrodensem descendo, à quo quia etiam variæ processerunt lineæ; distinctim, per variam posteritatem à Filiis ejus; descendentes proponentur Posteri.

PAULUS SAPIEHA Palatinus Novogrodensis, secundus Heres in Kodeń, Filius Joannis Palatini Podlachiæ primi Heredis in Kodeń, dictus Ornamentũ, & Protectio Litvaniæ.

Magnorum meritorum & existimationis hic Dynasta, hanc seriem suis posteris reliquit; ut à grandi honorum suorum Oceano scaturientes dignitatum fluvii per Nepotes processerint. Quisquis enim perennem fabricare contendit gloriam, magnos in se præferat honores, & qui in alios derivatam cupit nominis sui celsitudinem; hanc Maximam habeat necesse est, quæ singulis Pronepotibus, Abnepotibus, Trinepotibusq;,& ulteriori sufficiat propagini. Paulus SAPIEHA Palatinus Novogrodensis, qui plures è sua linea Proceres, & Magnos Senatores in res è sua linea Proceres, & Magnos Senatores in Domo SAPIEHANA reliquit; Magnis ipse meritis in patriam, & honoribus, eminuit. Ille est, qui *Magnus Senator, & ornamentum Magni Ducatûs Litvaniæ, atq; Protectio dicebatur.* Primùm à Sigismundo Augusto Poloniarum Monarcha Præfectus Braclaviensis, tandem Rzeczycensis, Ensifer Magni Ducatûs Litvaniæ, demùm Mareschallus Minscensis, ad extremum Palatinus Novogrodensis creatus est. Sub eodem Rege Poloniarum, ad Augustissimum Imperatorem Maximilianum ejus nominis secundum, quanto honore Gentis, & Domûs suæ Legationem obierit; ex eo colligere fas est, quòd stemmate novo auctum decus Familiæ suæ ab Imperatore receperit: Scilicet ferratam manum, & Aquilam nigram cum coro-

Stryjkowski l. 25. c. 1. & Okolski. citat: tom: 2. fol: 149.

corona in vertice, teste Warszewicki. Rex verò, æquali æstimatione ponderans Pauli hujus merita, postquam in Livonensi conflictu, trajectam ille ferro manum habuisset, sagittam transmissam per cubitum manûs, ad Avitos SAPIEHARUM decores addidit; quibus insignibus ab antiquo, bellicosa SAPIEHARUM Familia utitur. Idem Paulus SAPIEHA ad stemma patrium, apposuit Hippocentaurum, ut legere est in annalibus Litvaniæ. Ascendit ad honores tantos per cultum Numinis specialiter à se promotum: Primum siquidem à gloria Divina, sui honoris incrementum fecit. Fundavit Ecclesiam Græco-Uniti Ritûs sub titulo & patrocinio Sancti Angelorum Principis Michaëlis, alteram item è muro solido posuit, in sinu Arcis Codnensis eleganti cultu & decore, Crucigerorum imitante formam, quam illi in Basilicis suis affabrè ponebant. Videre inibi est Lilia & is,seu sagittam,exsculpta in Lapide ad introitum Ecclesiæ posito, ex quo legitur in Divos, eorumq; aras, cultus SAPIEHANUS. Idem, Paræciæ Codnensis fundationem à Progenitore suo Joanne Palatino Podlachiæ inchoatam, multis gratiis, & donis suis confirmari fecit: eamq; à Superis ipse promeruit gratiam; ut centesimum propè ætatis suæ attingens annum, *Sæcularis Nestor* vocaretur.

Stryjkowski fol: 354.

tur. Imò etiam pro beneficiis Ecclesiæ datis, terræ ipsius gratitudinem retulit; postquam illa metalla ferri, & calcariam glebam in fundo Codnenii ad tempora Pauli SAPIEHA aperuisset, fæcundumq; metallo solum,pro abundanti in Divos obsequio,reddidisset. Quanti verò in Patria honoris hic Palatinus Novogrodensis fuerit? incorporatio Livoniæ ad annum millesimum quingentesimum sexagesimum septimum refert; ubi illius mentio & honor ponitur. Magnas interim hic potens in Patria Dynasta, cum colligatâ, proximo sangvinis cultu, Domo Ducum Rożyńsciorum habuit, propter successionis leges, controversias & necessitudines; quas ipse Sigismundus Poloniarum Rex compositurus, perpetuam confirmationem pacatorum dissidiorum dedit,quæ superiùs relata est. Sopito cum Ducibus Rożyńsciis negotio, postquam pacificâ lege occupâsset bona, ad se hereditario jure devoluta; amplarum possessionum Dominus, uti præcelsas Consortes per connubia sibi adlegit; ita fæcundâ quoq; sorte, per Superûm Benedictionem, in Posteris suis ampliatum honorem retinet. Prima illius Consors è Principum Olszanensium stirpe fuit, cum qua Ducatus in Olszany in SAPIEHANAM Domum illatus est. Processit hæc Celsissima Conjux ab Olgimunt, seu Algimunt

gimunt Nepote Romundi Magni Ducis Litvaniæ, Holszæ Ducis, & Fundatoris Holszanensis, qui Auctor cognominis Ducibus Holszanensibus extitit, per multosq; Principes ac Senatores sangvinem suum ducens. Ultimũ Heredem è Prosapia sua habuit Paulum Ducem Olgimunt Episcopum Vilnensem, qui hereditaria bona sua, priùs Epicopus Luceoriensis existens, Antistitibus illius Loci inscripsit, inter quæ, est *Ianow*. Idem etiam erexit Volpæ Collegium Sacerdotum: vulgò Mansionariorum. Parens verò hujus Episcopi ultimi Heredis Ducum Olszanensium; Alexander Dux Olgimuntowicz Castellanus Vilnensis,Reginæ Bonæ donavit territorium *Volpæ*. Ab hâc Duce Holszanensi Consorte Pauli SAPIEHA Palatini Novogrodensis, teste Stryjkovio, Domus SAPIEHANA morem recepit utendi pro insigni, Hippocentauro: Quæ duos Filios protulit, Nicolaum & Theodorum,seu Bogdanum. Altera Conjux Pauli SAPIEHA (de quo agimus) fuit Alexandra Chodkievicia Palatini Vilnensis Filia, numerosiore prole fæcundior. Duos enim Filios ex hâc Paulus SAPIEHA suscepit. Andream (quem alia revolvet pagina) & Alexandrum Basilium Castellanum Vitebscensem. Quatuor verò Filias, quas insigni conjunxerat connubiorum fœdere, Theodoram

Stryikowski hist: Litw: fol: 354.

scilicet, Wołłowicio Castellano Viln: & Cancellario Magni Ducatûs Litvaniæ; Mariannâ, Korsak Palatino Polocensi; Sophiam Kmitæ Palatino Smolenscensi; & Basilissam Piaseccio Præfecto stabuli Magni Ducatûs Litvaniæ, in Consortes elocaverat. Liceat hìc in Familiam veterem & Illustrem Wołłowiciorum brevibus excurrere, ex occasione Theodoræ SAPIEZANKA, Wołłowicio in Consortem datæ. Wołłowiciorum Familia ab uno è Proceribus Litvaniæ procedit, qui accepit arma *Bogoria* in Hrodle. Sola enim hæc Familia (teste Kojałowicz) in Litvania his armis utitur. Stanislaus Wisigin Wołłowiciorum Protoparens in Hrodle accepit hæc arma, dictus populari lingvâ Wisigin, id est *omnes protegens.* Quod encomium etiam cæteris posteris ejus, optimè aptari potuit: præcelsi scilicet Heròes, & Magni Proceres ex hâc Domo prodière, quorum computum legere est in Nomenclatoribus stemmatum Lituaniæ. Sufficiet hìc encomium referre solius Consortis Theodoræ SAPIEZANKA. Eustachius hic fuerat Wołłowicz, Legationibus peractis celebris: Obiit enim Legationes Moschoviticas sæpius. Mareschallus Regius, & Notarius Magni Ducatûs Litvaniæ negavit *Cari* titulum; ita tamen Duci charus, ut ipse Dux peteret anno millesimo quingentesimo septua-

gesimo,

gesimo, cum ad se Legatum mitti, si seriò de pace agendum foret. Millesimo quingentesimo sexagesimo nono, jam erat Mareschallꝰ Curiæ Magni Ducatûs Litvaniæ, & Pro-Cancellarius. Deinde Castellanus Trocensis, obiit Legationem à Litvanis Varsaviam ad Stephanum Regem salutandum. Ad annum millesimum quingentesimum septuagesimum nonum, sigillavit Privilegium Erectionis Academiæ Vilnensis Societatis JESU, Ut memorat Sulikowski: Fuit deinde Castellanus Vilnensis & Cancellarius Magni Ducatûs Litvaniæ, illiq; dedicavit Stryjkowski T. 4. cit: Hunc Consortem Filia Pauli SAPIEHA Palatini Novogrodensis nacta, & in illo, præcelsis Progenitoribus, ac plurimis posteris, quos recensere non hujus paginæ est, gloriam associatam SAPIEHANÆ intulit Familiæ. Korsakorum sublime Nomen, alibi jam enerratum, quod sibi, altera ejusdem Pauli SAPIEHA Filia, maritali connubio adjunxerat: & Kmitarum pariter jam expensa superiùs pervetusta Familia. Hìc occasio porrigit Elogium apponendi Philonis Kmita (quod inter Bellatores Sarmatiæ lego) conjugis Mariannæ SAPIEZANKA, quam ille sibi in conjugiū associaverat.

Sulikowski in Cōment: Rerū: Polon: fol: 125.

Producamus & Philonem Kmitam Smolenſci Palatinum, qui regnante Sigismundo Augusto, non impigrè ope-

Starowolski in Bellat: Sarmat:

operam suam bellis Moschoviticis Nicolao Radivilio copiarum Duce præstiterat; Civiliumq́ rerum scientissimus erat, naturâ & institutione factus ad gerendam Rempublicam. Igitur in Senatum cooptatus, non solùm ex prima Nobilitate, sed & virum se esse demonstrabat: nam & proceritas corporis, & honor capitis, & dignitas oris, longè latèq́ purpuratum ostentabant. Qui loquebatur etiam ita elato, ab ingenti Virtutum suarum fiduciâ, animo; ut nullum ferox verbum excideret, ingensq́ omnibus, quæ ageret, cùm decor inesset, tum fides. Is igitur exorto denuò contra Moschovitas, sub Stephano Rege, bello, diversas hostium provincias, secundis populationibus pervastavit, ad Starodubum præsertim & Novogardiam, ubi & arces munitissimas Pocopoviam videlicet, Chelmam, & Russam, fortiter expugnavit. Cùmq́ semel in agrum Smolenscensem, cum mille septingentis levioris armaturæ equitibus, quos vulgò Cosacos dicimus, excurrisset; offensis decem millibus hostium, qui in Litvaniam prædandi causâ ibant, nonies acie cum illis decertavit, & multis ex eis occisis, captisq́ nonnullis præstantioribus, paucis suis desideratis, Orsam se retulit, & Aquilam captam, Regi Stephano Victoriæ testem Varsaviam misit, totoq́ bello Moschovitico cum suis cohortibus durans, Ioanni Zamoscio copiarum Duci operam egregiam navavit, cui ob indolem & Virtutes

hoc

hoc breve Epitaphium scribamus. Claudit hoc saxum, Viator, Clarissimum Senatûs Sarmatici Virum, Philonem Kmitam Palatinum Smolenscensem: animi magnitudine, armorum peritiâ, antiquis Ducibus æquandum. Qui multos per annos apud Sigismundum Augustum, & Stephanum Battoreum, inclytos Poloniæ Reges, secundâ famâ militabat; insignem de Moschis in agro Smolenscensi, exigua suorum manu, victoriam reportaverat, quam nulla unquam ætas tacebit, abi, & Manibus defuncti, quietem apprecare. Hæc Starowolscius in encomium Philonis Kmita Palatini Smolenscensium, qui Sophiam Pauli SAPIEHÆ Palatini Novogrodensis Filiam Conjugio sibi associaverat. Kojałowicz hujus Philonis Kmitæ Consortem ponit, Filiam Ducis Andreæ Kapusta. Verùm in Codnensibus Monumentis, hanc Sophiam SAPIEZANKA ei in matrimonium elocatam reperio. Et licèt Filia ejusdem Palatini Smolenscensis Philonis Kmitæ, Lucæ SAPIEHA Comiti in Czarnobyl (qui Comitatus è Domo Kmitarum in Domum SAPIEHANAM illatus est) data in Conjugem, ab Autoribus ferè omnibus SAPIEHANÆ Genealogiæ recensetur; id interim per Dispensationis concessionem factum puto, quòd è SAPIEZANKA progenita Filia, cesserit Lucæ SAPIEHÆ in Consortem, quæ dispensationis gratia

ex

ex eo obtineri potuit, quòd in tertio gradu Lucas SAPIEHA, cum Conſorte ſua, è Kmitarum Domo ſatâ, fuerat. Paulus verò SAPIEHA Palatinus Novogrodenſis, hâc inſigni prole beatus, Meritis in patriam celebratiſſimus, poſtquam Codnæ tres fundâſſet Parochias, plenus dierum, & propè centenarius Heros, exuvias Corporis ſui ibidem depoſuit. Woyſznarowicz tale illius refert encomium.

I

Dictus *Protectio Litvaniæ.*

Nec malè Litvanæ dictus protectio Gentis,
Cæſaris è dono, porrigit ille manum.

II.

Ad arma Familiæ, à Maximiliano Imperatore Loricatâ manu donatus.

Quid manus armipotens Pauli præſtabit, in oris
Dic Litvane tuis? protegit, & cumulat.

III.

Labitur heu Patria! heu cunctos præcordia ſtringunt!
Suſtinet & Gentem, & cor fovet iſte manu.

IV.

Magna SAPIEHARUM Capitis, quis dona referret?
In manibus quando ſemper acumen habent.

V.

Loricata manus Pennatam ferre Sagittam

Vult,

Vult, non tangit, ſed pervolat omne ſolum.

VI.

Dicite, quòd rediit nobis propè Neſtoris ætas,
Vicenas Paulus vixit Olympiades.

VII.

Centaurum Armis Domûs ſuæ adlegit.

Aſpice, Centauri ceu forma bicorporis ardet,
Hinc hominis ſpecies, inde videtur equi.
Hoc Holſzanenſis Gens SAPIEHANA, Ducatûs
Heres facta olim, nobile ſtemma tulit.
Crede orbis! ſunt naturæ miracula cuncti
SAPIEHÆ, quivis Prodigioſus homo.

Inter monumenta Codnenſia, hoc illi elogium fertur.

D. O. M.

PAVLO IVANIDÆ SOPIHA.

Enſifero, Litvaniæ Mareſchallo, pòſt Palatino Novogrodenſi, Braclavienſi, Rzeczycenſi Capitaneo, ſtrenuo pro Livonia contra Moſchos Bellatori, Ædis unito-Græcæ muratæ Fundatori, & hujus Romanæ in Fundatione Primati, nativo Ducum Litvaniæ ſurculo, magno Senatûs (ut vocabatur) ornamento, Ivani Simonidæ in Kodeń, Wiſznice, Boćki, Druja, Pohoſt, Ikaźń, Heredis, ex Chodkievicia, Filio Primogenito dilecto.

Friderici Fedorii, Michaëlis Nicolai, Petri, trium

Fra-

Fratrum, & Dobrochnæ Comitiſſæ de Tenczyn Palatinæ Sandomirienſis Germano, primò Ducis Lithvaniæ, Holſzanenſis, ſecundo thoro Alexandræ Chodkieviciæ, Marito, claræ Sobolis Parenti, Sophiæ Filonis Kmita, & Marinæ Korſąk conjugum, Bogdani Minſcenſis Palatini, Andreæ Polocenſis, pòſt Smolenſcenſis Palatini; Rumborgenſis Capitanei, Belli Ducis Fortunatiſſimi Alexandri Caſtellani & Nicolai Palatini Vitebſcenſis, Legati Magni in Moſchoviam & Germaniam, ab Imperatore aureo vellere donati, à quo Ivani Poſteri Codnenſes SAPIEHÆ S. R. I. Comites ſunt creati, ac in majus Cæſarei favoris pignus, Privilegio teſte, Arma manûs loricatæ ſagittâ transfixæ, quibus utuntur, obtinuêre, Æternitatem ingreſſo ætatis ſuæ *99*. Hoc monumentum poſuit Poſteritas.

ANDREAS SAPIEHA Palatinus Smolenſcenſis, Filiꝰ Pauli Palatini Novogrodenſis.

Variis hic titulis, inter annales celebratiſſimus legitur: Fuit enim primùm Palatinus Vendenſis (Starowolſcio Novogrodenſis) tum Polocenſis, tandem Smolenſcenſis, & Dux Exercituum. Præfecturas inſu-

inſuper, Rzeczycenſem, Rumborgenſem, ſibi collatas habuit. De hoc ita Okolſki: *Andreas filius Palatini Novogrodenſis viginti 4tuor. millia Moſchorũ cũ Tartaris devicit, ut deſcribit pulchro ordine Paprocki. Ex Dębińſka Caſtellani Chęcinenſis Filia, & Nepte Caſtellani Cracovienſis, ſuſcepit tres filias, Annam Alexandram, Marinam.* In aliis verò Authoribus etiam Filium illius Staniſlaum ex eadem Conſorte ſuſceptum lego. Primo voto Andreas SAPIEHA habuit Conſortem Annam Principem Czartoriſciam Palatini Wolhyniæ Filiam, ex eaq; nullam prolem habens, cum altera felicior extitit. Filiæ ejus in hanc ivêre maritalem ſortem: Anna Laſoccio Caſtellano Czerſcenſi, Marina, ſeu Marianna Jaſieńſcio Caſtellano Łęczycienſi & Theſaurario Regni. Alexandra Tryznæ, Mareſchallo Słonimenſi (qui noluit acceptare Caſtellani Smolenſcenſis Officia, duorũq; Theſaurariorum Magni Ducatûs Litvaniæ, Parens fuerat) in maritale connubiũ extraditæ. Andreas verò SAPIEHA Progenitor illarum honoratiſſimus, inter primos Collegii Lublinenſis Patrum Societatis Benefactores poſitus, gloriam SAPIEHANAM, Munificentiâ ſuâ, etiam in Religioſas Familias, liberalem fecit. A Starowolſcio inter Bellatores Sarmatiæ hoc Elogio (ſub titulo Palatini Polocenſis, quem

Okolſki tom: 2. fol: 149.

Paprocki ſub armis Sapieh.

eti-

etiam ante Smolenscenses fasces gesserat) honoratur: *Andreas SAPIEHA par & idoneus peragendis haud exigui momenti negotiis, Novogrodensis primùm, deinde Polocensis Palatinus, ob ingenii promptitudinem ac dexteritatem, à Sigismundo Augusto in Senatum cooptatus. Hunc Nicolaus Radivilius Copiarum Litvaniæ Summus Præfectus, principio gubernationis, in subsidium Regiminis, bonum militiæ Socium, victoriis clarum, Scientiâ præstantem, Tribuni dignitate decoravit. A quo legatus in Livoniam, Stephani Regis temporibus, missus, viginti quatuor Moschorum millia, cùm Matthia Dembinio ad Vendam, vix quatuor millibus suorum profligavit, duosq; illorum Palatinos, (cùm alii duo profugissent) captos ad Regem deduxit. Signa omnia militaria, & tormenta bellica, currusq; infinitos, cum opima præda accepit. Quem priscum ad morem disciplinam Castrensem servantem, pacisq; artibus optimum semper, hoc brevi Elogio cohonestemus: Andreas SAPIEHA Palatinus Polocensis, ob eximias ingenii, Iudicii, doctrinæq; dotes, plurimi æstimatus, profligatis in Livonia XXIV Moschorum millibus, æternum, paremq; Virtutibus Suis locum, inter Heroas promeruit, exactisq; LXX circiter ætatis suæ annis, plenus honorum, vitâ excessit. Anno MDCXIV.*

Starowolski Inter Bell: Sarmat: Elog: 110.

BO-

BOGDANUS SAPIEHA Palatinus Minscensis, Filius PAULI SAPIEHA Palatini Novogrodensis.

Ex Holszanensi Principe, quam in Conjugales manubias sibi elegerat PAULUS SAPIEHA Palatinus Novogrodensis; Filius ejus BOGDANUS SAPIEHA prodiit, variis titulis, jam Castellani Brestianensis, jam Minscensis, jam Brestianensis Palatini, ab Authoribus expressus ex eo fortè, quòd à Castellani Officio, ad varia per gradus ascenderit subsellia. Non in congruum quippe est, variato splendere nitore; & solis in se exprimere decorem, qui jam rubeam Auroræ purpuram indutus, jam Majestuosior Meridiantis Chlamydis succinctus obryzo, imò insuper atros assumens vultus, ad horridiores nubium fragores, fulmineis succinctus telis, Astris & Polo, imperia ponit. Æmula Cælorum sideri terrestria Luminaria, una honoris luce non irradiant, verùm mutatis in ampliorem speciem deçoribus, dum variant dignitatum fastigia, in augem sublimioris sortis prodeunt, quâ serenati, ad permixtos, nec eadem semper serie currentes honores, pulchrè patrium illuminant or-

bem.

bem. Itaq; Bodganus SAPIEHA primùm Castellanus Brestianensis, expòst Palatinus Minscensis (à nonnullis verò, etiam Brestianensis Palatinus memoratur) pulchro ordine, & debito suis meritis progressu, sublimes capessivit fasces. Præmiârunt Superi his collatis honorum stipendiis liberalem illius in Religiosas personas manum, quam extentam gratiis, non coarctatam tenaciori Genio gerens, Religiosos è Familia Divi Basilii Bogdanoviæ fundaverat, perpetuisq; reditibus instruxerat. Ad tales honores, & Munificentiæ suæ laudes, illud sibi adjunxerat encomium, quod è præcelsa ac Ducali Pereoslavienslū Procerum Familia, parem sibi associaverit Consortem. Filia hæc Andreæ Ducis dicti Kapusta, Castellani Braclaviensis, qui in prilegio Incorporationis Livoniæ ad Litvaniam Anno Domini millesimo quingentesimo sexagesimo septimo legitur: Soror Ducis Timothei Kapusta Capitanei Owrucensis fuerat; ex eaq; æqualem sibi prolem nactus, Nicolaum, & Paulum Stephanum, hunc Pro-Cancellarium Magni Ducatûs Litvaniæ; illum Palatinum Novogrodensem, & Bielscensem Præfectum, ac Andream Homelensem. Æquali pariter per alium sexum beatitudine clarus extitit. Inter Filias ejus, hæ celebres memorantur Heroinæ: Babara Wołłovicio Konaviensi, Sophia Hayko-

vio

vio Wosiołoviensi, Capitaneis, expòst Paccio Succamerario Brestianensi, Anna Tryznæ Mareschallo Słonimensi, extraditæ. Hic in annexas SAPIEHANO nomini Familias, quæ nunc sunt positæ liceat nonnihil excurrere. Et quidem pervetus Tryznarum & Wołłoviciorum Familia jam alibi brevibus recensita, pluribus enim celebratissimas has Familias colere, non est hujus narrationis & paginæ. Non est interim fas, hic præterire Eustachium Wołłowicz, unum ex honoratissimis *Wołłoviciorum* Proceribus, cujus breve encomium ponere, associata hujus Magni Nominis cum SAPIEHANO honore efficit sublimitas. Eustachius Wołłowicz Senator à Republica ex omnium sententia absolutissimus; hæc officia habuit: Custos Vilnensis, Præpositus Trocensis, Referendarius & Notarius, mox Pro-Cancellarius Magni Ducatûs Litvaniæ, Abbas Lubienensis, Episcopus Viln: Expetitus fuerat à Polonis ad Archi-Episcopatum Gnesnensem, nisi Lex Nationalis obstitisset. Obiit à Sigismundo tertio Legationem ad Rokoszanos sub Andrzejovia. Ad Ducem Florentiæ. Ad Paulum V. Pontificem Maximum. Morum svavitate, admirabili eloquentiâ, Virorum doctorum amore, pietatis Christianæ perfectione, apud omnes celebratissimus. Mortuus Anno Domini millesimo sexcentesimo tri-

N2 gesi-

gesimo. Mortem ejus Piasecki memorans, vocat eum *Litvanici Nominis decus.* Sacellum elegans in Cathedra excitavit, & reditibus dotavit, ubi exuvias corporis sui deposuit. Ecclesiam Cathedralem Reliquiis Sanctorum Eustachii & Benonis ornavit. Apud Clerum effecit in Synodo; ut Sancti Ignatij Societatis JESU Fundatoris festum reciperet sub ritu duplici. Virtutum singularium, Virginitatis intaminatæ à nativitate ad punctum mortis. In singulas Hebdomadas semel ferreâ se catenulâ castigabat. In singulos annos ab omnium conversatione sejunctus, conscientiæ rationes per aliquot dies inspiciebat. Pauperũ pedes die Cœnæ Domini lavabat. Horas Canonicas genu flexus recitabat. Hæc de tanto pientissimo Senatore Kojałowicz. Plura verò de eodem leguntur in Concione habita per Patrem Jacobum Olszewski Soc: JESU Sacræ Theol: Doctorem. Mihi verò hìc apponere ejus breve encomium concessit affinis SAPIEHANI Nominis cum *Wołłoviciano* nexus, quæ magna sibi colligata decora, mutuos in se derivant, & à se invicem participant Honores. Quanquam nec Haykorum prætereunda Familia, quæ SAPIEHANÆ Gloriæ, per Filiam Bogdani SAPIEHA Palatini Mscillaviensis Haykovio Capitaneo Wosiołoviensi extraditam, annexa est. Hæc quip-

pe

pe prosapia præcedaneis temporibus celebris & Antiqua in Litvania, non paucos è sua gente Heroas & Dynastas protulit. Inter quos Joannes Hayko, Notarius Magni Ducatûs Litvaniæ, obitis legationibus in Moschoviam celebris, Idem Capitaneus Krasnosielensis, & Ucianensis. Alter Hayko vir optimè de Republica meritus legitur, isq; fuit Joannes Hayko, uti patet ex Privilegio Incorporationis Livoniæ in Litvaniam dato: Anno Domini millesimo quingentesimo sexagesimo septimo. Aliiq; Heròes ejusdem Familiæ permulti in Authoribus asseruntur, ut certũ sit, quemcumq; SAPIEHANÆ Familiæ, per affinitatis legem aggregatum legeris; aut Magnum Dynastum, aut Principem, & è sublimi satum esse Prædecessorum serie intelligas.

Paprocki fol: 675.

PAULUS STEPHANUS SAPIEHA Pro-Cancellarius Magni Ducatûs Litvaniæ, Filius Bogdani Palatini Minscensis.

Devoluto Holszanensi Ducatu in Domum SAPIEHANAM; Paulus Stephanus SAPIEHA Dominus in Holszany, & Heres factus, multis Præfecturis, & Vice-Cancellarii Magni Ducatûs Litvaniæ honore,

nomen suum

Okolski Orb: Pol: tom: 2. fol: 150. suum ampliavit. De quo Okolski. *Paulus SAPIEHA in Holszany Dominus, Vice-Cancellarius M. D. L. Osmianensis, Homelscensis, Camenecensis, Gieranonensis, Siemienscensis, Praefectus. Hinc & tantis titulis, quantus Vir, meritis, & qualis autoritate fuerit; facilè conjiciendum venit. Cum Serenissimo Rege Vladislao IV Magnum deduxit ad Smolenscum exercitum, & praesens impetum munitioni Dani, in conspectu Regis detulit; atq; fortiter invasit, ibiq; Filiis ex Fratre, Thomae & Paulo occasio bene de Patria merendi non modica fuit.* Ante Pro-Cancellarii honores, Praefectus stabuli Magni Ducatûs Litvaniae circa Annum Domini millesimum quingentesimum nonagesimum Octavum fuit. Holszanis verò, tanquam pleno Dominii jure, illius territorii heres; Religiosos Sancti Francisci Conventuales fundavit, & perpetuis reditibus hanc fundationem dotavit. Absq; prole Mascula decendens, tres reliquit Filias. Catharinam, quae inter Moniales Divi Basilii, Tellam, quae in Parthenopoli Sancti Francisci, Deo se dedicârunt, & Christinã Chodkiewicio Vice-Dapifero Magni Ducatûs Litvaniae elocatam: Ipse verò Paulus Stephanus SAPIEHA Pro-Cancellarius Magni Ducatûs Litvaniae quatuor iteravit connubia, primum cùm Regina Chalecka Supremi Thesaurarii Magni Ducatûs Litvaniae

Soro-

Sorore, Alterum cum Catharina Goslavia Capitanei Będzinensis Filia, tertium cum Elisabetha de Comitibus Weseliny Palatinide Hungariae Regni: Quartum demùm cum Sophia Daniłowicia Supremi Thesaurarii Regni Filia. Et quia annexos & Colligatos SAPIEHANÆ celsitudini etiam aliarum Familiarum honores, in hoc Opere attingimus; etiam sociata Paulo Stephano SAPIEHÆ nomina, brevi prosequemur encomio. Chalecciorum Illustris Familia, nonnullos è sua stirpe in Litvania, alios in Regno numerat: scribuntur de Chalec, arma praeferentes *Habdank*, seu Habdaniec cũ adjecto telo. Inter Praedecessores hujus Prosapiae Gregorius Chalecki praecipuae Sanctitatis Metropolita Kijoviensis memoratur, in quo officio triginta annis sanctè exactis, toto vitae suae tempore Russiam Regi Poloniae & M. D. L. subjectam, in obsequio Sedis Apostolicae continuit. Frater verò Consortis Pauli Stephani SAPIEHA Demetrius Chalecki primùm Ensifer Magni Ducatûs Litvaniae, expost Supremus Thesaurarius, Legatione à Statibus Litvaniae ad Sigismundum Tertium, contra jura Litvaniae insciis Senatoribus Coronatum, & Cõmissionibus obitis celebris. Plures ex hac stirpe leguntur Proceres, uti Christophorus Palatinus Novogrodensis, Vladislaus

Cha-

Chalecki, qui Duce Paulo SAPIEHA multis locis fortiter rem gessit, Castrorum Metator Magni Ducatûs Litvaniæ; & alii non pauci: ex hoc etiam gloriosi, quòd Victorioso SAPIEHARUM Honori, suum per affinitatis leges associaverint Nomen. Okolski hanc stirpem ponit, sub armis *Schalec*, meminitq; Heroum hujus gentis, de quibus etiam alii scripsêre Authores. Gollawscii, quorum pariter honor SAPIEHANÆ annexus gloriæ, antiquitùs Kiełbasii cognominati. Adducit ejus nominis Episcopum Chełmensem Cromerus, ac alios ejusdem Familiæ. Danilowicciorum etiam celeberrima per Litvaniam & Poloniam Familia, Magnos Proceres, ac Dynastas, sublimiq; affinitate ac Colligatione præclaros Magnates protulit. In Regno Poloniæ Heroês illius utuntur armis Sas, in Magno Ducatu Litvaniæ sttemmate Rola. Weseliny Palatinum in Regno Hungariæ Nomen, in Poloniam translatum cum Stephano Bathoreo legitur. Inter Aulicos enim Primores ejus Principis erat strenuus miles, atq; in Hungaria bene possessionatus, Weseliny nomen ferens, qui unà cum Electo Rege Stephano, in Poloniam venit, cum suis nobilitatis insigniis (quæ sunt Canis Marinus cum Cauda bifurcata, tenens truncũ arboris, & infra piscis, diciturq; hoc

Bielscius fol: 491. Anno 1500.

Cromerus l. 29. & l. 16. fol: 269. col: 1mo.

Okolski. tom: 3. fol: 198. Idē tom: 2. fol: 286.

hoc insigne Weseliny) Anno Domini Millesimo quingentesimo septuagesimo sexto. Hic cùm ab adolescentia reddidisset obsequia multa cum diligentia Palatino Transylvaniæ in Regno Hungariæ, plurima quoq; meruit ab eodem, dum assumptus Rex fuisset Polonorum: atq: post decessum Gaspari Bekiez, Indigena Regni adscitus, Præfecturam arcis Lanckoronæ obtinuit, Viduam demortui Bekiez Regiâ benevolentiâ in consortem assumens: acquisierat etiam castrum Dębno à Dębinsciis posteris relictis. Præcelsis Nominibus Paulus Stephanus SAPIEHA inter consortia, & suo Officio præfulgens, post sociatos affinitatis nexus, nodum mortalitatis innexuit, præciditq; stamen vitæ, antequam masculam spectaret prolem, quâ gaudere non concessêrunt Superi.

ANDREAS SAPIEHA Capitaneus Homelensis, Bielscensis &c: Filius Bogdani SAPIEHA Palatini Minscensis.

Pulchro fœdere sublimes honores, & Religio, sociantur. Parumq; abest à celsitudine nominis præcelsa virtus, ut planè illa sola Majestatem & glori-

am

am Dynaſtis addat, dignitatem attollat, meritum & non vile encomium ampliet. Celſo ſatus Nomine Andreas SAPIEHA Capitaneus Homelenſis, huic ſublimitati Natalium pereximium devotionis decus addidit, cujus encomiis hucusq; Boćkovienſe Templum reſonat, in quo Roſarii Fundationem, cultor hujus Sacratiſſimæ Florentiæ poſuit. Fundatricem hanc gratiam multiplici D. O. M. præmiavit Benedictione. Præter enim honores Præfecturarum, Homelenſis, Bielſcenſis, Hanſcenſis; Lectiſſimam illi dedit Conjugem Eliſabetham Principem Radiviliam, Staniſlai Radziwiłł Ducis in Ołyka, primùm Mareſchalli M. D. L. demum Capitanei Samogitiæ, Filiam; Sororē Commendatiſſimi zelo & Religione Principis Alberti Staniſlai Radziwiłł Cancellarii Magni Ducatûs Litvaniæ, Fundatoris Collegii Pinſcenſis, ex qua Andreas SAPIEHA unicam reliquit filiam Eleonoram Szyſzkovio Præfecto Skłovienſi in Maritales Manubias extraditam.

NICOLAUS SAPIEHA Palatinus Novogrodenſis, Filiꝰ Bogdani SAPIEHA Palatini Minſcenſis.

Per

Per faſces SAPIEHANÆ celſitudinis *numerantur Avi, ſemperq̃ renatâ nobilitate virent, & uno* per fatorum excidium *avulſo, non deficit alter Honorius*, qui Patrum faſcibus adornatam gloriam, æqualis meritis & honoribus in ſe geſtet. Nicolaus SAPIEHA (á Kojałowicz etiam Chriſtophorus dictus) Bogdanum Palatinum Minſcenſem Progenitorē ſuū ad faſces ſequens, honorē Patris, Filiꝰ dignitatibꝰ & celſitudine ſua coronavit. Primò ille Succamerarius Grodnenſis ad Annum Chriſti milleſimū quingenteſimum Octogeſimum octavum inter Legatos Litvaniæ ad Sigismundum tertium legitur, tum Mſciſlavienſis, dein Novogrodenſis, Palatinus. Inter belli negotia, quæ ad Annum Milleſimum ſexcenteſimum vigeſimum primum inter Svecum & Poloniarum Regem interceſſerant, Commiſſarius ad tractandum de pace, à Statibus Regni & Litvaniæ electus; pro dignitate ſuæ Gentis, & pro more SAPIEHANO, abundè officium ſuum adimpleviſſe, facilè evinci poteſt. Idem Anno Milleſimo ſexcenteſimo vigeſimo ſexto, Judex Tribunalis Fiſci perhibetur. Iterata connubia ſuſcepit, primum cum Boglevia Palatini Maſoviæ Filia, Alterum cum Regina Montwidowna Dorohoſtayſka Palatinide Polocenſi, cujus præcelſa & Ducalis Familia alibi at-

Kojał: in mm: ss.

 tacta

tacta est, & Boglewsciorum etiam antiquum nomen ab Okolski ponitur sub armis Jelita. Proles ejus hæc fuerat. Thomas primùm Vendensis, dein Novogrodensis, Palatinus, qui ex Illustri in Litvania Familia Chreptoviciorum *Litawor* dictorum, (alii siquidem Chreptowicii Boharyńscii in Volhynia ejusdem Originis cum Litaworis sunt) Susannam Palatini Novogrodensis Filiam, in Sociam connubiorum assumpserat, quæ in Progenitoribus suis præcelsum nomen gerens, habuit è sua stirpe Litawor Chreptovicium Magni Ducatûs Litvaniæ Mareschallum; qui Anno millesimo quadringentesimo nonagesimo secundo, Alexandrum Regem, in Magnum Ducem Litvaniæ Vilnæ publicè inauguravit, porrecto ense, & scipione. Aliosq; non paucos proceres Litvaniæ hæc Consors Thomæ SAPIEHA Susanna Chreptovicia è suâ Gente numeravit. Inter quos præcelsum Progenitorem suum Georgium Chreptowicz, primò Smolenscensem, mox Samogitiæ Castellanum, tum Mscislaviensem, ac deniq; Novogrodensem, Palatinũ, Fundatorem Dominicanorũ Vilnæ ad Ædes S. Jacobi Anno Millesimo sexcentesimo trigesimo secundo.

Okolski tom: 1. stem: Iel ita.

Ex hac consorte sua Thomas SAPIEHA nullam suscepit prolem.

PAU-

PAULUS SAPIEHA Capitaneus Zyżmorensis, alter Nicolai SAPIEHA Palatini Novogrodensis Filius, absq; prole, quia & absq; Consorte, legitur.

CASIMIRUS SAPIEHA Capitaneus Nemonoicensis, Filius pariter Nicolai SAPIEHA Palatini Novogrodensis, ex Catharina Woynianka Supremi Thesaurarii Magni Ducatûs Litv: Filia, duas protulit Filias, Barbaram Wołłowicio Præfecto Dapiferorum Magni Ducatûs Litvaniæ, & Annam Leśnowolscio Præfecto Branscensi, dein Paryssio Castellano Lublinensi, emancipatas. Woynarum prosapia, quæ SAPIEHANÆ Sublimitati in Consorte Casimiri SAPIEHA Capitanei Nemonoicensis est associata, in varia stemmata, & Domos est divisa, dicuntur enim Woyna *Kierdey*, Woyna *Hreczyna*, Woyna *Orański*, Woyna *Iasieniecki:* Hreczynii utuntur armis *Trąbki*, uti & Kierdeii. Jasieniecci præferunt tria tela Catapultæ, Orańscii *Strzeloniam*, seu *Kościeszan*, Præcelsæ hæ omnes Familiæ, (sed præcipuè Woynarum, qui *Trąbki* insigne habent

bent

bent) Senatores ac Proceres è gente ſua protulêre. Epiſcopos ſcilicet Vilnenſes duos, Theſaurarios, a-lioſq; præcipuæ dignitatis Senatores ac Miniſtros Magni Ducatûs Litvaniæ permultos. Originem ſu-am hanc referunt. Quando Severia ad Moſchum defecit, deſertis ibi ampliſſimis poſſeſſionibus, in Litvaniam tranſierunt, ne Principi debitam fidem, nempe Magno Duci Litvaniæ, frangerent. Deſcendit hæc Domus juxta aliquos á Ducibus Ruſſiæ dictis *Zahmiliński*, juxta alios à Ducibus *Ilhoviciis*. Primores hujus Domûs amplas ditiones habuerunt inter Pripecium, & Pinam, fluvios, à Ty-ranno Ruſſiæ Batejo Scytha ſibi attributas. Leśno-wolſciorum Familia, pariter per Filiam Caſimiri SAPIEHA, affinis SAPIEHANO Sangvini ab Okol-ſki tum ſub armis *Columna*, tum ſub *Roch* poſita, Præcelſos Proceres inaratos inibi profert: Paryſſio-rum etiã præcelſum nomen in eodem Autore ſub Armis *Prawdzic* legitur, nec paucos ſuæ gentis profert Senatores. At Wołłoviciorum alibi recen-ſita eſt gloria.

Okolſki tom: 1. fol: 120. & tom: 2. fol: 510. & tom: 3. fol: 617.

Præter hanc maſculam prolem Nicolaus SAPIE-HA Palatinus Novogrodenſis duas Filias ſuperûm Benedictione accepit. Helenam, quæ Woynæ Ca-pitaneo Pienianenſi, & Tyſzkieviciam, quæ Palati-

no Breſtianenſi in Conſortẽ data eſt. Et quia Tyſz-kieviciorum nondum ex preſſus honor, hic calamum in ſui æſtimationem abripit. Tyſzkieviciorum an-tiqua & Illuſtris Domus, utitur Armis *Lelina*, ini-tia ſua referendo ad Calinicum. Calinicus ſcilicet Myſzkowicz Swidrigieylonis & Volodimiri Ducis Kijoviæ tempore, Inter Primores Ducatûs Kijovien-ſis, Primus, & Mareſchallus; Capitaneus Putiwlenſis & Zwinigrodenſis, inter cæteros Filios, etiam Du-cem Exercituum Ducatûs Kijovienſis Thimotheum protulit, à quo Præclariſſima Tyſzkieviciorum (qui etiã Skuminii dicuntur) Familia prodiit. Plu-rimis Senatorum ſubſelliis, variis Miniſteriis, & Offi-ciis Miniſtrorum Magni Ducatûs Litvaniæ adorna-ta, ad præſens uſq; ſæculum legitur: Cujus præcel-ſos Proceres ſi numerare deberemus, non unius paginæ & folii id eſſet. Inarati illi longo ordine in Okolſki, & aliis Authoribus leguntur; mihi brevem hujus vetuſtiſſimæ Familiæ ſeriem narranti, SAPIE-HANUS in cultum iterum recurrit honor: Qui in linea à Paulo SAPIEHA Palatino Novogreden-ſi, per Filios duos, Bogdanum Minſcenſem, & An-dream Palatinum Smolenſcenſem deſcendente, ad Noſtra non pervenit tempora. Andreas enim Pa-latinus Smolenſceſinium ipſe, Bogdanus verò in Ne-

Okolſki tom: 2. fol: 93.

potibus absq; mascula prole decessit. In Nicolao verò SAPIEHA Palatino Vitebscensi, Joannis Friderici Castellani Trocensis Abavo, Vladislai Palatini Brestianensis nunc gloriosè superstitum Proavo in nostram devolutus ætatem, hic honor pulchrum ordinem, & præclaram seriem Procerum SAPIEHARUM repræsentat. Hinc venio ad Nicolaum SAPIEHAM Palatinum Vitebscensem Filium Pauli Palatini Novogrodensis, tertium in Kodeń Heredem.

NICOLAUS SAPIEHA dictus *Gentis decus*, tertius Heres in Codeń, & primus Comes S. R. I. Palatinus Vitebscensis. Filius Pauli Palatini Novogrodensis.

SAPIEHANUS Honor, velut Astrorum Principis succensum Ostrum à Purpureo fascium & Laticlaviorum diluculo, in augem Titulorum, & meridiantem gloriâ procedit Majestatem. Serenatum pulchro honorum sidere diem SAPIEHANÆ celsitudinis jam spectavimus; postquam per fasces, & subsellia, per clavas & laticlavia provectum hujus Familiæ nomen videmus, nunc jam sublimiùs provectam ipsam spectare licet celsitudinem. Hoc quippe decus SAPIEHANI Honoris, quod inter purpuras Procerum Majestuosè resplenduit, jam in perennem splendorem, efformatum, Comitum Titulum SAPIEHANÆ addidit sublimitati. Scilicet Nicolaus SAPIEHA, à præcelsis meritis, & pulchris in rem Patriæ, illisq; Heroicis factis *Gentis decus* dictus; postquam per legitimam patriarum possessionum occupationem tertius in Kodeń Dominus hæc bona obtinuisset, ab Augustissimo Imperatore Maximiliano secundo, ad quem à Sigismundo Augusto Poloniarum Monarchâ cum potestate Legati missus fuerat, Comes Sacri Romani Imperii creatus, hunc honorem in posteros suos derivavit. Magno cum encomio Legatio hæc gentis patriæ peracta esse vel hinc asseritur, quòd Nicolaus SAPIEHA non uno Titulo, à Præmiatore meritorum Augustissimo Imperatore cumulatus redierit. Præter enim Comitis Titulos, etiam aurei velleris eques renunciatus, Patrum, & Familiæ suæ Procerum passibus ad gloriam processit, qui Heròes celebratissimi, Equites variatis decoribus, per collatos sibi Heroum honores, æstimati sunt. Kojałowicz sub hoc Nicolao SAPIEHA Palatino Vitebscensi ait, quòd ad illius tempora Illustri-

lustrissimi SAPIEHÆ in Kodeń, acceperint ab Imperatore Romano auctionem stemmatis, quatenus præter Lis deferunt brachiũ armatũ sagittâ transfixũ: verùm hoc insigne collatum Paulo SAPIEHÆ Palatino Novogrodensi Progenitori hujus Nicolai, suprà narravimus. Nicolaus SAPIEHA, de qvo in præsens agimus, præter prædictos honores; etiam collatas sibi Præfecturas Vielizensem & Surażensem obtinuit. Processit hic Regum favor, à speciali gratia, quâ tum apud Sigismundum Augustum, tum apud Stephanum Bathoreum æstimabatur Nicolaus SAPIEHA Palatinus Vitebscensis. Hinc Privilegium Nundinarum in Codnensi Urbe aliquot in Annum recursibus celebrandarum gratiosè à Stephano Rege Grodnæ, Anno Christi Millesimo quingentesimo octogesimo secundo, die vigesima quinta Novembris obtinuit, obtentumq; eidem urbi ad normam præcipuorum municipiorum in perpetuum tradidit. Quantis verò Sigismundus Augustus Poloniarum Monarcha affectibus illum complexus sit, abundè colligere licet ex Privilegio Confirmationis Tituli Comitum S. R. I. & in Kodeń, Nicolao huic SAPIEHA Palatino Vitebscensi ejusq; posteris collato, in quo præcelsas laudes Domûs SAPIEHANÆ, Originem ac honores ejus Procerum quisq;

legat,

legat, ille potissimum, qui ignorat quanta sint Origine nati, quibusve meritis in Patria, sublimitate inter subsellia; dignitate nominis inter veterrima Familiæ suæ initia, Illustrissimi SAPIEHÆ enituerint. Appono hoc privilegium, ut proponam in illo, orbi Magnitudinem SAPIEHANI Nominis.

SIGISMUNDUS AUGUSTUS DEI Gratiâ Rex Poloniæ, Magnus Dux Litvaniæ, Russiæ, Prussiæ, Masoviæ, Samogitiæq; &c: Dominus & Heres.

Significamus præsentibus Literis, quorum interest Universis & singulis, præsentibus & futuris horum notitiam habentibus, sicuti plures in Regno Nostro claras familias reperiri, ita non omnes æquali meritorum splendore Domui SAPIEHANÆ, comparandas, nullas genere, dignitatibus, & Authoritate anteferendas arbitramur. Hujus si origo spectanda? Sufficienti Divi olim parentis & Antecessoris Nostri Sigismundi primi Privilegiorum testimonio, unam cum Rożynsciis, è Ducibus Litvaniæ, Narimundovianæ; Si Anti-

quitas

„ quitas ? Vetustissimis coævam. Si insignium &
„ stemmatum varietas ? ex Originalibus ortam
„ Ducibus assumptis in Unione Litvaniæ, non
„ minùs inferiorem; ex acquisitis ab exteris Prin-
„ cipibus, ubiq; æstimabilem. Si in Reges, Remq;
„ publicam fidelitas? cunctorum imitat; one dignissi-
„ mam. Si longa honorum series? Emeritissimam
„ dignoscimus; non indigeret profectò amplioribus
„ evehi clenodiis, ipsa satis ex se decora, ni ultro-
„ nea virtuti præmia se se non offerrent. Tacean-
„ tur non postrema hujus insignis Domûs merita,
„ mercedes collatæ à nobis, & prœdecessoribus No-
„ stris amplæ, præsertim in Severiæ & Smolenscia
„ ditionibus hereditates, Gubernia & Authorita-
„ tis Nostræ in Provinciis dependentibus Vicariatus,
„ cæteraq; eximiis, pacis & belli obsequiis compa-
„ rata munia & Officia. Id tantummodo, quod hoc
„ loco opportunum occurrit commemorare decet:
„ Quis, quantusq; fuerit Paulus Ivanovicius in Ko-
„ deń, Palatinus Novogrodensis, noster olim in Ger-
„ mania Orator ? huic Maximilianus II. Romano-
„ rum Imperator egregiarum animi dotum pretium
„ auctionem armorum suæ, tum Parentis Ivani o-
„ lim Simeonidæ Vitebscensis, postea Podlachiæ
„ Palatini, reliquæ posteritati, totiq; familiæ ser-

vientem,

vientem, manum loricatam, in campo rubeo gra- „
tiosè contulit. Cui nos quoq; ob res in Livonia „
præclarè gestas sagittam cubitum transfodientem „
vulneris præmium superaddidimus, adjecimus, „
atq; inter antiquiora SAPIEHANA arma reputa- „
vimus. Non absimilem à Parente monstravit in- „
dolem, Magnificus Nicolaus Imperii Romani in „
Kodeń Comes, Mareschalcus Noster, cùm ita di- „
latandæ nominis famæ studuit, ut æquè nostram „
ac Vicinorum Principum benevolentiam, prome- „
reretur. Expedita enim non ita pridem legatione, „
Nostra in Germaniam, quantis ibi ob sui qualita- „
tes, & rerum agendarum, prudentiam, cumulari „
decoribus dignum se præbuit: Optimi Principis „
prædicti Imperatoris, scriptæ nobis Literæ lucu „
lenter testantur. Non impar meritis illius ab eodē „
oblatum fuisse præmium, aureum vellus, unà cum „
concesso toti suæ posteritati, Domuiq;, Romani „
Imperii in Kodeń Comitatûs, insigni titulo. Vi- „
deremur fortè tantis muneribus suum subtrahe- „
re decus & robur: & tum vel maximè quando „
ipse patrias præeminentias exoticis anteponendas, „
ratus easdem disponendas, arbitrio Nostro Regio „
magnanimiter subjecit, si agnoscentes non illum „
ab honore, sed honorem ab illo illustrari; ampli- „

 andæ

„ andæ in majus gloriæ deessemus. Quare factâ
„ præmaturâ nostrâ, & Consiliariorum ad latus no-
„ strum existentium, deliberatione, prædictas præ-
„ rogativas more aliarum familiarum, similibus ti-
„ tulis in Regno Nostro præditarum, tanquam Po-
„ lonæ æqualitati, minimè præjudiciosas, imò intra
„ decoras, extra verò Regnum æstimationem Pro-
„ cerum Nostrorum referentes, rati habemus, ap-
„ probamus, Liberumq; ubiq; illarum usum Domui
„ SAPIEHANÆ, ac prædicti Magnifici Nicolai
„ Mareschalci Nostri, Universæ posteritati, in per-
„ petuum, pro justa Meritorum recompensa cle-
„ menter permittimus, ac concedimus. In cujus rei
„ fidem præsentes Literas manu Nostra subscriptas,
„ Sigillo M. D. L. Communiri mandavimus. Da-
„ tum Varsaviæ die 4. Mensis Mai, Anno Domini
„ Millesimo, quingentesiimo septuagesimo secundo.
„ Regni Nostri Anno Vigesimo quinto. Præ-
„ sentibus ibidem Nicolao Sieniawski Palatino Rus-
„ siæ. Joanne de Krotoszyn Palatino Inowlodisla-
„ viensi. Joanne Talwosz Castellano Samogitiæ. Ni-
„ colao Jazłowiecki Exercitûs Nostri Præfecto. Mi-
„ chaële Haraburda Notario Litvaniæ. Raphaële
„ Leszczyński Radziejoviense Capitaneo. Eustachio
„ Wołłowicz. Christophoro Zborowski. Nicolao

Her-

Herbort, Stanislao Wolski, Andrea Taranowski, „
Stanislao Lanckoroński, Stanislao Wyżga, Stani „
slao Niegocki, aliisq; quàm plurimis Magnificis „
ac Generosis, cæterisq; Notariis ac Curialibus No-
stris, fide dignis testibus ad præmissa. Ex hoc Pri-
vilegio, aliisq; supra enumeratis deducitur Domum
SAPIEHANAM sex Armorum decoribus illustra-
tam, juremerito in hæc tempora iisdem nomen su-
um & Familiam consignare, scilicet, Columnâ,
Equite, Liliis, Sagitta seu Lis, manu Loricata, &
Hyppocentauro. Nicolaus verò SAPIEHA Palati-
nus Vitebscensium his Regum gratiis cumulatus,
meritis etiam in obsequium Patriæ decorus cele-
bratur. Præter enim Legationem ad Maximilianum
Secundum Imperatorem Augustum, cum præcel-
sa existimatione gentis suæ obitam, etiam ad Mo-
narchã Moschoviæ Orator à Sigismundo Tertio Le-
gatus, cum Kriccio Palatino Mazoviæ hoc munus
non inegregiè obiit. Hic est qui Codnæ pretio æsti-
mando, inter eadem fossata, ubi antiqua arx situa-
batur, Palatium posuit, Ecclesiam Fundatione
auxit (cujus transumptum legere est in Walicki) *Walicki hist: Beat: Cod: fol: 86.*
Corpora avi & Parentis sui è Bočkoviensi Ecclesia
in Codnensem è muro positam Græco-Uniti Ritûs
transtulit, ipseq; plenus annis & meritis Octoge-

narius

narius veteranus, ad Annum Christi millesimum sexcentesimum nonum fatorum vices obiit, Codnæ depositus cum tali lapidarii encomii stylo.

D. O. M. Lege & Luge posteritas. In unius fato succisas patriæ Fortunas. Quæ rotam etiam fregerant, ne iter aliò facere possent. Cecidit, ut staret æternitati, Magni illius Æneæ, Pauli SAPIEHÆ Palatini Novogrodensis melior Ascanius. Magnus Ioannis Palatini Podlachiæ Nepos Nicolaus SAPIEHA. Qui ut ex Ducissa Holszanensi natus, suam posteritati legaret gloriam: E voto Sigismundi Tertii ad Ivanum Ducem Moschoviæ Legatum egit. Iamq; Princeps Hymæneus bis testes transmissæ gloriæ accenderat faces; postquam semel Polonam Amasonem Annam Sanguszkownam; Litvanam; deinde Lacænam Annam Wiśnoviecciam, in socialè fædus assumpsisset. Et quia sublimes animas sublimi in sede morari, est necesse; Ad Palatinatûs Minscensis, Brestensis, Vitebscensis fastigium, ad Capitaneatus Suraviensis, Vielisiensis Capitolium. Magno Scipioni Anteambulo Mareschalcalis S. R. M. præivit Scipio, & nisi primùm intra fines vitæ, certè intra honorum metam, non stetisset. Tu qui legis ora pro Anima ejus; & similia spera, cùm sis de simili terra. Ex hoc posthumo encomio Nicolai SAPIEHA Palatini Vitebscensis Leguntur

ejus

ejus honores, quibus insignitus, & Maritales manubiæ, quibus fœderatus fuerat. Prima scilicet in votum illi Sociale venerat Anna Princeps Sanguszkowna Kossyrscia, Præfecti Luceoriensis & Mareschalli Wołhyniæ Filia: dein Anna Princeps pariter Wisniowiecka Palatinis Volhyniæ, & quidem cum prima Celsissima Consorte absq; prole vitam egit. E Principe verò Wisnowieccia hanc suscepit: Joannem Palatinidam Vitebscensem. Nicolaum Castellanum Vilnensem, Christophorum Pocillatorem, Alexandrum Dapiferum Magni Ducatûs Litvaniæ, Fridericum Succamerarium Volodimiriensem, & Elisabetham Filiam; Samuelis Wołłowicz Castellani Novogrodensis Connubiorum Sociam. Celsissimas Familias per Maritalem societatem Nicolao SAPIEHA Palatino Vitebscensi affines recensere, esset prægrandis voluminis labor, quæ Principes Domûs ac Prosapiæ, heroicis factis, sublimi honorum serie fasces & Curules implentes, etiam Heroicis Procerum suorum actis Annales Litvaniæ & Regni replevêre. Brevi interim phrasi, ac cultu, juxta consvetudinem hujus Libelli, etiam in his paginis aliqua Celsissimorum Conjugum Nicolai SAPIEHA, in Dynastis Domûs suæ, & originis sublimitate, exprimetur gloria. Et quidem Sanguszkorum Prin-

Q ceps

ceps origo, jam ad Friderici Joannis SAPIEHA Palatini Podlachiæ encomia, in Superiori folio, est celebrata. Hic in Wisniowieccianæ gloriæ campum calamo nonnihil excurrere permittitur. Sublimissima hæc Familia, & ad Regios fasces in Michaële Poloniarum Rege, promota, è sublimi procedit Ducum Litvaniæ stirpe. Korybutus enim Frater Jegellonis, in Baptismo dictus Demetrius, auctor duarum Nobilissimarum Familiarum, nimirum Ducum Zbarasciorũ in Zbaraż, & Wisniowiecciorũ in Wisniowiec extitit. Utraq; hæc Domus in Arma suæ Gentis & Familiæ, assumpsit Lunã cum Crucibus, habuitq; Celebratissimos è stirpe sua Magnates, & Regum honoratos titulis. Præter enim Michaëlem Poloniarum Regem, etiam Rex Bohemiæ Sigismundus Korybut ad Annum Servatoris nostri millesimum quadringentesimum vigesimum secundum electus est, de quo annales patrii hæc narrant. Exercitu per Vitoldum suppeditato, æmulum ipsâ famâ adventûs Bohemiâ ejecit, Vinczoviam expugnavit, à Pragensibus honorificè acceptus, Bohemiam totam, Moraviam, Silesiam sui juris fecerat. Verùm Martino Papâ per Literas suas (quas apud Florimundum Remundum de Origin: hæres: habes) ad Magnum Ducem Litvaniæ Alexandrum Vitoldum datas, gravissimé

anti-

annitente, ne hæreticorum patrocinium à Catholicis susciperetur, Sigismundus à Vitoldo ex Bohemia est revocatus. Bello deinde domestico de Principatu inter Sigismundum Kieystut, & Swidrigielonem, exorto; secutus partes Swidrigielonis, in prælio ad Vilnam captus est. Multi deinde ex Præcelssa stirpe Zbarasciorum & Wisniowiecciorum subsecuti posteri fastos & fasces Procerum suis heroicis Virtutibus adornavêre, quas referre, non præsentis intenti est. Verùm attigisse Celsissimum Nomen, jam summum apicem gloriæ est penetrâsse, quæ in Nomine Wisniowiecciano & Zbarasciano semper apricum honoris tenuit. In hac Celsitudine Honorum ad nostra pariter tempora consistunt gemina primæ Magnitudinis sidera, Celsissimi Principes, Ianussius, Palatinus Cracoviensis, Michaël, Supremus Cancellarius Magni Ducatûs Litvaniæ, *Wisnowieccii*, honoribus, & sublimi fastigio Progenitorum adæquantes passum, utinam Filiorum & Nepotum, ad emolumentum totius Lechiæ spectaturi seriem. Regia quippe *Wisniowiecciorum* Domus, post terrestres Regum Coronas, Altiores, hoc est Poli Laureolas expetens, cœlum petit, terrasq; in Mascula progenie videtur linquere, ut cælestis, ad mansuram *Wisniowiecciani* meriti, pari præmio respondeat gloria. Ex qua Cel-

q2 situdi-

ſitudine Principum procedens Conſors Nicolai SAPIEHA Palatini Vitebſcenſis hæc ſepulchralis Marmoris encomia tulit, quæ in Baſilica Codnenſi inarata leguntur. D. O. M Phœnix Principum Anna Wisniowieccia Andreæ Palatini Volhyniæ, Capitanei Luceorienſis Filia, Nicolai SAPIEHÆ Palatini Vitebſcenſis piiſſima Conſors. Cujus ſi antiquiores ſcruteris Prædeceſſores; Ducū gemma Olgerdus, Regum decus Jagiello, ſunt Domûs Ornamento. Princeps enim de Korybuthorū, tū Zbarawſciorum & Porricciorum ſtirpe nata, Pietate in Deum ſingulari, Amore in Vitæ ſocium ineffabili. Multa ſpes. Hic jam non ſuper congeſtam Arabicis è pomariis arborum ramentis congeriem; verùm ſuper ſceptra & Coronas, clavas & ſcipiones Operosâ Majorum dextrâ collectos, mortalis vitæ depoſuit exuvias, Immortalitatem auſpicata &c.

Stryikowſki f. 1148. Nidi.

JOANNES SAPIEHA NICOLAI Palatini Vitebſcenſis Primogenitus Filius, Connubiales tædas cœlibatu extinxit, ſuamq; vitam immortalitati ſuccendit, cui Codnenſis Sarcophagus hæc inſcripſit. D. O. M. Sta viator. Terminalis hic lapis Marmor vocale eſt: Quod Joannis Comitis SAPIEHÆ, Nicolai Palatini Vitebſcenſis, & Magnæ Matris Principis Wiſniovieccіæ Primogeniti Filii, Pauli Novogrodenſis Palatini, & Duciſſæ Holſzanenſis Nepotis, gloriam loqvitur poſteritati. Cum quo non concidit; ſed nullo fatorum turbine movenda, erecta ſtat fama Immortalis. Eò ſecurior, quò fortiùs adverſus injuriam temporum Avitâ ſe tueretur ſagittâ, cui non connubiales tædæ, ſed conflagrans in cœlum cœlibatus ad immortalem præluxit gloriam. Et certè triumphos Majorum ſuorum auxiſſet; nî ipſe grandis præda fatis ceſſiſſet in triumphum. Diſce itaq; Hoſpes, Magnos hic cineres poſt fata loqui. Et Manibus ejus Requiem piis precare manibus.

ALEXANDER SAPIEHA V-Dapifer M. D. L. Filius Nicolai Palatini Vitebſcenſis.

Non ſemper idem, quod Natalibus, etiam mortuali cænotaphio exporrigitur ſolum, & quæ in Lucem prodit infantem terra, non ſemper eadem ſinu ſuo, aut meritis aſſurgentem, aut communi fatorum lapſu corruentem Heròem excipit. Imò glorioſius eſt, & ad orbis univerſi felicitatem peraccomodum: non uni ſe donare climati, ſed quem Natalium celſitudo, & meritorum ſublimitas Patriæ præcelſum expo-

exposuit Regioni; illum exotica etiam vel in gloriosis actis, vel in laudabili actionum termino suspiciant Regna. Alexander SAPIEHA Dominus in Luszniew, V-Præfectus Mensarum; Magnus in Progenitoribus Dynasta, non minor in erectis Xenodochiis Mecænas, dum patrio solo sublimibus Natalibus & meritis suis affulget, Magnasq; spes Patriæ nutrit; in ipso ætatis flore, non jam in sinu nativi soli, sed sub externo sole, Patavii vitam & partem exuviarum corporis posuit; ut communicatam etiam alteri orbi exporrigeret SAPIEHANAM gloriam. Patavium illi inaratos hos legit Characteres. D.
„ O. M. ALEXANDRI CASIMIRI SAPIEHÆ
„ Sigismundi III. Poloniæ & Sveciæ Regis. in Ma-
„ gno Ducatu Litvaniæ Dapiferi, Memoriæ. Qui
„ in ipso ætatis suæ flore, Magno Patriæ & Familiæ
„ damno, Patavii obiit. Anno MDCXIX. Novem-
„ bris XXX. die. Cujus corpore in Patriam con-
„ ducto, viscera hic condita. Viator ora pro anima.
Codnenses verò Sarcophagi hoc Ephitaphiũ exhibent:
„ D. O. M. Siste gradum Viator, ubi Alexander
„ SAPIEHA Nicolai Palatini Vitebscensis, & Annæ
„ Wisniovieccïæ digna soboles, peregrinos per ex-
„ tera Regna passus, Patavii, stitit in Italia. Nempe
„ etiam hujus Magni Alexandri passibus unus non
suffe-

cit orbis. Et ne vano titulo M. D. L. Sub- „
Dapiferum ageret; Heroâ indole grandes Patriæ „
nutrit spes. Angustam tandem Augustæ Virtuti „
suæ peripheriam nactus Polonum Orbem, etiam „
Exterorum moribus ivit in exemplum. Non mo- „
dicæ profectò ubertatis id signum est, si Arbor „
ultra septa, sua poma protendat. Nam & à Pater- „
nis sagittis, meritorum volatu per Regna deferri „
didicit: & à Materna Phæbe, utriq; orbi allucere. „
Felix es proinde Pataviũ, quòd tuo sinu tam gran- „
dem Animam excepisti. Verùm ubi hanc tibi cœ „
lum eripuit, etiam Koden mortales sui Comitis „
recepit exuvias. Luge, immaturè extinctum, „
cælibemq; viator, & vitam addes. Hic utiq; è Póé- „
tæ oraculo diu vixit; quem sui raptum gemuêre „
Cives. „

CHRISTOPHORUS SAPIEHA Pocillator M.D.L. Filius Nicolai Palatini Vitebscensis.

Heros etiam extra Patriæ limites celebris, militiam suis sumptibus per Moschoviam, Italiam, & contra hostem Christianitatis potentiam Othomanicam, egit, Equitis Hjerosolymitani titulis decoratus.

tus. Ad belli merita, adlegit etiam in rem Sacram beneficiorum encomia; ut ex utroq; Cæsar, & inter arma nominatissimus, & inter Divorum Sacraria probaretur, pari virtute gloriosus. In Wisnicz scilicet ille Dominus, Wisnicensem Præposituram in suis initiis fundavit, & munificus Mecœnas ampliavit, ut amplior ejus honor in cultu Dei promoto, & ampliatâ Numinis gloriâ appareret. His inter, & extra Patrios sinus celebriter actis; Manes suos in exotico deposuit solo. Idem quippe Patavium, quod Alexandro V-Præfecto Dapiferorum M.D.L. Fratri ejus; sinum suum in fata eidem reclusit. Cùm anno millesimo sexcentesimo trigesimo septimo Patavii diem suum obiens, æternitatis inierit viam, absq; prole, heredem suorum meritorum præsentans gloriam. Celebratissimi pariter Nominis Consortem è Firlejorum stirpe Palatini Sendomiriensis Filiam habuit, cujus familiæ initia, ad Leonis SAPIEHÆ Palatini Vilnensis encomia ponuntur, & plurimis inarata foliis hæc exordia Nominatissimæ Firlejorum Prosapiæ, ac eorum Proceres leguntur tum in Okolski; tum in aliis Nomenclatoribus Sarmatiæ.

Okolski Orbis Polon tom: 2. fol: 114.

NICOLAUS SAPIEHA Castellanus Vilnensis, Heres 4tus & Comes in Koden, Filius Nicolai Palatini Vitebscensis.

A Vexilliferi Officiis ad Mareschalli Curiæ Officium, tum ad Minscensis, Brestianensis Palatini, ac demum ad Castellani Vilnensis honores, gradum agens NICOLAUS SAPIEHA; Præpositalis Ecclesiæ Codnensis Fundator, & Imaginis gratiosissimæ, quam Codna, & integra Domus SAPIEHANA reverentissimo obsequio uti sui Protectricem & Dominam recolit, pulchro astu & ingenio Collator inter monumenta celebratur. Non paucis jam quidem voluminibus inserta initia Thaumaturgæ Iconis Beatissimæ Codnensis, hujus Nicolai SAPIEHA præclarum de illa obtinenda negotium explicant; potissimùm verò, cultissima phrasi, & encomio eruditissimo paucis retro annis ab Illustrissimo JOANNE FRIDERICO Luca Comite SAPIEHA Castellano Trocensi, id abundè & operosè promulgatum est. Quia interim ad hujus celebratissimi Dynastæ Nicolai SAPIEHA encomia venimus, cui in acceptis integra SAPIEHANA Prosapia, id totum debet, quidquid à gratiosissima Matre sua, ad Codnensem Basilicam gratissimo cultu recipit. Non importunum erit paucis hic attingere Originem Codnensis

dnensis Imaginis á Nicolao SAPIEHA Codnam allatæ, cùm permultis alibi jam legere idem, & scire est. Thaumaturga Codnensis imago, Beatissimæ in se pulcherrimâ symmetriâ exprimens speciem, à Divo Luca depicto vultui Sanctissimæ Matris per omnia similis; à S. Augustino Ordinis Divi Benedicti hac occasione effigiata est. Magnus Orthodoxi Orbis & nomine & fascibus Archi-Pater & Summus Pontifex Gregorius, dictus *Magnus*, acceptam inter pretiosissima dona ab Orientis Monarcha effigiem, à Divo Luca Evangelista, conformibus Beatissimæ Virgini lineis formatam, postquam in peste per vicos Romanos circumtulisset; ejus Thaumaturgam gratiam Orbi Christiano & afflicto populo attulit, quam Auditi Angelorum Chori ad Sacros Concentus comitabantur; unde & Castro Angeli agnomen posuêre. Celebratissima gratiis hæc Imago, cultum sibi debitum à Summo Cultore Fidei,& Vicario in terris Christi, recipiens, cùm Sancto Leandro Hispalensi Archi-Præsuli in pignus à Divo Gregorio Magno cessisset, ne saltem simili Vaticanum Palatium, ejusq; Summus & Totius Christianitatis Moderator careret Archetypo, Divo Augustino in commissis detulit, ut penicilli cultu vultum Virginis Beatissimæ, ad Divi Lucæ lineas, efformaret. Ef-

for-

formata hæc operosâ manu Imago, Summæ Venerationi ad ædes Pontificis Maximi, nonnisi sub Divinissimi Sacrificii libamina, ab ipso Pontifice celebrata, recludebatur. A temporibus Divi Gregorii Magni, ad Urbani VIII Successoris in Divi Petri Cathedram, per plures annos, hunc cultum referebat, omni cultu in sua Imagine dignissima Virgo. Cùm interim Nicolaus SAPIEHA Vexillifer protunc Magni Ducatûs Litvaniæ, è consilio Medicorum ad levandos morbi dolores Padvam invisens, insolito mentis instinctu agitur, ut Romam contendat, ibi recepturus pristinæ valetudinis vires, unde robur Ecclesiæ, & firmamentum Fidei, provenit. Anno itaq; Christi millesimo sexcentesimo trigesimo quarto, Romam comite Lectissimâ viæ & vitæ Sociâ, Uxore sua, ingressus, dum Apostolicos dissvaviat pedes, melleum gratiarum rorem è *Barberinis* Urbani VIII *Apibus* solito, quia jam iterato, & antea usurpato favore recipiens, ne è Sacro-sancta Lypsanopoli vacuus Sacris Reliquiis abiret, & valetudinis suæ Patronos, & Ecclesiæ Codnensis Tutelares haberet, Sanctû dolum, qui sua desideria promovit, adhibuit. Non paucam pecuniam cuidam Camerario Pontificio inhianti in offam pecuniariam donat, id unicè requirens, ut Reliquias Divorum sibi extradat, effigiemq;

Bea-

Beatissimæ, in Sacello Pontificio cultui & Venerationi singulari, nonnisi sub Divinissimum Sacrificium monstrari solitam, pro gratiosissimo pignore in Codnense Templum clandestino ausu extradat. Effecit avara nummorum cupiditas hæc signula: Lipsanaq; Divorum Hilarii, Antoninæ, Candidæ, Julii Senatoris Romani, scilicet integra eorum Corpora, ac Caput Divi Felicis Sacrilegio sublata, gratiosissimam effigiem Beatissimæ Virginis, quæ in Conclavi Pontificio, velut pretiosissimum monile in conchili concludebatur; ausu nefando ad vota Nicolai SAPIEHÆ extradit. Lætus hâc prædâ Nicolaus dissvaviatis Pontificiis plantis, Apostolicoq; Limine ad morem veterioris Polonæ fidei salutato, citatos passus in Patriam agit, hoc celeriori progressu, quòd in regressu ad primam urbem pius illius promulgaretur astus. Cùm enim obvios sibi Dæmoniacos, seu à Dæmone possessos haberet Viatores, qui hunc nefandum Hospitem, è Corporis sui hospitali expellere satagentes, Romanum petebant asylum, quò profugi, sperabant certam reperturi contra inquilinos hostes tutelam. Hi Clamoribus replevêre Civitatem, Sacrilegos Româ profugere; Sacraq; Lipsana deportare, & è Romano exportare Gazophylacio. Territus non vano pavore ad

re ad has clamosas veritates Nicolaus; viam in Patrium solum celer maturat, brevisq; temporis intervallo, Pontificios emensus limites, veloces passus & vota sua Codnam promovebat. Romam attingentes Peregrini, quos malus ocupaverat Genius, rem in Urbe spargunt; Sacrilegos Româ sibi occurrisse expilatores denunciant. Defertur ad summum in Terris Judicem delicti gravitas, inquiritur patrator sceleris, & Sacrarum exuviarum Proditor, in Judicium sistitur, & tandem sacrilegis destinato punitur rogo. In Nicolaum verò SAPIEHAM Ecclesiasticæ cuduntur pænæ, gravissimo mandato in eundem animadvertitur, ut Sacrorum Violator, restituat singula, pœnas delicto pares subeat, ausumque suum rigidiori Censurâ componat. Verùm, quæ pio ille inchoaverat animo, eodem sua desideria intendens terminare, Vladislaum IV protunc Poloniarum Regem supplex efflagitat; ut excuset Monarcha Regni, coram Christianitatis Capite zelum suum, Codnamq; felicem prædâ Sacrâ; Sacrorum Corporum, ac præcipuè Sanctissimæ Matris Cultricem, efficiat. Egit ad vota ejus Rex gratiosus, ast sine effectu, cui censurarum moles, & Ecclesiasticæ pœnæ, quæ è Vaticano Areopago destinabantur, non paucum discrimen faciebant.

Accidit

Accidit ſub hæc tempora Generalium Comitiorum Conventus in Regno Poloniæ, multumq; Heterodoxa inibi poteſtas dominata id egit; ut Legibus Eccleſiaſticis, imò & Eccleſiæ Capiti Conſtitutiones adverſæ cuderentur. Nactus in hac area campum zeli orthodoxi Nicolaus SAPIEHA, Eccleſiaſticum & Eccleſiaſticorum honorem, Antiſtitum in Senatu Authoritatem, eâ promovit fortitudine; ut Murus Aheneus diceretur, qui Eccleſiaſticam libertatem fulciret, Spiritualium ſuſtineret dignitatem. Dumq; Novellæ fidei inveterata in Romanam Eccleſiam aliter diſrumpere non poſſet odia, diſſolvit Authoritate ſuâ Comitia, invalidumq; per Liberam vetandi Vocem heterodoxum effecit molimen. Delatus hic in Urbem Pontificiam Catholicus ardor, Legati Apoſtolici ad Summum Patrem pro Nicolao SAPIEHA Inſtantiales, & urgentiſſimi ſcribuntur Characteres: Emollitur Urbaniſſimi Patris, ejus Nominis Urbani Octavi pectus, inq; Nicolai propendet zelum, eumq; Eccleſiaſtico ſolvere intendit vinculo. Ergo Anno Chriſti milleſimo ſexcenteſimo trigeſimo quinto, Effigiem Beatiſſimæ, quam aliquot ſæculis Apoſtolica coluerunt Limina, & quæ paribus Romæ affulſit gratiis, ac ſi illa, quæ â Divo Luca adumbrata eſt, nec non Sacra Lipſana pio

ſubla-

ſublata dolo, donat in Codnenſe præſidium Nicolao SAPIEHA, ab Eccleſiaſticis Cenſurarum pœnis abſolvit, & ad quem illius contendebant deſideria; eo fine coronavit pium aſtum. Locata hæc in Codneſi Eccleſia pientiſſimæ Matris effigies, quantis abundat gratiis? excuſa typo miracula loquuntur. Dumq; primigenium Beatiſſimæ Virginis Archetypum Gvadeluppæ, & Celebratiſſimo in Authoribus prodigio proditum, & multis beneficiis ad hæc tempora gratioſiſſimum colitur: Etiam Codnenſis Thaumaturga Icon, in ſimilitudinem Gvadeluppanæ efformata, ſimilibus abundat donis & patrociniis. Hæc enim ipſa effigies Beatiſſimæ, quæ Codnæ venerationi habetur, Anno milleſimo trecenteſimo quadrageſimo nono à Clemente ejus Nominis VI Supremo Patre, in epidemica lue Romæ circumlata, eundem effectum præſtitit, quem Gvadeluppana à Divo Gregorio per Urbem deportata, ut ex Codice Capellæ Pontificiæ, Nicolao SAPIEHA relatum eſt; & eaſdem gratias, in ſimilibus beneficiis nunc etiam perpetuâ continuat ſerie. Tam præclaro jam abſq; controverſia gaudens ſpolio Nicolaus SAPIEHA, in cultum & venerationem ejus, totum ſe impendit. Hinc Eccleſiam è muro ſolido (cùm lignea ſolùm elapſis temporibus Codnæ fuerit) in-

cho-

choatam, ad suam perfectionem, deduxit, pretiosa ex argento suppellectile dotavit, Imaginibus magno sumptu appretiatis, artis non vulgaris ex Italia instruxit; plumbeâ laminâ verticem Ecclesiæ contexit, in illumq; decorem promovit; qui inter primarias Diœceseos Luceoriensis Ecclesias, Codnensem non immeritò ponit Basilicam. Præpositali etiam dignitate, ac Sacerdotum ampliato numero, eandem adornavit; Sancti Spiritûs Ecclesiam in Xenodochii Præposituram convertit. Habentur Authentica documenta Erectionis typo vulgata, in Historia Beatissimæ Codnensis, quæ hìc referre supervacaneum foret. Descripsit excellentiam Codnensis Basilicæ Joannes Tarczevius hoc metro: *Codnensis aræ tum simul atrii, qua mole surgit cœlitum Domus, quàm pulchra Majestate splendet, insolitæ speciesq; formæ &c: Codnense monstrat Numinis atrium, fanumq; magnis sumptibus inclytum, nitore fulgentes & aræ &c:* Solutâ verò eâq; Lectissima phrasi, descriptionem tum ejusdem Ecclesiæ, tum gratiarum Beatissimæ in hac Basilica, tum etiam Sacrorum Lipsanorum cultum, beneficia, aliaq; ad Codnensem Comitatum, ejusq; Urbem pertinentia Monumenta exprimit in suo Eruditissimo Libro Illustrissimus *Ioannes Fridericus Lucas Comes SA-*

Walicki in Histor: Beatiss: Codn: fol: 94

PIEHA

PIEHA Castellanus Trocensis, Capitaneus Brestianensis, cui titulum posuit. *Monumenta Antiquitatum Marianarũ in Imagine vetustissima vulgò GREGORIANA, à S. Augustino Romano depicta.* Quò avidũ scientiæ & eruditionis Lectorem remitto. Mihi præcelsa acta Nicolai SAPIEHA primùm Vexilliferi M.D.L. dein Castellani Vilnensis, Equitis aureæ Clavis à Ferdinando II. Imperatore creati, recensenti, attigisse hìc sufficit ea, quæ ad illius encomia in phrasi compendiata pertinent. Geminam ille sibi adlegit in Connubiale fœdus Consortem, primo voti vinculo Hedvigem è præcelsa Woynarum (qui Hreczynæ dicuntur) stirpe prognatam, Matthiæ Woyna Thesaurarii Curiæ M. D. L. Filiam, ex qua Casimirum Krzepicensem Præfectum, Joannem Ferdinandum Pincernam M. D. L. Capitaneum Molczacensem, Filios; Helenam Karpio Succamerario Terræ Bielscensis, Theressam primùm Tyszkievicio Palatinidæ Brestianensi, tum Duci Druccio Sokolinio Castellano Novogrodensi, & Joannam Kurczcio Palatino Brestianensi, Filias locatas suscepit. Altero illi fœdere in sociam venit Helena Prusinowska Palatinidæ & Succamerarii Belzensis Filia, cujus sublimes Natales in illo Palatinatu suum Nomen, & honorem per fasces dilatârunt, & inter prænobiles Fa-

S mili-

milias Poloniæ celebre habent. Woynarum verò & Tyſzkieviciorum ac Kurczorum præcelſi Deceſſores, eorumq; celebrata per faſces & Laticlavia Origo, jam alibi paucis, juxta morem paginæ hujus, recenſita. Hic iterum annexa SAPIEHANO Nomini Karpiorum & Principum Drucciorum Sokoliniorum, per affinem ſocietatem SAPIEHANÆ Proſapiæ adlecta in conſiderationem occurrit Celſitudo. Karpiorum Antiqua & Illuſtris Familia & ſtemmatis & Originis ſuæ initia in Italia ponit, per Diſtrictum Grodnenſem, Ducatum Samogitiæ, & Podlachiam nunc dilatata, pro armis Patriis tres Stellas, varioſq; in Nomenclatore Palæmonio, Gentis ſuæ Heròes numerat, quò Lectorem amantem eruditionis & Hiſtoriæ, ſeries hujus familiæ avocat. Aſt Princeps Drucciorum Sokoliniorum Vetuſtas, deſcendentes de Ducibus Ruſſiæ, poſteros Volodimiri Monarchæ totius Ruſſiæ, ſuæ Proſapiæ Proceres habet; arma propria referendo: nempe quatuor Semi-Lunas, & gladium contuſum, in caſſide Ducalem pileum. Dicuntur *Druccii* à Territorio *Drück* in Palatinatu Vitebſcenſi: dividuntur in quatuor Familias, nempe *Horſciorum*, *Sokolinſciorum*, *Lubecciorum*, & *Ozierecciorum*, de quibus Stemmatum Patriorum Connotatores. Hic tantùm

tùm revoco Jagelloni Poloniarum Regi ex aliis Conjugibus nullam ſuſceptam fuiſſe prolem maſculam, ſed tantùm ex Sophia *Druccia de Druck*, Filia Andreæ Iwanowicz Drucki Ducis Kijoviæ. Ex eâdem familia fuit Gaſtoldi Palatini Vilnenſis Uxor, quæ cum Conjuge concurrit ad munificam Fundationem Præpoſituræ Infalutæ Gieranonenſis. His celeberrimis per Litvaniam Nominibus aſſocians prolem ſuam Nicolaus SAPIEHA Caſtellanus Vilnenſis, ipſeq; ſublimi glorioſus affinitate per conſortia iterata, diem ſuum fatorum amuſſi adimplevit, anno Domini milleſimo ſexcenteſimo quadrageſimo quarto: cujus licet per volumina inaratum legitur Lapidarium encomium, quia interim, perinſigni expolitum eſt Eruditione, etiam hic annectere non erit otioſum.

D. O. M. Hic recumbit Nicolaus S. R. J. in Kodeń Comes SAPIEHA, Caſtellanus Vilnenſis. In „
illa natus Familia, in qua Magnum ſimul & Opti- „
mum prodire, non paradoxum. Magni Gedimino- „
Narimundoviani, Olgierdianiq; Ducum Litvaniæ, „
Generis, & inde Natalium Celſitudinis Majeſtate, „
tantorum Originum conſpicuæ ex utroq; Parente, „
Heres. Nicolai & Annæ Korybuth Ducisſæ in Wi- „
ſniowiec Palatinorum Vitebſcenſium Proles. „
Hedvigis Hreczynæ Woynianka Theſauraridis Ma- „

gni

„gni Ducatûs Litvaniæ, poſtea Helenæ Pruſinow-
„ſka Succameraridis Bełzenſis, ex Kalinovia Conſo-
„brina Palatini Czernihovienſis Exercituumq; Re-
„gni Ducis Natæ, Maritus. Caſimiri Krzepicenſis,
„Joannis Pincernæ M. D. Litv: Mołczanenſis Ca-
„pitaneorum, Joannæ, Tereſſiæ, Helenæ, Pater.
„Eccleſiæ hujus ex Parochiali in præpoſituralem ſub
„titulo S. Annæ, erectæ à primo lapide Conditor.
„Ad continuum Dei cultũ quinq; Presbyterorum
„Sacrorumq; Supellectilium, nec non ædis S. Spi-
„ritûs,Xenodochialis de propriis cenſibus Fundator.
„Duplicata Liminum Apoſtolicorum Viſitatione,
„quatuor Divorum Corporum integrorum, alia-
„rumq; de Sacris Oſſibus Reliquiarum, Iconis
„Thaumaturgæ Dei-Paræ de Gvadaluppe inexhau-
„ſto gratiarum theſauro præclaræ, de ſpeciali Sacræ
„Sedis favore ex Papali Oratorio obtentæ in Præſi-
„dium loci hujus, Domûsq; ſuæ, Româ Translator.
„Pro ſingulari in Matrem Eccleſiam zelo, multis à
„Summo Pontifice Urbano VIII præconiis apella-
„tus *Pius*. Sigismundo tertio, Vladiſlao IV. Regi-
„bus Poloniæ charus, ex Supremo M. D. Litv: Ve-
„xilliferatu, Curiæ Mareſchalcatu, Minſcenſi, Bre-
„ſtenſi Palatinatu, Tribunalis Scipione, auctisq;
„Titulis bello & pace cum Moſcho Sancitis, primo

eme-

emeritis gradibus, in Litvano Senatu Caſtella-„
natu Illuſtris. Ne verò & externorum favorum„
occluſos experiretur poſtes, imò, ut omnium fe-„
licitatum, ac ambiendæ deniq; æternitatis aureos„
ſibi patere auſpicaretur, honorifico Aureæ clavis„
munere à Ferdinando ſecundo Imperatore obla-„
to Inſignis. Hunc celebrate Sanctuaria, narrate„
Annales, imitamini poſteri. Lugete Chriſtiani,„
ſinguli demum diſcite; tantum Virum cum tam„
ingenti jactura nunquam mori oportuiſſe. Vixit„
MDCXLIV. XIV. Martii. ætatis LXIII. Tu quis-„
quis ſis Contemplare non degenerem Auguſti ſan-„
gvinis tot Coronatorum in Europa Capitum Geni-„
toris, Præcipuarum in Litvania Proſapiarum Au-„
thoris, Claritatem; Omnium dignitatum tritis è Pa-„
terno veſtigio calcatam greſſibus ſemitam, æta-„
tem Virtutibus magis,quàm annis cumulatam; præ-„
ſtantiſſimum templi hujus opus. Tum conclude„
ita ab eo gloriam Nominis Illuſtratam,Curulium a-„
pices poſſeſſos, vitam peractam fuiſſe; ut Familiæ„
decorum, Atlantem Regibus gratum, Reipublicæ„
proficuum Senatorem, Superis Orthodoxum Chri-„
ſtianum verè gereret. Abi, & cujus altam Origi-„
nem cum Ducibus Rożyńſciis eandem, ex Atavis„
Principibus, dexteritatem ex geſtis pro Patria, Pi-„

eta-

„ ætatem ex benefactis agnoſcis, ejus cineres venerare. Alia item Inſcriptio Marmori inarata in memoriam hujus Dynaſtæ legitur Codnæ. D. O. M.
„ Illuſtriſſimus & Magnificus Dominus Nicolaus
„ SAPIEHA Comes in Koden, Caſtellanus Vilnen-
„ ſis, Capitaneus Mołczanenſis, ad Propagationem
„ fidei Orthodoxæ, atq; Cultum Divinum Augen-
„ dum, hanc Sacram ædem ſtudio ſingulari, impen-
„ ſis magnis, & opere haud impolito extruxit, Sa-
„ cerdotum certo numero illuſtravit, ornamentis
„ amplificavit. Plura intendebat, ni invisa fata pi-
„ um præripuiſſent conatum. Sufficit ad Nominis
„ Immortalitatem hoc perenne monumentū. Anno Domini MDCLI. Duret in ævum Machina. Conſortis verò ejus hoc Legitur Epitaphium. D. O. M. Hæ-
„ re tantiſper, qui vides. Habes hic legenda, & lu-
„ genda. Hic illa jacet, quâ Fundatrice hæc ſtat Baſi-
„ lica. Hedvigis Anna Woynianka Curiæ M. D. L.
„ Theſaurarii Filia. Nicolai SAPIEHÆ Caſtellani
„ Vilnenſis viæ & vitæ Socia, ipſa meritò in SAPIE-
„ HANÆ Gloriæ Theſaurum referenda, quem &
„ meritorum Majeſtate, & Auguſta ditavit Sobole.
„ Inſuper ſpecie Virtutum ſpectabilis. Svavitate
„ morum Inſignis. Religione Incomparabilis. Deo
„ Amabilis, tam Privatim Pia, quàm publicè præivit

Monum: Antiqu. Marian. p. 2. fol. 109.

Poſte-

Poſteris. Mira Numinis Providentia, ut ætates „
ſingulæ ſuis Illuſtrentur fœminis, & habeat infir- „
mior ſexus, quò aſpiret. Hic nempe Theſaurus im- „
mortalitatis eſt, obligata in Filiis Parentū Nomini „
Sæculorū pretia, ac in Natorum geſtis, non deſtitu „
ta Patrū æſtimatio. Hic Tumulus coacervatæ per „
merita Gloriæ cumulus eſt. Corpus premit, ſed „
attollit Famam, oſſa tegit, ſed prodit virtutem. „
Gentilitiis Tubis etiam poſt fata orbi promulgan- „
dam. Non potuit ſanè, à magnis Hreczynarum „
Woynarum Nominibus, niſi clara cum ſangvine „
virtus derivari. Sed heu! nimis inimica Mors. „
Vocales illas Tubas, in mortales coegit Tumbas.

CASIMIRUS SAPIEHA Capitaneus Krzepicenſis, quintus Heres & Comes in Koden, Filius Nicolai Caſtellani Vilnenſis.

Quam Singulari devotione Româ Tranſtulerat Thaumaturgā Beatiſſimæ effigiem Pater, eandem Filius Caſimirus Capitaneus Krzepicenſis, per promotum ejus honorem, inſigniter coluit. Ad ædes enim illas, in quibus gratioſum hoc Monile locatum eſt,

Præs-

Presbyterum cum Onere celebrandorum Sacrorum (Altariſtam vocamus) per reditus in hoc officium deſignatos fundavit; quatuorq; Millia florenorum Polonicalium in hunc finem teſtamento inſcripſit; quam piam legationem Illuſtriſſimus Witwicki Epiſcopus Luceoriæ erexit in beneficium Eccleſiaſticum; tribus in Hebdomadem deſignatis Sacratiſſimæ Victimæ Sacrificiis, pro Anima Fundatoris celebrandis. Ipſe verò Caſimirus SAPIEHA quinque ſolùm annis in hereditario Comitatu actis, Ductâ in Conſortem Helenâ Daniłoviciâ Inciſoris Regni Filiâ (cujus Aborigines alibi jam expreſſi) brevi compendio vitæ, meritorum ſuorum concluſit ſeriem, tali decoratus poſt fata inſcriptione. D. O. M. Magnus vixit, Nec minor ſe hic dormit, ſomnum omnibus dormiendum, Caſimirus Comes SAPIEHA Caſtellani Vilnenſis Filius, Capitaneus Krzepicenſis, Kolobucenſis &c. Cujus gloria ultra Gaditanas iret Inſulas; niſi mors in ipſo Juventutis Vere, terminale vitæ præfigeret non plus ultra. Hic non Togâ inſignior, quàm Sago, in Avita Orcheſtra Conſus, in Martis acie plus quàm Camillus comparebat. Ita, ut definire non auſim, pluſne zelo, conſilio, amore, an manu Patriam tueretur? Et quâ natus erat gloria ſumma Domûs. In Expedi-

peditione contra rebelles, pius Religionis, integritatis publicæ, & Famæ, defenſor, Domino explevit ſigna de ſuo. Inito tandem Maritali fœdere cum Helena de Zurow Daniłowiccia Regni Inciſoris Filiâ, Spes publica Anno MDCLIV. ætatis ſuæ XXIX. die X. Januarii videri deſiit; non vivere Æternitati. Et quem nuper grandior Gloriæ ſchinotenes ultrà nobis terminos extenderat; Ultima Vitæ periodus in breve contraxit Diſſyllabon: Vixit.

JOANNES FERDINANDUS SAPIEHA Pincerna M. D. Litvan: Capitaneus Mołczanenſis, ſextus Heres & Comes in Kodeń. Filius Nicolai Caſtellani Vilnenſis.

Præcoces ſunt ſublimes Heroum Animæ, in ipſo ætatis flore matureſcunt. Excelſus & ad Magna natus animus, annorum ſuperat numerum. Generoſa indoles ſupra ætatem capit, Et in Joanne Ferdinando SAPIEHA Pincerna M. D. Litv: eâ dexteritate in bellicis negotiis eminuit; quæ Veteranos Heroas, eorumq; animos

animos explere assolet. Pari enim ad Fratris sui ætatem, vitæ brevitate multa conclusit Laudum & encomiorum compendia. Quinq; scilicet solùm annis, ut Casimirus Capitaneus Krzepicensis, ita hic Joannes Pincerna M. D. Litv: Frater ejus, Codnensi præerat Comitatui; Cælibemq; vitam agens, hoc in posterorum retulit memoriam; quod Ductor Cohortis in exercitu Quartiano, eximii Ducis encomia sumpserit. Quantis autem impensis & studiis in rem Sacram, quam Decessores sui æstimabant, incubuerit; pulchrum est legere in monumentis Codnensis Historiæ, quæ typo vulgata, ejus non pauca Elogia exhibent. Ille siquidem dismembrationem bonorum Præposituræ Codnensis cum Religiosis Divi Augustini facilem effecit. Sacerdotibus ad Ecclesiam Mansionariis certum censum ex Synagoga Codnensi designavit; xenodochio duo millia inscripsit. Altaristam fundavit; ipse brevi decedens, (postquam Ecclesia Codnensis per hostilem manum è suo decore spoliata, ipsum Regem Poloniarum Joannem Casimirum pro Benedictione ad Thaumaturgam Beatissimam, cùm anathemate è pyropis pretioso, venientem recepisset,) receptus est in sortem Immortalitatis: & cùm invita speciales gratias in expugnatio Torunensi per Thaumaturgam Codnensem Virginem,

Walicki in Hist. Codnen: Beatis: fol: 110.

nem, & alia, uti & Capitaneus Krzepicensis Frater ejus, retulisset; hoc posthumum encomium recepit. D. O. M. Hospes quid quæris? Joannes Ferdinandus ,, Comes SAPIEHA Pincerna M. D. L. Capitaneus ,, Mołczanensis Nicolai Castellani Vilnensis ex Anna ,, Woynianka Magni Sangvinis, Magna progenies, ,, perpetuum hic naturæ dormit somnum. Sangvi- ,, ne & titulis Antecessorum suorum insignis. Vir- ,, tute, pietate, morumq; svavitate Illustris. Cujus ,, oculus affixus cœlo, animus Deo, manus arma- ,, ta zelo, licet in ipso Juventutis suæ flore, atrox ,, succidit Atropos. (Heu ! sortem humanam, nasci, ,, vivere, mori !) Felix tamen extitit. Nam brevi ,, tempore multarum virtutum Heroica dedit speci- ,, mina. Ipsa pro Religione Rege, Libertate, bina ,, vexilla, multoties Scythico, Cosatico, Moschoviti- ,, co, consparsa cruore, ipsomet primo semper An- ,, tesignano, ad Torunium, & alibi expansa luculen- ,, ter testantur. Quid inde? Brevi heu moritur ! ,, Vixit Anno XXIX. Vivere desiit Anno Domini ,, MDCLIX. Die XXVII. Martii. Abi jam Viator, ,, & tuum momentum, in alieno lege monu- ,, mento.

FRIDERICUS SAPIEHA Succamerarius Volodimirienſis Filius Nicolai Palatini Vitebſcenſis.

E grandiori & per longa latifundia diſtento Oceano, immenſi penè prodeunt fluvii: nec amplius latioris maris ſinus in exiguos primo decurſu abit latices, verùm in majeſtuoſa fluenta, tum in minores ſcaturigines: qui demum aut in Mediterraneū pelagus, aut in Majores Mediterraneo Oceani aſſurgunt vortices. Magnis Progenitorib9 ſatus Fridericus SAPIEHA, par illis in ſe, non minor in poſteris ſuis è præclara Conſorte ſua Evâ Skaſzewſka Succamerarii Chełmenſis Filiâ, excelſam prolem, Thomam Caſtrametatorem, Joannem Notarium Campeſtrem & Ducem: Chriſtophorum Inciſorem Magni Ducatûs Litvaniæ; Alexandrum Epiſcopum Vilnenſem, Filios; & Helenam Filiam Daniłowicio Præfecto Czerwonogrodenſi elocatam ſuſcepit. Liberalitatem in promovendo honore Dei, & diſpenſandis donis ad cultum Numinis, abundè monſtravit: dum in *Maciejow* Dominus, ibi Præpoſituram, cum cenſibus & reditibus ad ſtabilem proventum Fundavit.

davit. Præcelſam ejus in maſcula ſtirpe progeniem ſequentes recolent paginæ. Hic Filiam ejus, è muliebri ſexu lectiſſimam pari Conſorti Daniłovicio extraditam, illo encomio proſequi placeat, quod de illa inaravit Okolſki. „Franciſcus Daniłovicius Præfectus Caſtri Czerwonogrodenſis tenuit Matrimonium cum Filia ex Magno Ducatu Litvaniæ SAPIEHÆ. Erat pientiſſima Matrona, quæ ſæpe ſæpiùs in Czerwonogrod viſitabat deſolatam Eccleſiam, vel potiùs Aram Eccleſiæ Ordinis Prædicatorum, in qua plures Sacerdotes & Fratres à Tartaris & Valachis occiſi fuerant, ibiq; devotionem lachrymis ornando, ſuſpiria conſolatione ſpiritûs fovebat." *Okolſki tom: 3. fol: 201.* Honoratiſſimi verò ejus Conſortis tale elogium ponit. „Franciſcus quintus Filius Theſaurarii Regni. Hunc ipſum natura ad alta promovit, dum ingenium, lingvarum beneficia, morum gravitatem, ſtaturæ decorem, corporis firmitatem ipſi contulit. Eſt in quo delectetur Mars, teneat expectationem Patria, ſperet conſiliorum utilitatem ſenatus." Annexa, per geminatam affinitatem SAPIEHANO honori Opulentiſſima Daniłowiciorum Celſitudo (priùs enim jam Stephano Pro-Cancellario M. D. L. jam Caſimiro Capitaneo Krzepicenſi, SAPIEHIS, Sociata fuerat) eximios Natales

ſuos

ſuos à Duce Daniele in Ruſſia derivans, arma nobilitatis *Sas* longè ante unionem Magni Ducatûs Litvaniæ, clara, in Ruſſia meritis & triumphis reddiderat: plurimoſq; ad ſpecimen fortitudinis donatione eorundem armorum alliciebat. Velim autem præmonitū eſſe Lectorem (ut cum Okolſki loquar) quòd in Magno Ducatu Litvaniæ reperiantur quoq; Danilovicii, antiquam Originem clara virtute & fortitudine promoventes, ſed ſunt diverſorum gentilitiorum: nam pro inſigniis Nobilium utuntur armis *Rola*, ut patet in Comitiis Hrodlenſibus, ubi anno milleſimo quadringenteſimo decimo tertio Nobiles Litvaniæ arma Polonorum ob majorem amicitiam & unionem cum Regno receperunt. Fridericus verò SAPIEHA poſtquam etiam Eccleſiam è muro ſolido in *Maciejow* poſuiſſet, ipſe ad Patres ſuos eſt appoſitus, ſuperſtes interim etiam in hæc tempora in Celſiſſimis ſuis poſteris.

Idem tom: 3. fol: 198.

ALEXANDER in Maciejow SAPIEHA Epiſcopus Vilnenſis, Filius Friderici Succamerarii Vlodomirienſis.

Nobiliſſimæ Familiæ Heres, eam meritis & honoribus

noribus ſuis jam pridem exornatam, iterum novâ celſitudine & ſublimitate in ſe ampliavit. Primus è Familia SAPIEHANA Sacræ Profeſſionis & Statûs Spiritualis Cultor, primus inter Infulata conſedit Numina, ac Romæ in orbis Capite verticem ſuum aptans Tiaris, tum primam Sacerdotii litavit hoſtiam, tum Spiritûs præcelſam conditionem è Vaticana hauſit Celſitudine. Neq; hæc Sacra initia abſq; Coronatore tam ſublimis animi extitêre. Poſtquam enim inſigni pietate Alexander SAPIEHA Sacratiores Statûs ſui aſſumpſiſſet animos: Urbanus Octavus ex æquo præmiator virtutis; annulum Sapphiro divitem, Romæ, initia ponenti Presbyteralis Ordinis Alexandro SAPIEHA, in teſſeram gratioſiſſimæ propenſionis, donavit. Hac gratiâ dives Alexander, ut Donatoris munificentiæ pari cultu reſponderet Donatarius; derivatam è paterno pectore Summi Patris & Eccleſiæ Supremi Statoris Jovis, Liberalitatis legem hanc expoſt obſervavit, ut Liberaliſſimus in egenos; præcipuè quos Sacerdotalis lacinia tegens, paupertatem & egeſtatem eorum detegebat; Pater Pauperum & egenarum vulgò proclamatus fuerit. Ad Sacratiores Infulas hi gradus fuêre illi. Præpoſitus primùm Cathedralis Vilnenſis, tum Epiſcopus Metonenſis & Suffraganeus Vilnenſis, Referenda-

rendarius Magni Ducatûs Litvaniæ: Expost Nominatus Episcopus Samogitiæ millesimo sexcentesimo quinquagesimo nono Christi anno; demùm ad Vilnensem Infulam pro meritis translatus, vigesimum primum in hoc solio Episcopum egit; cùm ante se à primo Andrea Waszilo Ordinis S. Francisci, Episcopo Vilnensi, ab Anno Millesimo trecentesimo, octogesimo tertio, ad sua tempora & honoribus & meritis præclaros legisset Prædecessores suos ad Infulã. Inter cæterã,pro Ecclesia Dei rectè actorũ ejus seriem, peracta, & Præsulea Authoritate firmata Commissio super miracula & gratias Thaumaturgæ Beatissimæ ad ædes Divi Michaëlis Clarissarum Vilnensium legitur: In qua, quia gratiæ gratiosissimæ hujus Matris ad cultum populi singulari Zelozissimi Antistitis pietate proponuntur; appono Commissionis legitimè expeditæ, & per Authoritatem approbationis Episcopalis firmatæ seriem: ut pateat, Miracula ac gratias Munificentissimæ,Dominæ, ad ædes Divo Michaëli Sacras, probata & approbata esse.

„ Anno Domini millesimo sexcentesimo septuagesimo. Die verò Mensis Februarii Decima tertia. „ Nos Alexander in Maciejow SAPIEHA, Dei & „ Apostolicæ sedis gratiâ Episcopus Vilnensis Ad

Majo-

Majorem Dei Optimi Maximi, ejusq; Benedictissimæ Matris gloriam propagandam, ut & Magnifica opera Dei, Matrisq; ejus, dulcisq; Præsidis, amplissima clariùs pateant devotis, & ne quid livor cuncta carpens audeat calumniari, præsentem actum Commissionis legitimæ expeditum pronunciamus; quem Authoritate Nostra Ordinaria unà cum miraculis in illo specificatis approbamus & confirmamus, roburq; Authoritatis Nostræ Ordinariæ & firmitatis perpetuæ eidem apponimus. Hortantes omnes utriusq; sexûs Fideles, cujuscunq; statûs & conditionis existant, in Domino; quatenus quàm devotissimè in omnibus suis necessitatibus tam Spiritualibus, quàm temporalibus ad prædictam Imaginem miraculosam Beatissimæ Virginis Mariæ, quæ omnibus Misericordiæ sinum aperit, ut de plenitudine ejus accipiant universi, confugiant. In quorum fidem, manum nostram subscripsimus, & sigillum apponi mandavimus. Datum & Actum Vilnæ, Anno, Mense, die, ut suprà. Tandem meritis & honoribus insignis Alexander SAPIEHA Episcopus Vilnensis æternitatis ingressus viam Vilnæ in Palatio Episcopali, Anno Domini millesimo sexcentesimo septuagesimo primo,die vigesima secunda Maji,horâ 6tâ Matutinâ.

U THO-

THOMAS SAPIEHA Castrametator M.D.L. Filius Friderici Succamerarii Volodimiriensis.

Bellatorii Spiritus in Patrum ſuccenſi pectore, non facilè in poſterorum extingvuntur animis: nec grandior Mavortii ardoris flamma, quam Bellonæ mens avida in Prædeceſſoribus excitaverat, ad quemvis præliaris ſortis ſibilum in Filiis extingvitur: ſed velut flabro copioſus ignis, ita acierum & bellorum exorta occaſione, Militaris entheus conſurgit amplior. Illa enim vis, quæ Deceſſorum inſedit Magnanimæ menti, & per bellicoſos diffuſa artus fuerat; dum per venas Natorum eodem Spiritu animatorum ſpargitur, ferventiores non raro, quia magìs per filiales arterias dilatatas commovent, & in Heroam Magnanimitatem attollunt belli rationes. Thomæ SAPIEHA Caſtrorum Magni Ducatus Litvaniæ Metatori, â Proavis & Atavis, Tritavoq; Majoribus ſuis, collatus in prælia Animus, ad exorta ſub illius ætatem bellorum molimina, quantus apparuit? Annales illius ævi referunt. Poſt ſtudia „ „ ille Lublini & Cracoviæ abſoluta, peregrinatus eſt in Ita-

Kojalowicz in mm. ss.

in Italiam, Germaniam, Siciliam, Melitam, Galliam, „ Angliam, poſtquam militaria Tyrocinia in Belgio „ ſub Picolomineo poſuiſſet, conceptum in exotico „ ſolo, inq; præcordiis ſuis ſuccenſum Gradivi fer- „ vorem, ad patrium ſolum tranſtulit; priùs Regiæ „ adlectus Curiæ. Redux quippe in Patriam, Vladi- „ ſlai IV Regis obſequiis adhæſit, multiſq; occaſio- „ nibus ſervivit bono publico, præſertim in Comi- „ tiis. Orto exin Coſatico bello, à morte Vladiſlai „ nullam occaſionem bellicam intermiſit. Ad Pi- „ lawce Tribunus Legionis, duxit Haſtatos Volhyniæ „ & ſuo ſumptu centuriam unam Velitum, alteram „ peditum. Cum his, & aliis ſibi commendatis, for- „ tiſſimè Coſacos preſſit, etiam in Caſtra illorum ir- „ rumpendo, non ſinè ingenti periculo ſuo: cùm & „ equus globo trajectus eſſet, & lamina ferrea hu- „ merum protegens gladio diſſecta. Ad Zborow pro- „ priis impenſis centum Velites duxit, ſimiliter ad „ Bereſteczko: ubi feliciſſimè excurſiones exploran- „ di hoſtis cauſâ, non ſemel fecit, & in conflictu „ SAPIEHANÆ legionis cum hoſte fortiſſimè rem „ egit; bis globo trajectus, bis in Capite vulneratus. „ Ad Zwaniec deniq; juſſu Regio, cum legione SA- „ PIEHANA expeditus, ad Scythicas excurſiones „ reprimendas, cùm rem commiſſam ſeriò agit; vi- „

U2 ribus

„ ribus linqui cæpit, ac deinde febri correptus eſt, „ mortuus ad Biały Kamień. Hæc de illo Kojałowicz. Adlectam ſibi habuit vitæ Comitem, è veterrima Montvidorũ Dorohoſtayſciorũ Familiâ, Sophiam nomine, Vladiſlai Dorohoſtayſki Inciſoris Magni Ducatûs Litvaniæ Filiam, eamq; ad Annum Chriſti milleſimum ſexcenteſimum quadrageſimum ſeptimum per Maritales Manubias in Sociale fœdus ſibi aſſumens præcedentem ſuis fatis, eodem pene anno ſecutus eſt in æternitatis ſemitam; quam prior ingreſſa ejus Conſors ultima è Gente ſua, & Titulos S. R. I. Baronatûs Liberi (qui Dorohoſtayſciorum erant) & ampliſſima bona ac Comitatum in *Dorohoſtaje* SAPIEHANÆ Familiæ ceſſit.

JOANNES SAPIEHA Notarius, Regni tandem Dux Campeſtris M. D. L. dictus *Fulmen belli.* Filius Friderici Succamerarii Volodimirienſis, 7mus Heres in Kodeń. Æquales animos cum Fratre ſuo Thoma SAPIEHA Caſtrametatore Magni Ducatûs Litvaniæ Joannes è patriâ ac inquilinâ Domui ſuæ fortitudine, derivans

rivans Magnanimæ mentis Heros, inter veteranæ militiæ bellatores, *Prætorianus* dici meruit. Integras Legiones ille propriis impenſis in ſubſidium & obſequium patriæ ſe ipſo Duce, dedicabat. Nullam intermiſit belli rationem, cui non adeſſet. Duplici captivitate à Tartaris detentus, primùm ad *Zołte Wody*, cum Fratre ſuo Chriſtophoro SAPIEHA Inciſore Magni Ducatûs Litvaniæ, Præfecto Oſzmianenſi, Progenitore nunc ſuperſtitis Ladiſlai SAPIEHA Palatini Breſtianenſis; dein ad *Taykuros*, bellorum ſubiit viciſſitudinem. *Vincuntur, ſcilicet, inſuper etiam Invicti, & Feliciſſimi fiunt infelices. Rara eſt Fortuna, quæ infelicem non ſortiatur eventum.* Ejus eliberandi ex hoſtili ergaſtulo ſtudium Joannes Caſimirus Poloniarum Rex & integra Reſpublica appoſuit in Comitiis anni milleſimi ſexcenteſimi quinquageſimi tertii: in quibus accepit donum, meritorum intuitu, 14. Millium florenorum, ad lytrum Scythis numerandum. Imò ipſe Summus Chriſtianitatis Pater, per Alexandrum SAPIEHA Fratrem ejus, ad illa tempora Romæ commorantem, expòſt Epiſcopum Vilnenſem, flagranti deſiderio notatos Characteres epiſtolari inſtantia ad Regem Poloniarum dedit; ut pro fide Chriſtiana Captivum Heròem, acceleratâ curâ, ſtudio, ac impenſis vindicaret,

caret. Quanta verò bellandi ratione instructus hic celeberrimus Miles fuerat? Joannis Tertii hoc nomine Poloniarum Domini testimonium, Regali Authoritate firmatum exprimit. Dicebat scilicet hic Monarcha & Mavors Sarmatiæ; quem integra Europa ad Viennenses Cannas Annibalem adoravit: quidquid peritiæ in heroicis ejus actionibus vidit orbis; id totum esse in acceptis Joanni SAPIEHA Notario Campestri M.D.L. à quo omnem modū & bellorum rationem se accepisse, publica narratione non semel profitebatur. Non pridem vigebat adhuc & per recentem memoriam ferebatur, in Veteranis militiæ Bellatoribus, dulcis recordatio eximii sui Ducis, hujus Joannis SAPIEHA; sub cujus signis bella gessisse, jam magnanimos animos, & Heroam mentem assumpsisse perinde erat. Addidit acres stimulos in hanc bellicosissimam militiam, Exoticorum Regnorum, eorumq; Martis, peritia. Septem scilicet annos in Gallica, totidem in Hispana militia, Antepilanus Miles exegit.

JOANNES CASIMIRUS Rex Poloniarum, bellicorum negotiorum ex æquo appretiator, Ducalem clavam Campestrem Magni Ducatûs Litvaniæ post fata Vincentii Gosiewii ei contulit, atq; in privilegio, quod cum summis encomiis extraditum in Archivo

chivo

chivo Domûs SAPIEHANÆ asservatur, *Fulmen belli* illum appellat. Concuteretq; hoc Mavortium telum hostiles cervices, & præcipuè confœderatæ militiæ ausum, quæ Ducem suum tumultuaria temeritate, ac feritate, probrosè occidit; nî continuata morbi vis per sesquiannum detinuisset. Hac enim diuturnitate ingravescentis catarrhi & podagræ afflictus, ulteriores spes Patriæ, fato suo ad annum Christi millesimum sexcentesimum sexagesimum quartum; ætatis suæ septuagesimum quartum præcidit. Depositus in Heroum Leopoliensi Sarcophago, Ecclesiâ Religiosorum Divi Francisci de Observantia; qui Religiosi in nostris Regnis Bernardini dicuntur. Ita in superûm dispositione positum fuerat; ut ultimum fatum, hic illi morbus adferret; cùm interim superioribus ejus vitæ annis infensa valetudo, per gravissimum symptoma dictum *Miserere*, illum excrucians, superstitem reliquisset. In cujus gratiæ obtentæ testimonium per gratiosissimam Codnensem Matrem & Protectricem suæ Domûs, sex tabulas ex argento justæ magnitudinis, ad Iconem Thaumaturgam obtulit. Nec aliis obsequiis Divinissimæ eidem Dei Parenti defuit; Depilatam à Sveticis, Cosaticis, Maschovitcis, Tartaricis, Hungaricis incursionibus Ecclesiam, ejus pristino decori &

ri &

ri & integritati reddens. Quinq; tantùm annis Codnensi Comitatui Heres præfuit, cùm jus Successionis post fata Nepotis sui ex Fratre Joannis Ferdinandi SAPIEHA Pincernæ Magni Ducatûs Litvaniæ per litigia distractum, vix post plures annos, in hunc Joannem SAPIEHAM Notarium Campestrem, devolutum sit. Maritale ejus fœdus in Connubiorum societatem adlegit Lectissimam Consortem è nobilissima Herburtorum Gente, Filiam Castellani Camenecensis, quæ & Materno Zołkiewiorum sangvine, cum serenissimo Sobiesciorum splendore; & paternis ceris, cum sublimibus Familiis enitens, decorem suum SAPIEHANO insculpsit propylæo. Herburtorum Illustre Nomen per Vladislaum Ducem Opoliensium Regno Poloniæ illatum est. Qui Casimiri Magni à Sorore Filius, Maximè dilectus Regi Hungariæ, & Poloniæ, Ludovico; Gubernator ab ipso Russiæ & postmodùm totius Regni, tres Uterinos Fratres Herburthos in Russiâ, Fridericum, Venceslaum, & Nicolaum, de Silesia seu Moravia à Fulstin secū conduxit An: millesimo trecentesimo octogesimo secundo: à quibus in Podolia Arx cum oppido Fulstin fundata. Magni dein ex hac stirpe prodiêre, honoribus, & eruditione clari Proceres. Quos inter Valentinus Episcopus

Cromerus l.13. Okolski tom: 1. fol: 39.

scopus

scopus Præmisliensis in Concilio Tridentino Vir gravis, qui cum duodecim Episcopis designatus fuit ad colligendos abusus, per Sacro-Sanctum Concilium abolendos. Joannes Castellanus Sanocensis Præfectus Præmisliensis, collegit compendium Chronicæ Polonicæ, Statuta Regni scripsit, quibus Polona Nobilitas uteretur. Herburtorum Familiam Nicolaus Gviciardinus ad Vitigindum Principem Saxoniæ refert. Ex hac præcelsorum aboriginum præclarâ Filiâ & Consorte sua Herburthia Joannes SAPIEHA eximiam suscepit prolem. Nicolaum Braclaviensem, Casimirum Trocensem, Palatinos, Paulum Episcopum Samogitiæ, & Ludovicam Filiam, Constantini Ducis Suyscii Notarii Magni Ducatûs Litvaniæ tertiam Consortem. Magna huic soboli suæ, fatis ipse concedens elegit Nomina, quibus Tutorum consignavit Officia. Ultima siquidem testamenti designatione scripsit Tutores pupillorum post fata sua; Joannem Sobiescium protunc Supremum Ducem Exercituum & Supremum Regni Mareschallum expost ejusdem Regni Monarcham; Stanislaum Jabłonovium, cui Castellani Cracoviensis & Supremi Exercituum Ducis posthac tradita sunt Officia; Paulum SAPIEHAM Palatinum Vilnensem, Prażmovium Cancellarium Regni, aliosq;

W pares

pares Nomini suo Dynastas, quos Curatores pupillæ prolis suæ instituit, magnus in se, non minor in hac pereximia Progenie sua, Fundator Carmelitarum in Dorohostaje.

NICOLAUS SAPIEHA Palatinus Braclaviensis, Filius Joannis Notarii & Ducis Campestris M. D. L.

Primogenitus Joannis Notarii & Ducis Campestris Filius; primus in possessionem Comitatûs in Kodeń venit, donec per exdivisionem bonorum factam, hereditarium jus super has ditiones in Casimirum SAPIEHAM Palatinum Trocensem Fratrem suum devolveretur. Auxit decorem Domûs Dei, & inquilinam mansionem Beatissimæ Codnensis, pretiosam suppellectilem Ecclesiæ suppeditando: ut intra breve traditi sibi in Codnam Dominii spatium, æternam gloriam Ecclesiastico recondiderit Sacrario. Per Maritales Connubiorum manubias venit illi in Comitem Vitæ Anna Charlińscia Ensiferi Volhyniæ Filia; cujus Natales suis splendoribus innexos hoc præsentat Territorium: ex eaq; trina gaudens prole, Joannem, Adamum, & Constantiam susce-

susceptos retinuit; verum immaturis fatis decedentes. Cùm enim in primo ætatis flore hi surculi in cœlestes beatæ æternitatis campos transportati essent; Nicolaus SAPIEHA Palatinus Braclaviensis cætera prole carens, in superstite nunc etiam celebratissimo Nepote, ex Fratre Casimiro SAPIEHA Palatino Trocensi, scilicet in Joanne Friderico SAPIEHA Castellano Trocensi ad hæc tempora vivit. Cujus antequam, ejusq; Honoratissimi Parentis per paginam celebrabuntur merita; hic Frater Nicolai, & Casimiri SAPIEHA, hujus Trocensis, illius Braclaviensis Palatini, licet minor ætate, sed major Sacratiori tænia in cultum venit; scilicet

PAULUS SAPIEHA Episcopus Samogitiæ, Filius Joannis protunc Notarii, & expòst Ducis Campestris Magni Ducatûs Litvaniæ.

Qui Præsuleis Alexandri SAPIEHA Episcopi Vilnensis splendor affulsit Tiaris, idem à Patruo in Nepotem suũ Paulum Episcopum Samogitiæ descendens, Nomen SAPIEHANUM inter Tiarata Numi-

 na

na secundo honore radiare effecit. Secundus scilicet Paulus è SAPIEHANA Domo Infulatus Honorius, cùm alii Proceres Domus suæ sæcularibus sublimati fascibus, sæculare brachium ad Reipublicæ clavum agerent, ille consecratas Deo reddens manus, inter Aras pro salute Patriæ præliabur Moyses. Quanquam nec ipse Martii Ardoris expers; primùm sub signis Casimiri SAPIEHA Palatini Vilnensis Supremi Exercituum Litvaniæ Ducis Patruelis sui Militem & Colonellum egit: tum demum in Sacram cooptatus Militiam, extra Cruentas Mavortis victimas, Sacratissimam, usq; ad Aras Heros litavit hostiam. Et quia Lapidarium post fata ejus Elogium, eleganti cultu integros progressus Vitæ Infulati hujus Dynastæ Codnæ exaratum insinuat; aliisq; jam libris insertum circumfertur: quod alii Authores in suis voluminibus illud Ego pariter ap-
„ pono. D. O. M. ad hanc metam, ad quam Uni-
„ versi cadimus infulata Sagitta Illustrissimi Pauli
„ Francisci Comitis in Koden SAPIEHA, DEI &
„ Apostolicæ Sedis Gratiâ Episcopi Samogitien: Ab-
„ batis Paradisiens: Sa: Or: Ci: stetit: tum antiquissi-
„ mæ stirpis firmata robore, tum Pastorali suffulta
„ pedo, tum illis, quas apud cunctos conciliaverat,
„ aut nativas traxit, levantibus Gratiis. Natus enim

Joan-

Joanne SAPIEHA Campestri Exercituum Litva- „
niæ Duce, Notario protunc Regni, & Constan- „
tiâ de Fulsztyn Herburtownâ Castellanide Came- „
necensi, Natâ ex Anna de Zołkiew Succame- „
raride Leopoliensi, Lucæ Zołkiewski Palatini „
Braclaviensis, & Campi-Ducis Exercituum Regni „
Sorore. Stanislai verò à Zołkiew Supremi Exer- „
cituum Ducis & Cancellarii in Cecora, cum S. „
Crucis hostibus inter certamina strenuè occum- „
bentis, Serenissimi Regis Poloniarum Joannis III. „
ex Materna linea Proavi, de Fratre Germano, Ne- „
pte. Credes tamen Viator, quòd non conciderit. „
Ubi tot fulcra, quot sceptra, clavas, & Curules, pri- „
ma suspicis fronte: Innumera latere existima. Le- „
opoli, pòst Varsaviæ, primum Juventæ florem di- „
caverat Palladi; ne verò hic flos sylvesceret; volu- „
it in sylvas transplantari, Camaldulensium Cætui „
Vitam sacraturus. Sed quia & hunc Paulum elegit „
Deus, ad portandum Nomen suum coram genti- „
bus; Ideo latere prohibuit: Nihilominùs, quam in- „
colere prohibitus; semper secum circumtulit so- „
litudinem. Italiam, Galliam, Germaniam, Bohemi- „
am, Belgium Adolescens peragrando, earun- „
demq; Nationum, Idiomatum peritiam addiscen- „
do, vocalissimam Nominis & morum ubiq; pro- „

meri-

„meritus Apotheosim. Redux in Patriam, ante-
„quam Christi fieret; sub signis Casimiri SAPIE-
„HA Palatini Vilnensis Supremi Exercituum Litva-
„niæ Ducis Patruelis sui, Miles & Colonellus factus:
„sed etiam tunc licèt fortitudine & eximiis in Hun-
„garia Heroicis editis speciminibus, Martem præ-
„seferret; pietate tamen & moderatione animi mi-
„litaturum Christo spirabat Monachum. Redux
„iterum in Patriam, Aulæ Joannis tertii Avunculi
„sui adhæsit. Verè Joannem, quia Singularissimum
„in se expertus Gratianum. Tandem Christi Pugil
„ad incruentam litandam Victimam, Grodnæ insti-
„tutus ab Illustrissimo Episcopo Premisliensi &
„Cancellario Regni: Varsaviæ verò Neo-Mystam
„comitavêre, Illustrissimus Theodorus Potocki
„nunc Varmiensis Episcopus S.R. I. Princeps, &
„Illustrissimus Bokum modernus Premisliensis Epi-
„scopus, Regni Pro-Cancellarius, protunc verò Ca-
„nonici Varsavienses: Disponente cælo, ut candi-
„datum ad Tiaras verticem, paria quoq; vincirent
„capita. Facundiâ Sacrâ eadem celebravit Encæ-
„nia, Illustrissimus Popławski Archi-Episcopus Le-
„opoliensis, protunc Livoniæ Præsul. Morem Ec-
„clesiæ gerens, Sacratas, primo Attactu Dei, palmas
„Serenissimorum Joannis III. & Mariæ Casimiræ,

Re-

Regum Poloniæ; Nuncii Apostolici, nec non Pro- „
cerum Regni, Legatorumq; ab extraneis nationi- „
bus, imposuit Capitibus. Diviniorem defle Gale- „
num Lechia, qui summorum Capitum Tuorum „
novit mederi doloribus. Primum gradum ad Ec- „
clesiastica fastigia ibidem habuit; ubi nunc ulti- „
mum ad æternitatis fecit Domum. Codnensi vi- „
delicet Ecclesiæ Præpositus, quindecim annis „
præfuit. Mox Varsaviensem, Vilnensem Cantori- „
as, & Canonicatus, Custodiam Plocen. Scholaste- „
rium Sandomirien. adeptus? Dubium tamen an „
ille investigaret has dignitates? an veriùs ab iisdem „
invitus traheretur. Resignatâ Præpositurâ Codnen- „
si moderno Infulato, Religionem Sacram Cister- „
ciensem amplexus. Moxq; Principis, & Monacho „
rum suffragiis Abbas Paradisien: efficitur, amæ- „
niorem certè secum invehens Paradisum, quàm „
inveniret. In eo, nisi sibi ipsi dissimilem, quod sub „
tam eximio Præside (si homines imaginaris tanquam „
arbores) sola arbor scientiæ mali penitùs non ha- „
beretur. Bernardi nomen assumpsit omninò sibi „
debitum. Quidquid etenim non ab ore tantùm, „
verùm è pectore, & universis promanaret mori- „
bus; mellifluum omnibus videbatur. Supremus „
M. D. L. Secretarius ab Eodem Serenissimo crea- „

tus

„tus Principe; nihil profundiori arcano tenuit,
„quàm proprias Virtutes. Quæ tamen conspicuæ
„omnibus, communi Sancti Præsulis vocabulo ut
„diceretur, meruerunt. Commissarii Generalis sui
„Ordinis munus obeundo annis decem; non priùs,
„nec magis se credidit Prælatum, quàm Patrem.
„Episcopatus plures oblatos, modestè declinavit.
„Honorificentius existimans dignum honore, quam
„Honoratum degere. Et certè effugeret hujusmo-
„di culmina, si eum sola hominum suffragia promo-
„vissent. Sed Arbitrio desuper, Modestia trium-
„phante: Samogitiensi Tiaræ caput subdidit. Hinc
„augendis tanto triumpho plausibus Dominica Pal-
„marum Consecrationis dies, Divinitùs destinata; &
„celebrata Varsaviæ ab Illustrissimo Nuncio Apo-
„stolico Hieronimo Grymaldi Anno MDCCXV,
„Assistentibus, Bartholomæo Tarło Episcopo Po-
„snaniensi, & Christophoro Szembek Episcopo Li-
„voniensi. Credebamus nescium carpi florem verno
„erupisse tempore, cùm vix elapso semestri à Con-
„secrationis die, Maturum cœlo deprehendens Au-
thumnus rapuit Anno ætatis quinquagesimo nono:
„nobis vindemiam exhibens lachrymarum, vitâ ca-
rissimi Patris conculcatâ. Injurius tamen ca-
ve sis! si eum non diu regnâsse censes: satis diu, si

satis

satis bene, & vixit & regnavit, Anni 1715 1mâ O- „
ctobris secundos nobis cum optimo Præsule dies „
abstulit. Obiit Codnæ in suburbana Domo: Pla- „
centiæ, quam ædificari curaverat. Perdidisti no- „
men Placentia, postquam placidissimum omnibus „
amisisti Inquilinum. Sepultus in tumulo Patrum „
in hac Ecclesia, in qua sacris Divorū lypsanis depo- „
nendis Altare S. Crucis erigi fecit. Dignus, ut „
cujus vita à Sanctorum ne ungve aberat; Exuviæ „
quoq; ab eorundem cultu non longè distarent. „
Paradisiensi Monasterio plurima contulit beneficia. „
Et dum profuit in hocce degens Paradiso; pro- „
cul dubio meruit cœlesti non exesse. Cogite jam „
parentales lachrymas orphani, hoc amisso Patre; „
cujus munificentia toties vos coēgit ad gaudia. „
Lugete Pauperes, Egentiores, vestro hodie sepul „
to Emporio: Tu tamen cohibe lachrymas Viator; „
quia post hunc Præsulem brevì ipse lugendus es. „
Suus ex Fratre Nepos hocce solamen dolori; pi- „
entissimæ verò Patrui animæ, aram potiùs posuit, „
non tumulum. Hoc compendium Vitæ honora- „
tissimi & celebratissimi à meritis Pauli SAPIEHA
Episcopi Samogitiensis, intra Codnensia Mausolæa
lapidario stylo inaratum legitur. Quanquam nec
alia illi defuêre encomia, quæ lapis sepulchralis pau-

X ca

ca sui mole non attigit. Ille enim eximius cultor Diviniſſimæ ad Codnam Matris, intra Miſſarum ſolemnia, quæ protunc agebat ipſe, meruit pulcherrimum & variatis coloribus vultum ejuſdem potentiſſimæ Dominæ ſupra ſolitam Iconis Thaumaturgæ ſpeciem, adumbratum Anno milleſimo ſeptingenteſimo decimoquarto videre; non mediocrem eamq; expreſſivam ſuæ Sanctitatis Umbram, in variegato decore, quem protunc in gratioſſima Imagine ſuſpexerat, repræſentans. Erga hanc Orbis & ſalutis noſtræ Matrem eâ devotione ferebatur hic ejus à teneris Cliens; ut poſtquam Codnenſis Præpoſitura illi collata fuiſſet, ſua apud Collatorem Fratrem ſuum Caſimirum Palatinum Trocenſem effecit Authoritate, Lampadis perpetuam pro cultu Beatiſſimæ oblationem: velut affectûs ſui & propenſionis perenne teſtimonium. Ipſe etiam in Eccleſia Codnenſi Altare Sacratiſſimæ & Vivificæ Crucis Magnifico cultu erigens, monumentum ſub hac Ara Divorum Lipſanorum poſuit, pretioſumq; Ornatum & ſuppellectilem Eccleſiæ eidem; ac anathema, ex voto dedicavit.

CASIMIRUS LADISLAUS SAPIEHA Palatinus Trocenſis

censis

cenſis octavus Comes & Heres in Kodeń, Filius Joannis Notarii, & exin Ducis Campeſtris Magni Ducatûs Litvaniæ.

Prototypon Procerum, & ævi noſtri Magnum Dynaſtam ſcripturus, illam maturitatem animi, & Majeſtatem morum in hoc Palæmonio Senatore obſervo; quæ ſit Exemplar & Amuſſis cæterorum, quicunq; per ſublimia honorum ſcandere nituntur. Eruditio & ſcientia, quanta in illo apparuerit; legere eſt ex Eruditiſſimo Filio, nunc Caſtellano Trocenſi; qui è Paterno fonte & pectore Scientiã hauriens, quantum Torrentem Eloquentiæ in paginas profuderit; non ſinè admiratione animi obſervamus, & pertractamus. Tantum eſt è docto Progenitore naſci: ut ſicut ovum ovo; ita ſuo Parenti ſimillimus procreetur Filius. Et quanquam etiam è Romano Oratore & Oratorum Principe, degener inter Caules prodierit Tulliolus: ex hoc tamen Conſcripto Patre, & inter Senatûs Numina per Legationis Officium ad Neo-Regem è Litvania Mercurio par prodire debuit ad orbis veneratonem, inter libros & volumina à ſe edita, Scientiarum & Eru-

diti

ditionis exemplar. Hinc dum *Viva Bibliotheca* Casimirus SAPIEHA Palatinus Trocensis communi coleretur ore; hanc in suo Castellano Trocensi Bibliothecam legendam orbi proposuit, quæ ad Vaticanum delata solium, Europæ universæ exacuit & expolivit ingenia. Et quia pulchro ligantur fœdere scientia & pietas; Eruditio & Religio; quæ fundamentum & basis est pulchrarum Artium: hinc in cultu Divorum suam ille excoluit mentem; cùm quæstuosissima sit pia in Cœlites Liberalitas, dum Cœlo censum pendit, nunquam est sinè censu. Profusam Decessorum suorum in Aras & Templorum Sacraria Liberalitem, copiosiùs & munificentiùs sparsit in Codnensem Ecclesiam gratiosissimus Collator & Gratianus. Acciderat ad illius tempora sub annum Christi millesimum sexcentesimum octogesimum inter solemnia Sacratissimæ Uno-Trinitati dicata, incendium, quod non exiguam Civitatis absumens partem, etiam Ecclesiam, ipsumq; ejus sinum non modico damno depopulatum est, Thaumaturga Icone, aliisq; tribus Italico opere elaboratis imaginibus in integro, non absq; miraculi specie, reservatis. Incendit hæc flamma Ardentissimos in Cultum Sacrarii animos Casimiri SAPIEHA, Hereditario jure Codnæ Domini, ad reparationis molimima ferven-

ventissimum excitando Zelotem. Ergo festinus ille gratiarum Largitor, Imbricem tecto, turribus laminam, eo decore, in quo nunc cernitur, imposuit; Lipsana Divorum, Numinis ordinante dispositione, adhuc in Woynicensi Ecclesia, ob hostilitatis metum reservata, novo reconditorio, scilicet Cistellis statuaria arte elaboratis, eisq; ad pulchrum decorem auro depictis, imposita, pristinæ Lypsanopoli, hoc est Codnensi Ecclesiæ restituit: Lampadis ardentis perpetuum cultum in hanc induxit Basilicam, cujus nitorem Corde suo tulit Munificus collator. Nondũ interim Apicem suæ munificentiæ hìc imposuit. Plura scilicet donorum ejus documenta in Ecclesia Codnensi posthumo tempore spectantur. Videre est ibi Organum magnifico opere positum, pavimentum marmore elaboratum, apparatus Templi in Casulis pretiosos, Reparationem ipsarum fenestrarum in eadem Basilica per fiduciarium jus provisam, Sacrum in quemlibet mensem pro cultu Divi Laurentii destinatum, Inchoatum è muro Mansionariis Sacerdotibus, idq; in sublime provectum domicilium, Crucem Argenteam perraræ magnitudinis, Sarcophagum Decessorum SAPIEHARUM Domûs reparatum: Lypsanothecas Divorum instructas. Sacellum Divo contra incendia Patrono Laurentio erectum,

ctum: quæ singula Munificentissimum Donatorem Casimirum SAPIEHAM Palatinum Trocensem loquuntur. Et hæc sunt Commutativæ cum gratiis Divinis Justitiæ dona, quæ cum Superûm beneficiis certabant gratioso obsequio. Vindicativi verò rigoris, quantus in hoc justissimo Dynasta Zelus fuit, ex Infanticidio per commune Judeæ gentis scelus perpetrato, colligere copiosè fas est. Innovata Judaicæ crudelitatis Antesignani Herodis intra Codnensem Urbem sævitia, sub annum Christi millesimum sexcentesimum nonagesimum Octavum, hâc serie sceleratissimi facinoris accidit. Diebus Rogationum inter vernos dies, celebrabatur Processionalis pompa è Parochiali Codnensi Basilica, in ædem Sacratissimo Paracleto dicatã; Orationis Sacrã obiens consvetudinem. Eidem legi devotus insistens populus, frequens è suis domibus ad hanc Sacram Orationẽ aderat: inter quos Timotheus Łukaszewicz Catharinæ Jachimoviæ Consors, huic Conventui devoto, cũ sua conjuge præsens, Domi Filiolum Trimulum Matthiam nomine reliquit. Hic, vel tædio ob Parentum moram, vel potiùs Numinis in martyrium impellentis & svaviter trahentis instinctu, egrediens Domo, in campum exerravit. Sed ab obvio populo in viam, quæ ad illius domesticos Lares, tende-

tendebat reductus è campis; illam viam subiit, quæ Brestiam evocat; in manusq; Judaicæ crudelitatis, ipse ultroneus competitor mortis incidit. Desæviit in hunc tenellum Christi Martyrem sitibunda Sangvinis Christiani rabies; affligens multis vulneribus non dum bene solidatos artus; tria vulnera ad aures, viginti vulnera in sinu posuit: cervicem integram circumcidit: dextrum oculum effodit: latera saucia, calces rescissas, pectusculum ferro cruentum, aures, manus, arterias, sangvine purpurata, ac cultello fortè terebrata, in campo inter limosas & sulcosas paludes reliquit. Non diu latuit hoc nefandum sangvinariæ gentis opus; intra paucos dies non sinè miraculi documento Martyris puelli inventæ exuviæ. Authores, per inquisitionis scrutinia, deprehensi; res ad Hereditarium Dominum Codnæ Casimirum Palatinum Trocensem delata. Ergo Justitiæ Observantissimus hic Arbiter quàm exemplares perpetuis fastis consignavit vindicias, discant illi, quorum Judiciaria potestas paria solet discriminare scelera. Spargebantur communi licitantis & pervertentis Justitiam judaicæ perfidiæ more copiosissima munera: Offerebantur infascinantia animos dona; ut his illectus etiam hic æquissimus Arbiter à sua æquitate decederet, iniquos palpare solùm, non

non jus advertere rigorosè, permitteret ausus. Verùm nil munera, nil dona ibi efficiunt, ubi Justitiæ lex imperat, non corruptela. Postquam res judiciosè discussa sub Arbitrium supremum Ipsius Heredis venit; omni remoto ille donorum illicio, rem ita decidit, ut ipsum Regni Tribunal in simili negotio è Codnensibus actis amussim infligendæ pœnæ expòst receperit. Scilicet Iudaicæ perfidiæ Metropolim lararium eorum funditùs dirui, lucum ex hedera bustis sepulchralibus Iudæorum imminens de integro excindi præcepit. Sceleris capita, & principes nefandi operis, sub Jus Saxonicum Codnensis Urbis, quod Magdeburgia dicitur, tradidit; cujus tandem edicto; capitali pæna sceleris capita punita sunt. Quali serie, & quo judiciorum ordine, ac quibus indiciis è Cœlo planè porrectis hæc integra causa in examen judiciorium venit ? pluribus non pauci pertractant Authores: præcipuè, consvetâ sibi, hoc est cultissimâ phrasi Illustrissimus Joannes SAPIEHA Castellanus Trocensis in Monumentis Antiquitatum Marianarum Beatissimæ de Gvadalupe Codnensis ad notitiam Orbi id proposuit. Alexander Wyhowski Episcopus Luceoriæ post aliquot supra denos Annos, à se levatas hujus tenelli Martyris Christi exuvias, in eminentiori loco posuit, ut dum

pluribus Divis Tutelaribus, quos maturior Laurea ætatis cælo inseruit, Codna gaudet: etiã hunc Infantem Divum pro Patrono suscipiat: ad confusionem Apellarum, ad Tutelam sui Municipii. Casimiro verò SAPIEHÆ Palatino Trocensi, hoc juremerito cedit in gloriæ seriem, quòd justo supplicio animadverterit iniquissimum & crudelissimum in tenellos artus facinus: maluitq; in diruto fano censuum sibi debitorum jacturam pati, quàm impunitos ausus, palpante solũ, nec debitè plectentè Injustitiâ prætermittere. Non prætermisit etiam Justissimum Numen, hanc Sacrosanctam Judicis æquitatem specialibus remunerari gratiis. Præter enim insignia Palatini honoris, aliosq; illi sublimes concessos titulos: etiam Lectissimas Consortes duas dedit: Primam ex Illustrissima in Litvania Kopciorum Domo, Franciscam Joannis Caroli, primùm Vice-Pincernæ Magni Ducatûs Litvaniæ, tum Palatini Polocensis, exin Castellani Trocensis Filiam: qui ducta in Conjugem Stroza Itala Illustrissimâ [redacted] nobilitatis Matronâ, de Sangvine Marchionum Strozzi, Viduâ Consorte Alexandri Radivilii Ducis in Nieswiez Mareschalli Magni Ducatûs Litvaniæ Supremi: Principem Strozziorum sangvinem in hanc Lectissimam Filiam transfudit, & SAPIEHANIS Communicavit tædis. Su-

blimissima namq; Strozziorun Origo cum Ducibus Montisferrati, Marchionibus Caretti, & Gonzagarum, Consangvineos ducendo nexus; ad Paleologos Orientis Imperatores, & ad sublimius in cœlis Imperium, hoc est affinem Divi Aloysii sublimitatem provecta est. Hac celsitudine Maternorum Natalium prognata Francisca Castellanis Trocensis, eam in prolem suam, quam de Casimiro SAPIEHA suscepit, derivavit. Joannem enim Castellanum Trocensem, Nicolaum Capitaneum Mscislaviensem, qui immaturo fato ante Maritales manubias obiit; Justinam Comiti Kraliccio Castellano Haliciensi, Cæciliam Chodkiewicio Capitaneo Vielunensi elocatam, & Ludovicam, Ordini Divi Benedicti Sacratam Virginem protulit. Altera in Consortem Casimiro SAPIEHA Palatino Trocensi venit Anna è clara meritis & antiquâ Fredronum Prosapiâ Palatini Podoliæ, Filia, primo voto Princeps Czartoryscia Præfecti Krzemienecensis Conjunx. Ex qua nullam prolem habuit. Præclarus demum honoribus & Meritorum fastigio hic Dynasta, dum mortis subit vices; & post fata in Filio Joanne Castellano Trocensi vivit, qui Eruditione & fastis Orbem edocens; inter sua doctissima volumina Patrem etiam facit vivere. Cui talem in suis & Codnensibus Monumentis, uti & dilectis-

lectissimæ ac Electissimæ Matri suæ posuit encomiorum Epithomen D. O. M. Assurge nomini „
huic familiæ: Monumentum pie venerare Viator; „
ubi claram Litvaniæ Principum, è stirpe Narimun „
di Pinscensium Ducis, Jagiellonis Regis Poloniæ, „
Patrui, intueris & recolis propaginem. Hic qui- „
escit, tanto de sangvine Divûm Casimirus in Du- „
catu Olszanensi SAPIEHA, in Koden Sacri Roma „
ni Imperii, in Dorohostaie, Czarnobyl, Comes „
& Heres Palatinus Trocensis: ex Joanne Notario „
Campestri Regni, proximè ante obitum, Exercitus „
Litvani, post Gosievium, Campiduce renunciato; „
& Constantiâ Herburtownâ Castellanide Camene „
censi, Zolkievii Cancellarii & Supremi Exercituum „
Regni Ducis Nepte procreatus. Per Casimirum „
Poloniæ & Sveciæ Regem è Sacro fonte levatus „
Filius. Friderici Succamerarii Vlodimiriensis „
Nepos, Nicolai Vitebscensis Pronepos. Pauli No- „
vogrodensis Abnepos, Joannis Podlachiæ (Palati- „
norum) Postnepos, Simeonis Sunigal Castellani „
Trocensis de Punygailone Narimundovicio Tro- „
censi Castellano, SAPIEHANI Nominis Autho- „
re (nam primo à Sapientia ex Græco SOPHIA „
dicto) progeniti rectâ Lineâ Trinepos. Wisnio- „
wiecciæ Abnepos, Olszanensis, Ducissarum Litva- „

„ niæ Pronepos. Michaëli primo ex Patre, totiq; Ja-
„ gillonicæ Domui, Summis Europæ Principibus
„ junctæ; Joanni Tertio ex Matre, Poloniæ Maje-
„ ſtatibus; Romanis Imperatoribus, Regibus, Ele-
„ ctoribus, & Ducibus Cognatus & Affinis. Con-
„ nubia percontaris? Primum cum Franciſca Caro-
„ li Kopeć Caſtellani Trocenſis Filiâ; cujus Mater ex
„ Ducali Proſapia Marchioniſſa de Srozzi; Avia de Du-
„ cibus Montisferrati Marchioniſſa Caretti; Pro-
„ Avia Gonzaga Mantuana, à Paleologis Orientis
„ Imperatoribus oriunda. Hinc affini Divi Aloyſii
„ Gonzagæ Sanctitate terras devinxit Olympo, &
„ iteratos non remotæ proximitatis, cum Supremis
„ Orbis ſceptris, ſuo nomini ligavit nexus: ut mon-
„ ſtraret tam ſublime nihil reperiri, quod non ſit
„ ſangvine junctum! & niſi utriuſq; Imperii Deco-
„ ra augendæ gloriæ ſuæ ſuffeciſſe. Reliquit ſuper-
„ ſtitem prolem; Joannem, Nicolaum, Juſtinam, Lu-
„ dovicam, Cæciliam. Alterum ſterile tenuit cum
„ Anna Andreæ Fredro Palatini Podoliæ Filia; Mi-
„ chaëlis Ducis in Czartoryſko relicta Viduâ. Ho
„ nores ſciſcitaris? referebat inter Avos Reges, &
„ Duces; numerabat Domi 72. Senatorias Curules;
„ tam in Regno Poloniæ, quàm in Magno Ducatu
„ Litvaniæ occupatas. Recenſebat Præſuleas Infulas!

Mare-

Mareſchalcales Scipiones 12. Undecim Ducales Ex- „
ercituum Clavas. Sex Cancellariæ Sigilla. Plurimas „
Theſauri claves. Cætera Maxima quæq; Anteceſ- „
ſorum Miniſteria, Officia & Gubernia: ut paribus „
meritis illos adæquando; propriis aſcenſibus Fami- „
liam illuſtraret. Peragratis enim exteris nationi- „
bus, acquiſitâ rerum & lingvarum experientiâ (ita; „
ut viva Bibliotheca vocaretur.) Capitaneus Bre „
ſtianenſis, Subdapifer, Dapifer, Theſaurarius Cu- „
riæ M. D. L. Tum ex modeſtia Pro-Cancellariatu „
recuſato; Caſtellanus, dein Palatinus Trocenſis ex- „
titit. Ad Introducendũ Neo-Regem, Magnũ Lega- „
tum ex Litvania egit. In Comitiis Regni varias fun- „
ctiones obiit. Conſiliis in Toga Lycurgum, for- „
titudine in ſago Alciden, æquitate in moribus ſva- „
vem, temperando dignitatem; rectè publico agno- „
mine Juſtum & Probum ſeſe exhibuit. Virtutes „
ſcrutaris? Compendium omnium, exemplar præci- „
puarum, maturitatem ſingularum, nullam prorſus „
non ad illius invidiam noveris. Pietatem in De „
um? Hæc inter centenas SAPIEHANAS funda- „
tiones, ædes Sacra ſat amplè teſtatur! nam quid- „
quid intra & extra poſt dirum incendium ſuum „
decoris tenet; illius curâ & impenſis exiſtere „
ſcias. Publicam, privatamq; Themidem quam „

San-

„Sanctè administraverit: vindicata Infantis Christi-
„ani per Judæos cædes, multorum colli pœna Co-
„dnæ demonstravit. Considera totum! Origine ma-
„gnum, Sangvine clarum, connubiis conspicuum,
„Honoribus amplum, Virtutibus eximium, Famâ,
„titulis, animo, agnosces Heroëm Immortalem.
„Quod verò mortale possedit; huic humo, sæculis
„deplorandus pientissimè deposuit. Anno 1703.
„die 29. Aprilis ætatis 53. Tu qui legis, irascere
„morti, quòd tanto Viro non pepercerit. Vale, &
„precare: Requiescat in pace.

Consortis verò CASIMIRI SAPIEHA Palatini Trocensis, quæ Illustri Kopciorum gente sata, in Mausolæo Codnensi sui reliquit memoriam; hæc legitur Sepulchralis Inscriptio D. O. M. Hic quie-
„scit Francisca in Wierzchowice SAPIEZYNA, Casi-
„miri Vladislai SAPIEHA Comitis in Kodeń, Ca-
„stellani Trocensis Conjunx; Joannis Caroli Kopeć
„Castellani Trocensis, Brestensis, Caunensis, Jur-
„borgensis, Capitanei, ex Maria Lucretia Marchi-
„onissa de Strozzi, Filia: Paterni sangvinis Senatoriis
„Curulibus & meritis in Patria clarissimo splendore
„Illustris: Materni Strozziorum decoris summis
„quibusvis in Europa titulis Insignitorum heres,
„nobilissimarum in Regno Magnoq; Ducatu Litva-
niæ Prosapiarum nexu celebris. Eximiâ in Deum „
pietate, incomparabili in Conjugem amore, clari- „
or Obiit die XIV. Mensis Februarii. Anno Salu- „
tis, MDCXC. ætatis XXXI. Conjugii XII; abi & „
piis manibus quietem apprecare.

JOANNES FRIDERICUS LUCAS in Ducatu Olszanensi SAPIEHA; in Kodeń, S. R. I. in Dorohostaje, Czarnobyl, Comes & Heres Nonus. Castellanus Trocēsis, Capitaneus Brestianensis &c: Filius Casimiri Palatini Trocensis.

Actum ago, dum celebratissimum per volumina Dynastam, hujus paginæ encomio celebrare intendo. Imò grandem fluvium in torrentem concentrare attento, brevi compendio illum enarrare volens, quem profusissima laude ejusdem per orbem sparsi, iiq; elegantissimi, ob Historiæ & Eruditionis speciem loquuntur Libri. Grave est siquidem Tullium pari

pari eloquentia dicere; quem si copiosissimo & eloquentissimo narraveris cultu; major his omnibus encomiis Laus est, ipse sibi in sua Eloquentia Tullius. Ita quamcunq; Elogii Joanni Friderico SAPIEHA Castellano Trocensi apposuero celsitudinem; jam ille ipse sibi hanc posuit: folio Vaticano illam consecrando Eruditionem, quæ per folia & paginas, in Monumentis Codnensibus à se editis habetur celebratissima. Tantum est SAPIEHANUM Nomen! ut quod hactenus in cervicibus Patriæ hostium inaratum legimus; nunc ab Illustrissimo Castellano Trocensi Eruditorum fastis insertum spectare liceat. Habuit bellicosissima SAPIEHARUM Domus suos Leones, quos Orientalis & Occidentalis à Balthide expavit orbis; Recensuit Paulos, qui jus gladii in Cervicib9 hostiū scribere, pro æquitatis lege sanxerant. Non defuêre illi, Magni Nomine, Majores Meritis, Maximi Sociato Meritis honore Alexandri. Omnium in Decessoribus honorum & collectæ existimationis compendium Joannes Castellanus Trocensis est: cui Scientiæ Arcanum, (velut sua, Cancellario Christi, Apocalypsis) reclusum est. Quanquam nec Prædecessorum Manus etiam in hoc Heroë magno absq; Armis, nec penna absq; gladii acumine adstruitur. Non novit aliter incede-

re

re armis asveta Pallas, nisi associatam Bellonam habeat, & quæ galeata è Jovis capite Dea prodiit, per scuta & galeas, per ferrum & gladios, etiam inter eruditos progressus incedere consvevit. Hic etiā Eruditissimus Scientiarum Arbiter ita instruxit in paginas pennam; ut simul succinctus gladio Heros in acie bellica, Ductor Legionum S. R. M. in triumpho ferre Gradivi spolia, pro Gloriæ SAPIEHANÆ incremento posuerit. Hoc interim in sublimis encomii pretium venit, quod in Monumentis Codnensib9 Europæus appretiavit orbis. Maximis gratiis Codnopolitana & SAPIEHANÆ Familiæ in suis beneficiis ad Thaumaturgam Iconem gratiosissima Mater affulsit: Sed hic gratiarum Splendor, non implevit integræ Europæ corda & oculos; quia inter Codnenses solùm spargebatur oras. Prodidit hanc Serenissimam Lucem, & per paginas sparsit Joannes SAPIEHA Castellanus Trocensis. Ergo universa Europa patenter spectat; veneramur universi, illum beneficiorum Divinissimæ Matris splendorem, qui nunquam occumbere novit. Audiebamus solùm hactenus Codnensem Matrem Thaumaturgam, gratias suas spargere; nec Originem Iconis Sacræ à Temporibus Divi Gregorii Magni, Pontificis Maximi, deductam habuimus; quia id SAPIEHANÆ solùm Do-

Z mui,

mui inter ſua Monumenta notum fuerat, nunc jam integer orbis hoc advertit, quod in Monumentis Marianis pantentiſſimè deduxit Eruditiſſimus hic ac vocaliſſimus gratiarum Beatiſſimæ Codnenſis Orator. Legimus de Leone SAPIEHA Palatino Vilnenſi (teſte Kochlevio Judice Terreſtri Breſtianenſi) quòd in Congreſſu Comitiorum hujus Provinciæ, vacante Regio ſolio, ante electionem novi Principis; hanc in ſermone ſuo, ex Hiſtoriis Patriis attulerit, in venerationem Privilegiorum recens acceptorum à Patribus ſuis inſtitutam ſolemnitatem. Cùm Auguſtus primus Poloniarum Monarcha privilegia Magno Ducatui Litvaniæ conſignâſſet; coæquationem Jurium, gratiarum, facultatum, Liberæ gentis tam Regno Poloniæ, quàm huic Principatui communem ſanciens. Duo Radivilii; unus Palatinus Vilnenſis, Dux Exercituum & Cancellarius Magni Ducatûs Litvaniæ, alter Palatinus Trocenſis, pariter Dux Exercituum, ad ſplendorem meridiantis ſolis, & ſub ipſum allucentis diei medium, ſuccenſas faces præferri juſſerant: ipſi verò in Capite privilegia Regia deferentes, ex arce Vilnenſi in forum publicum, ejus Municipii proceſſerunt. Ceremonialis hic honor à Proceribusprimæ dignitatis inſtitutus, id univerſæ Provinciæ privilegia ſuſcipienti monſtravit,

vit, quòd exemptiones, & Libertatis prærogativæ, ſint lumen quoddam etiam ab Illuſtriſſimis Nominibus reverentiali cultu & amore obſervandum. Hæc Leo SAPIEHA Palatinus Vilnenſis in ſua allocutione ad Congregatã pro Comitiis Provincialibus Nobilitatẽ. Splendens Sereniſſimo gratiarũ vultu, Electa ut ſol, & dilecta Codnenſi municipio Mater, lucem illam inter Luceoriæ tractus ſuccendit, quæ privilegiarium penè Lumen, quia irrogatas perpetuo beneficio gratias illi indulget oræ. Sereniſſimum hoc Lumen non ab alio, niſi à primæ dignitatis Dynaſta per orbem circumferri debuit. Ergo Palæmoniæ Gentis Procerum Primus, hoc eſt Caſtellanus Trocenſis (quæ dignitas etiam ante Unionis tempora Senatoria fuerat, ut jam retuli, & ob hanc rationem cæteris præeminet Palatinis) hic inquam in Palæmonio Senatu Princeps, ſoli Luceoriæ illuceſcentem beneficiorum ſplendorem, coram univerſo tulit orbe; Monumenta Mariano-Codnenſia, ea ſtyli ſublimitate & Majeſtate deſcribens, quæ clariſſimos famoſosq; ab eruditione Hiſtoricos adæquat, atq; Marianopolim & gratiarum Metropolim, Codnenſem Urbem, Orbi Univerſo per hiſtoriam Thaumaturgæ Iconis, ſpectabilem reddidit. Hic eſt verè Joannes, qui Diviniſſimam Matrem accepit in ſua, Illi labores;

 impe-

impendia & præcipuã dominii ſui portionẽ, hoc eſt obſequioſum in eius encomia cultum conſecrando; ut planè quod pupillo poſt mortem Salvatoris Joanni à Teſtatore in Terris Numine; idem Caſtellano Trocenſi, gratioſi nominis Heredi, fixis in Sanctiſſimam Matrem mentibus & obtutibus dici arbitremur. *Ecce Mater Tua.* Expertus ille hæc Materna Viſcera, in prima ætate ſua. Cùm enim per incuriam cuſtodum infantiæ ſuæ, glutiviſſet aciculam; ad extrema vitæ redactus non aliunde vitam reſumere potuit, niſi à conſervatrice Vitæ, & Matre ſua MARIA. Delatus enim ad Iconem gratioſam jam agoniſans Infans, prodigioſa vi, viſceribus infixum ejecit ferrum; vitam ab Illa recipiens, Cui vitæ ſuæ impendia conſecraturus erat. Neq; ultima hæc gratia à gratioſiſſima Matre ei collata eſt. Repetito enim correptus calidæ febris ardore, cum gemina vice his ignibus ſuccenderetur, oblatus ad Thaumaturgam Virginem, prout velo Divæ Agathæ Veſuvii flammas Campania, ita protectrice gratiâ Diviniſſimæ Matris febriles ignes Joannes Fridericus SAPIEHA extinxit. Extincta hæc febrilis flamma ſuccenderat in illo affectum ſpecialem erga Sanctiſſimam Matrem. Hinc cultum ejus ad conſecratam Mariano Honori Codnenſem Baſilicam, ſupra Deceſſores ſuos auxit copi-

copioſiùs. Prima Fundamenta Parochiæ Codnenſis poſuit Joannes primus in Kodeń SAPIEHA, Palatinus Podlachiæ; Atavo Major Joannis Friderici Caſtellani Trocenſis. Eadem initia novo ſtabilivit inſcriptionis jure Paulus SAPIEHA, Palatinus Novogrodenſis, Atavus. Diſmembrationem limitum, in commodum Parochialis Eccleſiæ, Nicolaus SAPIEHA Palatinus Vitebſcenſis, Abavus ejuſdem Illuſtriſſimi Caſtellani, innovata lege firmaverat. Alter Nicolaus SAPIEHA primùm Vexillifer M. D. L. exin Caſtellanus Vilnenſis, Proavus ejuſdem Cariſſimi Pronepotis, è muro Eccleſiam & Titulum Præpoſitalem, ac Sacerdotum majorem computum indidit. Joannes SAPIEHA Notarius & expoſt Dux Campeſtris M. D. L. Caſimirus SAPIEHA Palatinus Trocenſis, hic Parens, ille Avus, cæteriq; Majores hujus Joannis Friderici, quantis in rem ſacram abundârint beneficiis, præcedentes paginæ compendioſo id pertractârunt cultu. Verùm poſitæ à ſui Deceſſoribus gratiarũ baſi coronam impoſuit hic Coronator gratiarum Domûs ſuæ Caſtellanus Trocenſis. Nempe jam honoribus ſuis & poſſeſſionibus ſublimi, ac inter primas Luceorienſis Diœceſeos poſitæ Præpoſituræ Codnenſi, Infulam appoſuit; cùm Anno milleſimo ſeptingenteſimo nono à Sede Apoſtolica Infulatum hono-

honorem impetrâsset; & Anno post hunc sequente, Authoritate Clementis ejus nominis Undecimi Sūmi Pontificis firmatum, cum ampliatis proventibus Præposito Codnensi tradidisset. Prostant documenta juridica hujus erectionis Infulatæ Præposituræ in variis voluminibus typo traditis, præcipuè in Monumentis Antiquitatum Mariano-Codnensium editis ab eodem Illustrissimo, quem nunc describo. Pari etiam gratiarum coronide, erectio fundationis Xenodochii Codnensis, ob instabiles proventus neglecta, per munificentiam hujus gratiosissimi Fundatoris, ad perfectum & plenum jus redituum pervenit. Quod Hospitale sub Titulo Sacratissimi Spiritûs, à Nicolao SAPIEHA Castellano Vilnensi, Præpositum cum inchoatione erectionis hujus accepit. Templum autem huic Præposituræ nunc commissum, à primo Herede in Koden Joanne SAPIEHA Palatino Podlachiæ est erectum; & Parocho primùm Codnensi in Curam traditum; cùm successu temporum è muro Codnæ Magnifica extructa esset Basilica à præfato Castellano Trocensi; hæc Ecclesia è muro posita, Præposito & Parocho Codnensi; illud verò è ligno Templū Præposito Xenodochii in curam cessit; & certis ac stabilibus redditibus ab hoc Joanne Friderico SAPIEHA Castellano

Trocensi est dotatum; cum imposita erectionis coronide. Per ejusdē Fundatoris vigilantiā in rem Sacrā, facta est circumscriptio obligationum per Mansionarios Sacerdotes Codnenses adimplendarum; & authoritate Loci-Ordinarii Alexandri de Wyhow Wyhowski roborata, Anno Domini millesimo, septingentesimo decimo. Pariter ut animarum cura per doctos & zelosos Concionatores exerceatur in postera lustra; effecit idē zelosissimus Dynasta; perenniq; Fundatione stabilivit; ut assiduus Concionator è Religione Patrum Societatis JESU, & Missionarius Codnensis, isq; è primariis subjectis, ad hoc munus idoneis, per Patrem Provincialam Polonæ Provinciæ designatus, semper pro commodo Codnensis oræ foret. Inchoavitq; hoc munus sibi demandatū Pater Thomas Chotowski Societatis JESU, inter primos Concionatores celebratus. Plurima hujus Munificentissimi Collatoris & Fundatoris in libris leguntur documenta, Ecclesiæ Codnesi per suas gratias apposita: quæ sigillatim exercere non hujus arctioris paginæ est: leget illa, qui volet, in Historia Códnensis Beatissimæ, à Reverendo Domino Jacobo Walicki Mansionario Altarista Codnensi eruditè scripta, & Torunii impressa; in qua particulares, cæq; amplissimæ hujus Gratiani annotantur munificentiæ. Mihi recensenti hujus

Dynastæ zelũ & cultũ erga Ecclesiam; Honores ejus, brevi, juxta morem, Apotheosi percurrendi restant. Primùm ille Referendarius M. D. L.; tum Minscensis; demum Trocensis, Castellanus. Præfecturas sibi collatas habet Brestianensem, Corbiscensem, Crolensem &c: Comes S. R. I. & in Kodeń, à Majoribus suis. In Dorohostaje, ab Avo Thoma SAPIEHA Castrametatore M. D. Lit: Dorohostaysciæ Maritalibus manubiis fœderato. In Czarnobyl post Lucã SAPIEHA Abavũ suũ, Comitissæ in Czarnobyl Kmittiæ Consortẽ hereditario successit jure. Connubiales si spectes thoros! præcelsi illi & Ducales sunt; qui non semel in antecessum SAPIEHANO Sociati Nomini; innovato fœdere, iterum Celsissimi Ipsi, in hac Celsissima comparuêre Prosapia. Scilicet Consors Joannis Friderici SAPIEHA, Castellani Trocensis, Constantia Radivilia, Supremi Cancellarii M. D. Litv: Filia; Palatini Vilnensis & Pro-Cancellarii Campi-Ducis Exercituum M. D. L. Neptis; Mareschalli M. D. L. Proneptis, Palatinorum Vilnensium Abneptis & Trineptis, Principis Sangvinis antiquam affinitatem iterum SAPIEHANÆ Sociavit Celsitudini. Cujus Celsissimos Natales aliæ paginæ breviter attigerunt: Patriæ verò historiæ fusiùs enarrant: ad quas avidum Lectorem remitto. Jam autem Jo-

annes

annes Fridericus SAPIEHA Castellanus Trocensis ut immortalitatem suis transcriberet meritis, superstes ad huc lapidario stylo sepulchralem suo nomini inscripsit characterem, quem ego hîc non apponerem, optans ut immortalem vitam hic Dynasta degat; qui Majorum suorum in se implens merita; vitæ præsentis terminos explere non deberet. Verùm, quia hos etiam Maximis Heroibus evitare non est concessum: postquam seram longævæ vitæ supergressus ætatem, etiam hic Heros Bellatorum bustis illatus fuerit, leget quisq; Immortale ejus Nomen, qui mortalitatis memor; non suis posteris demandatum reliquit posthumi obsequii honorem, sed ipse sibi inaratum posuit Epitaphium; quod ego hîc annecto. Prodigium, Memnon eram, mu- „
tum, sine lingva saxum. En Marmor exanime vivo. „
Audi Hospes. Loquela vitam prodit. Dum lapis „
de pariete ad te clamat. Echo repercussa in aure „
sonat. Inspirat vocem vivum funus, ut vivæ vocis „
loquar oraculum. Animat in verba Christianæ pie- „
tatis nondum exanimis vox clamantis. Joannes, „
Fridericus, Lucas, Antonius Castellanus Trocen- „
sis, Capitaneus Brestensis; Casimiro in Kodeń Co „
mite SAPIEHA Palatino Trocense & Franci- „
sca Kopciowna Castellanide Trocensi: Anno „

 MDC.

„ MDCLXXX. 18. Octobris primogenitus. Qui contra
„ monſtrum oſſeum, quod in momenta ſpectatur,
„ quotidie expectatum, ut non inopinum veniat.
„ Saxi hujus ſepulchralis jugi memoriâ unicè arma-
„ tus, ſuperſtes in vivis, & nondum incineratus
„ Phænix. Citra buſtum mortuale vitam cogitans
„ immortalem; ſibi ipſe præmortuus. D. O. M. In
„ luctu & cinere pænitentium ſolatio; in admira-
„ bili Electorum ſorte Thaumaturgo. Summæ in
„ gloria Sanctorum Majeſtati, ſuiſq; ad ſeram noti-
„ tiam cineribus. Ignarus, quid vehet ſumma dies,
„ & ineluctabile fatum: nec vitæ prodigus ſuæ, nec
„ mori metuens: momenti, à quo pendet æternitas,
„ memor. Hic inter Avos ſupremam præſtolatu-
„ rus quietem, olim ad tubam tremendi Judicii ſur-
„ recturus. Ne ſepulchralis tumulus ſuam ſepeliat
„ memoriam, pia morientium methodo, id vivens
„ poſuit monumentum. Si Marmor hoc elingve
„ durior ſaxo audire nolis. Quot puncta, tot no-
„ viſſimorum diſce hortamenta. Viam æternitatis,
„ tumbam & loculum præ oculis ſemper habe.
„ Fallimur enim, qui mortem procul eſſe putamus.
„ Sagittæ ejus intra nos ſunt: tecum homo; habi-
„ tat, epulatur, colludit. Umbram expectamus in
„ horas, ſine cujus comitatu ſoles non lucent. Pa-

ren-

rentanti igitur ſuis ante obitum fatis non mirare. „
Hominem ſe novit. Moriendi neceſſitatem tempe- „
ſtivè prævenit, antequam ut fur veniat. Leniùs „
utiq; telo fatali ferimur, dum prævidemus ventu- „
rum. Mortem cogitanti, bene precare; ut Ultor „
ſcelerum, contrito veniam, Pater Miſerationis, Fi- „
lio prodigo Indulgentiam, Fons omnis pietatis, „
gratiam; Rex ſæculorum felix, quod ſignavit, æ- „
vum; Judex Juſtitiæ, mite Tribunal, è carcere „
corporis ad æthera exitum: Beatæ limen ſalutis; „
perennem poſt fata requiem in Cœlo, largiatur. „
Quòd ſi in utraq; vita propitium, & Tu Tibi vo- „
ves Numen, ora pro Peccatore maximo. Delicta „
ejus ſupplici expia voto, ſuſpiriis juva, lachrymis „
elue & redime. Ne opus bonitatis infinitæ perdat „
iniquitatis reatus. Et Te mors manet præeuntem „
ad fata, ſequeris. Eò imus, quò cuncti. Olim im- „
plorabis, utinam experturus amicorum ſuffragia. „
Pro Officio, quod impendis proximo, talionem „
reddet poſthumus amor. Ita ſperat, qui fluxa „
mundi gaudia ſpernit, ſpe unicâ, omnibus reli- „
ctis Beatus. Leve nil aptum loqui marmor. Moni- „
tori tandem lapidi, & Monumento mentem mo- „
nenti, aurem porrige. Sis pius, atq; tuum finem „
perpende Viator. Nil juvat ambiguâ nectere fa- „

ta

„ ta morâ. Vivimus & ſubito morimur, ſed diſce
„ perinde, ante, mori ſi bene vis, præmoriare Tibi:
„ vitam nempe compone, tanquam propediem mo-
„ riturus. Mortem contemne, victurus æternum.
„ Sic mortuus ſemper vives, ſi vivens didiceris mo-
„ ri. Verbo, Benè vive. Sanctè obi, & ſoſpes abi.

CHRISTOPHORUS SAPIEHA Inciſor Magni Ducatûs Litvaniæ; Filius Friderici SAPIEHA, Succamerarii Volodimirienſis.

FRIDERICUS SAPIEHA Succamerarius Volodimirienſis populoſo pignore felix, inter cæteros Filios Hunc ſuſcepit Chriſtophorum. Illi fraterno fœdere adlectos, ſuperiores hujus libri recenſuêre paginæ, Infulatum ſcilicet Vilnenſem, Pauperum Patrem, Alexandrum: Thomam Caſtrametatorem M. D. Litv: Joannem Notarii pennâ, & Militum alis è munere Campeſtris Ducis Inſtructum: nunc demum venit in argumentum Chriſtophorus non mediocrem ferens ſcribendi materiam. Ille eſt, qui pro Patria Miles, & Militum Ductor multa egit ſtrenuè

nuè. Vice-Pincerna primùm, dein Inciſor M. D. L. creatus, optimam illam putabat portionem, Legem Domini, & Regni cuſtodire. Præfecturæ Oſzmianenſis inſuper collatum honorem habuit. Litvano protunc Gradivus orbe ſæviit; exitiales hoſtis minabatur flammas ad *Zolte Wody*. Ille pietate & armis inſignis Miles, ivit ad aquas Contradictionis bellicæ, laudis merito ſuccenſus, vel proprio Sangvine incendia Martis exteri mitigaturus. Gemuit Joannes Notarius Campeſtris M. D. Litv: Frater ejus in vinculis Tartaricæ captivitatis; Caſtorem ſuum hic Pollux ſequutus, inſimul vinculis colla ſubdidit, atq; pro Libertate Patriæ aliquantum detenti; notabiliori ſumma in Libertatem Filiorum ejuſdem Patriæ exiêrunt. Sub Paulo SAPIEHA Palatino Vilnenſi fortunatis auſpiciis Ductor cohortium Chriſtophorus ad pugnam præibat & Coronas, quem pediſſequi ſequebantur triumphi. Et ne communi mortalibus vitæ termino ſua definiret & concluderet rectefacta, reliquit celebratiſſimum Filiorum Ternionem, quorum magna pars gloriæ, in Ladiſlao SAPIEHA Palatino Breſtianenſi, nunc adhuc ſuperſtite perennat. Adlecta ſibi per Connubiale fœdus Magna habuit Nomina è Korycinſciorum, & Ducum Sołomerecciorum Familia: Korycinſciorum genus conſiliis, armis

armis, ac honoribus fulgentiſſimum, colligatione ad Załuſcios accedit. Sołomerecciorum verò Ducalis Proſapia bellis clara, & præmiis pro rectefactorum quantitate Illuſtris legitur.

LADISLAUS SAPIEHA Comes in Wiſnice Palatinus Breſtianenſis, Filius Chriſtophori Inciſoris Mag: Ducatûs Litv.

Quæcunq; Scriptorum calami conſignârunt librorum tabulis, & ſecuturæ legenda reliquêre poſteritati; non alio propoſito; niſi ut rectefactis, & Virtutum documentis, non diſſimile quidpiam ſvaderent poſteris attentandum: ita ut nonnemo libros dixerit, optimos conſultores, & inſtructores, qui agenda, & vitanda, exponunt. Segniùs nihilominus irritant animos demiſſa per aurem, quàm quæ ſunt oculis ſubjecta: majoris evidentiæ eſt, quod præſens ob oculos ponit ætas, quàm quod ſæculorum traditione noſtras pertingit ad aures. Dum Gentis Danaæ & priſca ſtupemus tempora; celebramus etiam, quem protulit ætas, quâ fruimur; Ladiſlaum ſcilicet SAPIEHA Palatinum Breſtianenſem; cujus præclarum Nomen maximiſq; ſuppar prædicatis

catis reſplenduit in heroicis actionibus, quas ille agnato Prædeceſſoribus ſuis, hoc eſt præcelſo, egit animo. Comes in Wiſnice comitem ſibi individuam adlegit ſcientiam & bellicam fortitudinem: Cui, virtutum æſtimatrix & præmiatrix Patria, Breſtianenſes faſces, in anteceſſum verò Inciſoris M. D. Lit. & Capitanei Plocenſis Titulos contulit. In recenti adhuc memoria tenemus geſtam ante aliquot annos Mareſchalli Tribunalitii M. D. L. ſpartham, quâ ita rem egit, ut meritus ſit altera ſorte ad hoc ſupremũ munus promoveri. Adlegit ſibi primo voto in vitæ Sociam, Ludovicam Baroniſſam Goltziam, ſecundo Urſulam Daniloviciam Inciſoris Regni Filiam, per prius Potocciam Palatinam Braclavienſem, magnum & memorabile Nomen; Tertio Chriſtinam è Principum Sanguſzkorum Ducali Domo. Veniunt in coronam laudum coronæ Patris Filii, Carolus, Caſimirus, Ignatius, & Conſtantia Filia prognati è Sanguſcia. Joanna è Daniloviccia, quæ primo fœdere conjugiorum Rajecka, Caſtellani Breſtianenſis Conſors, quantum Sangvinem cum hoc nomine annexuit ſibi & Familiæ ſuæ, patet ex pervetuſta Rajecciorum ſtirpe; quæ Polona Domus, nomen ſumpſit â bonis *Rajec*; originem à *Dunin*; armis utens *Łabędź*; magniſq; Heroibus clara, cum Celeberrimis

mis Nominibus affines nexus habuit. Nupero sæculo ex Rachele Rajeccia natus est Constantinus Casimirus Brzostowski, Episopus Vilnensis, Filius Cypriani Brzostowski, primùm Referendarii & Notarii M. D. L. expost Palatini Trocensis, excelsamq; suam Familiam à pari Rajecciorum derivavit fonte. Joanna verò Filia Ladislai SAPIEHA Palatini Brestianensis altero voto Tyszkovia, Vice-Dapifera Brestianensis, etiam ex hoc maritali fœdere adlegit præclarum nomen Celsissimæ Familiæ suæ.

STANISLAUS SAPIEHA Capitaneus Trabensis &c.

Proximus Fraterna Combinatione, nec nominum convenientiâ remotior Stanislaus Capit: Trabensis Ladislao Palatino Brestianensi è Christoporo Incisore M. D. L. Satus, Nomen Patrum & Prædecessorum suorum gloriosum vendicans, quanto illud ampliaverit & illustraverit splendore; patet ex magnis titulis Fratris Palatini Brestianensis, Cui SAPIEHANUM Nomen dat famam & Nobilioris Fortunæ famulatum, dent longam Superi vitam.

ANDREAS SAPIEHA Capitaneus Czerwonogrodensis. Alter hic Frater Ladislai Palatini Brestianensis, ad eundem Fraterno nexu, ad dignissimum verò

verò Progenitorem suum Christophorum Incisorem M. D. Litv: Filiali relatione pertinet. Nomen sibi Lectissimum associatum habuit in Joanna Chodkievicia Lecta & Electa Consorte sua, cujus sublime Nomen Superiorib9 expressum paginis, novo etiã fœdere, Celsissimo SAPIEHARUM annexum est Nomini.

CAROLUS SAPIEHA Comes in Wisnice &c: Ladislai Palatini Brestianensis Filius.

Præcelso Progenitori par Filius, & Nominis sui Magnitudine, & Heroico animo, Patrum auget gloriam. Carolus hic primus Ladislai Palatini Brestianensis Filius ad gloriam Prædecessorum suorum pulchris procedit passibus; quos jam in Martia arena, jam in Palladis Sacrariis, sui Decessores impresserant. Non potuit tanto Nomini, nisi æquale associari decus; scilicet è celeberrima Firlejorum Domo Consortem assumpsit: quæ præclarissima Familia superiùs expressa, & in Annalibus Regni notissima, in Carolo à Meritis & gloria Nominis sui Magno non Minorem gloriam sibi vendicat.

CASIMIRUS SAPIEHA

Comes

Comes in Wiſnice, Ladiſlai Palatini Breſtianenſis Filius.

Secundus Ordine Filius Magni Genitoris; primam inter belli negotia aſſumit spartham. Sub ſignis enim Illuſtriſſimi Alexandri Pauli SAPIEHA, Supremi Mareſchalli M. D. Lit: Patrui ſui, Ductor Militiæ eos animos gerit, qui bellicoſum Heroëm decent, Anteſignani ſui Ductoris gloriam adornant, & Patriæ expectationi, ac decori Illuſtriſſimi ſui Nominis, reſpondent. Procedent hæc initia pulchrorum progreſſuum, in augem gloriæ; ad quam ſublimis contendit Caſimiri SAPIEHA Celſitudo.

IGNATIUS SAPIEHA Comes in Wiſnice, Ladiſlai Palatini Breſtianenſis Filius.

Heres Virtutum, quæ in Deceſſoribus ſuis numerabantur copioſè, pulchra ſpecie in ſe exprimit: ad quantoſq; Honores ſit prognatus, vel hinc patet. Svavis in illo comitas morum; ſubmiſſio non aliena à ſuo præcelſo Nomine; grata in ſingulos propenſio; natus ad ſublimia Animus; Heroum mens imitatrix, pluraq; alia glorioſè præſefert; quæ ad compendium gloriæ SAPIEHANÆ, & terminum Libelli hujus ſufficiunt. Hæc

Hæc quippe celebratiſſima Nomina Celſiſſimæ SAPIEHANÆ Familiæ ſunt, quæ in compendiorum Genealogicæ Hiſtoriæ argumentum ex Genealogia hujus Præcelſæ Domûs collecta ſunt; quibus illud appono Votum: *Dii Patrii ſervate Domum, ſervate Nepotes*: ſcilicet, ut hæc Domus Divis ſuis Tutelaribus addicta, quorũ honorem in exſtructis multis Eccleſiis, Fundatis Cœnobiis, ac Religioſis Domiciliis, promovit, eorum patrocinio in augmentum gloriæ Divorum, in Commodum Patriæ, conſervetur.

Quia Verò plures aliæ Familiæ Illuſtriſſimo Nomini SAPIEHANO annexæ ſunt (ſcio enim ſublimiſſima Nomina Potocciorum, Denhofforum, Leſzczyńſciorum, Jabłonowſciorum, Naramowſciorum, & plura alia in affinitatem hujus Nominis veniſſe) monitum volo eſſe Lectorem, quòd ſolùm illa in hoc Libello attigerim; quæ per maritale Conſortium ex ſtipite proceſſerunt; non verò, quæ per ramos ſunt ampliata; hæc enim cũ ſint plurima, grande volumen, non hunc Libellum, impleviſſent. Quorum præcelſas Origines & Magnitudinem in Authoribus expreſſas quiſq; reperiet.

Ad M. D. T. O. M. Gloriam.
Sanctorum Domûs SAPIEHANÆ Tutelarium Honorem.

 Alpha-

ALPHABETICUS ORDO
Nominum Illustrissimæ Domûs SAPIEHANÆ.
Ex Progenie Mascula.

Casimi-

Geor-

Thaddæus Sapieha Thesaurarid: M.D.L. p.2. f.137.
Theodatus Sapieha Pal: Smolenscen: p.2. f.1. & seq.
Theodorus Sapieha Dux in Chrzczonow p.2. f.9.
Thomas Sapieha Palat: Novogrodensis. p.3. f.108.
Thomas Sapieha Castrametator M.D.L. p.3. f.154. & seq:

Ex Progenie Fœminea.

Alaxandra Sapieżanka, Consors Tryznæ Maresch: Słonim: p. 3. f. 95.
Anna Sapieżanka, Consors Ducis Prenen: pôst Sieniawscii Castel: Camenec: p. 3. f. 10.
Anna Sapieżanka, Consors Frąckievicii Succamerarii Polocensis, p. 3. f. 21.
Anna Sapieżanka, Consors Naruszevicii Referendarii M. D. Lit: p. 3. f. 69.
Anna Sapieżanka Virgo. p. 3. f. 77.
Anna Sapieżanka, Consors Lasoccii Castel: Czersc:p.3.f.95.
Anna Sapieżanka, Consors Lesnowolscii Capit: Bransc: pôst Parissii Castel: Lublin: p. 3. f. 109.
Anna Sapieżanka, Consors Szczucæ Capitanei Wieksznian: p. 2. f. 72.
Anna Sapieżanka, Consors Rajeccii Castel: Brestian: pôst: Tyszkovii V-Dapif: Brestian: p. 3. f. 199.
Barbara Sapieżanka, Consors Wołłovicii Capit: Konavien: p. 3. f. 98.

Barbara Sapieżanka, Consors Wołłovicii Dapif: M. D. L. p. 3. f. 109.
Basilissa Sapieżanka, Consors Piaseccii Præfecti Stabuli M. D. L. p. 3. f. 88.
Benedicta Sapieżanka, Consors Paccii Notarii M. D. L. p. 2. f. 72.
Bona Sapieżanka Consors Comitis de Tęczyn Palat: Sendomirien: p. 3. f. 10.
Catharina Sapieżanka, Monialis Ord: D. Basilii M. p.3.f.10.
Catharina Sapieżanka, Consors Lubomirii; pôst Lipscii Cap: Sądecen: P. 2. f. 51.
Catharina Sapieżanka, Consors Tryznæ Capit: Volkovien: p. 3. f. 76.
Catharina Sapieżanka, Monialis Ord: D.Basilii M. p.3.f. 102.
Catharina Sapieżanka, Consors Braniccii Pal: Podlachiæ p. 2. f. 66.
Cæcilia Sapieżanka, Consors Chodkievicii Cap: Wielunensis p. 3. f. 178.
Christina Sapieżanka, Consors Paccii V-Dapiferi M. D. Litvan: p. 3. f. 69.
Christina Sapieżanka, Consors Tyszkievicii Tiv: Wilnensis p. 2. f. 72.
Christina Sapieżanka, Consors Chodkievicii V-Dapiferi M. M. D. Lit: p. 3. f. 102.
Constantia Sapieżanka, Consors Princ: Sanguszko p.2.f.51.

Thereſſia Sapieżanka, Monialis Clariſſa, p. 2. f. 52.
N. Sapieżanka, Conſors Tyſzkievicii Pal: Breſtian: p. 3. f. 110

ELENCHUS
Fundationum ab ILLUSTRISSIMA Domo SAPIEHANA factarum.

Alexander Sapieha Palatinus Mſciſlav: Fundavit Oſtrownæ Conventum Ord: Prædic: p. 3. f. 68. & Kojał: in Miſcell.

Andreas Sapieha Capitaneus Homelenſis Fundavit Roſarium in Eccleſia Boćkovienſi p. 3. f. 106.

Benedictus Sapieha Supr: Theſaur: M. D. L. non mediocrem dedit ſumam ad ædificium Baſilicæ Grodnen: PP. Soc: JESU.

Bogdanus Sapieha Palatinus Minſcenſis fundavit Bogdanoviæ Monaſterium Ord. D. Baſilii M. p. 3. f. 98.

Caſimirus Sapieha Capitaneus Krzepicen: fundavit Altariã ad Eccleſiam Codnen: p. 3. f. 144.

Caſimirus Ladiſlaus Sapieha Palat: Trocen: fundavit Domicilium Manſionariorum Codnæ. Ibidem erexit ſacellum Divi Lavrentii. Incendio abſumptam Codnenſem Baſilicam priſtino decori reſtituit. Ibid. p. 3. f. 173.

Caſimirꝰ Paulꝰ Sapieha Pal: Viln: Fundavit Vilnæ Relig: SSS. Trinitatis de Redemptione Captivorum. Non mediocrẽ dedit ſummã pro ædificio Báſilicæ Grodnenſis PP. Soc: JESU, ibidemq; Iconem B. V. M. veſte ex puro auro ornavit, p. 2. f. 61.

Chriſtoph: Sapieha Pocillator M.D.L. fundavit Wiſnicenſem Præpoſituram p. 3. f. 128.

Fridericus Sapieha Palatinus Mſciſlav: fundavit Grodnæ Conventum Ord: Prædic: p. 3. fol: 79.

Fridericus Sapieha Succamerarius Volodimirien: Fundavit Præpoſituram in Macieiow p. 3. f. 148.

Fridericus Joann: Sapieha Palat: Podlachiæ, in *Bonis Druja* fundavit Parœciam Græci Ritûs p. 3. f. 14.

Caſimirus Leo Sapieha Pro-Cancell: M. D. L. fundavit in Sapieżyn Conventum è muro, S. Fran: Min: de Obſervantia. In Accademia Vilnen: Soc: JESU, Juris Canonici & Civilis diſciplinam; cui & Bona *Poczajewicze* cum attinentiis dedit. Eidem Acad: Vilnen: locupletiſſimam Bibliothecam donavit. Breſtiæ Baſilicam è muro ſolido, ad ædes PP. Soc: JESU. poſuit. Corpora SS. Fauſtini & Qvirini MM. ab Alex: VII. Summo Pontifice ſibi donata, Eccleſiæ Breſtianen: Soc: JESU donavit. Słonimi Templum Magnificum Canon: Lateranen: D. Auguſtini exſtruxit. Berezæ Baſilicam & Eremitorium Carthuſienſium Magnificentiſſimè erexit. Novogrodeci Conventum Bonorum-Fratrum S. Joan: de Deo, fundavit. Zdzięcielii Baſilicam è muro à fundamentis ampliavit. Fundavit Templa Cimkowiciis in

Hor-

Horki, in Czereja, Biesienkoviciis. Ecclesias Græco-Uniti Ritûs propè 20. ædificavit. Siematiciis Officii B. V.M.Cantum (quem curlivum vocan t) fundavit. &c: &c: &c: p.3. f. 59. 60. & seq:

Joannes Sapieha Palat: Podlachiæ fundavit Parochiam Codnensem & Bockoviensem, amplisq; reditibus dotavit. par: 3. fol: 7.

Joannes Sapieha Capit: Drogicinen: fundavit in Bonis *Czereja* Abbatiam D. Basilii M. p.3. f.14.

Joannes Sapieha Notarius & Dux Campestris M. D. L. fundavit Conventum PP. Carmelitarum in Dorohostaje. par: 3. fol: 162.

Joannes Fridericus Lucas Sapieha Castell. Trocen: à summo Pontifice Clemente XI. Præposituræ Codnensi impetravit honorem Infulæ, proventusq; ad eandem Infulatam Præposituram auxit. Missionem Codnensem fundavit: p.3. f.191.

Joannes Stanislaus Sapieha Supr: Mareschall: M. D. L. Słonimi erexit Templum Magnificum p. 3. f. 45.

Ibid: PP. Franc: de observentia Templum inchoatum, sumptibus suis ad perfectionem deduxit. p.3. f.45.

Leo Sapieha Palat: Viln: fundavit Conventum Carmelitarũ de Observantia (ut ait Kojał: in Miscell:) ex voto ob insignem Victoriam ex Moscho. Ibidem Conventum S. Franc: Minor: de Observ: providit. Brestiæ Collegiu PP.

PP. Soc: JESU. Item Templa, PP. Ord: S. Franc: Minor: de Observ: Religiosorum D. Aug: & Monialium utriusq; hujus Ordinis, erexit. Templum & Conv: Monialium Clarissarum Vilnæ fundavit &c: &c: Templa 24. per Litvaniam fundavit. p.3. f.32. & 33.

Lucas Sapieha Comes in Czarnobyl, fundavit Conventum Ord: Prædic: in Czarnobyl. p.3. f.18.

Nicolaus Sapieha Palat: Vitebscen: auxit Fundationem Ecclesiæ Codnensis &c: p. 3. f. 119.

Nicolaus Sapieha Notarius Campestris M.D.L. Lennæ collapsas fundationes restauravit p.3. f.74.

Nicolaus Sapieha Castell: Vilnen: Codnæ fundavit Ecclesiam è muro, laminâ plumbeâ texit, suppellectiliq; Sacra, & imaginibus magno sumptu appretiatis, exornavit. p.3. f.135.

Paulus Joannes Sapieha Palat: Vilnen: Bielicæ fundavit Conventum Ord: Prædic: p.2. f.46.

Paulus Sapieha Palat: Novogroden: Codnæ fundavit Ecclesiam Græco-Uniti Ritûs, sub Patrocinio D. Michäëlis. Idem, in sinu Arcis Codnensis, erexit Básilicam è muro affabrè factam p.3. f.85.

Paulus Steph: Sapieha Pro-Cancell: M. D. L. fundavit Holszanis Relig: S. Franc: Min: Conv: p.3. f.102. Idem Telszis Conventum Ord: S. Franc: Min: de Observantia, erexit. *Kojał: in Miscell.*

Sophia

Sophia Sapieżanka Consors Połubińscii Pal: Parnavien: fundavit Dereczini Conventum PP. Præd. *Kojał: in Miscell.*

In Czereja Monasterium Ord: D. Basilii M. Unitorum, antiquissimæ fundationis Sapiehanæ *Kojał: in Miscell.*

INDEX FAMILIARUM,
Quæ in hoc Libro recensentur.

Dani-

Dd Hle-

Errata ſic corrige.

PARTE PRIMA.

Spaitum lege ſpatium f. 17. Pro ſapiam l. Proſapiam f. 21. Lutveri l. Lutuveri f. 28. Lucemburgi l. Luxemburgi f. 37. alias l. alios f. 40. Jawnuta l. Jawnuto f. 43. Połubincisis l. Połubińſciis f. 44. Wiſnowiecii l. Wiſniowieccii f. 45. Sapiehahum l. Sapieharum f. 59. Narimundovitana l. Narimundoviciana f. 98. Senatotias l. Senatorias f. 107.

PARTE SECUNDA.

Litvano l. Litvanorum f. 1. furtunam l. fortunam f. 9. Ducus l. Duces f. 9. Papriæ l. Patriæ f. 40. ex Naruſzevicia præcelſam hanc &c: l. ex Naruſzevicia aliquam, & aliquam ex Siemaſzkowna, præcelſam ſobolem habens &c: f. 53. ad Gratium l. Gratii f. 57. madnitudinem l. magnitudinem f. 89.

PARTE TERTIA.

vcrò lege verò folio 9. Palatinidam l. Palatinidem f. 10. Romano-lati Ritûs l. Romano-latini Ritûs fol: 12. Majeſtaiis l. Majeſtatis f. 13. quintus l. quartus f. 17. Haramurdarum l. Haraburdarum f. 19. n l. in f. 22. Breńſko l. Brańſko f. 23. præſtinis l. priſtinis f. 24. ex hibuit l. exhibuit f. 62. Propudnator l. Propugnator f. 62. ſuccinta l. ſuccincta f. 63. in curſionibus l. incurſionibus f. 68. Lilia &is l. Lilia & Lis f. 85. Skłovienſis l. Lelovienſis f. 106. Jaſieniecki l. Jaſieniecki f. 109. Smolenſcenſinium l. Smolenſcenſium f. 111. imitat;one l. imitatione f. 116. poſleritas l. poſteritas f. 120. deportate l. deportare f. 132. ſignula l. ſingula f. 132. Codneſi l. Codnenſi f. 135. expugnatio l. expugnatione f. 146. egenarum l. egenorum f. 151. zeloziſſimi l. zeloſiſſimi f. 152. ımâ l. ıma f. 169. veneratonem l. venerationem f. 171. molimima l. molimina f. 172. Strozza l. Strozzi f. 177. Provinciałam l. Provincialem f. 191. ſui l. ſuis f. 189. Codneſi l. Codnenſi f. 191.